Singularis Ex octo ple
bus ordinis m. Joh Fabri

453

[illegible]

[illegible]

Hugwicius de 8 partibus orationis

1 Quid est ars
2 Gramatica
2 litera
2 Sillaba
2 Dictio
2 Oratio
2 Nomen
3 Qualitas
3 Comparatio
4 Genus
4 Numerus
4 Figura
4 Casus
8 prima declinatio
8 secunda declinatio
8 tertia declinatio
11 quarta declinatio
11 quinta declinatio
11 Heteroclita

12 Verbum
16 Participium
19 Pronomen
19 Prepositio
21 Adverbium
22 Interiectio
Coniunctio
Sinonima et equivoca quere
Regula
Modus
Genus
Tempus
Persona
Barbarismus
Metaplasmus
Scemata
Tropus

Metafora, Scema, Tropus

Hugwitius de 8 partibus orationis et Surculus Rhetorico

23 Sismetria
23 Bubo e
23 Estimui
23 Dyaletica dr
24 Corrupo ib
24 Faux faucis
25 Gramatica
25 Hyatus est
27 Ydolum est
27 Leno est qui
27 Musica est una
27 Mutuipor mf
28 Virgo ms
29 Rhetor est
29 Qualis est vas
40 Rethorica est
40 Stirps est genus
41 Theseus est
41 Virago
42 Adarte gram
42 Poeta qui ps
43 Aditum nom est
43 Accentus
43 pronomen nom
43 possum nom
43 Comparatiuum nom
43 Superlatiuum nom
43 Diminutiuum nom
43 Denominatiuum nom
43 Nale nom
43 Proprium nale nom
43 Adiectiuale nom
43 Denomina nom
44 Genus e
44 Genitiua e supra
44 Numerus e for
44 Figura est
Casus est
44 Declinacio est
44 nota regulas
46 Secunda declinacio
46 Declinacio Superior
46 Terminacio casuum
50 Rethorica
46 Nota etiam gl

[illegible] [illegible] [illegible] in utilis : karissimis

in x° filiabus ad suum [illegible] [illegible] pro tempore [illegible] Cum adhuc [illegible] [illegible] [illegible] castitatis in [illegible] [illegible] custodie. Continuos quidem [illegible] [illegible] in [illegible] vios [illegible] labores quos [illegible] fructus adeo non copiosus sequitur / [illegible] [illegible] vos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de caritate [illegible] stimulo istud opusculum [illegible] [illegible] dedicavi. Malos [illegible] [illegible] [illegible] necnon et dubiorum discussiones [illegible] [illegible] non [illegible] in [illegible] studentibus [illegible] tes [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quibus tamen non possit et quod ponimus non sit [illegible] ignorare. Et ne me in [illegible] [illegible] [illegible] putet labores [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Ad [illegible] quandam in [illegible] [illegible] forma [illegible] [illegible] [illegible] digestivis [illegible] adhuc [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] capitum. [illegible] [illegible] [illegible] vos [illegible] occupacione. [illegible] magna spirituali studio [illegible] in [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] multa in [illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et si non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vos [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] affectu. Hoc [illegible] opusculum ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] caritas [illegible] [illegible] [illegible] plena [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut in [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] flores gramaticorum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] aquas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]. [illegible] tempus est. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] in montibus [illegible] et [illegible] aquarum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Sequuntur [illegible] [illegible]

De septem artibus liberalibus
De gramatica
De littera
De sillaba
De dictione
De oratione
De nomine
De verbo
De participio
De pronomine
De prepositione
De adverbio
De interiectione
De coniunctione
De constructione
De regimine
De figuris
De accentibus
De metro
De expositione vocabulorum

Hec genus [illegible] de libro traximus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Alexander [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vestigiis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] de diversis gramaticorum [illegible] [illegible]

Ars est collectio preceptorum id est regularum ad unum finem tendentium [illegible] ad [illegible] [illegible]. Et [illegible].

Sunt autem septem artes que dicuntur liberales scilicet gramatica dyalectica rethorica musica arismetrica geometria [illegible] astronomia [illegible] liberales vocantur ad differentiam mechanicarum [illegible] [illegible] [illegible] autem artes dicuntur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] de [illegible] artibus [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] liberales artes [illegible] liberales vocantur quia ut fertur antiquitus [illegible] in [illegible] studebant artibus [illegible] [illegible] liber [illegible] [illegible] liberales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liberant [illegible] vel quia qui in [illegible] studere [illegible] [illegible] liber [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia ad [illegible] [illegible] [illegible] libertate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Diffinitio artis
finis est
[illegible] artes liberales
[illegible] est

Trivales
Quadruviales
Gram
Dyal
Rethorica
Arismetrica
Geometria
Musica
Astronomia

que in libras continet. Prime quoque tres scilicet gramati-
ca dyalectica rethorica dicuntur trivium quia tres vie ad
unum ducentes sunt scilicet ad eloquentiam. Reli-
que vero quatuor scilicet arismetrica geometria musica
astronomia vocantur quadruvium quasi quatuor vie
ad unum ducentes sunt scilicet ad sapientiam. Gra-
matica quia congruitate in loquendo instruit. Dyalec-
tica quia et loyca vocatur veritatem in sermone perquirit.
Rethorica vero ornatum et venustatem eloquentie
invenit. Arismetrica numerorum rationes et divisiones
discernit. Geometria mensuras terre et cor-
porum demonstrat. Musica in sonorum proportione et
consonantia instrumenta vocum versatur. Astro-
nomia cursus syderum et figuras et habi-
tudines stellarum et cetera ... comprehendit. Et sic diffinitio gramatice

Diffo gramatice

Gramatica autem est scie-

ntia recte scribendi, recte loquendi, recte
quoque pronunciandi, origo et fundamentum omnium
artium liberalium. Ars autem eo vocatur quod colligit
precepta et regulas ad unum specialem finem
tendentes scilicet ad congruitatem. Finis autem cuius
sermonis est eloquentia ad quam ordinatur.

Diffo littere

Littera est minima pars

vocis composite vel littera est vox indivisibilis que
scribi potest. Litterarum alie sunt vocales alie con-
sonantes. Vocales sunt que dicte (?) ... per
se sine ulla collisione vocis emittuntur.
Et dicuntur vocales eo quod per se vocem implent et per
se sillabam faciant nulla consonante adherente.
Consonantes autem sunt que diverso motu
lingue vel impressione labiorum efficiuntur.
Et dicuntur consonantes eo quod per se non sonant
sed iuncte cum vocalibus. Vocales vero sunt
quinque scilicet a e i o u. Relique omnes sunt con-
sonantes. Nota quod i et u in principio sillabe ante
vocalem posite vim habent consonantium ut iudex
venit. Et quod inter duas vocales posite vim
sunt duarum consonantium accipiuntur et ad
hec ultime sillabe ut maius eius ...
... sillabam precedentem longam. Consonan-
tium alie sunt mute alie semivocales. Mu-
te sunt nove scilicet b c d f g k p q t. Dicuntur
autem mute quia nisi subiunctis sibi vocalibus
nequaquam erumpunt in principio et in
e vocalem desinunt preter q et k et h. Quarum
q in u desinit, cetere in a finiunt. H tamen
quia non est littera sed aspirationis nota. Semi-
vocales sunt septem scilicet l m n r s x. Dicuntur autem
semivocales non quia dimidie sunt vocales sed
quia quandam sonum i. minus sonorum quam vocales
habent que ab e vocali incipiunt
et in suum naturalem sonum desinunt preter x que
sola littera in capite ... Est autem x duplex consonans
loco notata quia pro duabus consonantibus ponitur
scilicet pro c et s ut pax et [illegible] autem pro eo quod non
tenet in capite a semivocales non ponitur
quia non primitiva sed pro ponitur et quia et latinorum
nominum finalis non in verbum quia tamen semivo-
calis est et in l ut f locata in differente
sillabam facit quia et ff in mutarum ordine ... non
semivocalis sed media indicatur. Preterea
est semivocalis z et ff nomina greca in

Vocales
Consonantes
u et i vocales
non ij et u
Consonantium alie sunt mute sunt
h non est littera
Semivocales
De x
De ff
De z

... teste prisciano. Nota quod pro ph per f
scribimus eundem sonum utrique faciunt in
grecis autem et propriis nominibus frequenter ph pro
f scribimus ut phebus, philippus, ph ... sine
labijs proferenda est. Sed f ... Nota
quod q et c eandem vim habent sunt et sepe accen-
dit sed q ... ut quis, quis, sequor
... Alia vero ... ad ... esse
non ut sonaret sequens ... alterius vocalem
in eadem sillaba posita ... vim habet in metro
K autem ... sufficit
possimus scribere et ... illa non ... et
lingua non verbum. Nota quod y et z quibus et
... vim habent in metro sicut dum post
quod ... ponitur ut lingua quoniam que dissillaba pro-
feruntur ... eo quod u in ... non sonat. Et sic
... sine dubio trissillaba
... plenum quod fit ... u post s
... vocalis ... ut ... decepimus ... ut tre ...
... quod usus modernorum
obtinuit sunt semivocales. Sunt quidem li-
quide scilicet l m n r que et apud antiquos mayores ...
... dubie pro eo quod ... longa ...
nem faciunt sillabam hec tamen apud ... po-
te post mutas in eadem sillaba ut tenebre
... correpta vel tenebre media producta. Nota ut
... alie due scilicet m et n que apud li-
quide nominantur quod post mutas ponite indiffe-
renter faciunt sillabam. Hoc tamen apud grecos
proprie inveniunt. Nam relique due scilicet l et r a-
pud latinos liquescunt. Nota quod latini
duas litteras mutuaverunt a grecis scilicet y et z et h
que greci nominant que latinos frequenter sunt
... ut ... apud latinos
... scribebant ... scribebant duo sicut pa-
... ubi nos z scribere possumus ut patrizat
... et z duplex consonans incipiatur. Nota
quod littere accidunt tria scilicet nomen figura et potestas.
Nomen vocatur unius cuiusque littere vocabulum
ut a b c. Figura autem dicitur ... in scrip-
tura dispositio. Potestas autem ipsa pronunciatio. Et
figura et nomen sunt ... Nota quod littere
vocantur elementa quia sicut elementa id est ignis aer
aqua terra sunt ... omne corpus perficiunt
ita et littere ... omne dictionis com-
ponunt. Sunt ergo elementa pronunciationes litterarum
... littere vero vocantur ... voce
in scripto signat ... et littera dicitur quasi littera
vel quasi legitera eo quod legentibus iter prebeant vel
quod ... in legendo iteratur. Sequitur

Sillaba est comprehensio

litterarum sub uno accentu ... Dicitur
autem comprehensio litterarum non quod semper sed quod frequen-
ter litteras plures comprehendit. Vel sic. Sillaba
est una litteralis que sub uno accentu et uno
spiritu indistinctim profertur. Dicitur sillaba quasi
... sillabis quod est comprehensio. Nota quod ulla
sillaba plures litteras quatuor ... non
... unam ut a. quedam propositio ... duas
ut ab. alia tres ut ... alia quatuor ut ...
alia quinque ut stans. alia sex ut stirps et ...

De ph
De q et c
De k
De y et z
De liquidis
De ae
De y z
nota
nota
Elementa
sillaba
nota

precedit non potest. Nota quod in sillabis aliquando ponitur dyp-
tongus. Est autem diptongus duarum vocalium in una
sillaba positarum quedam commixtio vel collisione, vel ut
videtur quod sint positum [illegible] in metro [illegible] sillaba di-
ctum est, propter sinalimpham que fit, nam vocales di-
versarum sillabarum. Est enim sinalimpha cum vocalis
aliqua vocalem precipit in metro propter vocales
non sint in eadem ut hic. Nota nos ihesu
christi morte redemptos. Hic in hoc metro
[illegible] et sine huius dictionis christi, dicitur
aliquid ut vocalis cum sint [illegible] in metro
ad ut [illegible] dicitur quod ponitur pro quia alia vocalis precipitur ut patet
in metro non [illegible] et ideo dyptongum cum alia
vocali non construitur ut quia quilibet dicitur autem dypto-
gus a dyas quod est duo et ptongus quod est principium sonus
quasi duarum vocalium sonus. Sunt autem .v. dyp-
tongi scilicet ae, oe, au, eu, ei, ut aes,
poena, ut foemina, aurum, ut audio, eu ut eu-
ge. Aliquando tamen propter bonam sonoritatem vitatur du-
plicitas vocalis preferetur ut unus pro non implicite
diversis duabus vocalibus concludentes in unum
per sinonimam que dicitur a syn quod est simul et hereo
sis quod est divisio quasi divisio simul eo quod
vocales in dyptongo unum sonum divisum
retinentes concluduntur in duabus vocalibus forma.
Contingit et quod diptongus per dieresim
profertur, et ut dicto de sinalimpha et tunc
pro duplici compositione [illegible] ut aulai pro au-
lae, dicitur autem dieresis a dya quod est duo et eresis
divisio quasi duarum vocalium divisio. Sine-
resis vero duas vocales in unum concludit. Dy-
eresis vero aliquid in duo scindit. Nota
quod dyptongus in unum non venit sed pro
[illegible] longam, unde ubi greci dicunt
[illegible] pro ei diptongum ibi nos dicimus
[illegible] in duabus cum dictionibus hoc
non facimus sed pro dyptongo ponimus e lon-
gam, nam ubi greci dicunt media platea
ibi nos dicimus media platea ponentes
pro ei diptongum non i sed e longam. Nota
quod .iiii. sunt accidentia sillabe, scilicet numerus, tempus, spiritus,
accentus. Numerus accidit sillabe, nam aliquando
sillaba unius est littere ut a, vel ut a,
vel duarum, ut ab, vel plurium, ut abs. Tempus
et accidit sillabe pro eo quod omnis sillaba vel longa,
vel brevis. Brevis sillaba unum habet tempus in proferendo
profertur. Longa autem habet duo, unde etiam tantam
moram requirit in metro quantam due breves.
Spiritus accidit sillabe, quia vel aspere profertur,
spiritu vel leni. Aspero ut gravis homines. Le-
ni ut paulus [illegible]. Hic in tantum pro quam
[illegible] cum adiuncti sibi vocalibus longa [illegible]. Ac-
centus et accidit sillabe profertur vel aliquando pro
acutum elevationem que vocatur acutus accentus,
aliquando pro gravem depressionem, que dicitur
gravis accentus. Est autem accentus
idem quod tenor, ut [illegible] capitulo quartum.

Dictio est minima pars
orationis constructe, id est in ordine composite. Per
hoc quod dicitur pars orationis, removentur littere et sillabe,
quarum nullam orationem construunt, sillabe vero licet
construunt, vero nichil significant. Est et-
iam intelligendum, nam oratio est pars alterius orationis, ut
legere et non intelligere tamen sit oratio est pars
totalis orationis. Nam per hoc quod dicitur minima pars
excluduntur ille orationes, que aliquando sunt
partes aliarum orationum, sed non sunt minime, ut dicto
est minima. Nota vero una sola dictio quandoque
dicitur oratio, ut cum dicitur quis et virgo virginum, et
videtur esse plena oratio. Responsio est,
licet hoc nomen sit sola dictio, ideo tamen
non putetur pars orationis, cum sit plena oratio,
[illegible] est pars orationis constructe tamen quandoque
dictio non est constructa aliis dictionibus et ideo non
potest esse pars orationis sed potius oratio quia et
quedam orationes construunt, ideo ut tales
excludentur, additur est quod per compositionem in ordine
composite, per hoc nomen removentur erronee
orationes, in quibus non est ordinata constructio.

Oratio est ordinatio d-
ictionum vel congrua dictionis congrua sententiam
perfectam demonstrans. Dictionum ut petrus [illegible]
dictionis unius, ut lege, veni, quod tamen non solum
in imperativis inveniunt, vel in aliis [illegible]
vel [illegible] pronomine, sed etiam in orationibus responsivis
ut si queratur quid sit summum bonum, et in
dicitur beatitudo, ista sola dictio beatitudo oratio
plena dicitur. Congrua ordinatio dictionum
id est compositio ex dictionibus ordinata per quod
removentur littere et sillabe. Sed quia aliqui-
bi est ordinatio dictionum, nec tamen est oratio, ut
in dico [illegible] in disciplis suis, ideo additur
dictionibus congrua. Et quandoque oratio sine verbo manet
[illegible]. Quia vero imperfecta oratio recipit ali-
quam ordinationem dictionum, et sententiam aliquam
demonstrat, ideo additur perfectam, id est perfectam significans
in [illegible]. Per hoc autem quod dicitur congruam removentur
viciose constructiones, quales sunt contra-
ria [illegible], non est concordantia in mo-
dis significandi, id est in accidentibus, ut cum
dicitur ego modo album vinum, sic dicitur due
dictiones album vinum non concordant in genere.
Nota quod secundum dyaleticos non nisi due sunt
partes orationis, scilicet nomen et verbum, quia hec
sole [illegible] debito modo faciunt plenam orationem,
sine admitione aliarum, ut petrus currit, alias
autem partes vocant ipsi [illegible] sincathegore-
mata id est consignificativa, eo quod per se minus ple-
num ostendant significationem, sed [illegible] ars
secundum gramaticos autem octo sunt partes orationis,
que nos ponimus sic ordinate. Nomen, verbum, par-
ticipium, pronomen, prepositio, adverbium, interiectio, coniunctio.

Nomen est pars orationis

que uniuntur sub certo corpore seu communi vel quem distribuunt qualitate. Communis qualitas corporum ut homo lapis; propria corporum ut Roma Barbara(?). Communis rerum ut ars scientia; propria rerum ut grammatica [illegible]. Corpus hic appellatur quod est palpabile vel sensibilis corporis; rerum [illegible] autem vocatur quod nec palpari nec sensibus comprehendi [illegible] [illegible] sine [illegible] [illegible] vocabulo res [illegible] nobis notitie [illegible].

Dio partium orationis

Partium autem orationis alie sunt declinabiles per genera et casus ut nomen, pronomen, participium, vel per tempora et modos ut verbum. Alie autem sunt indeclinabiles, que scilicet non declinantur nec per casus nec per modos nec tempora, sicut adverbium, coniunctio, prepositio, interiectio.

Quot accidunt nomini

Nomini accidunt sex: qualitas, comparatio, genus, numerus, figura, casus. Comparationem ideo non assignat per accidens nomini, per accidentia, eo quod non conveniat omni nomini. Accidentia autem debent convenire omni nomini.

comparatio nominis

qualitatem nominis

Qualitatem quoque non assignat per accidens nomini, quia qualitas est nominis substantialis, eo quod nomen inde [illegible] sit, ut significet substantiam cum qualitate, vel pro aliquo nomine [illegible] significet qualitatem vel quantitatem, ut homo vel [illegible] ut Barbara. Ad hunc [illegible] significandi [illegible] nomen et ideo non debent ei assignari per accidens.

persona nominis

Et [illegible] persona(?) non est accidens nominis, propter quod omne nomen est tertie persone, et hoc nomen homo vel Sortes sive Platonis, nichil persone se [illegible] equaliter [illegible] ad loquentem de se, quod est prime persone, et ad eum ad quem loquitur, quod est secunde persone, et adeo de quo loquitur, quod est tertie. Et [illegible] quilibet istorum possit dici homo, quia [illegible] nomen [illegible] [illegible] persone se commodat [illegible] [illegible] [illegible] confusionem et incertitudinem [illegible] [illegible] sed quia [illegible] persone [illegible] confusione [illegible] non demonstratione certificatur sit sit in pronominibus, non nomen in tertia persona [illegible] [illegible] quod utrobique confusionis [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] nomen dicitur esse tertie persone [illegible] [illegible] [illegible] persone. Omnis [illegible] [illegible] [illegible] ad quam [illegible] dicitur quod ad secundam personam [illegible] [illegible] [illegible] nomen in [illegible] confusio [illegible] [illegible] sive Platonis ut [illegible] [illegible] [illegible] confusionis ad tertiam personam [illegible] que et [illegible] [illegible] non debent per se assignari nomini per accidens.

[illegible] de nomine

Species

Dio speciei

Species [illegible] [illegible] [illegible] quia nec [illegible] nec ab aliquo [illegible] [illegible] contingit. Est autem due species in nomine: primitiva et diminutiva. Illud nomen est primitivum [illegible] in positione non descendit ab alia voce, ut fons. Illud autem est diminutivum cuius vox ab alia voce descendit

ad aliquam [illegible] significandam in [illegible] ut fonticulus. Est autem aliqua diminutio regularis, cum [illegible] [illegible] in voce quam in significatione [illegible] [illegible] et diminutivum [illegible] ut [illegible] [illegible]. Aliqua autem diminutio fit per antifrasim, id est per contrarium, quia in voce concordia [illegible] [illegible] non in significatione, ut [illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Nota quod diminutio [illegible] [illegible] [illegible] fit pluribus modis: aliquando additione, ut bonus [illegible] addita [illegible] fit bonulus. Aliquando abiectione, ut [illegible] [illegible] [illegible] remota [illegible] fit [illegible]. Aliquando [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Aliquando [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Aliquando immutatione, ut doctus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fit doctior. Aliquando compositione, sicut cum dicitur diminutive [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Aliquando fit diminutio [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Nota quod iste due species [illegible] [illegible] [illegible]. Aliquando sunt in [illegible] nominibus, ut [illegible] [illegible]. Aliquando in appellativis, ut fons fonticulus et cetera.

Qualitas est duplex

Qualitas nominis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] convenit vel que est multorum. Sunt autem due qualitates in nomine: propria et appellativa. Illud nomen est proprie qualitatis quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Hoc tamen non fit [illegible] una institutione sed [illegible] [illegible]. Sed et [illegible] [illegible] [illegible] que est plurium, [illegible] tamen non in [illegible] sed sola [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Illud vero nomen est appellative qualitatis quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que est multorum, ut homo. Sed [illegible] [illegible] nominibus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. In appellativis autem [illegible] non possunt [illegible] [illegible] forte per antonomasiam [illegible] quandam [illegible] [illegible] excellentie [illegible] [illegible] in quibusdam rebus [illegible] [illegible] accipiuntur, ut [illegible] [illegible] apostolus Paulus [illegible]. Nota quod quatuor sunt species propriorum nominum: nomen, pronomen, cognomen, agnomen. Nomen est quod [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], ut [illegible]. [illegible] nomen est quod [illegible] [illegible] nomini [illegible] [illegible] ut Lucius Cornelius et Publius Cornelius [illegible] [illegible] nobilitatis, ut [illegible] [illegible]. Agnomen quod ab aliquo eventu [illegible] [illegible], ut [illegible] dictus est Africanus pro eo quod [illegible] [illegible] Africam. Cognomen illud quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

1a

2a

3a

1a

1a

1a

1a

Dio qualitatis

1a

1a

1a

Nota quod species propriorum nominum sunt iiii

ut thumugnus quorundam vel nobilium
insita cognatio hoc cognomen obtinuit ¶ Ar-
gue tres ultime spes pronominum sequuntur pre-
qualitates ipsorum quibus adiungitur/ que qua-
litas/ quia ipsi et iste/ et ipse dicuntur pro se re-
nominant/ quod sua significatio in sua signi-
ficatione/ aliud imponunt/ scilicet dignitatem et nobilitatem/
vel etiam/ vel cognationem ¶ Ideo quod dece-
sunt spes/ appellativorum nominum/ quas non in-
in diuitiis in vero contingit/ scilicet pronomina/
possessiva/ comparativa/ superlativa/ dimi-
nutiva/ denominativa/ verbalia/ ad verbalia/
participalia/ patronomalia ¶ Est autem pro-
nominum nomen quod cum genitivo sui primitivi
significat filios vel nepotes ut priamides id est
filius vel nepos priami ¶ Sunt autem pro-
nomina/ vel masculini generis/ et tunc terminantur
in des/ ut priamides/ vel sunt feminina/ et
tunc terminantur in is/ ut priamis/ vel in
as/ ut pelias/ vel in one/ ut aesione/
¶ Pronominum masculinorum quedam formantur a
nominibus prime declinationis/ quedam a nominibus
2e declinationis/ et veniunt a nominibus 3e
declinationis ¶ Que veniunt/ a nominibus
prime declinationis/ formantur a genitivo singulari/
dyptongo mutata/ in a/ et addita des/ ut
anchises ae/ e mutata in a/ et correpta et ad-
dita des/ fit anchisiades/ ¶ Que vero veniunt
a nominibus 2e declinationis formantur sic ¶ Si
genitivus desinit in duo ii altera mutata
in a et addita des ut honorius ii/ i mu-
tata in a et addita des fit honoriades
¶ Si genitivus desinit in unum i formam pro no-
minativo eo correpto i et addita des ut priamus
mi. addita des fit priamides ¶ Quod si genitivus
desinit in ei dyptongum grecum ei mutatur
in i productum et additur des ut peleus ei/ ei
[illegible] in i producto et addita des fit peli-
des ¶ Que vero veniunt a nominibus 3e de-
clinationis formantur a dativo sui primitivi
ut hector oris ori i correpta et addita des fit
hectorides ¶ Pronomina feminina desinen-
tia in is formantur a pronominibus masculinis
remota de sillaba ut priamides ablata de
fit priamis ¶ Si autem pronomina masculina
terminantur in ades/ tunc removetur a et de sillaba
ut eneades ablata a et de fit eneais [illegible]
ad quorum similitudinem dyptongum in genitivo
formant ab ipso genitivo addendo s tamen ut
theseus ei addita s fit theseis ¶ Que
vero terminantur in as formantur a pronominibus ma-
sculinis correpta i et de sillaba [illegible] in a ut
pelides correpta i et de mutata i a fit peli-
as ¶ Que vero terminantur in ne formantur sic
¶ Si [illegible] nominis [illegible] [illegible]
tum quod quidem [illegible] mutatur in
one ut aesius [illegible] in one fit aesi-

one ¶ Si vero alia vocalis que i precedit fuerit
[illegible] et tunc ipsa vocalis et totum quod est post
[illegible] mutatur in ine ut neriens nerione ¶ Si
autem genitivus precedit [illegible] vocalis [illegible]
[illegible] que [illegible] cum [illegible] quod post [illegible]
in ine ut adrastus adrastine ¶ Sunt autem
pronomina in declinatione [illegible] quia dicimus
[illegible] nos priamo/ cum dicimus priamides/ [i]
quod non dicimus/ filius priami/ ¶ Sed [illegible] [2]
[illegible] sunt pronomina in declinatione [illegible] fi-
lius priami/ et consimiles [illegible] sunt [illegible]
in metro ponimus [illegible] pronomina
[illegible] valentia/ [illegible] quando [illegible] possunt in metro
poni/ ¶ Pronomina masculina desinen-
tia in des/ declinantur sic/ ¶ Nominativo hic pri-
amides/ genitivo huius priamide/ dativo huic priamide/
accusativo hunc priamidem/ vel priamiden/ vo-
cativo o priamide/ a priamide/ vel o priami-
da/ a [illegible]/ ablativo ab hac priamida/ a priami-
de/ vel ab hac priamide/ [illegible] ¶ Supple-
[illegible] ponimus [illegible] [illegible] [illegible]/ ut priami-
de priamidas/ [illegible] ¶ Pronomina feminina
desinentia in is/ declinantur sic/ ¶ Nominativo hec
priamis/ genitivo huius priamidis/ dativo huic pri-
amidi/ et [illegible] priamidem/ accusativo hanc
priamidem/ vel priamida/ vocativo o priami/ [illegible] ut
[illegible] in [illegible]/ vel [illegible] simul
[illegible]/ ut o priamis/ ablativo ab hac priami-
de/ ¶ Supple/ pronomina [illegible]
[illegible] in es/ vel in as [illegible] ¶ Pro-
nomina feminina terminata in as/ corripiunt
[illegible] as/ et declinantur sic/ ¶ Nominativo hec pelias
genitivo huius peliadis vel peliados dativo huic
peliadi accusativo hanc peliadem vel peliada vo-
cativo o pelia remota s. ablativo ab hac peliade
¶ Supple pronomina [illegible] [illegible]
[illegible] in es vel in as [illegible] ¶ Prono-
mina feminina [illegible] in ne/ declinantur [illegible]/ sic
nomina [illegible]/ [illegible] in e/ [illegible] sic declinantur
¶ Nominativo hec penolope/ genitivo huius peno-
lopes dativo huic penolope accusativo hanc pe-
nolopem vel penolopen vocativo o penolope
ablativo ab hac penolope ¶ Possessivum
nomen est/ quod cum genitivo sui primitivi/ significat a-
[illegible]/ [illegible] possidentem/ ut [illegible] [illegible]
id est [illegible] vel regius honor id est hon-
or regis ¶ Dicitur autem possessivum [illegible]
[illegible] possessio et [illegible] [illegible] persona/ quia genitivus sui
primitivi importat/ sicut cum dico regius [illegible]
quo aliqua possessione regis et quia illa
possessio [illegible] est/ [illegible] dicitur aliquid nomen
[illegible] quo [illegible]/ ut regius honor
vel gladius vel aliquid aliud [illegible] ¶

Comparativum nomen est/ quod cum magis
adverbio/ significat idem quod suus positivus/ ut sum-
[illegible] magis [illegible]/ ¶ Sunt autem comparativa
nomina/ ¶ Aliqua anomala/ ut [illegible] [illegible]/ ¶ A-
liqua [illegible]/ ut [illegible] deterior [illegible]/ [illegible]
¶ Aliqua ab adverbiis/ ut [illegible] [illegible] ¶ Aliqua

¶ Ca[usa] vocationis pronominum
¶ declinatio pronominum
feminina terminata in is
feminina terminata in as
feminina terminata in ne
¶ Possessivum nomen est
¶ Comparativum nomen

¶ que nomina comparantur

¶ duplex comparatio

¶ que nomina et que [illegible] non comparantur

... in dulcis ut in dulcior / alia
appositionibus ut ex exterior ¶ Nota quod proprie
[illegible] nomina comparantur / dum vel quan-
titatem signat / ut magnus / maior / vel qua-
litatem / ut albus / albior / Antiqui vero / et
plerique / nomina gentilia / comparabant / et
[illegible] comparatives eorum / in moribus / pu-
nici [illegible] dicebant / punicus punicior / id est cali-
dior punicus id est callidi et versuti sunt / Nota quod
comparatio [illegible] / [illegible] Regularis /
irregularis / comparatives / et superlatives / regularis for-
matio positivo / sub proportione eiusdem
vocis / et significationis / ita ut comparativus
in una sillaba / Superlativus autem in duabus /
syllabis super positivum / ut albus / or / issimus
Irregularis autem est / comparativus / [illegible] /
et superlatives / non formantur regulariter a suo
positivo / immutata voce / ut bonus / melior /
optimus / vel immutata significatione ut novus / or /
ssimus Novus id est idem [illegible] quod recens / no-
vissimus autem id est quod extremus ¶ Et quod comparatives
et superlatives in debitis excedunt positivum / ut
sinister sinisterior / vel quod debite non excedit /
ut iuvenis or / ¶ Nota / quod nullum nomen
quantitatis vel quinte declinationis recipit
comparationem sicut et nomina substantiva
Nota quod omnis comparatives / excedit [illegible] pos-
itivum una sillaba preter quinque / que equales
sunt suis positivis / iunior / minor / [illegible]
nor / peior / et prior / ¶ Nota quod omnis compa-
rativus / terminatur in or / et omnis est [illegible] do-
ctior / preter senior / qui est masculini tantum / sunt
et suis positivis / senex ¶ Omnis autem
comparativus / terminatur in us / et neutrum est do-
ctius ¶ Nota quod comparativus recipit diminu-
tionem / in neutro genere / ut minus minusculus
grandius grandiusculus / plus plusculum
¶ Nota / quod quando positivus / est secunde declinationis / tunc comparativus
formatur a genitivo / eius / [illegible] i / et addita or / ut
albus albi / addita or / sit albior / preter
sinister / quod si deberet formari regulariter /
diceret sinistrior ¶ Nota / quod si positivus fuit tertie
declinationis / tunc comparativus formatur a dativo eius /
[illegible] / ut dulcis dulci / addita or / sit dul-
cior / preter iunior / quod secundum hanc regulam / deberet
dici iuvenior / verum tamen quod perdit / in sillabis
hoc recipit in temporibus / iuvenis non tantum prima
sillaba brevem possidebat / [illegible] / Nota /
quod quando positivus [illegible] / ut pius / vel [illegible]
ut arduus / tunc comparativus / non habet / [illegible]
pior / arduior / [illegible] vocalium / [illegible]
qui fieret [illegible] / plures vocales / [illegible]
[illegible] positas / in [illegible] sillabis / [illegible]
[illegible] / vel et propter hoc [illegible] / [illegible] duas vo-
cales positas / [illegible] / et ad [illegible]
tamen sillabe / et ita comparativus / excedet positivum / et fie-
ret / comparatio irregularis / [illegible] per compositionem
[illegible] positis / cum adverbio / magis / ut pius / magis
pius / piissimus / arduus / magis arduus / [illegible]

Nota quod iste positivus multus / in masculino / et femi-
nino / in singulari numero / non habet comparativum / sed in neu-
tro / ut multum plurimum / multum plurimum /
multum plus plurimum / In plurali autem / per omnia genera
comparatur / ut hii et hec / plures / et hec plura ¶ Nota
quod due sunt forme / id est terminationes compa-
rativorum / scilicet or / ut albior / et us ut albius ¶ Nota
quod magnificentior / et munificentior / non habent
positivos / sed loco positivorum / accipiunt magni-
ficus / et munificus / Antiqui tamen regulariter /
comparabant sic / magnificus magnificior ma-
gnificissimus / munificus munificior munifica-
ssimus / quod utraque comparationem / usus modernorum
non recipit ¶ Nota / quod nequam est omnis generis et in-
declinabile / et comparatur sic / nequam nequior ne-
quissimus / Excelsus sic / excelsus or / simus /
pene adverbium sic / pene [illegible] penitus
adverbium sic / penitus / ior / penitissimus ¶ Nota
quod comparativus / [illegible] / utroque numero / ut
iustior illo / vel iustior illis / vel [illegible]
cum [illegible] / ut [illegible] adverbio quam / ut paulo
sanctior / quam [illegible] ¶ Superlativum nomen
est quod ad plures relatum / sui generis comparatum / super-
fertur omnibus / ut fortissimus [illegible] / sanctissimus
[illegible] / vel per se positum [illegible] super po-
sitivum / cum adverbio valde / ut paulus est san-
ctissimus / id est valde sanctus ¶ Nota quod octo sunt
forme id est terminationes superlativorum / simus / ut
doctissimus / limus / ut humillimus / rimus ut ma-
[illegible] / ximus ut maximus / simus ut [illegible] / timus
ut [illegible] / [illegible] / remus ut
supremus ¶ Nota / quod quinque superlativa / terminantur in
limus / scilicet facillimus agillimus / gracillimus / humillimus /
simillimus / Nota quod sex superlativa terminantur
in timus / optimus / [illegible] intimus / [illegible]
citerior / [illegible] ultimus
[illegible] ulterior Antiqui tamen dicebant / [illegible]
[illegible] / ut [illegible] regulariter
formarentur [illegible] usus non accipit / Unus
[illegible] in simus ut [illegible]
Unus in mus ut primus minor minimus
[illegible] non
[illegible] ¶ Nota quod omnis superlativus
[illegible]
sillabam longam ¶ Nota quod superlativus cuius
positivus terminatur in r / [illegible] de omni
sunt / formatur ab ipso positivo / addendo rimus /
ut pulcher addita rimus sit pulcherrimus
Excipiuntur duo superlativa [illegible] dexter
dextimus [illegible] sinister sinistimus ¶ Nota quod si
positivus fuit secunde declinationis / terminatus in us / superla-
tivus formatur a genitivo / addendo s / et simus /
ut albus albi / addita s / et simus / sit albissi-
mus ¶ Excipiuntur anomala id est irregularia /
ut bonus / optimus / malus / pessimus /
magnus / maximus / parvus minimus / multus
plurimus / et similia / Excipiuntur et maturus
[illegible] maturissimus [illegible]
[illegible] ¶ Nota quod positivi tertie declinationis [illegible]

Complexio

si non desinunt in r/ formant superlativum/ a tertio/
vel nominativo/ addendo simus/ ut dulcis dulcissimus/
preter quinque superlativos/ qui sunt in limus/ scilicet
facillimus/ agillimus/ gracillimus/ humillimus/ simillimus/
et unum/ qui desinit in rimus/ ut veterrimus
/ imprimis/ vero formatur ab adverbio simpliciter
de [illegible] / imus ¶ Nota quod magnificentissimus
et munificentissimus et similia quae habent
in positivo ficus ~~[illegible]~~ / ut beneficus non formant
a positivis in ficus descendentibus quos in
usu usus est. Sed non antiquus fuit po-
sitivis in ens desinentibus ut magnificens
magnificentior addita simus fit magni-
ficentissimus et de aliis similiter. Sed ista in-
signorum formationem communiter credita de nominibus
3e declinationis non de nominibus in r ¶ Nota
quod superlativus construitur cum genitivo plurali ut ce-
cilia est sanctissima virginum vel cum genitivo sin-
gulari collectivi nominis ut iste est optimus plebis
¶ Nota quod superlativus construitur ad idem sui
generis ut priamus est fortissimus troianorum un-
de non dicitur priamus est fortissimus grecorum ¶ No-
ta quod [illegible] positivum caret superlativo gradu
in nominibus iunior senior adolescens
adolescentior [illegible] anterior ¶ Nomina vero
[illegible] gradum superlativum novissimus est id est alia
significatione [illegible] nominis id est quod recens
novissimus dicitur id est ultimus ¶ Diminutivum
nomen est quod diminutionem sui primitivi ab-
solute demonstrat ¶ Dicitur autem absolute/ quia
comparativa quaedam diminutionem recipiunt
in neutro genere ut plusculum maiusculum
quae proprie sunt comparativa ¶ Nota quod diminu-
tiva [illegible] sunt in diversa compositi-
one [illegible] verbalium [illegible] adulationis [illegible]
cessit sunt in diversa [illegible] quae cum
omnes sicut alii diminutiva auctores et
dicentes quo illa diminutiva habent [illegible]
tate ducti quasdam in venerint voces
quas diminutiva dixerint et quas di-
minutiorum [illegible] in significatione [illegible]
[illegible] ¶ Beda [illegible] sunt [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] ut si
gigantem [illegible] ut Johannes baptista
[illegible] [illegible] nemo maior est ¶ Tertia [illegible] est adulatio ut
si [illegible] filium nomine [illegible]
[illegible] blandimenta amoris [illegible]
cum Jacobellum ¶ Ita [illegible] [illegible] dixit
discipulis vel apostolis filioli adhuc modi-
cum [illegible] vobiscum sum per blandimen-
tum amoris [illegible] filios sed filiolos
eos appellans ¶ Nota quod [illegible] terminationes
diminutivorum ulus ut [illegible] ulus ut
[illegible] ulus ut [illegible] ellus ut
agnellus illus ut de [illegible] pauxillus
illus ut de pugno pugillus ullus ut
de homine homunculus [illegible] ut de pene [illegible]
[illegible] aster ut de surdo surdaster [illegible]

ut de ara arula ¶ Nota quod inveniuntur quae
sunt nomina primitiva [illegible] et quasi sunt
diminutiva ut rex regulus quorum utrumque
est masculinum ¶ Exempla ista hec rana
hic ranunculus hic canis hec canicula
hic virgo hec ~~virgula~~ virgula hec
avis hec avicula hoc pistrinum hoc pistil-
lum hic panis hec panicula hoc scutum
hoc scutella hec nubes hec nubecula [illegible]
[illegible] hec umbella hec [illegible] hec [illegible]
lla ¶ Denominativum nomen est quod appella-
tione [illegible] vocabulum [illegible]
[illegible] dicitur autem denominativum
aliter largius et omne nomen quocumque modo
ab alio nomine dicitur denominativum di-
citur sicut [illegible] possessiva comparativa
superlativa diminutiva [illegible] et deno-
minativum dicitur [illegible] et tunc id denominativum
vocatur quod [illegible] alicuius nominis primitivi
dicitur nec patronymicum nec possessivum nec
comparativum nec superlativum nec diminutivum di-
citur sed [illegible] denominativum ut [illegible]
[illegible] ¶ Nota quod nomina desinentia
in bilis notant aptitudinem ut amabilis
id est aptus amari ¶ Quae vero desinunt
in bundus notant similitudinem ut errabundus
id est similis erranti ¶ Quae vero desinunt
in dus [illegible] [illegible] significant dignitatem
ut laudandus id est laude dignus ¶ Quae
vero desinunt in osus vel in lentus notant
plenitudinem ut periculosus id est plenus
[illegible] sanguinolentus id est plenus sanguine
¶ Verbale nomen est quod a verbo dicitur
et desinit in or ut amator vel in trix
ut amatrix vel in o ut lectio vel in tus
ut actus vel in xus ut nexus vel in sus
ut [illegible] ¶ Nota quod nomen verbale desinens
in io veniens a verbo activo vel [illegible] vel [illegible]
[illegible] actio vel passio ut lectio id est legentis
actio vel lectio passio venatio id est venan-
tis actio vel venantis passio ¶ Ad-
verbale nomen est quod ab adverbio dicitur ut ab
hodie hodiernus vel cras crastinus ¶ Parti-
cipiale nomen est quod a participio sumitur ut ab
indulgens indulgentia ¶ Prepositiona-
le nomen est quod a prepositione dicitur ut
ab [illegible] [illegible] ¶ Nota quod nomina quaedam sunt
fixa id est stabilia ¶ Quaedam vero sunt mobilia
Illa sunt fixa quae non moventur per
unum genus in aliud ut hic [illegible] hec ma-
nus hoc [illegible] ¶ Mobilia vero sunt
quae moventur de genere in genus ut hic
deus hec dea ¶ Nota quod [illegible] dictiones
aliquae [illegible] tria genera et tres terminatio-
nes ut hic albus hec alba hoc album
Aliquae per tria genera et per duas terminationes
ut hic et hec dulcis et hoc dulce. Aliquae
per tria genera per unam terminationem ut hic et hec
et hoc felix. Aliquae per duo genera et per duas

Genus

terminaciones ut hic dux hec dux ¶ Aliqu-
ando quam (?) per unam terminacionem ut hic
et hec felix ¶ Genus aut(em) comune
per articulum [illegible]. sz hic hec hoc ter-
minatur vero variat ultima sillaba dictionis
ut bus ba bum de albus ba bum nomina
que nomina mouentur voce et significacione
eisdem terminacionibus ut hic iustus hec
iusta hoc iustum ¶ Quedam mouentur
voce quedam mouentur sed in multis significacione
ut hic rex hec regina ¶ Quedam non mouentur
voce sed mouentur significacione ut hic pater
hec mater hic vir hec mulier ¶ Sunt
preterea nomina que [illegible]
motorum sicut hic leo hec leena vel hec lea
et lena hic diaconus hec diaconissa hic ga-
llus et gallina hic campo et campana
hic strabo et straba hic nepos hec neptis
hic hospes et hospita hic sospes hec
sospita hic antistes hec antistita
in regulari per nomina descripta ¶ Genus
est comprehensio uel discretio sexus que fit
per vocem [illegible] quia in prima voce [illegible]
non est genus sed illud quod etiam in te[illegible]
et dicitur genus [illegible] a gignendo [illegible]
[illegible] quia [illegible] non dicitur [illegible] proprie
[illegible] generantur ¶ Sunt aut duo prin-
cipalia genera que non nouit sed masculinum
et femininum generalia aut septem sunt que ma-
sculinum femininum neutrum commune epichenum
et promiscuum dicitur et dubium ¶ Masculinum genus
est in substantiuis nominibus [illegible] significandi [illegible]
[illegible] masculine sub articulum pronomine hic
[illegible] non nominibus est [illegible]
[illegible] significanti
[illegible] masculine ¶ Femininum aut genus
est in substantiuis nominibus [illegible] significandi re
[illegible] feminine substantiuum pronomine hec
[illegible] aut est [illegible] copulandi re
[illegible] nomen [illegible] significati re [illegible]
femine ¶ Neutrum genus est quod [illegible]
[illegible] masculine nec feminine dicitur [illegible]
p. [illegible] negatarum duorum scilicet masculinum et femininum no-
men quia semper abnegacionem fit generis utriusque
ut [illegible] plenum [illegible] dicitur
[illegible] sexus ut nil nec neutrum dicitur quasi ab
negatiue articulalibus hic et hec que masculino
et femino [illegible] articulare [illegible] vendi-
catur sicut hoc ¶ Commune genus est cuius sexus
utriusque sexum designat sub duobus arti-
culalibus ut hic et hec homo ¶ Omne genus
est quod sub [illegible] masculine et feminine et neu-
tri sub tribus [illegible] articulalibus ut hic
et hec et hoc felix ¶ Epichenum siue promiscuum
genus est quod sub uno articulo et sub una
voce [illegible] utriusque sexus designat ut
hic passer hec aquila et dicitur ab epi quod est
supra et chenon quod est commune quasi supra commune quod non
sicut duobus articulalibus [illegible] epicheni

sicut in uno communi sed duobus articulalibus
Epichenum aut in uno utriusque sexum im-
portat. Dubium genus est quando nulla ratione coge-
te auctoritas veterum sub dubio genere proferunt
ut hic dies et hec dies et [illegible] in [illegible]
[illegible] Ista tamen usu modernorum dubii generis [illegible]
tantum non quod dubitetur cuius generis sint sed quod apud an-
tiquos dubie prolata sunt nunc quidem
sub masculino nunc vero sub femino genere ~~Talpa~~
~~dies panthera [illegible] finis cortex [illegible]~~
~~linx margo [illegible] clunis dama [illegible]~~
Regulis tamen quibus sunt [illegible] nomina [illegible]
et [illegible] tamen masculinum sicut finis dies cortex
margo silex ¶ [illegible] nomina no-
minibus et [illegible] dies non dubii generis
sed in masculino est ¶ Item quod omnia nomina virorum
siue ydolorum ad similitudinem virorum sunt facta
sunt masculini generis ut Richardus nomina sunt
ergo omnia nomina mulierum siue ydolorum
ad similitudinem mulierum sunt facta sunt feminini generis
[illegible] sunt terminacionis ut [illegible]
[illegible] ¶ Item omnia nomina
fluminum sunt masculina [illegible] sunt terminacionis
ut danubius tibris albia ¶ [illegible] ¶ Item
nomina officiorum ad solos viros pertinentium
sunt masculina ut [illegible]
que ad mulieres solas pertinent sunt feminina
ut obstetrix ¶ Que aut in mulieribus [illegible]
viris conueniunt communis sunt generis ut parens
Item nomina volucrum sunt epicheni generis preter
gallus et columbus que sunt masculina
et gallina et columba que sunt feminina ¶ Item nomina
arborum sunt feminina ut hec platanus preter [illegible]
dumus oleaster [illegible] siler [illegible]
[illegible] herbe neutri generis [illegible] viburnum et [illegible]
vimen nomina virgultorum neutri sunt generis
¶ Item nomina fructuum arborum sunt neutri generis ut
hoc pomum preter ista auellana nux glans
castanea ficus oliva bacca [illegible] que
sunt feminina ¶ Et [illegible] quod nux castanea
ficus sunt nomina tam arborum quam fructuum [illegible]
in eisdem arboribus nascuntur ¶ Item omnia
nomina litterarum sunt neutri generis ut hoc a.
Item omnia nomina numeralia [illegible] usque ex-
cludendo usque ad centum inclusiue sunt
omnis generis ut [illegible] ¶ Nec non nomina [illegible]
[illegible] sunt [illegible] et super centum que mo-
bilia sunt [illegible]
[illegible] ¶ Mille aut sub voce singulari [illegible] sub
[illegible]
ut unum mille ¶ [illegible]
[illegible] omnis generis ut mille
viri mille [illegible] mille [illegible] ¶ In voce [illegible]
[illegible]
ut [illegible] ¶ Item omnia nomina angelorum
sunt masculina ut michael preter ista [illegible]
[illegible] que [illegible] chori sine
[illegible] chori singuli angeli [illegible]
sunt et preter cherubin et seraphin que sunt
nomina chororum et [illegible] que sunt [illegible]
generis [illegible] nomina singulorum

angelorum de illis chorum et conformant se ma-
sculinis 2m primum vero gratum de nominibus
angelorum ¶ Excipiuntur etiam cherub et seraph an-
gelorum singularium nominum de quibus illis qui
vocantur cherubin et seraphin per in que sunt
neutri et indeclinabilia ¶ Finitis specialibus re-
gulis vero de generibus ex parte littere ¶ Omnia
nomina desinentia in ba sunt feminini generis
ut alba preter stiba et albi que sunt masculina
¶ Item nomina desinentia in ca sunt feminina ut
stoica ¶ Que non desinunt in cha ut porticha que
structe ar sunt masculina ut monarcha ysi-
archa quod ab ar non processit feminina sunt ut
mertha preter pascha quod est neutri generis ¶ Omnia
in da si sunt feminina ut mimida vel com-
posita herda ut homicida que sunt com-
muni feminina sunt ut pede veda ¶ Nomina de-
sinentia in fa feminina sunt ut offa stroffa
¶ Nomina desinentia in ga sunt feminina ut
alga preter auriga quod est masculini et preter nomina
pro ut belga et preter collega et transfuga
que sunt communia et preter profuga et conlega que
composita sunt ... vestimentis feminina
sunt ... ut ... masculina
que sunt ... ¶ Desinentia
in ia sunt feminini generis ut gratia preter alleluia quod
est neutri generis ¶ Desinentia in la si sunt composita
cum colo colis communia sunt ut agricola ...
omnia feminina sunt ut mola vola preter scla-
la quod est ... ¶ Desinentia in ma que sunt
... feminina sunt ut ... que sunt fixa
et immobilia ... vel ... ut ...
vel ... ut ... vel ... ut ...
ut ... sunt neutri preter ...
... feminina dragma que ...
feminina dragma ... pondus ...
... neutri
generis ... declinationis ut ... dragma ...
dragmatis ... neutri
ut ... ¶ Vel pro no-
mina desinentia in na si sunt ... de mas-
culina sunt ut ... ¶ Si autem sunt
... declinationis neutri sunt ut ...
... ¶ Desinentia in na sunt feminina ut
... corona preter composita de gigno ut reli-
gena ... que sunt communia ... ubige-
na ... masculinum ... ¶ ...
et ... que sunt
communia et ... que sunt neutri
¶ Desinentia in pa sunt feminina ut lappa luppa
preter talpa quod est dubii generis et preter papa ...
... que sunt masculina ¶ Desinentia in qua
sunt feminina ut aqua preter pedisequa quod est co-
mune quod si masculinum ... pedisequus pedisseque
... ¶ Desinentia in ra feminina sunt ut
... preter ... quod est masculinum ¶ Desinentia
in sa feminina sunt ut ... preter ... quod est co-
mune ¶ Desinentia in ta ut ... vel in ta
feminina sunt ut rota preter nomina officiorum ad vi-
ros pertinentium ut baptista ad ... et preter
cometa et planeta que sunt masculina et
preter gentilia ut dalmata ... que sunt

communia et preter nomina virorum ut ... que sunt masculina
et preter nomina mulierum ut ... que omnis generis
... sunt indeclinabilia neutri quod declina-
tur neutri sunt ut ducenta trecenta ...
... desinunt ... feminina sunt
ut ... preter ... quod est neutri et preter
... que sunt communia ¶ Desinentia
in ua sunt feminina ut vua preter ... quod
est masculinum ¶ Desinentia in xa sunt feminina
ut ... preter ... quod est masculinum ¶ Desine-
ntia in a ... vocali sunt feminina ut ...
... preter ... quod est masculinum ¶ ... vero
... feminini generis ... de ...
ut ... ¶ ...
neutri generis ... declinationis ut ...
... ¶ ... desinentia in e ...
sunt neutri generis ut mare preter composita ...
... per ... syllabicam
ut ... que ... generis sunt ...
...
... ¶ ... desinentia in e
... ut ... penelope et preter ... quod
... que ...
tur in fine ut ... que omnia sunt
feminina ¶ ... sunt ... in e desin-
entia feminina sunt ut ... preter
tempe et cete que sunt neutra et indeclina-
bilia et preter ... quod est neu-
trum ... ¶ Composita autem
ex recto et obliquo ... sunt ...
... ut ... ¶ ... desi-
nentia in i sunt neutri generis ut ... preter
composita ex obliquis ut huiusmodi ...
di que sunt omnis generis et indeclinabilia et
preter quosdam obliquos casus ...
tes ... omnibus casibus ... ut
nichili mancipi frugi que sunt omnis generis
ut homo nichili id est vilis homo man-
cipi id est homo id est similis homo frugi id est val-
... et ita per omnia genera et per omnes casus ¶ Item
nomina terminata in o sunt masculini generis ut
... excepto nominibus ... desinentibus
in io ut lectio oratio et ... desinentibus in go
vel in do ... ut ...
... dulcedo dulcedinis que sunt feminina
preter ... et ordo et cupido ... veneris
... sunt masculina ... et
preter margo quod est dubii ...
... homo ...
... que sunt communia et preter ... et
... que sunt feminina et preter pondo quod de-
... neutri et preter ... quod omnis
generis et unio ... vel ...
... quod ... quendam lapidem ...
... masculinum et conformant se ... ¶ ... non
desinentia in u ut cornu vel in c ut lac
vel in d ut aliud vel in t ut caput non
sunt preter tot et quot ... composita
ut quot ... que sunt omnis generis ¶ Item
desinentia in al sunt neutri ut al preter
... quod ... ut ibi habetis ...

i. signum quod est masculinum quia aut vel arbos
gramaticum neutrum est et tamen plurale usus quod unius
tribus fere in usum venerit et dicitur in plurali si-
les subauditur masculino genere 22m hic est exceptio gene-
ris desinentia in el ut mel fel sunt neutri
generis Item unum masculinum in bdellium in il ut pu-
gil et unum quod est vigil unum neutrum ut
nichil quod per sincopam i. et abscisione ultime
sillabe fit est nichilum nomen mobile Item unum
solum masculinum in dum in ol ut sol
Item unum masculinum in dum in ul ut consul et
duo generis communis ut presul et exul et duo in ul neutra
tantummodo que sunt masculina ut sumbul
nichil Item unum in vem in am omnis generis
utriusque unum ut nequam Item unum in vem
in em ut tantundem quod est neutrum et unum
simplex plurale quod est omnis generis ut totidem Item
terminata in um sunt neutra ut templum
Item terminata in im sunt masculina ut im-
ram Item terminata in en sunt neutra generis
ut nomen Exceptio ren lien splen pecten
lien hymen et flamen quod ponitur pro sacerdote
Jovis et dimina (?) duo tamen communis ut tibicen
media producta fidicen liticen tubicen me-
dijs penultimis correpta que sunt masculina
Exceptio et syren quod est femininum Item terminata
in an sunt masculina ut delphin Item
terminata in on sunt masculina ut demon ex-
cipiuntur localia ut Babilon et composita de-
dia ut diapendion vel de gon ut gen
logodion que sunt neutra Item terminata
in ar sunt neutra ut torcular Exceptio
lepar salutar et monosillaba ut lar quod
est masculinum et par cum suis compositis
ut impar que sunt omnis generis Item terminata
in er sunt masculina ut tenter Exceptio
iter uber ...int uber niger que sunt neutra
et alia ut linter quod est femininum et adiectiva
que sunt omnis generis ut puber degener pa-
uper et uber quod ... est quod ... g... i. ne-
... sepe in ... intur Exceptio et nomina
substantiva 3e declinationis terminata in
ver ut suber vel uber pruinum vel
terminata in ver ut cadaver que sunt
neutra et ... cum suis compositis ut iter
uber septembr que sunt masculina et con-
formantur secundum regulam Exceptio et nomina fe-
minina ... que sunt neutra ut papaver
et siler et quoddam ~~...~~ medicinale ferme
est cicimer quod est masculinum Exceptio campester
... volucer alacer pedester equester silvester
celeber acer celer saluber paluster
et sequester sicut masculinum in er ut campe-
ster et femininum in is ut campestris neutrum
in e ut campestre Alacer tamen non solum
in femino in neutrum Sed et in masculino
ut est id in ... Feminine gignis
alacer ut ... Item nomina
terminata in ir sunt masculina ut vir sed
ir gadir que sunt neutra et est martir
quod est ... Item terminata in or sunt masculina

quod ut timidor Exceptio arbor soror uxor quae
sunt feminina et cor ador equor marmor
que sunt neutra et memor cum suis com-
positis ut immemor quod est omnis et con-
posita de color ut discolor et decolor ut
indecor et decorus ut incorpor et inter
sunt ... quod ... vel et compa-
rativa terminata in or ut fructior quod omnia
sunt communis preter senior quod est masculinum
et conformantur secundum regulam Item terminata in
ur sunt neutra generis ut iecur murmur
murmur tamen in masculino est quia in vet-
erum apud antiquos vel id ... et
... erat murmur in ... Exceptio omnia
nomina gentilia vel animalium specialia ...
... ur ut ... ut vultur vel
ut furfur quod vel ... quadam ... libe-
ter ... que sunt ... preter ...
quod est masculinum et est fur fur sed ... etiam
quod est masculinum ... alios ... et est ... valia
que utriusque generis conveniunt ut fur ...
... in nos sunt ... et est unum genti-
le quod est ligur que omnia sunt generis ... sem-
per ... quam tamen vel masculini vel feminini
Item terminata in as feminini generis sunt ut ...
Exceptio gentilia ut Arcadas et sincopata
in fine ut arpinas ... dicebant
hic et hec arpinatis et hoc arpinate nos
... sincopatum i. per contractionem subtrahimus
... et dicimus arpinas vel et ad
... sincopatum ...
in fine ... sunt quod omnia sunt ...
generis ... et ... 2 ...
... quod est omnis generis et ...
... que sunt neutra Item
terminata in es correpta masculina sunt ut gur-
ges stipes preter seges teges ...
que sunt feminina ... de pede
ut bipes omnis sunt generis preter ... quod est
femininum Exceptio et quod ... in ...
ut miles ... antistes comes que
sunt communia et ...
... in ... sunt omnis generis
Nomina terminata in es ...
... in ... et ... ut
miles militis gurges gurgitis stipes ...
... teres
teretis et preter pes cum suis compositis
ut pes pedis bipes bipedis et ...
... que ... in ... vel ...
... ut ... que omnia ...
... in ... et ...
... longum preter ... quod ...
... in ...
et ... Nomina non terminata
in es producta feminina sunt ut sedes
preter magnes et ... quod est masculinum
et preter dies quod in ... dubium et in plurali

no masc. 2 pt meridies 2 pronomen i dies
desinencia ut pronides 2 pt ea que in nto
gen. i in es 2 descendo in gto t sincopant
ut aries arietis que omnia sunt masculina
pter quies quietis licet descendo in gto t sin-
copant est tamen femin. 2 conformat se regule
Et no q licet gines pdunt es in gines
in comparativum ... eo rumpit eam ex capitur
z pes pedis q est masculinum 2 aes aeris
q est neutr 2 heres q est gen. pes pedis q
e compes est q sunt omnis generis Et nota
pariles cum eis q est dives adiectivum est 2 omnis
gen. ... i q ... [illegible] eius
similiter No est q aes 2 pnes per dipthongi
quidem sunt scribi sine dipthongo pro
... Claudunt .i. due vocales i unum
sonum ... unde q sola e ... proferri
licet ad designanda dipthongum utique vocalis
debent scribi Et terminata in es sunt femin
g ut ... mola ... [illegible]
2 ... dis dites in ... uno
que sunt masculini generis excipiuntur 2 adiectiva
ut dulo 2 q utique ... congruentia ut
hospes ... burgens que st comunia
2 ... que sunt masculina ut a
xis pter sinaxis q est femin Et ... thu
... que sunt masculina ut finis
2 clunis que sunt dubia Contra que
desinunt in gto ut lapis dis que sunt masc.
pter aspis aspis cuspis glis gliris glis glis
lis litis 2 cassis cassidis 2 pt grecam ut ...
dis 2 pt pronomen ... terminata ut ...
que omnia licet desinunt in gtis tamen sunt fem
2 conformant se regule Excipiuntur 2 q sunt
duas consonantes ante is ut piscis que st
masculina pter febris pestis vallis neptis bi
pennis 2 cassis ... factis vestis pellis ...
tussis vestis messis pelvis q ... v ...
te que omnia licet sunt duas consonantes
an is sunt tamen femin 2 conformant se regule
Excipiuntur 2 ibis ibidis 2 cuspis dis
que sunt omnis generis Item terminata in os
sunt masculina ut flos pter arbos cos dos
2 glos in una significatione 2 pter grecam
terminata in os que apud latinos mutantur
in us ut pontos pontus delos delus que st
femina 2 pter os oris os ossis melos melos
... que sunt neutra 2 pter custos
sacerdos compos inpos 2 bos que st comunia
Item nomina 2e declinationis terminata in
us sunt masculini gen ut dominus Contra
... que sunt femin ut paradisus cristallus
... costus synodus ...
pus alvus alvus abyssus ... papirus
byssus smaragdus vannus ... pha
selus Egiptus dipthongus ...

Paradisus non solum in femino que etiam
in masculino in neutro in gre dr eum ...
... 2 neutris smaragdus phaselus
que sunt ... nomina ... masculina sunt
... qui ... botrus
... ponentes femin teste petro
no est ... Excipiunt omnia nomina
greca terminata in os cum apud latinos
in us mutata fuerint ut ... sithi
mus cypros cyprus que sunt femina 2
vulgus pelagus 2 virus in declinabile
que sunt neutra Item nomina 3e declinationis
terminata in us si non habent v in gto neutra sunt
ut hoc acus huius aceris pter lepus q est
masculini 2 venus q est omnis generis ~~Item nomina~~
~~... ...~~ Si aut habuerint v in gto et
desinunt in ... ut ... palus palu
dis femina sunt pter ligus ligurus q est co
mune 2 mitus ... q est omnis gen. Item
nomina 4e declinationis terminata in us st
masculini generis ut fructus Excipiuntur ista ...
... domus ... porticus ... ydus
2 ... 2 acus pungendo ... con
suendi que sunt femina 2 penus q est mas
2 femin penus ... in masc. vel in femino
vel in neutro generis in neutr 2 in masculino
quidam 2 femino que est quarte declinationis
ut penus penus vel 3a neutro aut generis 3a
sunt declinatus ut penus penoris Item nomina
monosillaba terminata in os sunt neutr ut thus
pter mus muris 2 pus puris ... que
sunt masculini / ... ~~...~~ ...
in declinabile est 2 neutr conformatus se re
gule monosillabe Et ... 2 grus
q est fem 2 sus q est que ... nomina terminata
in vus femina sunt ut ... Et ... terminata
in s ... pre ... femina sunt ut
gens / Excipiuntur mons pons fons dens
quadrans ... dodrans ... 2 que
formant ab ... nomine ... ut ... q.
omnia st masculina 2 celebs in fans pens eff
rons que sunt comunia / 2 mobilia ... gra
2 ... terminatam ut pudens que sunt
omnis generis / Item nomina terminata in s ...
... femina sunt ut stirps pt seps q est
masculinum 2 stirps q ... in masculino quam
in femino in neutr. Si aut nomen in s precedente
p plurium sillabarum fuit masculinum est ut
anceps pter princeps 2 municeps q que
sunt comunia 2 forceps 2 adeps q tamen in ma
sculino quam in femino inveniuntur Item termina
ta in x ... femina sunt ... ut pax Contra
... comparationem ... que sunt omnis
generis ut felix / Excipiuntur 2 ista ... ca
lix ... fornix ... varix 2 ...
... que omnia sunt masculina / Item dux et
... que sunt comunia / 2 ... q est du.
Excipiuntur et nomina ... terminata in ex
qui quidam 2 ... femina sunt / ... oblias

plerumque neutri generis singularia sunt ut ulti
ci celo Secundo illa que sunt e in x terminata
sunt plerumque pluralia que sunt masculina ut
vertex preter ista pollex vibex supellex forfex
forpex cimex et preter nomina feminina ut
trices que omnia sunt feminina preter frutex
quod licet sit fetus sic computatur Et in mas

Numerus est forma

dictionis que discernit utrum ad unum vel
ad plura pertineat locutio Hec est forma
dictionis per quam cognoscitur utrum aliquid consistit in sola
dictionis terminatione quod videlicet dictio per suam termina-
tionem cognoscitur cuius sit numeri ut homo singularis
est terminationis homines vero pluralis Aliquando autem
ista forma attenditur in dictionis constructione
ut cum dicitur diu venimus quia non ista dictio
diu in utroque numero in venit ideo non per suam
terminationem cognoscitur cuius sit numeri unde oportet ut
cognoscatur per suam constructionem et quia construi-
tur cum plurali numero quod est venimus ideo pluralis
numeri hic dicitur Sunt autem duo numeri no-
minum singularis ut homo pluralis ut homines Singularis
numerus est numerus qui profert rem suam sin-
gulariter sub forma terminationis ut homo
vel sub forma constructionis ut pluribus clamat
licet non sit vel pluribus gaudium imperat plu-
ralitatem quia cum construitur cum verbo singularis numeri scilicet
clamat singularis numeri hic dicitur Pluralis est
nomen quod pluralis numeri quia rem suam pluraliter
profert sub forma terminationis ut homines
vel sub forma constructionis ut diu veni-
mus hic non ista dictio diu non per suam termina-
tionem sed per suam constructionem quod est cum verbo pluralis
numeri cognoscitur esse pluralis numeri Nota quod sic-
ut unitas non est per se numerus sed principium numeri
eo quod numerus sit multitudo ex unitatibus aggregata
ita et singularis numerus qui est secundum unitatem
non est per se numerus sed absque eius effectu quod
efficit numerum sicut et nominativus casus non idem
casus quod cadat sed quod alii casus cadunt
ab ipso Nota quod quedam nomina sunt voce et
significatione singularia ut homo Quedam
sunt voce et significatione pluralia ut homines Quedam
que sunt voce singularia et significatione pluralia ut po-
pulus et omnia collectiva nomina ut tur-
ba chorus exercitus legio et distributiva ut
omnis quilibet uterque Quedam autem sunt voce
pluralia et significatione singularia ut thebe athene
licet non ista nomina pluralem habent declinationem
ut thebe arum athene arum singulariter ta-
men una urbs significatur tamen sunt nomina
singularium civitatum Nota quod nomina
metallorum carent plurali numero ut aurum pl
umbum preter ista es era et ferrum et hoc
metallum hec metalla Nota quod
nomina rerum fluidarum carent plurali ut oleum

oleum preter ista balsamum balsama equor
equora fretum freta mare maria flumen flumi-
na fluentum ta poculum pocula mel mella
vinum vina stagnum na unda unde aqua
aque limpha limphe fluvius fluvii im-
ber hic lacus in singulari et hii lacus in plurali
sub quarta declinatione vel hii laci fons
fons fontes ymber ymbres palus pa-
ludes amnis amnes latex latices san-
guis tamen quod est nomen metalli plurali carebit
Nomina feminina carent plurali ut triticum
preter ista lupinus lupini avenllus li pisum pi-
sa pisum pisa faba be ordeum dea frumentum
ta far farra papaver papavera melo me-
lones Nota nomina specierum vel rerum que
ponderantur vel mensurantur carent plurali
ut piper zuccarum cinnamum anisum Nota
quod nomina quinte declinationis carent plurali
ut fides preter ista acies facies dies mane
ries materies progenies cognenies res spes
Nota quod ista nomina raro in veniuntur in plurali
ut fama vita gloria iuventa lux pax pix
tellus fumus iuventus limus fimus velgus
pelagus indoles soboles plebs tabes
lues labes sanguis sal gelu mors Nota
quod ista raro in veniuntur in singulari tenebre
nuptie indutie divitie delitie nunc no-
ne kalende insidie induci exuvie argu-
cie spolie gemini pisces quod sunt nomina duodecim
signorum in celo gades gades manes pe-
nates penates alpes sirtes que duo
ultima sunt hec sirtis alpem et sirtim ar-
ma ydus ylia arma castra menia pompi-
lia floralia saturnalia neptunalia vul-
canalia compitalia orgia vinalia quing-
tria et pene omnia nomina festorum dico autem
pene propter lupercal quod est festum dei pastorum
qui dicitur pamphanus et propter pascha teuophogia
neomenia que in singulari inveniuntur

Figura est quantitas

dictionis que est hoc attenditur quod dictio constat
ex duabus vel pluribus vel quod consistit ex dic-
tionibus vel quod absolute posita dictio dividitur
et secundum hoc sunt tres figure in nomine scilicet
simplex composita et decomposita Illud nomen est simplicis
figure quod constat solummodo ex litteris et sillabis non
potest dividi in duas vel in plures partes
intelligibiles secundum se propriam significationem retinentes ut
deus Illud autem est composite figure quod
constat ex dictionibus et potest dividi in duas
vel in plures partes intelligibiles secundum
se suam significationem retinentes ut magnanimus et
quod dividi in suas componentes scilicet in nomen
magnus et animus quorum utrumque suam sig-
nificationem retinet secundum se sed magnanimus
qui magnum habet animum Illud vero est decomposite-

de composite figure quod dicitur a composita dictione ut magnanimitas quod dicitur a magnanimus. Nota quod nomen aliquando componitur cum alio nomine ut presimilis. Aliquando cum pronomine ut huiusmodi. Aliquando cum verbo ut lucifer. Aliquando cum adverbio ut bisfirmus. Aliquando cum preposicione ut plebiscitum. Aliquando cum coniunctione ut utrumque. Aliquando cum preposicione ut imprudens et cum interiectione numquam componitur. Nota quod quando componitur nomen ex duobus obliquis ex parte utraque obliqui manent in declinacione ut huiusmodi. Sed non componitur ex obliquo et recto ut legislator vel ex recto et obliquo ut presimilias ex parte recti declinatur ex parte autem obliqui manet indeclinabile ut legislator. Onis presimilias presimilias presimilias. Sed cum componitur ex duobus rectis ex parte utriusque declinatur ut respublica reipublice. Excipitur hoc nomen leopardus quod tamen ex parte secunda declinatur ut leopardus leopardi do. Vel secundum petrum helie quod ex parte utraque debeat declinari ut sit leopardus leonispardi leonipardo et deinceps. Excipitur et alter ut quod ex parte sequenti tantum modo declinatur ut alter alterius alteri. Ab alterutro est [illegible] quia hoc stat [illegible] et neutrum sed alterutra et alterutro composita sunt non ex duobus rectis sicut [illegible] alterutri sed sunt composita ex obliquo et recto [illegible] in feminino et in neutro alter corrupta dictione [illegible] et [illegible] in integre dictiones quia [illegible] componitur ex corrupta dictione et integra ex parte corrupte non declinatur ex parte autem integre declinatur ut alterutra [illegible]. Sed quia invenitur [illegible] quod genus femininum in [illegible] nomine quod in [illegible] ex eius [illegible] masculini [illegible] alterutri [illegible] feminino et neutro et [illegible] generis [illegible] alterutrius quod est compositum ex obliquo et recto ut idem genus in eum [illegible] manet. Nota quod equinoctium componitur ex corrupta dictione scilicet equi et ex integra scilicet noctium quod antiqui declinabant hoc noctium huius noctii hinc noctio etc. Solsticium autem componitur ex corrupta dictione scilicet solis et ex integra scilicet statio dicitur et solsticium quasi solis statio. Nota etiam quod invenitur in hoc loco [illegible] [illegible] integra dictione [illegible] vel [illegible] compositione [illegible] vocem ut in hac dictione equinoctium [illegible] compositionem ut in hac dictione solsticium. Sunt obliquus autem [illegible] corrupta dictione [illegible] vocem ut equinoctium vel [illegible] compositionem ut solsticium in ista dictione equinoctium [illegible] vocem [illegible] corruptio obliqui et integritas [illegible] [illegible] alia autem [illegible] solsticium corruptio obliqui et integritas [illegible] non patent [illegible] vocem sed tamen [illegible] compositionem dicitur enim solsticium quasi sol statio. Nota quod quedam nomina terminantur in os [illegible] in us vel in is dum componitur. Certa ut sinceris vel sinceros

[illegible] producta in utroque teste petro helie neque [illegible] ut [illegible] opinio quorundam sinceris componitur a sine et cera sed potius a sine et cera [illegible] [illegible] ut bilinguis vel bilinguus [illegible] ut [illegible] vel [illegible] animus ut pusillanimus vel pusillanimis. Colus ut discolus vel discolis [illegible] ut [illegible] vel inermis. Bacillus ut imbecillus vel imbecillis. Norma ut enormus vel enormis. Nervus ut enervus vel enervis. Frenus ut effrenus [illegible] clivus ut proclivus vel proclivis etc. Sequitur

Casus est inflexio dictio-

nis quia cadit ab alia unde [illegible] ab omni dicitur casus non [illegible] cadit ab alio casu sed alii cadunt ab ipso et quia non cadit ab alio propter hoc rectus [illegible] eo quod in cadendo non [illegible]. Alii vero casus qui cadendo a recto quod [illegible] in [illegible] [illegible] obliqui nominantur obliquum [illegible] sed [illegible] proprietas cadendi ab alio in nominibus indeclinabilibus attenditur [illegible] [illegible] mutatione que [illegible] ut [illegible] dico neque homo ipsud indeclinabile nomen nequam [illegible] tamen [illegible] autem dicitur nequam homines [illegible] [illegible] et de aliis casibus [illegible] ergo nomen nequam et alia indeclinabilia [illegible] in [illegible] non [illegible] vocis variatione [illegible] [illegible] mutatione in nominibus autem declinabilibus ista proprietas cadendi attenditur tam in [illegible] mutatione quam in vocis variatione ut dominus domini domino [illegible] in quibus casu [illegible] mutatur et vox variatur. Sed autem vocis variatio aliquando fit in principio dictionis ut [illegible] [illegible] aliquando fit in medio ut venus veneris aliquando in fine ut dominus domini. Sunt autem sex in numero scilicet nominativus genitivus dativus accusativus vocativus ablativus. Nota etiam quod isti casus diversi sunt formis in nominibus indeclinabilibus scilicet aptotum et monoptotum. Illud ergo nomen est aptote forme quod unam solam terminationem habet vel per omnes casus sed aliquando tamen [illegible] ut sunt ista nomina cuiusdi [illegible] huiusmodi quod [illegible] genitivo ponitur et [illegible] quod solo ablativo [illegible] aliquando pluribus ut [illegible] quod [illegible] et [illegible] ponitur. Aliquando pluribus ut fas nefas et [illegible] quod [illegible] et [illegible] et [illegible] ponitur. Illud autem nomen est monoptotum quod sub una sola terminatione ponitur casu [illegible] ut nequam [illegible] ergo aptota et monoptota conveniunt quod [illegible] quod unam solam habent terminationem [illegible] non differunt quod aptota non ponuntur per omnes casus sed tamen [illegible] ut [illegible] vel [illegible] ut [illegible] vel [illegible] ut fas. Monoptota autem nomina autem per omnibus ponuntur casibus ut nequam [illegible] in recto nequam homines in genitivo nequam homini in dativo nequam [illegible] in [illegible] et neque homine in ablativo. Nomina vero declinabilia que sunt formatas casuales scilicet diptotum triptotum tetraptotum pentaptotum exaptotum. Diptotum est quod

nomina que habent duas diversas terminaciones per omnes casus ut pascha -e vel que habent duas diversas terminaciones dando unam terminacionem pluribus casibus et alteram uni soli ut fors in nominativo nominativo et forte in solo ablativo / Similiter tabi in solo genitivo tabo tantum in dativo et ablativo ¶ Triptotum pro nomine est quod habet tres diversas terminaciones per omnes casus ut templum li lo. Tetraptoton autem est quod habet quatuor diversas terminaciones per omnes casus ut niger nigri nigro nigrum. Pentaptotum est quod habet quinque diversas terminaciones per omnes casus ut dominus domini domino dominum o domine ¶ Eptaptoton est quod habet sex diversas terminaciones per omnes casus ut unus unius uni unum o une ab uno ¶ Nota quod quedam nomina terminant nominativos in or et in os sicut labor vel labos. arbor vel arbos odor vel odos. honor vel honos ¶ Nota quod quedam nomina terminant nominativos in er vel in is ut cinis vel ciner cucumis vel cucumer pulvis vel pulver vomis vel vomer / sed et est quod tamen in us vel in ur sicut ligus ligus vel liguris ¶ Nota quod quedam sunt nomina que faciunt genitivos in tis vel in teris ut opiter opitis vel opiteris marspiter tris vel marspiteris diespiter tris vel diespiteris. accipiter accipitris vel accipiteris ¶ Nota quod quedam sunt nomina que faciunt accusativum in em vel in im sicut restem vel restim puppem vel puppim pelvem vel pelvim sepem vel sepim. navem vel navim ¶ Nota quod quedam sunt nomina que faciunt ablativum in e et in i sicut die vel dii nocte vel nocti / rete vel reti impare vel impari ¶ Nota quod secundum quosdam modernos ista nomina carent nominativis singularibus sicut dapis pi pe dapem ¶ frugis frugi frugem a fruge ¶ Vectis vecti vectem a vecte ¶ Opis opi opem ope ¶ Vicis vici vicem a vice ¶ Daps et frux et mox et prex et vix non in usu sunt ¶ Nota quod quedam partes plus carent a singulari dativo et ablativo ¶ ut cui? tamen plus in nominativo et accusativo et vocativo et plus in genitivo ¶ tamen in plurali omnes casus habent ut hec plura horum plurium his pluribus ¶ Nota quod ista nomina ador acris far farris thus thuris ius iuris mel in plurali habent tantum tres casus nominativum et accusativum et vocativum ut ora acra farra thura iura mella in aliis autem tribus casibus deficiunt sed tamen secundum regulas omnes recipiunt casus ut iura iurium iuribus ¶ Nota quod nomina interrogativa ut qualis / relativa ut alius alter ista non sunt relativa / diversitiva negativa ut nemo / infinita ut qui / distributiva ut omnis / quilibet uterque carent vocativo ¶ Distributivum autem est nomen sub quo potest descensus fieri. ut cum dico omnis homo currit ergo petrus currit ¶ Nota quod omnis aliud est distributivum qui ut patet est per descensus fieri. aliquid est collectivum qui ut subiecto non potest fieri descensus ut cum dico si omnis homo esset predestinatus ad vitam nemo damnaretur. Non potest in ista oratione descensus fieri ut dicitur ergo si petrus fuit predestinatus ad vitam nemo damnaretur hoc enim est falsum ¶ Nota quod pronomina neutra de quibus cum suis compositis carent vocativo ut ullus nullus alius alter uter neuter quis / preter unus totus solus qui habent vocativos. Declinacio est per diversas terminaciones casuum variacio ut deus dei deo. Sunt autem quinque declinaciones in nominibus sicut patet

Prima declinacio in nominativo

Sunt quatuor habet terminaciones / a ut tabula / as ut eneas. es ut anchises / am ut adam. Genitivus et dativus singularis et nominativus et vocativus pluralis terminantur in e diptongum ut muse / secundum in grammatica antiquitus i et grecam sonoritatem ae diptongum quare e [struck] solum ut muse sed secundum usum e in genitivo dativo et nominativo et vocativo pluralis in a et i ut aula pictai ¶ Accusativus terminatur in am ut musam quando genitivus fit in e ut enea actus fit in am ut eneam / et qui nominativus fit in es ut anchises accusativus fit in em ut anchisem vel in en anchisen / vel et in am ut [struck] sed non / stipiades sapiadam ¶ Vocativus similis est nominativo ut musa in nominativo o musa in vocativo ¶ Adam in nominativo o adam in vocativo. Si autem nominativus fit in as / ut eneas vocativus fit in a ut o enea / et qui [struck] fit in es fit in e ut o anchise / ablativus terminatur in a ut ab hac musa / [struck] in ubi fit in am ut adam / et qui nominativus fit in es ut anchises ablativus fit in e / ut ab anchise ¶ Genitivus pluralis terminatur in arum ut musarum nisi forte per sincopam aut per composicionem ut grecigenum pro grecigenarum ¶ Dativus et ablativus pluralis terminantur in is ut musis / [struck] nomina que in femina sit / sunt in abus sicut [struck] / [struck] / [struck] / ut animabus duabus ambabus / [struck] et nomina propria in nabus notificant / quorum masculinum fit in us ut filius femininum in a ut filia / ita ut in nominativo que ca... [struck] ad distinguendum propter feminina a masculino dativo et ablativo faciunt in abus ut filiabus / cognatabus / sponsabus / [struck] tamen ambrosius sponsis dixit pro sponsabus in ymno sponsis decoris gloria sponsis... terminantur in is ut ...

Secunda declinacio

[struck] Habet terminaciones / er ut puer / ir ut vir / ur ut satur / us ut deus / eus ut orpheus / um ut templum [struck] Genitivus declinacionis semper terminatur in i ut huius domini [struck] illa que faciunt genitivos more grecorum / que

tydeus tereus orpheus

sunt ideo ut orpheus orphei uel orpheos [illegible] si uero terminatur in eus ut orpheus uel tereus genitiuus fit in ei ut orphei uel terei uel in eos grecis propriis nominibus fit in eos ut orpheos [illegible] sillaba cernitur [illegible] si uero terminatur in er ut uir uel [illegible] ut satur uel in eus diptongum propriis nominibus ut theseus genitiuus superabit eum in una sillaba ut uir uiri satur saturi theseus thesei uel theseos [illegible] sillaba sunt nomina que terminantur in eus non sunt diptongum ut timeus quia e et u non coeunt in unam sillabam unde genitiuus habet equalem uero in sillabis ut timeus timei

us

genitiuum nominis et trissillabum [illegible] si uero terminatur in us fit dus genitiuus et ei equalis in sillabis ut dominus [illegible] conpriment et ultima duo i in genitiuo que medium nec uitte postrimi i abiciunt et pro geor unam sillabam perdunt ut antonius antoni

um

si uero terminatur in um ut templum genitiuus est ei equalis in sillabis ut templi [illegible] duo i in genitiuo quia ultimi postrimi i aliquando abiciunt et una per sillabam perdunt ut ingenium ingeni [illegible] si

er

uero terminatur in er sillabam uinta in medio non precedente ut puer [illegible] uel precedente e ut miser uel p ut [illegible] genitiuus superabit unum ut pueri teneri miseri agri [illegible] si precessit e et ut niger genitiuus non superabit et mutabit er in ri ut nigri [illegible] aut non solum facit secundum quesiti sub secunda declinatione sed et secundum quesitis sub tertia [illegible] in medio non precedit e in magistro ut niger [illegible] in [illegible] genitiuus non superabit ut miser nigri [illegible] [illegible] diminutiua nominis geri et faro ut armiger lucifer [illegible] adulter celeber uniuersaliter [illegible] presbiter [illegible] liber plurali et barbo et dexter ut armigeri luciferi adulteri celeberi multiberi presbiteri lateri socerri iberi liberi dexteri uel per sincopam dextri que omnia ponuntur genitiuo conpriment preter iberi quod

dis et ablatiuus

producit enim ut iberi [illegible] ablatiuus terminatur in o ut duo [illegible] in nominatiuo terminatur in eus diptongum medium uitate metri fiunt dum in i ut orphi [illegible] orpheo orpheo

accusatiuus

non [illegible] in metro [illegible] terminatur in um ut dominum [illegible] filius uero ut templum [illegible] in uero [illegible] in uero [illegible]

eus

si nominatiuus fit in eus ut orpheus [illegible] fiet non solum in um ut orpheum sed et more grecorum fit in a ut orphea [illegible] si uero terminatur

um

in um ut templum uero est ei similis ut o templum [illegible] si uero terminatur in er pro [illegible] ut

er

alexander uero est ei similis ut o alexander [illegible] sunt [illegible] [illegible] ut alexander pallox [illegible] in uero

us

ponitur [illegible] in uero postponitur [illegible] in antiquis nomina propria terminantur in er

propriorum genitiuus in us ut alexandri palox [illegible] eorum consideratione alexandrie [illegible] regularis

eus

uero [illegible] si proprium nomen terminatur in eus ut orpheus uero est in [illegible] ut orpheum in eu ut orpheu [illegible] si uero proprium nominis terminatur

ius

in ius ut uirgilius uero est in i ut uirgili ut o uirgili et us corrodit [illegible] in una sillaba

us

[illegible] si uero terminatur in us sine sit nomen appellatiuum ut deus sine proprium ut petrus uero est in e ut o domine o petre preter pelagus uulgus deus quorum uero similes sunt uero ut o pelagus o uulgus o deus et preter ista filius agnus populus fluuius ut o filius o fili o agnus uel o agne o populus uel o popule o fluuius uel flumine [illegible] sunt in uero non [illegible] [illegible] et ablatiuus plurales terminantur in i ut domini [illegible] in nominatiuo aut que assertant plurali [illegible] sunt in a ut [illegible] preter ambo et duo que tamen in masculino [illegible] in neutro que terminant in a [illegible] in o ut duo homines duo mala [illegible] ambo non [illegible] et [illegible] eorum uno [illegible] et relationis [illegible] [illegible] plurales [illegible] in orum ut duorum [illegible] per sincopam [illegible] sillabam ut deum [illegible] in neutro que maxime [illegible] ut deum [illegible] et ablatiuus terminantur in is ut dominis preter ambo et duo que sunt in obus ut ambobus duobus [illegible] in masculino que in os ut dominos

Tercia declinatio est multarum

terminationes multas ualde quarum plures in uno solo nomine inueniuntur [illegible] in duobus [illegible] et in pluribus [illegible] igitur singule in singulis reperiunt nominibus [illegible] quibus [illegible] ponuntur ec ut lac huius lactis er ut aller huius allec media producta ed ut dauid huius dauid media producta uel correpta [illegible] ut bagud huius bagudis media producta ol ut sol huius solis [illegible] ut tribus huius tribus media correpta [illegible] ut urbs huius urbis [illegible] ut puls huius pultis [illegible] ut hyemps huius hyemis media correpta [illegible] ut thymus huius timmis [illegible] ut stirps huius stirpis [illegible] ut tyburs huius tyburtis [illegible] ut laus huius laudis [illegible] ut [illegible] huius [illegible] uel [illegible] [illegible] ut [illegible] huius [illegible] media correpta [illegible] ut [illegible] huius [illegible] [illegible] ut [illegible] huius [illegible] [illegible] ut [illegible] huius [illegible] [illegible] iste autem terminationes in duobus diuersis inueniuntur nominibus. aus ut laus huius laudis et fraus huius fraudis [illegible] diptongus ut aes huius aeris [illegible] huius [illegible] [illegible] ut falx huius falcis [illegible] huius calcis [illegible] aut terminationes in multis sunt nominibus [illegible] [illegible] plurali [illegible] [illegible] [illegible] c ut [illegible] e ut [illegible] al ut al [illegible] [illegible] ut [illegible] uel ut [illegible] [illegible] ut [illegible]

theseus

uirgilius

pelagus | uulgus

filius | agnus

uos et ablatiuus plurales

Ambo | et duo

Genitiuus pluralis

datiuus et ablatiuus

accusatiuus

lac | allec | dauid

bagud | sol

en ut nomen / in ut delphin / on ut demon / er
ut torcular / er ut puber / ir ut gadir / or ut
amor / ur ut turtur / as ut mitas / es ut pipes /
is ut anis / os ut sacerdos / us ut munus / ebs
ut plebs / ebs ut celebs / ops ut inops / ans
ut quadrans / ens ut amens / ons ut insons /
uns / ens ut quadriens / eps ut adeps / yps ut
stips / ops ut hidrops / ars ut pars / ers ut
iners / ors ut consors / ut ut caput / ax ut
audax / ex ut rex / ix ut calix / ox ut velox
ux ut lux / Et sunt pro plures mediae pene
terminationes / unde quod aliquas productas tertiam
in duas divisit / distinguens per prod
uctionem et correptionem / unde eos productim et eos
correptim prius posui terminationibus quas hic
plura posui et ita de aliis / ¶ Nomen terminatum
in a / ut poema / facit genitivum addendo tis / ut poe
matis a corripiendo Item nomen terminatum in e
ut mare mutat e in is in genitivo ut maris Item
nomen terminatum in o / ut leo facit genitivum producendo
o et addendo nis ut leonis ¶ Corripiunt tamen
in in do / ut formido / vel in go ut plantago
quae o in i mutant in et addunt nis in genitivo ut
formido formidinis / plantago plantaginis /
Corripiunt et ista nomina / nemo neminis / ho
mo hominis / virgo virginis / margo marginis /
ordo ordinis / appollo appollinis / turbo turbinis /
macedo macedonis / in udo mediae correpta cardo
cardinis / cupido cupidinis / tbo ternus pro
tempestate quae omnia penultimas genitivo corri
piunt / Excipitur et caro carnis / et anno anionis
penultima producta et no nonis / Et no quod
cardo quaedam herba facit cardonis media
producta et tbo pro gladiatore facit tbonis et media
producta et conformant se sine vel ... / Et nomina ...
... in l ... quamcumque vocalem antecedente
faciunt genitivum addendo is ut hanibal hanibalis
praeter mel mellis fel fellis / Et nomina terminata
in el penultima ut daniel et in ol ut sol et non
... in al ut al / praeter sal salis omnia penultimam
genitivi producunt ut danielis solis ... cc
... non ... corripiunt quod ... solis ...
cedat ¶ Item nomen terminatum in an ut ti
tan facit genitivum addendo is et penultimam
producendo ut titanis ¶ Item nomen terminatum
in en penultimam ut nomen en penultimam mutat
in i et in genitivo addit nis penultimam correpta
ut nominis praeter ista lien lienis ren re
nis ... splen splenis syren syrenis
dameen dameenis ... hymen hy
menis tyzon tyzonis quae omnia penultimas
producunt in genitivo ¶ Item nomen terminatum in in ut
delphin facit genitivum addendo is et penultimam
producendo ut delphinis / Item nomen terminatum
in on ut triton / demon facit genitivum addendo
is et penultimam tertia do ut tritonis demonis praeter
phiton phitonis quod penultimam genitivi producit et
multa corripiunt ista nomina quae sunt variam
...

claudi ¶ Quae in ... faciunt genitivum regulariter addendo ...
tibus is ut symon symonis penultima correpta
quae non addunt quidem is sed penultimam producunt
ut salomon salomonis / Quae autem non addunt
is sed tis ut demofon demofontis ... multibus
igitur quae subiecta ... non ... qui in
contrarium ... sepidus ... / Sydon vero
sed penultimam genitivi ad placitum producitur ut
sydonis vel correptam ut sydonis ¶ Item nomen
terminatum in ar ut lacunar facit genitivum adde
ndo do is ut lacunaris / praeter far / quod addit
ris ut farris et praeter cpar cpatis quod nomen
in r facit tis penultimam corripiendo ut
cpatis et praeter lar pro igne vel pro domo vel pro
familia vel pro deo domestico quod as quidem
addit in genitivo sed penultimam corripit ut laris Et
aut ... nomen cuiusdam imperatoris facit
genitivum laris ¶ Quae igitur nomen terminatum
in ar sed ... penultimam genitivi corripit
sive sit simplex sive compositum ut par paris
compar comparis praeter nar naris quod penultimam
producit ¶ Quae si diminutiva ... sunt et nomi
... penultimam genitivi producit ut ... tor
cular torcularis alear lacunar lacunaris
... et ... as hospes hospitis quod ... est
... non hominis penultimam corripit sicut
primitiva et sicut ... ut appar apparis a
... ... diminutivum ... as
... iubar iubaris et aneto ... nectar
nectaris quod ... quosdam ... et
regulariter penultimam genitivi corripit ¶ Item
nomen terminatum in er pluralium ut aer facit
genitivum addendo is ut aeris ¶ Corripiunt nomina
mobilia terminata in er ut hic volucer hec
volucris hoc volucre quae ... er pluralium
in ris ut volucris ¶ Excipitur et imber
cum suis compositis quae mutant er pluralium
in ris ut imber imbris september septem
bris ¶ Excipiunt et nomina terminata in ter
ut pater quae ... er pluralium in ris ut pa
ter patris frater fratris iter itineris ether ethe
ris aether aetheris opiter opiteris mars
piter marspiteris diespiter diespiteris ...
piter ... igitur ... nomina quae
... ... ut ...
vel in tris ut ... ... sunt ... pro
... ... et ... ... in ter se con
formant ¶ Omnia et nomina terminata in er
quae faciunt genitivum in eris penultimam genitivi corripiunt ut
cancer cancris praeter ver veris et aether ae
theris et mulier mulieris apud antiquos ...
... in penultima ... producta quod com
... ¶ Item nomen terminatum in ir
ut gadir facit genitivum is addendo et penultimam
corripiendo ut gadiris / Item nomen terminatum
in or ut algor facit genitivum addendo is ut
algoris praeter cor quod addit dis ut cordis et praeter

ador quia est indeclinabile ¶ Omnia igitur nomina
in or terminata que sunt masculini generis ut labor
vel feminini ut soror vel communis ut auctor vel omnis
ut discolor penultimam genitivi producunt ut laboris
sororis auctoris discoloris preter nomina virorum
ut hector oris et castor oris pro quadam bestia
sic dicta que fetum mittit et preter arbor oris rethor
oris memor memoris et preter composita de decor
ut indecor oris et de corpus ut bicorpor oris
et preter composita et derivata nominibus et de hoc
nomine corpus ut tricorpor oris et preter ista que
neutri generis sunt ut marmor oris que
omnia penultimas genitivi corripiunt. Item in
terminatum in ur ut murmur facit genitivum
addendo is et penultimam corripiendo ut murmuris
preter fur quod is simpliciter addit et producit penultimam
ut furis et preter robur femur ebur iecur
que penultimas quidem corripiunt pro u in
genitivo o suscipiunt ut roboris iecoris femoris
eboris ¶ Item nomina terminatum in as ut ta
mas ¶ Excipiunt que que grece per s ponunt n et
in genitivo addunt tis scilicet dyamas dyamantis
adamas adamantis elephas elephantis
pallas autem pro filio evandri regis ma pall
as pro quadam dea facit palladis ¶ Excipi
untur mas maris as assis vas vadis vas va
sis lampas lampadis archas archadis
et patronomica feminina ut pelias pelliadis ¶
¶ Omnia nomina terminata in as penultimam
genitivi producunt preter ista mas maris vas vadis
lampas lampadis pallas palladis vel
more greco pallados archas archadis vel
archados et patronomica feminina ut pelias
peliadis vel pelliados ¶ Item nomina termina
ta in es pollarum habens dyptongum in penultima
sillaba ut princeps quod licet propter eufoniam dicatur
preps habet tamen dyptongum in clausum principi
um ¶ Nomina etiam diminutiva a verbis quibus
e breviatur in penultima sillaba ut alteger tegis
tegetis ab impeto impetis ... impes ab
indiges genitivus ... in diges tis alimpes
tor tis ... impes alter teres ...
teres ab hebeo hebes ... hebes No
mina etiam terminata in es pollarum in metro ut pa
ries habet magis omnia faciunt genitivum ablata s
littera et addendo tis et penultimam corripiendo
ut princeps etis deses tis impes tis
hebes etis paries parietis preter quies etis
et inquies inquietis que licet terminant in es
producunt tamen penultimam genitivi quibus duobus verba
appellativa ... conformiter faciunt genitivos
in etis penultimas producendo scilicet magnes
etis locuples tis ¶ Nomina et composita a pede
des in es pollarum mittunt in is et addunt dis
in genitivo penultimas corripiendo ut abpes
dis pro pes pedis pes etiam cum suis compositis
ut bipes faciunt genitivum ... in

et addendo dis in genitivo et penultimam corripiendo ut
pes pedis bipes bipedis preter apes quod facit
apis licet inveniatur etiam compositum ab a quod est
quod est sine et pes quasi sine pedibus tamen non dicitur
apes sed apis quod de eius diminutivo probatur
quod facit ut apicula non apedula et
... hoc non obtinebit ad formam regularum
¶ Feminina que faciunt genitivum mutando es pollarum
in is ut cedes cedis preter ceres cereris
pubes puberis qui etatem significat qui autem
invenium multitudinem notat facit pubis
seges segetis ales alitis que penultimas corripiunt
et preter merces mercedis que penultimam producit ¶ Re
stant que sunt ut miles comes heres
hospes antistes et que in omni genere inde
ciniuntur ut eques superstes dives sospes
faciunt genitivum mutando es pollarum in i et tis
addendo et penultimas corripiendo ut mi
les comes hospes eques superstes divitis
sospitis preter heres quod facit heredis penultimam producendo
¶ Et non quod licet antistes et hospes sint
communia per tamen hic feminina alterius vocis ut hec
antistita hec hospita antistita in ... ab
usu modernorum ¶ Nomina vero que sunt
multarum et ydiomatum varietatum subiecta re
gulis negaverunt facere pessime tamen faciunt
genitivos mutando es pollarum in is et si penultimam
non producunt producunt et penultimam genitivi ut hero
des herodis diomedes diomedis quod si
penultimam non corripiunt corripiunt et penultimam
genitivi ut hercules herculis mitrydas mitridatis
... que duas tamen habent sillabas que propter
... non permittit ablata s littera addunt i genitivo
ns producendo penultimam ut hermes hermetis
... etis ... etis agues aguetis ¶
¶ Omnia nomina in is unimiqz sint qualitatem
... que non sunt ... sub predictis
regulis faciunt genitivum mutando es pollarum in is
et in genitivo tis addendo et penultimas corripiendo
ut stipes stipitis limes itis niges ut ... preter
vermis quod facit vermis Item nomina terminatum
in is ut nomis facit genitivum ... ut hy
minis ¶ Excipiuntur ista lapis lapidis aspis
idis cuspis idis egis idis ... ipsis ipsidis
capis idis clamis clamidis cuspis idis
tibris idis vel tibris paris idis preterea
thetis tidis vel tios ... achillis cass
idis pro galea tigris idis ... ibis ibidis ... et pronomica femina ut
... idis vel idos et ... idis ... dinis
sanguis sanguinis vomis vomis cinis
cineris pulvis pulveris cucumis cucumeris
que omnia penultimas genitivi corripiunt ¶ Et
non quod thetis ... et cuspis ... et tigris
pro flumine et ibis pro avicula faciunt regulari
genitivos ... ¶ ... et lis litis dis ...

quirs quiritis samis samnitis glis glitis vel
gliris vel glissis in dubiis signis sicut communiter semis
semis semissis pro quodam pondere que omnia pe-
nultimas genitivi producunt ¶ Hoc autem nomen con
sanguis compositum ut exsanguis genitivum
simplicem facit vero ut hic exsanguis
et tunc non componitur sanguis est genitivi ge-
positum pro medio in declinabile et ut tunc
componitur Item nomen terminatum in os mag-
is ut lepos facit genitivum ablata s et addi-
ta ris in genitivo et penultima producta ut
leporis ¶ Excipiuntur nepos nepotis
minos minois heros herois que penultimas
producunt Cetera omnia que non sunt masculina
faciunt genitivum ablata s et addita ris et penultimam
producendo ut sacerdos tis preter dos
dotis arbos oris compos compotis impos
impotis que penultimas corripiunt / et
preter os ossis os oris custos custodis
glos gloris glos glossis que omnia pe-
nultimas producunt Item nomen mo-
nosillabum terminatum in us facit
genitivum ablata s et addita ris penultimam
producendo ut mus muris preter grus
gruis sus suis que penultimas cor-
ripiunt Item nomen terminatum in us
plurium sillabarum ut pecus faciunt genitivum
mutando us in o et addendo i genitivo
ris et penultimam corripiendo ut pecoris preter
acus pro palea quod facit aceris medio correpto
Excipiuntur terminata in lus ut vellus
vel in dus ut sidus vel in mus ut
numus hec non mutant us in e et addunt
ris in genitivo et penultimas corripiunt ut
velleris sideris numeris preter fenus fe-
noris facinus oris pignus oris pro filio na-
prandio facit pigneris ¶ Item a regula que
dicitur de pollisillabis // Comparativa
in us ut doctius que mutant us in o
et addunt ris in genitivo penultimas producendo
ut doctioris // Excipiuntur ab ea vero ea que
veniunt a verbis desinentibus in eo vel in
cior penultima correpta que mutant us in e
et addunt ris in genitivo penultimas ~~correpte~~
corripiunt ut ~~velleris sideris numeris preter~~
~~fenus eris facinus oris pignus oris~~ / vla-
blus ... ab opor opus operis ¶ Alia nomina
preter ista que subdet regulis comprehensa
sunt faciunt genitivos ~~ablata~~ ablata s et ris
addendo et penultimam producendo ut inus
inuris salus salutis Preter ista palus palu-
dis in audis tellus telluris que penultimas
producunt / et preter lepus leporis pecus oris
ligus liguris intus intutis vetus veteris
que penultimas corripiunt / Item in

terminatum in s precedente b ut celebs vel p ut inops
facit genitivum interponendo inter b et s vel inter p et
s i et penultima correpta ut celebs celebis
inops inopis // Excipiuntur illa que habent e an-
te b vel ante p si in sunt plurium sillabarum ut
celebs princeps que mutant e in i correptum
in genitivo ut celebis principis auceps tamen mu-
tat e non in i sed in u ut aucupis medio correpto
Excipiuntur et ipsa vero composita a capite
que mutant e in i et interponunt inter p et
s i et in genitivo addunt tis penultimas cor-
ripiendo ut anceps ancipitis biceps bici-
pitis preceps precipitis quia cum non sunt composita
a capio sed a capite teste prisciano / Item nomen
terminatum in s precedente l ut puls vel n ut
mons vel r ut pars facit genitivum ablata s et
addita tis in genitivo ut pultis montis partis ¶
Excipiuntur glans et lens pro vermiculo et frons
pro fronde et composita a corde ut concors et a
pondo ut libripens que omnia ablata s in genitivo
addunt dis ut glandis lendis frondis
concordis libripendis // lens autem pro legumine
et frons pro parte capitis conformantur regule
ut frontis lentis // Excipiuntur et ablata vero
composita de unica ut quadrans que ablata
s addunt in genitivo tis ut quadrantis ¶ Item
nomen quod habet participii vocem ut iens euntis vel ...
redeuntis / preter ambiens quod licet sit compositum
ab iens non facit in genitivo ambeuntis sed ambien-
tis Item nomen terminatum in t ut caput
mutat u in i et in genitivo addit is penultimam
corripiendo ut capitis ¶ Item nomen terminatum in x litteram
facit genitivum vel in gis vel in cis / preter senex senis
suppellex suppellectilis nix nivis nox noctis
prenox prenoctis ¶ Item nomen terminatum in x litteram de-
mons nubo desinente in go facit genitivum abla-
ta x et addita gis ut rego regis rex regis
a grego as grex gregis / preter quod licet nomen
ut nux desinente in go sed iungo remanet tamen
n ut genitivo ut iungis ut si dicam hic coniugis
patietur ... proprie Ceteri non quod non ve-
niunt a verbis desinentibus in go faciunt genitivum
ablata x et addita cis ut radix cis preter
strix strigis styx stygis sphinx sphingis vel
sphingos frux frugis cum tamen vero non est ...
que omnia licet non veniant a verbis in go desinentibus
faciunt tamen genitivos suos in gis ¶ Item nomen quod que
habent e ante x litteram si non sunt monosillaba ut
lex vel et monosillabis composita ut exlex sed
si sunt pollisillaba ut a monosillabis composita
remota et a verbis in go desinentibus veniencia
mutant e in i et ablata x addunt gis in genitivo
penultimam corripiendo ut remex remigis remex re-
migis Ea autem a verbis desinentibus in go non ve-
niunt mutant quidem e in i sed ablata x addunt
cis in genitivo penultimam corripiendo ut apex apicis
preter vervex quod habet e productum ante cis
ut hic vervecis et preter ibex ibicis lodex
lodicis bombex bombicis que producunt penultimam

z no q p[m] quosdam lodos vel lodio bombos ul
bombos dr. Item no q mas[m] simitm in o
sillam ut milix pe[z] gti compit ut hinc milio
pter mastix mastias fenix fenicis lodix cis
bombix cis natix tis psprute / Ceterum omnia
simitam in x litam pe[z] gti pducunt pt falix fa
tis palix palias felix tis pix tis cinx ciru
dux ducis unix cis grex gregis phenix fenicis
sirpetlex calix nix nivis frix frigis frux fr
gis pix cis nox noctis vix cis quorum tn
gti no sunt in usu. z pt ypa nomina greste
psinario penultimas frequenter compit ut
fornax cis. No etiam q omnis gtus 3e declina
cionis simitis in is con[m] pter vis q hab
gtm sine voce pducta ut hec vis pronomina
z femina z na militia ad forma cetera ~~pronomina~~
pronoiatoz sz declinacionem gtm no solu
finiunt in is sz z in os ut pannis pannidis
ul pannidos arthas arethadis ul dos sili
genes ul genesios decapol ul decapoleos
Et no q gti 3e q mos grecorum fiunt in os
continuz sillam cerunt ypa aut no[n] grecorum in
es simitta finiunt gtm no solu in is sz et
in i ut ulixes ulixis ul ulixi achilles lis
ul achilli. Datus 3e declinacionis masculini
femino gto desinente in is ut patris tr. abla
tiu e acto huius dativi sunt fere. Accus 3e
declinacionis masculini femino gto is quum in em ut h
pol hic polis e is mutata in em fit acc hunc
polem ul is quum in im ut hic amnis hunc
amnem ps mutata in im fit acc hunc amnem
No q 1[m] no 3e declinacionis faciunt accm tm i
im ut magudaris huius ueis sit plenis tussis
tunibdis eclipsis oxoxis ynis ypotesis erim
is crisis diocesis palisis tholis cydamis ge
nesis apocalipsis alleoxis osis opis tiberis
ul tibris psinuropa amnis tigris alis fabris
phalaris tybar leucopsis tiberis memphis
tipolis / z gnalr omnia cpoita cipol q termi
nis ut herbipol neapol tr. Expe z acc
moe grecorum sit in a ut semaz ul femina
thoraca ul thoracem lampadez ul lampada
tintheem ul tintheim ethera ul ethera aerem
ul aera tytanem ul tytana symeone vel
symeona z cetera. In uoca aute greca actus
semp z pclis vto ut hec iubar ca in uoto
q in acto. Votus 3e declinacionis pclis z uto ut hec
in uto o hec in uto. In pprus tn z greca no[i]
bus sepe in uto e subtrahitur ut hec pallas
o palla. in uto hic tybis o tybri hic priamus o
priami hic thebais o theban hic ulixes o uli
xe. Ablus 3e declinacionis aliqn simitatur in e tm
aliqn in i tm aliqn tamen in e quam in i. No
a que hnt accm in im tm ut pelvis z hec

... gil z nomina mensium simitta in is ut april
quintilis sextilis uel in er ut september oc
tober nouembr decembr. Aliqn etiam no[n] simitta
in e ut mare faciunt ablatiu in i tamen pter
gausape rete presepe pnieste preciete q sunt
in e tm similr simitta in ar ut alear
ul in is ut dulcis sz tn hent ne[tr]u in e
ut hic altare ul dulce z simitta in al ut
al sunt in i tm pt pal z pt no[n] ppa ut
hanibal que sunt in e tm similr simitta
ta in ar sz tn sunt a pducta in obl[u]s ut
torcular cuius sunt in i tm pt lar q sit
tm in e z pter far z par q sunt tamen in
e q in i. Similr ne[tr]a in as simitta q pa
ropa pleta in fine retinent sunt in i tn ut
lanceninus lancenat annum ubi volunt
congrueciius possunt poni tamen in i quam
in e. Ceter aute simitati in ets ut vetr uel
in vis ut numus ul in wges ut unguwis
ul in mns ut amnis ul in sis ut hostis
vel q duas gsonantes hnt cu is ut igis
sunt tamen in e quam in i. Comparativa h ms ab
hac vi tm z pest uest test q sunt in e tm
Similr omis gparativa ut clarior z q hz clares
in em ul in im ut puppis z valia femina
in ns simitta ut amantes z gnia tn gnm
ut sac[os] sunt tamen in e q in i. Comparativa sp
pes omis gl z hospes omis gl z pomp
q in abl[uo] aute genus recept z acs fecerit
gto ut pengms. ms. pubms pubis et
adiuna du mos grecorum pp se fiunt ut loca
tone ut uetal ul du tusemut mppa no[n]
ut felix in talis que sunt tm in e. Et no
q hec nomina mensium simitta in er ut se
ptembr sunt gpona ablatiu no[n] in imbr faciunt q
tn in i semp in gpoa ymbr sz sit tamen
in e quam in i. Datiuus z ablatiuus q no sunt
gphensa sub pdictis regulis fiunt tm in e ut
corde ope capite z cetera. Nomina z accus z votus
plis 3e declinacionis sunt in es ut sacerdos quus
pacte alias pruleimus eas in is ut apaut
vigilem tres noctibus aceptas in gmoya la
tencia torquet tris dixit p tres. Genitivus
z gnie sunt in a ut luna. Genus 1e ablatiuus sit
sum[us] sit tn in i in neutro que ut ablatiuus pedi
li ul qui sit tamen in e quam in i ut felice
felici tunc nts z acts z vts plis sunt per
ya ut pedilia felicia. Comparativa gpata q sunt
in a ut dulcior z hec amplustre hec amplu
stra hec ludicre hec ludicra hec vetus hec vetera
Cum ut ablatiuus sit tm in e ut ablatiuus capite
tunc ipsi tres casus sunt in uca que p a
ut capita. Gtus plis 3e declinacionis sit aliqn
in um ut sacerdotum aliqn in ium ut felicium

aliquando tenuem in um quam in ium ut prudentum vel prudentium. Item ablativus fit tamen in e ut ab hoc sedili vel tenui in e quam in i ut felice vel felici genitivus fiet in ium ut sedilium vel felicium preter comparativos/ et preter ista nomina artifex memor vetus vigil precedes custos locuples que fiunt per um ut dulciorum memorum artificum veterum vigilum sacerdotum custodum locupletum. Item que finiuntur in e ut altare vel in el ut mel vel in es ut sedes vel in is ut avis dummodo non crescunt in genitivo singulari fiunt per ium ut altarium mellium sedium avium preter ista que fiunt in um. Item apes apum proles prolum olim indoles in dolum vates vatum volucres volucrum panis panum canis canum iuvenis iuvenum hoc sed proles et indoles usu modernorum carent plurali. Illa quoque que sunt [illegible] fiunt per um ut tres trium manes manium/ preter ista que fiunt in um ut penates penatum pater patrum. Item desinentia in a ut poema vel in o ut virgo vel in il ut vigil vel in ul ut consul vel in en ut nomen vel in er [illegible] fiunt [illegible] ut pater vel in ir ut martir vel in hor ut honor vel in ur ut turtur vel in as ut vanitas fiunt omnia per um ut poematum virginum vigilum consulum nominum patrum martirum honorum turturum vanitatum. Item neutra monosillaba que fiunt per ium ut cor cordium as assium. Item neutra desinentia in es vel in is si crescunt in genitivo singulari fiunt per um ut miles militum lapis lapidum/ preter monosillaba que fiunt per ium ut glis gliris glirium/ pes tamen licet sit monosillabum fit tamen per um ut pedum. Item neutra desinentia in os ut mos vel in us ut munus fiunt per um ut morum munerum preter os ossis ossa ossium et mus muris mures murium que fiunt per ium. Item neutra desinentia in s precedente b ut urbs vel p ut princeps et composita a capio ut municeps fiunt per ium ut urbium principium municipium. Item neutra monosillaba ut seps urbs stirps et composita de capite ut biceps que fiunt per ium ut plebium sepium urbium stirpium bicipitum usus tamen composita de capite per sincopam [illegible] et quod [illegible] et substantiva que ut bicipitum/ Daps non licet sit monosillabum fit tamen per um ut dapum. Item neutra desinentia in x [illegible] fiunt [illegible] fiunt per um ut grex gregum preter supellex nox nix strix frux falx lanx merx calx allex et omnia monosillaba fiunt que fiunt per ium ut supellectilium noctium nivium [illegible] falcium lancium mercium calcium [illegible]. Item [illegible] adiectiva fiunt per ium ut felicium preter supplex et complex que fiunt per um ut supplicum complicum. Item nomina terminata in ans ut amans vel in ens ut prudens fiunt tam in ium quam in um ut amantium vel amantum prudentium vel prudentum. Item ista que composita sunt per um tamen ut quadrans quadrantum dodrans dodrantum [illegible] in compositione glans glandium dens dentium mons montium gens gentium que fiunt per ium tamen. Item desinentia in ons vel ut mons vel [illegible] r ut pons fiunt per ium ut montium pontium/ preter cohors cohortium [illegible]. Item composita fiunt per medium suorum simplicium ut iners inertium [illegible] concors concordium discors discordium. Item laus fiunt laudum fraus fraudum hiemps hiemum [illegible] bos boum ales alitum talis talium/ Dativus et ablativus terminantur in ibus penultima correpta ut sacerdotibus preter bos quod facit bobus vel bubus [illegible] bubus.

Quarta declinatio quae

[illegible] terminationes us ut fructus u ut genu. Item nomina quarte declinationis terminata in us sunt masculini ut fructus vel feminini ut manus. Item que vero in u desinunt omnia fiunt neutri generis ut cornu et in singulari sunt indeclinabilia in plurali vero declinantur ut hec genua horum genuum his genibus. Genitivus fit in us ut huius fructus. Dativus fit in ui dividens sillabas ut fructui. Accusativus fit in um ut fructum vocativus similis est nominativo ut o fructus ablativus fit in u ut ab hoc fructu. Nominativus accusativus et vocativus plurales fiunt in us [illegible] que fiunt per u ut genua. Genitivus fit per uum ut fructuum. Dativus et ablativus fiunt in ibus penultima correpta ut fructibus. Preter ista que fiunt in ubus penultima correpta scilicet ficus ficubus pro fructu arboris fici arcus arcubus partus partubus portus portubus lacus lacubus tribus tribubus specus specubus quercus quercubus veru verubus quod est neutri generis [illegible] quinta

Quinta declinatio quae

[illegible] terminationes [illegible] ut species. Item sunt omnia nomina quinte declinationis feminini generis preter dies qui in singulari est dubii in plurali vero masculini et preter meridies qui penitus masculinum est. Genitivus et dativus fiunt in ei dividens sillabas et si in nominativo i precedit tunc ei penultima producitur ut species speciei. Si vero consonans precedit in nominativo penultima corripitur ut fidei. Accusativus fit in em ut speciem vocativus similis est nominativo ut o species ablativus fit in e ut ab hac specie/ Nominativus accusativus et vocativus plurales [illegible]. Genitivus fit in erum penultima producta ut specierum. Dativus et ablativus fiunt in ebus penultima producta ut speciebus. Nota quod hec [illegible] in nominativo [illegible] in aliis casibus [illegible]. Item moyses facit moysi in genitivo moysem vel moysen in accusativo reliquos casus 3e declinationis conformat. Item nota quod hec nomina [illegible]

pomes casus tam in sing. q in plurali sillabicas
recipiunt adiectiones. Sunt aut nomina adiectio-
nes sillabice sz non quam pri comparatiuos decli-
nabiles vis nec hiis i adiectionem q addiunt sing
nom quis sz nom ut quisnam q ut quisq
pro ut quispiam q ut quisq. puttus ut q
pimus. Reliqua aut addiunt sing nom gen
ut quidam . . . ut quilibz vis ut quimus
cunq ut quiuisq. Dicunt aut iste dictiones s-
illabice eo q cum adiecte sunt predict nominibz
no n vim optinent sillabarum sz addunt dicio-
nem compositum z p omnes casus utriusq nu-
manet in tegre ut quidam cuiusda cuidam
quendam aquibusdam z tale de aliis in omni
gne. Nota z q hoc nomen vi recipit sing
sillabicas adiectiones q ut utqz utrumq utrisq
utriusq abutrosq z tale pomini gna z q eius
z numeros. Sequitur etheroclitum nomen

Etheroclitum nomen

Et quam dam recipit diuersificationem in casuum
formatione vel in declinatione vel in gne vel in
figura vel in pli istorum simul casum forma-
tione sit etheroclita cui gtus nomis non recipit
q nts sz ut iouis enim Jupiter iouis de-
clinatione sit etheroclita qui aliquam dictio in sing
sz nomen declinatorum z nomen in pli ut vas vasis
q in sing ê 3e decli. z in pli 2e ut vasa
vasorum vel qui aliquam dictio in eo nomine diuersis
sortitur declinationes ut hic nomen domus q
in sit 4e decli. ut h domus huius domus
in abl. tam sing z in gto z in acto plibz
ê 2e ut ab hac domo horum domorum hos do-
mos z sic isti nomina ambo duo aut zoit
forma zmuta masculinis desinentibz in
us si in nominis ... gne z sunt nom
... ut dea h ... sit etherocli-
ta declinatione quia sz in omnibz casibz sunt
pe declinationis vel 2e in dtis ... z in ablatiuis
plibz sunt 3e ut ambobus duobz ambabus
duabz ... Etheroclitum gne
ê in aliqua dictio in sing aliquam aliud sz
genus z aliud in pli ut celum q in sing
ê neutrum z in pli ê mas. ut celi celorum
Significatione sit etheroclita qui aliqua dictio i casibz
vel in nris mutatur ut opis q in nto s-
tiam vel ... z in aliis casibz
singularibz z significant auxilium ut medicus
petit opem i. iuuamen in pli aut p omnes
casus sz diuitias ut iste habet multas opes
i. diuitias. Etheroclitum z sit plibz de causis
simul ut h pascua huius pascue q in sing
ê fem gtus z pme decli. in pli no ê neutrum
z 2e decli. ut hec pascua pascuorum. Dicitur

ge etheroclitum ab etheros q ê diuersum z clisis
q ê declinatio q diuersa nominis declinatio.
Hec aut sunt etheroclita q z quibz nominibz sunt
etheroclita ... z ... z ...
nominibus ut hic baltheus ei h balthea orum
hic intibus bi h intiba ... hic p
...
... hic tenarus ri h tenara orum hic
menalus li h menala orum hic sibilus li
h sibila lorum. hic pileus ei h pilea orum. hic
infernus ni h inferna orum hic ... ni hec
... orum hic dindimus mi h dindima orum
hic ysmarus ri h ysmara orum hic gargarus
ri h gargara orum. hic tartarus ri h tartara
orum z h tartara ri ... z ... in pli
... h arbuta ... h arbuta orum
p omni fructu arboris h carbasus si h car-
basa orum. h vitalis huius vitalis h vitalia ium
h supellex lis h supellectilia lium z ...
hic ether eris h ethera in pli ... aliis
casibus ... hoc celum li hii celi lorum
hic iocus hii ioci vel h ioca iocorum hic locus
ci hii loci ... argumenti vel h loca corum
... hec pastinum pastine h pastina orum hec
claustrum tri h claustra vel hii claustri trorum
hoc rastrum tri h rastra vel hii rastri rastrorum
hoc porrum ri h porra vel hii porri orum hoc frenum
ni h frena vel hii freni orum hoc filum li
h fila vel hii fili lorum. hoc capistrum tri h capistra
vel hii capistri orum. hoc balneum ei h balnea
orum vel hee balnee arum. hoc amigdala li h
amigdala orum vel hee amigdale arum hee delicie
deliciarum hee delicie arum hoc epulum li hee
epule arum. h zizania zizanie hee zizanie
arum vel h zizania orum. Nota q ista sunt 2e
vel 4e declinationis laurus quercus pinus
ficus cornus colus lacus penus q ê no
plus 2e ut penus ni vel 4e sz z 3e ut hec
penus oris domus z licet q apud antiquos
sunt 2e vel 4e declinationis penus tamen
apud modernos tamen in quibusdam casibus
ê tamen 2e z in quibusdam tamen 4e declinationis
dicitur z hic tigrius ri z hii tigri tigrorum
z hec tigris ris z h tigria orum hic glomus
glomi hii glomi orum vel hoc glomus glomeris
h glomera orum hic baptismus mi vel hoc
baptismum mi vel hoc baptisma atis h pascua
... hec pasce ... vel hoc pascuum ... h pascua orum
h tempa pe hee tempe parum vel hoc tempe in de-
clinabile hoc prepre ... vel hoc preprum pi hoc vesper
ri q ê extremam ps diei vel noctis vel mensis
vel etatis z ... significationibz dr non
solum vesper sz z vespera vespere vel vesperum
z ... significabit extremam ptem diei
vel noctis vel mensis vel etatis. Vesperus ri
ê stella que dr venus vesperorum sunt
... vespere arum ê totum officium vesper-
tinum. Dicunt z alii aliter z ... [illegible]

sit vespere eius. Mane hec vespere in declinabile est
temporis nomen. Hec vesper, ri, est sero. Hec vespera
re est tempus quo mercenarii labore diurno
defenduntur. Hinc vesper, oris. Sunt perfilum vesper-
tinales. Hec vespera, ae est totum vespertinum offi-
cium. Hic vesperus, ri est stella que et lucifer [illegible] dicitur

Verbum est pars orationis

que cum modis et temporibus sine casu agere
vel pati vel utrumque vel neutrum significat vel re sua
patiens agere denotat. Agere ut percutio, pati ut
percutior, utrumque ut vendor etc. quod agere emptor
vendor autem vel pati designat. Neutrum ut que-
sto modum agere ut cum similiter quod similiter significat
secundum priscianum agere in eo n. quod cum modis et temporibus
et personis valeant recipit inflexionem quod a
modo sibi modum agere assumunt. Nota quod priscianus loquen-
do cum non significat actionem vel passionem sed
agere vel pati ut per hoc excludantur nomina ac-
tionem significativa ut lectio cursus vel passi-
onem ut dolor infirmitas que licet significant
actionem vel passionem non tamen significant agere vel
pati. Illud enim agere vel pati significare dicitur
quod rem suam designat cum quadam temporis de-
mensione et cum expressione modalium affectionum
que sunt indicare imperare optare coniungere quod
utrumque non fit in nominibus actionem vel passionem
significantibus. Nota etiam quod cum non significat tempus
sed significat agere vel pati cum tempore ut per hoc excludantur
nomina tempus significativa sicut hodie dies
nox mensis annus que licet significent tempus non tamen
significant cum tempore id est cum discretione preteriti temporis
presentis vel futuri nichil n. horum discernunt. Nota
quod omne verbum aut est substantivum aut vocativum et adiec-
tivum. Proprie loquendo verbum solum est verbum sub sig-
[illegible] sicut de alto dicitur id est
cum modis et temporibus et cum vocali inflexione sicut
cum nomen significat id de quo aliquid dicitur ita verbum
significat id quod de alio dicitur licet neque verbum substantivum significat
substantiam significat tamen cum de alio dicitur id est pro uno
[illegible] de alio dicitur. Verba vocativa sunt quinque
sum vocor dicor nuncupor nominor appellor
que recipiunt similiter sicut verbum substantivum sed diffe-
runt [illegible] verbum substantivum significat substantiam puram et vocativa
aliorum rerum sibi vel [illegible]. Verbum autem vocativum
substantiam puram [illegible] vocativa nominum sibi vel aliis
rebus. Ex hoc igitur patet quod tam verbum substantivum
quam vocativum vim habent copulandi eo quod utrobique
significent substantiam puram et vocativa [illegible]
aut alia verba. Sunt adiectiva quia [illegible] sunt
quod significant actionem substantie [illegible] addicunt
[illegible] habent naturam [illegible] aliorum sibi [illegible]
dicendi [illegible] substantie [illegible] verborum adiectivorum
significant quedam actionem aliquam [illegible] non transeuntem
in aliquam ut comesto vinum et filia. Comedo vero
significat actum transeuntem sed non inter [illegible] in
[illegible] ut comedo piscem licet enim convenienter
possit dici comedo hominem nisi [illegible] acci-
piatur pro persecutione iuxta illud apostoli. Si invicem
comedunt comeditis videte ne ab invicem
consumamini. Quedam vero significant actum transeuntem
in res tam racionales ut video hominem quam
irracionales ut video lapidem. Quedam significant pa-
ssionem in actu intrinsecus ut nibeo palleo. Quedam
significant passionem illatam extrinsecus ut ego
moveor [illegible]. Quedam significant passionem quidem
intrinsecus [illegible] sed in illud transeuntem ut ob-
[illegible]. Quedam significant passionem [illegible]
solutam id est non transeuntem in aliud ut labor. Eius
verbo accidunt octo: genus tempus modus species
figura coniugatio persona numerus. Genus in verbo
est proprietas dicendi in o vel in or cum varietate
significationis. Genera autem quinque sunt in verbo
activum passivum neutrum deponens et commune. Activum
genus est quod cum verbum desinit in o ut amo et potest
accipere r litteram et facere ex se passivum ut amor.
Passivum est quod cum verbum desinit in or ut amor
et potest dimittere r litteram et redire in suum activum
ut amo. Nota quod metuo et timeo sub activa voce
significant pati et sub voce passiva significant agere tamen
dicitur metuor et timeor. Neutrum genus est quod cum
verbum desinit in o ut tero et non potest accipere r litteram
et facere ex se passivum. Curro enim non dicitur sed
tamen neutra habent passivum genus recipere in tercia
persona ut via curritur vinum bibitur. Ut tamen per hoc sunt
activa. Illa enim proprie activi generis sunt quorum
actus transire potest in res racionales vel in irra-
cionales quorum possunt fieri in se passiones
ut potest dici ad homines amo etc. ille qui dicit potest
dicere amor etc. Unde ista verba curro bibo et similia non
sunt activa sed neutra licet dici possit via
curritur vinum bibitur tamen non via potest dicere ego curror
nec vinum ego bibor nisi forte hoc fieret per figuram
que prosopopeia id est conformatio dicitur que est in
dicacionibus rebus in [illegible] loquens datur ut via dicat
ego curror vel via loquens ego curror et licet hoc
sepe in auctoribus inveniatur sunt non tamen [illegible] talia
verba dicenda sunt habere activum vel passivum genus
non quod [illegible] sunt neutra vel neutrum que vim significationis
activam vel voce passiva recipiunt ut sedeo cum
esto vinum. Quedam non vocantur neutropassiva
que in presenti tempore et in temporibus aliis a presenti formatis
habent vocem neutralem ut gaudeo gaudebam gau-
debo. In preterito autem perfecto et in temporibus aliis a preterito
perfecto formatis vocem passivam suscipiunt ut gavi-
sus sum gavisus eram gavisus ero et sunt septem
neutropassiva scilicet audeo ausus sum gaudeo ga-
visus sum placeo placitus sum soleo solitus
sum mereo mestus sum fido fisus sum fio factus
sum. Nota quod apud quosdam sunt etiam alia

2 dicere fricabat quod pre passiui fricor eris iniciato p
cuius passiuo hemi fio. ¶ Facio cum componitur in posi
cione semper pre hic passiuum ut afficio afficior in[com]p
qui componuntur cum sub ut sufficio vel cum ob ut officio
vel cum de ut deficio vel cum per ut perficio in hiis n[on]
compositionibus passiuo caret. ¶ Nota quod mereo meres
mestus sum i. tristor sed mereor eris idem est quod
deseruio et habet preteritum actiue vocis ut merui vel
passiue ut meritus sum et mareo [illegible] per mar[illegible]
sillabam producit merere cum primam corripit ¶
Sequitur neutropassiua que sub voce actiua
significant passionem et sunt quatuor scilicet exulo vapulo ve
neo fio. Exulo idem est quod exilium patior vapulo
i. percussionem patior veneo i. venditionem patior
fio i. efficior et quia passiua habent significationem
iungi debent more passiuorum ablatiuo cum preposicione
ut exulo a te vapulo ab illo veneo a mercatore
fio a factore ¶ Nota i quod fio fis fit componitur
tamen est neutropassiua quia est neutra
passiua quia non assumit preteritum passiui ut factus
sum neutropassiuum est quia vox significat ut passiuum
neutrum passiuum est. ¶ Deponens genus est quod in [illegible]
desinit in r litteram et non potest dimittere ut luctor
nam cum lucto non dicitur ¶ Deponens autem dicitur
quia aliqua deponunt actiuam significationem et habent pass
iuam ut nascor etc. Aliqua deponunt passiuam
et habent actiuam ut sequor illum ¶ Commune genus
est quod cum desinit in r litteram et non potest dimittere
r et sub eadem voce significat tamen agere ut osculor
te quam pati ut osculor a te. ¶ Sunt autem quinque
tria secundum usum modernorum scilicet largior experior vene
ror moror osculor ortor criminor amplector inter
pretor. Tempus in verbo est quod distinctio conuenien
ciarum verbi per differencias temporum quia vnum agere
vel pati iam instans vel preteritum vel adhuc fu
turum ex demonstratione. Sunt autem quinque tempora in
verbo scilicet presens | preteritum imperfectum | preteritum perfectum | preteritum
plusquamperfectum | futurum ¶ Presens tempus significat actiones
vel passiones in instanti ut amo vel amor. Prete
ritum imperfectum significat actiones vel passiones in re
preteritas quidem sed non perfectas ut amabam ama
bar. | Preteritum perfectum significat actiones vel passiones in
per[fectas] et perfectas ut amaui vel amatus
sum. | Preteritum plusquamperfectum significat actiones vel
passiones diu iam preteritas et perfectas ut amaue
ram vel amatus fueram. | Futurum tempus significat actiones
vel passiones adhuc venturas ut amabo ama
bor ¶ Nota quod preteritum [illegible] notitiam quo [illegible]
diuisimus est imperfectum imperfectum quo significamus actio
nes vel passiones inceptas nondum perfecte preteritas
Et in preteritum perfectum quo significamus actiones vel pa
ssiones inceptas [illegible] perfecte preteritas Et preteritum
plusquamperfectum quo significamus actiones vel passio
nes iam diu perfecte preteritas. Presens non habet
sua quomodo breuitatem non potuit diuidi est n
similis preteritum et in tempus futuri vnde et vocatur
instans et in diuiditur in tempus futurum ergo propter

sua infinitudinem multiplicatur in diuidium de illo
cum futuri plenum possimus hic certitudine [illegible]
stat in futuris ¶ Nota quod capitulo perfecto indicatiui mo
nent vel actiuum vel genus formantur preterita perfecta
et plusquamperfecta in omnibus modis et insuper
futurum coniunctiui modi formantur scilicet ipsum in genera
tione et in productione et corruptione primarum sillabarum
Impersonalibus autem et deponentibus et quibus ista
tempora formantur absolutiuo supino ut amatum
cum addita s littera fit amatus et debent distin
ctis in vicem per adiunctionem temporum et personarum et modorum
et sum vel fui etc. est ut amatus sum vel fueram
vel fuero etc. de aliis. Omnia autem alia tempora non
solum in neutris et actiuis sed et in passiuis de
ponentibus et quibus formantur [illegible] in [illegible]
modi ut imitantur ipsum in productione et corruptione
primarum sillabarum ¶ Modus in verbo est quod verbi dis
tinctio mixta ex diuersitate temporum et personarum et numerorum
qua varie affectiones animi exprimuntur ut potest
affectio indicandi vel imperandi vel optandi
vel diuersas actiones vel passiones coniungendi
Sunt autem quinque modi in verbo scilicet indicatiuus
imperatiuus optatiuus coniunctiuus infinitiuus
Indicatiuus habet quinque diuisa tempora et vocatur scilicet
presens ut lego preteritum imperfectum preteritum ut lege
bam preteritum perfectum preteritum ut legi preteritum plusquamperfectum
preteritum ut legeram futurum preteritum ut legam ¶ Po
nitur autem in dictis aliquando indicatiue ut petrus
legit. | Aliquando dubitatiue ut si placet tibi habe
me preceptorem hic non dubitatur loquens ut pla
ceat. Aliquando etiam ponitur interrogatiue cum est acuto
accentu in fine profertur ut legis. Nota quod indi
catiuus per omnia tempora et per omnes personas sem
per vel plura significat quod vtique in nullorum aliorum
modorum inuenitur. Imperatiuus habet tantum duo tempora
diuisa scilicet presens preteritum ut lege futurum preteritum ut legito
caret autem imperatiuus preterito propter hoc quod nemo potest
de preterito imperare. Sed omne imperium est vel de presenti
vel de futuro ¶ Caret etiam prima persona in singu
lari numero eo quod nemo possit sibi imperare preter
imperatiuum componitur cum non ad se sed ad alium
loqui quod est primum et proprie ¶ Implicari [illegible]
[illegible] quia quando nos aliis nobisipsis
possimus imperare ut est illud apostoli abiciamus
opera tenebrarum et induamur arma lucis. Nota quod
in prima coniugatione imperatiuus habet a productam
cum te vel tote ut amate amatote ama
mini amamur. In secunda autem coniugatione habet e in istas
terminationes e productam ut docete docetote doce
mini docemini. In tercia autem habet i correptam ut legite
legitote legimini legimur. In quarta habet i productam
ut audite auditote audimini audiminor. Ponitur
aliquando imperatiue aliquando imperatiue ut si deus dicat
seruo suo surge et [illegible] Ponitur etiam hortatiue
vnde fiunt [illegible] dicit [illegible] a militibus
[illegible] abiciate opera tenebrarum. | Aliquando permissiue ut
est illud apostoli vnusquisque vxorem suam habeat
quod vtique non imperando sed permittendo dixit. Po
nitur etiam compulsiue ut est id quod deus [illegible]

domini dixit vade et vende omnia que habes et
veni sequere me. Ponitur et deprecatiue ut miser-
re mei deus. Ponitur et temptatiue ut est illud
quod dyabolus dixit ad ihesum si filius dei es mitte
te deorsum. Ponitur et applausiue siue salutatiue
ut est illud salue sancta parens. Ponitur imperatiue
ut est illud prophetiza christe quis est qui te percussit
sed omnes isti modi possunt reduci ad primum. Optatiuus
est quo quis optat sed prius petitum impetrare habet
coniunctum ut utinam legerem et preterito perfecto et plusquamperfecto
in preterito tempore coniunctum ut utinam legissem et futuro
presenti ut utinam legam et eget semper aduerbio optatiuo
quod est utinam ut presens sensum impetret. Co-
niunctiuus est quo quis ipsa sicut indicatiuus sed in hoc differt
quod indicatiuus plenum sensum per se impetrat uel eget
alio uerbo. Coniunctiuus autem ut plenum sensum habeat eget
aduerbio uel coniunctione et insuper alio uerbo ut
si venis uel cum venis dabo tibi aliquid. Infinitiuus
alio nomine subiunctiuus vocatur eo quod semper velit
sibi aliquid verbum subiungi cum in imperatiuo ponitur
non indiget alio verbo sed sicut imperatiuus per se plenum
sensum impetrat ut ibi dicitur non secundum peccata nostra
facias nobis. Infinitiuus similiter est aptatio
in temporibus et non distinguit personas et numeros sed
in dicendo per adiunctionem personas et numeros ut do-
leo et volumus uel volo uel volunt legere unde
a ratione de numeris et personis per quod non docet
non distinguit. Solent autem alii modi insi-
nuare respectu animi sui affectum designans
et presentis in infinitiuo unde lego .i. in dico me
legere lego .i. impono te legere et alia de aliis. Sed
de infinitiuo uim nominis quod significat rem ubi in
coniunctione [illegible] cum valet lectio est bonum.
Nomen est valet si dicitur legere est bonum. Nomen
autem uel uerbi quod significat actionem uel passionem
et desinit in o ut visio uel in us ut visus
unde species sit dicta est in nomine. Sunt autem
due species in uerbo scilicet et in nomine scilicet primitiua
et diriuatiua. Illud uero est primitiue speciei
quod in se continet aliquid significandum adiu-
nctum uocis primitiue similitudinem ut ferueo
Illud autem est diriuatiue quod secundum similitudinem uocis
consonantiam et significationis conuenientiam ab
alia uoce nascitur ut a ferueo feruesco. Notandum
quod uerbum primitiue speciei dicitur de prima forme
pro eo quod non diriuatur aliunde sed a prima sui
impositione primam accepit nominationem. Uerborum
autem diriuatorum nouem sunt forme scilicet inchoatiua
meditatiua frequentatiua desideratiua
diminutiua et imitatiua uerbalis aduerbialis
prepositionalis. Inchoatiua forma est cuius
uerbum idem significat quod suum primitiuum cum inchoatione
et semper desinit in sco ut feruesco .i. in
principio feruere. Formatur autem secundum uero inchoatiue
forme a secunda persona presentis temporis indicatiui

modi et singularis numeri ut ferues es. Addita sco fit
feruesco preter hisco quod quamuis dicatur ab hyo
hyas debet dici hyasco sed dicitur hisco. Item quod hec
inchoatiua unum integrasco licet forme. Ablato uero
quod est integro as. est tamen passiue significationis
in integrasco enim .i. integer fieri in principio. Sunt
autem omnia inchoatiua tertie coniugationis et carent
preterito et supinis. Meditatiua forma est cuius
uerbum significat idem quod suum primitiuum cum meditatione
et desinit in rio ut lecturio .i. meditor legere. For-
matur autem meditatiuum ab ultimo supino
ut lectu lectu addita rio fit lecturio et sunt omnia quarte
coniugationis et carent preterito et supinis preter esurio
et parturio que habent preterita ut esuriui et parturiui.
Frequentatiua forma est cuius uerbum significat idem quod suum
primitiuum cum frequentatione et desinit in so ut pulso
.i. frequenter pello uel in xo ut nexo .i. frequenter
necto uel in to ut cogito .i. frequenter cogo uel
in tor ut sector .i. frequenter sequor. Frequentatiua in
so uel in xo desinentia formantur ab ultimo supino
ut defendo dis. sum su u conuersa in o fit defenso
uel necto tis nexum nexu u conuersa in o fit nexo.
Que uero desinunt in to formantur ab ultimo
supino ut dico cis dictum tu u conuersa in o fit
ducto uel u mutata in i correptam et addita to
fit ~~ducto~~ dictito que geminatio formationis in
hiis plerumque fit que habent supinum actiuum
que uero habent a productam in penultima supini
mutant ipsam a in i correptam et u conuertunt in o ut ro-
go as atum atu a conuersa in i correptam et u mutata
in o fit rogito. Que uero habent preteritum in gi
formantur sicut frequentatiua a prima persona presentis temporis
indicatiui modi et singularis numeri ut lego gis
ablata o littera et addita to fit legito quia caret
formatione sed hec unum frequentatiuum quero ut
quero queris ablata o littera et addita to fit quito
Sed unum formatur ab ultimo supino quod est questum
debet dici questito sed quesito est frequentatiuum de-
hoc uerbo quero defectiuo quod nichil est nisi queso
et quesumus. Hoc frequentatiuum noto as formatur
quidem ab ultimo supino ut nosco scis notum
tu u conuersa in o fit noto .i. frequenter nosco. Sed
in hoc irregularitatem efficit quod supinum habet primam syllabam
longam noto autem habet eam breuem nomen tamen secundum aliud
frequentatiuum a nosco scis ablata s et c littera a
sco presenti et addita to fit noscito. As fit ex
frequentatiuum unum ab hoc uerbo ago quod est ago as. u uersa
in o et addita to fit agito as. Sunt et
duo frequentatiua desinentia in tor scilicet sector aris
et sectitor aris et utrumque deponentis generis. Sector
formatur ab ultimo supino huius uerbi sequor ut
sequor queris secutum tu u conuersa in or fit sector.
Sectitor uero formatur ab hoc inchoatiuo uero secto
tis ablata o littera a secunda persona presentis temporis
indicatiui modi et singularis numeri et addita
tor fit sectitor. Sed autem inchoatiuum sector formatur

primus

formatur autem primo secundum

formatur ab eo sicut patet. Prima uero frequentatiua sunt
prime coniugationis uexo ut uexo solum est prime con-
iugationis ut uexo as. et 3e ut uexo uexis
Desideratiua forma est cuius uerbum significat idem quod suum
primitiuum cum expressione desiderii ut nupturio .i. desidero
nubere. Prima autem desideratiua formantur a supino et
formantur a 2a persona presentis temporis indicatiui modi
et presentis numeri ut amo amas addita so fit amasso
.i. desidero amare. Iterum autem coniugatione formantur
quidem a 2a persona secundum meditatiuum mutata e in i ut
capio capis capesso. Quandoque etiam formantur ab ultimo
supino ut esurio a supino esu u mutata in o fit in-
de que sunt nomina 3e coniugationis. Diminu-
tiua forma est cuius uerbum significat idem quod suum
primitiuum cum diminutione quadam et formatur in lo
ut sorbeo es fit uerbum diminutiuum sorbillo las
.i. parum sorbeo. Inchoatiua forma est cuius uerbum
significat inchoationem sui primitiui ut caleo calesco
&c. .i. incipio calere. Absolutiua forma est cuius
uerbum ab alio nascitur uel non nascitur aliquam proprietatem
formarum ut auello lis uenit uellico as et lau-
do ... mello lis quod non debet dici regulariter
... sed primum ... per ... bona
... Meditatiua forma est cuius uerbum ab
alio nascitur ut ab adulterio pendens uenit
uerbum pendeo as. Compositionalis forma est
cuius uerbum compositione dicitur ut ab intra pondere
uenit intro as uerbum. Figura quid sit dictum
est in nomine. Sunt autem tres figure uerbi sim-
plex ut in nomine simplex ut capio. composita ut concipio
decomposita ut concupisco. Coniugatio est consors
uerborum uaria inflexio. Sunt autem 4or coniugationes
secundum uocem prima 2a 3a 4a. Illud uerbum est prime
coniugationis quod habet a productam ante s litteram uel
ante ris in secunda persona presentis temporis indicatiui
modi et singularis numeri ut amo amas amor ris
uel quod habet a productam ante re in infinitiuo ut amare
Excipitur hoc uerbum do das quod licet sit prime con-
iugationis habet tamen a correptam ante ris in 2a persona
ut daris uel ante re in infinitiuo ut dare. Dor
autem in prima persona non dicitur. Illud uerbum est 2e coniugationis
quod habet e productam ante s litteram uel ante ris in secunda
persona presentis temporis indicatiui modi singularis numeri
ut doceo ces. or. doceris. uel quod habet e productam
ante re in infinitiuo ut docere. Illud uerbum est 3e co-
niugationis quod habet i correptam ante s litteram uel e
correptam ante ris in 2a persona presentis temporis
indicatiui modi singularis numeri ut lego legis
legor legeris. uel quod habet e correptam ante re in infinito
modo ut legere. Illud uerbum est 4e coniugationis
quod habet i productam ante s litteram uel ante ris in
secunda persona presentis temporis singularis numeri indicatiui
modi ut audio audis audior audiris uel quod
habet i productam ante re in infinito ut audire. Per-
sona in uerbo est quedam uocalis distinctio ponens quem
loquitur aliquis loqui uel de se ipso uel ad alium
uel de aliquo tertio. Sunt autem tres persone

in uerbo scilicet prima secunda 3a. Prima est qua de se ipso loquitur
ut lego. Secunda est ad quam loquens sermo di-
rigitur ut legis. Tertia est de qua fit sermo nec
primam et secundam ut homo legit. Nota quod uerbis
prime et secunde persone sola pronomina eiusdem
personalis numeri in presenti quidem implicite continguntur
ut ego lego nos legimus tu legis uos legitis
Verbis autem 3e persone non solum continguntur pronomina
ut ille legit sed etiam nomina ut Tullius dicit uel
precipua ut loquentes disputant. Nota quod uerbum
est personale quod per omnes recipit personas ut le-
go legis legit. Aliud est impersonale quod nullam
certam personam assumit. Unde etiam impersonale
dicitur quasi non personale per priuationem quasi uelle personale
et quod nullam personam possit aptari sine ut tunc
curritur. Sed ut ab curritur tunc ut ab illo curritur
Verba autem impersonalia quedam sunt actiue uocis et terminantur
in t litteram ut penitet tedet interest piget pudet
libet placet licet liquet et contingit euenit accidit
oportet uacat iuuat delectat. Quedam sunt
passiue quedam uidelicet terminantur in r litteram sicut
tertia persona in passiuo ut curritur currebatur. Verba
autem impersonalia passiue uocis et tertia persona uerbi
passiui eandem habent uocem sed differunt in constructione
quia 3a persona uerbi passiui construitur cum nominatiuo ante
se eiusdem persone ut liber legitur et sorte pri-
... ablatiuo mediante prepositione ut
liber legitur tunc ante ab illo. Verbum autem impersonale
cum nominatiuo non construitur per suam impersonalitatem sed tantum
ablatiuo cuiuslibet persone et tamen mediante prepositione
integra ut curritur nunc ante ab illo. Nota quod uerbum im-
personale siue sit actiue uocis siue passiue omnes
habet modos et omnia tempora et nullum est quod habeat
uerbum impersonale nisi certam personam 3am et caret numero uere
in singularibus numeri mutatur ut penitet non penitent
legitur non leguntur quod si aliquando uoce plurali assu-
mit habendum est pro personali et quod habet sig-
nificationem ut peccatores penitent de peccatis uel libri
leguntur in scholis. Numerus ut sit dictum est in
nomine. Sunt autem duo numeri in uerbo sicut in nomine
singularis ut lego pluralis ut legimus. Gerundia sunt
tria. Primum desinit in di et est genitiui casus ut legendi
secundum desinit in do et est ablatiui casus ut legendo
tertium est accusatiui casus ut legendum et ordinantur
ista tria gerundia non secundum ordinem casuum sed uoca-
lium scilicet i o u et sunt neutri generis et 3e declinationis for-
me et singularis numeri tantum in singulari habent locum propter
terminationes que singularis sunt nam si atten-
das constructionem non discernunt numerum. nam possunt constitu-
i cum numero singulari quam cum plurali ut uenio causa orandi
deum uel tempus orandi sanctos. Dicuntur autem gerundia
a gerendo eo quod gerunt significationem 2arum uocum a quibus
descendunt scilicet lego significat actum quem et legere ita
causa legendi. Eodem significat eundem actum et sunt
uerbum constitutum cum accusatiuo post se supplente ut ...
ita etiam gerundia construuntur cum accusatiuo supplente ut de-
mo tempus orandi deum. Nota quod que gerundia
ueniunt a uerbis actiuis uel quibus sunt possessoria

tam activa quam passiva ut vado emptum in deserti
i. ut mediam vel ut mereatur vel vado emptum expe
di i. ut ego expediar aliud sub significatione activa
vel ut clamus expiatur unde sub significatione
passiva. ¶ Nota quod donatus dicit gerundia esse
verba pro eo quod habent significationem et constructionem verbo-
rum a quibus descendunt. Priscianus autem non appellat quod non possunt
esse verba eo quod non habeant certos numeros vel modos
nec tempora sed nec personas designant sine quibus
verbum esse non potest. Ergo ut prisciano visum est nomina
esse videntur quod patet per hoc quod recipiunt prepositiones
prepositivas ut iste venit inconsiderando vel iste
vendit ad consiliendum. In hoc tamen nam accidunt
nominis genus ablativus nominis terminatus in o sepe
ponitur in metro ablativus gerundii indifferenter
ponitur. ¶ Vocantur et gerundia adverbia participialia
pro eo quod sunt terminationes scilicet di do dum. Similes
genitivo dativo et accusativo. Unde sunt tres desinentes in di
ut legendus legendi legendo legendum. Su-
pina non sunt duo. Primum desinit in um et est a-
ccusativi casus ut lectum. Secundum desinit in u et est abla-
tivi ut lectu et reperiuntur sub quarta declinatione nominis
et sunt dependentes forme et licet non recipiant prepositiones
causis constructionis prepositionis sibi appositas tamen
in eis intelliguntur implicite ut cum dico vado
emptum scilicet ad emptum. Venio emptu scilicet
venio ab emptu. ¶ Nota quod gerundia et supina
omnino idem sunt pro eo quod utraque eandem significationem
et constructionem habent quam et sua verba. Sed ista duo
in um et in u terminata ideo vocantur supina i.
sursum versa quia habent vocem passivam, passivo
autem contrario id est sursum versa. Vel ideo dicitur
eo quod omne patiens agenti subiectum in sensu agens
dum ipsum quod agit in ipsa sua actione relata
sibi contrarius sentiat passionem. Ab eo quod patiens
vel dicitur supinum sursum versa pro eo quod non solum
habent significationem et constructionem verborum sed supina ipsa
et ponuntur et locum imperativi ut vado visum i.
ad locum ubi videam vel videar. Venio visu i.
a loco ibi vidi vel visus sum. ¶ Nota quod in omni
coniugatione supinum terminatum in tum et formatum
a preterito desinente in vi syllabam vi conversa in tum
producit penultimam preter quod quinque cum compositis in itum
sino sivi situm cieo civi citum lino livi litum sero
sevi satum cum suis compositis ut requietum reditum
depositum conditum oblitum in itum. Item in omni
supino a penultima producta ut amatum preter
statum datum ratum latum que penultimam
corripiunt. Item omnia preterita dissyllaba semper
producunt ut vidi preter ista bibi dedi steti scidi
fidi tuli et preterita que terminantur tamen vocali
in vocalem ut in primam vi [illegible] principium sub
tractatur. Item septem sunt verba que aliena sibi
vindicant preteritum eo quod non habent propria. Unde quod
facit [illegible] fero quod facit tuli sum quod facit fui
in plurali [illegible] quod facit vidi sisto quod quem
[illegible] facit [illegible] quod non [illegible] facit [illegible]
tollo quod facit sustuli ferio quod facit percussi

¶ Nota omnia verba prime coniugationis neutra vel
activa que formant preteritum per formam a secunda persona
presentis temporis in dictum modi et singularis
numeri ut amo amas ablata s et addita vi fa-
cta sit amavi. ¶ Excipiuntur que faciunt preteritum
in vi divisis syllabis ut domo as vi sono as
vi. mico as vi. seco as vi. sono as vi. tono
as vi. seco as vi. crepo as vi. plico as vi. cu-
bo as vi. neco as vi. nexo as vi. ¶ Excipiuntur
etiam ista quorum preterita posita sunt lavo lavi vi
no iuvi do dedi sto steti. ¶ Et nota quod crepo cum
positum cum prepositione in sibi increpare et tunc facit
preteritum increpui vel sicut sonare et tunc facit preteritum
increpavi. Item plico si componitur cum prepositione facit
preteritum in vi divisis syllabis ut in plicui si autem
componitur cum nomine facit preteritum in avi ut multi-
plicavi. Item cubo as cum componitur vel aliquod prime
coniugationis aliquando tertie. Sed in utraque coniugatione
facit preteritum in vi divisis syllabis ut incubo
as vi vel incubo bis bui. Item neco quod significat
occido sic facit necavi quando autem significat occisionem
que non fit cum ferro facit necui. Item nexo sunt sic
prime coniugationis ut nexo nexas sunt tertie ut nexo
nexis semper facit preteritum nexui. ¶ Omnia verba
prime coniugationis que faciunt preteritum in avi formant
vi in tum in supino ut amavi amatum preter la-
vo lavas quod facit lotum vel lavatum et poto as
quod debet facere potatum sed facit potum per syncopam.
¶ Que non faciunt preteritum in vi divisis faciunt
supinum in itum penultima correpta ut in plicitum
sono sonui sonitum. Sed si desinunt in cui faciunt
supinum in ctum ut seco secui sectum. Preter plico quod cum
componitur cum prepositione facit in penultima correpta
ut implicitum. ¶ Cum non componitur cum nomine facit
atum ut multiplicatum et preter mico quod simplex
caret supino. ¶ Cum non componitur cum prepositione di
ut dimico facit preteritum in cui ut dimicavi et
facit supinum dimicatum secundum quod in supino
facit nectum vel necatum. ¶ Nexo quod cum sit secunde
tantum facit supinum nexum sicut sum sumptum
quod tertie nexo nexis. Iuvo autem facit iutum. Do datum
sto statum sed non cum componitur ut presto in supino
non sinat a sed i correpta ut prestitum. ¶ Verba secunde
coniugationis aliquando terminant preteritum in vi syllabam ut moneo
monui. Aliquando in vi divisis ut doceo docui
aliquando in si ut sedeo sedi. Aliquando in si ut ri-
deo risi. Aliquando in xi ut augeo auxi. Aliquando
in vi ut cieo civi per syncopam. ¶ Cieo enim preteritum docen-
tium in eo i. e. pertinet et debent eo ces ci et
facit preteritum civi vel per syncopam civi et supinum
citum citum penultima correpta. ¶ Et nota quod cio cis ci
eiusdem omnino significationis sed quarte coniuga-
tionis ut nec habet idem preteritum ut civi vel cii per
syncopam et idem supinum ut citum citum. Unde quod
cio cis cit pertinet supinum more quarte coniugationis
producit. ¶ Omnia secunde coniugationis terminantur in deo
precedente r ut ardeo vel precedente longa vocali ut
video facit preteritum in si ut arsi et visi preter
suadeo quod facit suasi licet habeat longam vo-
calem ante deo. Item si ante deo brevis et pre-
cedit ut sedeo vel brevis s ut video [illegible]

vocalis in preterito producitur et preteritum fiet in di ut pendo pependi. Sed si cum do precedit e vel a imposita liquida ut ac cum eadem vocales in medio precedit mutata in pendo vel in ut mordeo primam preteriti geminabitur ut pependi momordi dico cum mutata a media dictione debet parum an e vel o. Item hec verba splendeo quia non habet mutam in medio cum E liquidam sed l non dat primam sillabam preteriti geminare sed facit preteritum splendui. Et sciendum quod quedam geminant primam sillabam preteriti dum componuntur non geminant ut remordeo facit remordi non remomordi. Sed tamen ista que in omni compositione geminant preteritum sicut do sto posco disco ut reddidi astiti reposcui edidici et vero composicionem cum pre et pungo compositum cum re ut pretuli repupugi. Omnia igitur verba desinencia in do preter ista que sub predictis regulis comprehensa sunt faciunt preteritum in si divisas ut claudo clausi preter plaudo quod facit plaudi vel plausus sum. Omnia verba desinencia in deo et facientia preteritum in si ut rideo risi vel in di ut video vidi vel geminans preteritum ut mordeo momordi facit supinum mutando deo in sum ut rideo risum video visum mordeo morsum. Sedeo tamen supinum addit verum et in supino ut sessum et gaudeo quia longum solum habet in deo naturaliter debuit facere preteritum gausi et supinum gausum sed habet preteritum passivum ut gavisus sum et supinum gausum penultima producta. Studeo vero caret supino. Verba vero facient preteritum in vi divisas ablata v addunt tum in supino et penultimam corripiunt ut splendeo splendui splenditum vel potius talia carent supino. Item verba desinentia in geo antecedente l liquida ut in dulgeo vel r littera ut urgeo facit preteritum in si ut indulsi ursi. Sed si diptongus vel longa vocalis precedit geo preteritum fiet in xi ut augeo auxi lugeo luxi. Cetera omnia terminata in geo alia cum predictis faciunt preteritum in vi divisas ut egeo egui rigeo rigui. Que igitur faciunt preteritum in si faciunt supinum in sum ut turgeo tursi tursum preter urgeo quod caret supino. Indulgeo quod facit supinum non solum in sum ut indultum et mulgeo vel in dulsum sed etiam in tum ut indultum et mulgeo vel si non solum facit mulsum sed etiam mulctum vel mulctum sed mulsum habet usus. Que vero faciunt preteritum in xi faciunt supinum in ctum ut augeo auxi auctum. Que vero faciunt preteritum in vi divisas ut egeo egui carent supino. Item verba desinentia in leo mutata in media posita ut fleo facit preteritum in evi ut flevi et facit supinum vi mutando in tum ut fletum. Sic et composita in leo quod non habet in usu ut deleo et hec verba oleo oles cum suis compositis ut redoleo faciunt preteritum in evi et supinum in tum ut delevi deletum redolevi redoletum. Adoleo autem adoles facit quidem preteritum adolevi sed supinum non facit adoletum sed adultum. Soleo vero soles cum suis compositis possunt non solum preteritum in evi sed et in vi divisas sed supinum in itum

penultima correpta ut oleo olui olitum redoleo redolui redolitum. Omnia vero alia cum predictis facient in leo faciunt preteritum in vi divisas ut caleo calui et carent supinis preter soleo doleo et valeo que faciunt in supino itum penultima correpta ut solitum dolitum valitum. Item verba desinentia in meo faciunt preteritum in vi sillabam et supinum mutando vi in itum ut moneo monui monitum. Ferveo tamen non solum facit fervi sed etiam ferbui et cinneo facit cinui vel cinxi. Carent tamen supinis preter quod quosdam cinneo facit cinctum. Sed tamen etiam teneo tenui facit que preteritum retinuit plenum continent in tum ut contentum. Que igitur terminantur in deo vel in geo vel in leo vel in neo faciunt preterita et supina ut in predictis regulis comprehensum est. Omnia alia vero huius coniugationis verba in nis terminationis desinentia habent in beo ut iubeo vel in ceo ut doceo vel in eo ut timeo vel in neo ut caveo vel in peo ut torpeo vel in queo ut torqueo liqueo vel in reo ut floreo vel in seo ut censeo vel in teo ut pateo faciunt preteritum in vi divisas ut iubui docui timui cavui torpui liquui florui censui patui. Sed tamen ista quorum tamen preterita quorum supina subiciuntur iubeo iussi iussum maneo mansi mansum haereo haesi haesum neo nevi netum misceo miscui mixtum et mulgeo idem preteritum et supinum habet. Torqueo torsi torsum vel tortum sorbeo sorbui sorbitum vel sorpsi sorptum. Luceo luxi lucrum polluceo pollucui polluctum verbum deponens et luceo et polluceo supina non sunt in usu. Et nota quod maneo cum in compositione mutat e in i ut permaneo facit preteritum in vi divisas ut permansi et caret supinis. Censeo autem vel preteritum recensui faciunt preteritum in vi divisas sed sunt recentia supinis preter ista noceo nocui nocitum placeo placui placitum taceo tacui tacitum careo carui caritum vel cassum pareo parui paritum torreo torrui tostum pateo patui passum. Ceterum vero terminata preterita in vi divisas faciunt supinum in itum penultima correpta ut habeo habui habitum prebeo prebui prebitum moneo monui monitum preter doceo quod facit doctum et teneo quod facit tentum et misceo quod facit mixtum et censeo quod facit censum cum tamen composita sunt in itum penultima correpta ut recenseo recensui recensitum quorundam tamen verborum faciencium preterita in vi divisas supina usus non admittit ut sileo silui non habet in usu supinum. Tercia coniugatio aliquando mutat preteritum in vi sillabam ut polui aliquando in vi divisas sillabas ut colui aliquando in bi ut bibi aliquando in ci ut feci aliquando in di ut fidi aliquando in gi ut legi aliquando in li ut pepuli aliquando in mi ut emi aliquando in ni ut cecini aliquando in pi ut cepi aliquando in qui ut loqui aliquando in ri ut tetigi aliquando in si ut vulsi aliquando in psi ut nupsi aliquando in ti ut verti aliquando in xi ut vexi. Sed quod verum [illegible] verum tercie coniugationis quod habet e cum io [illegible] [illegible] pone [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] preterito quam supino. Item verba in [illegible] quod [illegible] v [illegible] [illegible] in [illegible] in [illegible] in [illegible] sed [illegible] non [illegible] in [illegible]

facit aut(em) p(re)t(er)itu(m) in xi ut inguinxi vel 2^m alios in
guini inguinui s(upi)no caret 2 no(ta) q(uod) in usu mo
Ite(m) u(erbu)m in vemur et finitur in rio s(ed) p(er)rio
q(uod) facit p(re)t(er)itu(m) peperi s(upi)num partum vel pari
tum ... sunt apud antiquos et quare qui
...ludus ut patuit ¶ Verbum 3^e coniugationis
hns a b(re)ue(m) an(te) rio ut facio facit p(re)t(er)itum
in eci ut feci et si componitur ut p(er)feci ¶ Que
vo finiuntur in rio 2 no(n) h(abe)nt a breuem an(te) rio
ut aspicio faciunt p(re)t(er)itu(m) in xi ut aspexi p(re)ter
elicio q(uod) facit elicui 2 s(upi)num elicitum ¶ Ea igitur
que faciunt p(re)t(er)itu(m) in xi faciunt s(upi)num mutando
xi in ctu(m) ut aspexi aspectum ¶ Que vo faciunt
p(re)t(er)itu(m) in ci 2 h(abe)nt a an(te) cio ut facio faciunt
s(upi)num in ctum ... ut a p(re)cedit ctu(m) ut factum
¶ Si a mutatur in i in compositione ut p(er)ficio
faciunt quidem s(upi)num in ctu(m) s(ed) e p(re)posita ut p(er)
fectum 2 hec (est) in o(mn)i coniugatione ut comp(ositi)s
in penultima vel in ante penultima p(re)t(er)itis
t(em)p(or)is ¶ Debent etiam ip(s)i in s(upi)no licet forte
in p(re)t(er)ito mutentur in aliam vocalem ut capio cepi
captum q(uod) si in compositione mutetur a in i tunc
in s(upi)no debent no a s(ed) e ut decipio decepi
deceptum p(re)t(er) h(oc) v(erbu)m cado q(uod) licet in compositione
mutet a in i ut occido sumat tu(m) a in s(upi)no
ut occisum similiter composita in vis de s(upe)riucibus
iugo licet mutent a in i sumunt tu(m) a in s(upi)no
ut rigo egi actum exigo exegi exactum p(er)digo
pegi pactum co pingo compegi co pactum 2^e de ... b
¶ It(em) v(erbu)m p(er)fectum in venit ... in dio s(ed) fo-
dio q(uod) in simplicibus p(er)ponit facit p(re)t(er)itu(m) di et si supi-
num geminando s ut fodio fodi fossum per-
fodio p(er)fodi p(er)fossum ¶ It(em) v(erbu)m desines gio
ut fugio facit p(re)t(er)itu(m) in gi ut fugi 2 s(upi)num
in itu(m) penultima correpta ut fugitum ¶ It(em) v(erbu)m
desines in pio ut rapio facit p(re)t(er)itu(m) in ui di-
missa ut rapui / p(re)ter capio q(uod) facit cepi 2
cupio q(uod) facit cupiui ¶ Omnia q(ue) in pio finita
faciunt s(upi)num in ptu(m) ut raptum captum p(re)ter
sapio q(uod) facit p(re)t(er)itu(m) in ui ut sapui 2 s(upi)num
sapitum p(e)n(ultim)a correpta / vel sapiui 2 s(upi)num s(ap)i
itum penultima p(ro)ducta 2 p(re)t(er) cupio cupiui
q(uod) facit cupitum penultima p(ro)ducta / It(em) v(erbu)m
desines in cio mutans c in e in 2^a p(er)sona
p(rese)ntis t(em)p(or)is indicatiui modi 2 sin(gularis) nu(meri) ut
p(er)cutio percutis facit in p(re)t(er)ito si 2 in s(upi)no
su(m) geminando s tamen in p(re)t(er)ito q(uod) in s(upi)no ut
percussi percussum ¶ Ite(m) v(erbu)m finitum in uo dimi-
ssa ut acuo p(re)t(er)itu(m) q(uod) facit in ui dimissa ut
acui 2 s(upi)num in utu(m) penultima p(ro)ducendo
ut acutum p(re)t(er) fluo fluxi fluxum v(e)l struo struxi
structum ¶ Sed luo aut(em) facit no(n) solu(m) plui s(e)d
etiam pluui 2 pluitu(m) in s(upi)no penultima p(ro)du-
cens ¶ Et uo facit luitu(m) luitu(m) vel ruitu(m) pe(ni)tus
verbis corripiens ¶ Reliqua aut(em) caret s(upi)no
ut metuo renuo quoru(m) s(upi)na usus no(n) ad-
mittit ¶ Ite(m) v(erbu)m desinens in bo vocali na(tura)
longa p(re)cedente ut nubo facit p(re)t(er)itu(m) in psi ut
nupsi ¶ Com(positum) eius composita de cubo bas demptis
in ter(tia)m coniugationem transeunt que sunt in
ui dimissis ut discumbo discubui discubitum

Omnia vo alia ap(ro)ducta faciunt p(re)t(er)itu(m) in bi ut
bibo bibi lambo lambi psalbo psalbi / quoniam
s(upi)na faciunt p(re)t(er)itu(m) in psi faciunt s(upi)num in ptum
ut nubo nupsi nuptum ¶ Alia vo omnia fini-
unt s(upi)na in itum penultima correpta ut di-
scubitum bibitu(m) lambitum ¶ Item v(erbu)m desines
in co vocali na(tura) longa p(re)cedente ut dico facit
p(re)t(er)itu(m) in xi ut dixi ¶ Si vo s p(re)cedit in co
ut ... abiecta s facit p(re)t(er)itu(m) in vi sillaba
ut ... ¶ Excipiuntur ista cognisco congnexi
disco didici posco poposci compesco compescui di-
spesco dispescui q(uod) tu(m) no(ta) in usu ueo ¶ Ex-
cipitur etiam in ... ut ... que caret
p(re)t(er)ito ¶ Que aut(em) h(abe)nt n ante co ut vinco
abiecta n 2 co mutata in ci faciunt p(re)t(er)itu(m) ut
vici ¶ Ea s(ed) que faciunt p(re)t(er)itu(m) in xi ut dixi s(upi)
in ci ut vici faciunt s(upi)na in ctum ut dictu(m)
victu(m) / quoru(m) et forma sequuntur h(oc) v(erbu)m ico icis
facit in p(re)t(er)itu(m) ici 2 s(upi)num ictu(m) ¶ Excipiuntur
tu(m) q(ue) que licet faciunt p(re)t(er)itum in o no(n) tu(m) fi-
niunt s(upi)num in ctu(m) s(ed) in itum penultima correpta
s(ed) posco poposci positum disco didici discitu(m) q(ue)
se compositu(m) compesco compescui compescitum dispe-
sco dispescui dispescitum ¶ Que aut(em) faciunt p(re)t(er)itu(m)
in vi sillaba ut cognosco noui nosco compono vi
mutant in tu(m) in s(upi)no ut cognitum notu(m) notu(m)
consuetum ¶ Et no(ta) q(uod) compesco no(ta) inchoatiuum 2
facit p(re)t(er)itu(m) compeui vel compertus sum uero passiue
... ¶ Excipiuntur tamen ista que licet faciunt p(re)t(er)itu(m)
in vi sillaba no(n) tamen mutant earum in tum s(ed)
pasco pauui q(uod) facit pastu(m) agnosco agnoui ag-
nitum cognosco cognoui cognitum ¶ Item ...
in venit ... in co ... s(ed) parco
q(uod) facit p(re)t(er)itu(m) peperci . 2 ... ut s(upi)no
vel facit p(re)t(er)itu(m) parsi 2 tu(m) h(abe)t s(upi)num parsum
¶ Item v(erbu)m finitum in do vocali na(tura) longa p(re)cedente
ut ludo / vel diptongo p(re)cedente ut claudo facit p(re)t(er)itu(m)
... do in si ut lusi clausi ¶ Excipiuntur cedo
q(uod) s(ed) ... geminat s ut cessi 2 cudo q(uod)
facit cudi 2 scindo scidi et cado cecidi s(ed) ...
... ut quidam quidem cadi dicunt 2 pe-
do pepedi que tamen penultimam p(ro)ducunt p(ro)-
ducunt et fido fidis fisus sum 2 sido sidis
q(uod) caret p(re)t(er)ito ¶ Que aut(em) composita sunt a do das
ut reddo trado vendo faciunt p(re)t(er)itu(m) geminando di
ut reddidi tradidi vendidi quibus se conformant
p(er)do ... ¶ Que h(abe)nt do s(ed) vel v in p(re)positi-
ui ut scindo scindo abiecta n faciunt p(re)t(er)itum
in di ut scidi scidi p(re)t(er) tundo q(uod) facit tutudi pen(ultim)a
correpta ¶ Omnis s(ed) alia absque dempsis regula-
riter sunt idem no(ta) que no(n) h(abe)nt vocalem na(tura)
longam an(te) do ut ludo vel diptongu(m) ut claudo
vel que no(n) sunt composita a do das ut trado
vel que no(n) h(abe)nt j vel v an(te) do in p(re)posita n ut
scindo fundo ¶ Omnia aut(em) q(ue) faciunt p(re)t(er)itu(m) in
... do in di ut prando prandi abscondo ab-
scondi q(uod) tu(m) et facit abscondidi ¶ Preter cado q(uod)
facit cecidi media correpta 2 demendo demisi tendo te-
tendi pendo pependi vel pendi ¶ Que s(ed) componu-
tur do das faciunt s(upi)num in itum penultima correpta
ut reddo redditum ¶ Abscondo q(uod) in ... h(abe)t p(re)t(er)itum

ab spondidi facit in supino absponditum. Alia omnia geminant do in sum ut cado cecidi casum claudo clausi clausum cedo cecidi ~~cessum~~ cesum rado rasum scando scansum prando pransum ascendo ascensum. Excipiuntur pando pandi passum cedo cessi cessum scindo scidi scissum findo fidi fissum que omnia geminant s. Et que habent n. ante do in preterito n amittunt quidem sunt in supino sed n preterito abiciunt ut fundo fusum tundo tunsum. Edo quod est [illegible] dum componitur cum prepositione tamen facit comessum vel comestum. In aliis autem compositionibus do vertit in sum [illegible] producens ut ambedo ambesum comedo comesum. [illegible] tendo quod facit tensum sed in quibusdam compositionibus facit tamen sum ut protendo protensum in quibusdam tamen tum ut pretendo pretentum in quibusdam autem tum et sum ut ostendo ostentum vel ostensum. Sido autem et strido et pedo carent supinis. Nota quod pando pandis et pando pandas et pateo patet unum habent supinum scilicet passum. Excipiuntur quia dicunt compansum in compositionibus compassis [illegible] dicimus non compensis. Item verba desinentia in go antecedente r vel l ut spargo in preterito vertunt go in si ut sparsi exceptis compositis a rego ut erigo surgo que in preterito [illegible] penultime sillabe faciunt tamen etiam in preterito et sunt in xi ut [illegible] surrexi. Alia omnia que non habent r vel l ante go faciunt preteritum mutando go in xi ut cingo cinxi tingo tinxi preter pungo pingo tingo frango ago dego lego pango scilicet que significat iungere facit pegi quod significat pacisci facit pepigi penultima correpta quod significat cantare facit panxi sed tamen non recipitur tango facit tetigi penultima correpta frango fregi ago egi dego degi lego legi lego in multis compositionibus facit in xi sed intelligo intellexi negligo neglexi diligo dilexi. Que igitur faciunt preteritum in si ut spargo sparsi faciunt supinum in sum ut sparsum. Que autem faciunt preteritum in gi ut legi vel in xi ut unxi faciunt supinum in tum ut lectum unctum preter figo fixi quod facit fixum. Que vero n ante go habent [illegible] posita n ut tango fingo faciunt quidem in supinum tum sed n abiciunt ut tactum fictum preter cingo cingo tingo que servant n ut cinctum tinctum. Item verba desinentia in ho ut traho facit preteritum ho quidem in xi ut traxi et supinum in ctum ut tractum. Item verba desinentia in lo precedente u ut consulo occulo facit preteritum in lui ut consului occului. Excipiuntur illa que geminant l quia si a muta incipiant geminant in preterito syllabam initium ut pello pepuli ~~penultima~~ producta correpta fallo fefelli geminando l. que tamen si componantur non geminantur ut compello compuli refello refelli propello etiam et tollo quod venit in incipiunt non tamen cum muta geminant sed propello facit propelli et tollo abiciunt in preteritum et facit sustuli. Nota primo quod 2a [illegible] incipiunt et l. tamen geminant si cello cellis est in usu

debet facere preteritum celli et per hoc omnia composita incipientia a muta non geminabitur sed sicut pello pepuli una ex duabus percello perculi excello excelli. Cello etiam facit pilli et vello velli vel vulsi [illegible] n. duo sub una predictas regulas comprehensunt quia nec simplicia l. habebunt nec mutam incipiebant. Ea vero que habent simplex l. faciunt supinum in tum ut consulo consultum occulo occultum. Alo tamen facit non solum altum sed etiam alitum penultima correpta. Ea quoque que habent o ante lo faciunt quidem supinum in tum sed ipsum o mutant in u. ut colo cultum molo multum vel secundum alios molitum penultima correpta. Psallo autem et volo et nolo carent supinis. Alia vero que geminant l. faciunt supinum in sum et si in preterito [illegible] habent a. habebunt ipsam et in supino ut fallo falsum psallo psalsum. Quod si in preterito [illegible] habent e. debent u in supino ut pello pulsum vello vulsum preter tollo [illegible] tulsum sed magis [illegible] excelsum tollo autem [illegible] sed supinum scilicet sublatum propello autem caret supino. Item verba desinentia in mo ut gemo facit preteritum in ui divisis ut gemui et supinum in itum penultima correpta ut gemitum. Excipiuntur illa que habent vocalem naturaliter longam in penultima ut promo como. Que faciunt in psi ut ~~comxi~~ compsi prompsi et supina faciunt in ptum ut promptum comptum. Excipiuntur etiam emo emo quod in preterito facit emi et in supino emptum et premo quod in preterito facit pressi et in supino pressum geminando s. utrobique. Item verba desinentia in no precedente g ut gigno vel o ut pono et composita de cano canis ut precino concino que vero faciunt in ui divisis ut genui posui precinui concinui. Que vero dividunt in no preteritum [illegible] ut contemno facit preteritum in psi ut contempsi. Alia omnia sunt in vi syllabam ut sperno sprevi decerno decrevi preter cano [illegible] quod facit [illegible] penultima correpta et tamen in supino sed lino linis facit non solum livi sed et lini et sino sinis non solum sivi sed et sini. Sed ea que faciunt preteritum in ui divisis ut genui posui faciunt supinum in itum penultima correpta ut genitum positum preter composita de cano que in supino mutant a in e. et faciunt supinum in tum ut precino precentum. Ea vero que faciunt preteritum in psi ut contempsi faciunt supinum in ptum ut contemptum. Que vero faciunt preteritum in vi syllabam mutant vi in tum ut sino situm sperno spretum decerno decretum [illegible] Sino sivi situm lino livi litum. Item verba desinentia in po precedente e. brevi ut strepo facit preteritum in ui divisis ut strepui et supinum in itum ut strepitum penultima correpta. Excipitur [illegible] rumpo ut rumpo ablata m in preteritum facit in pi ut rupi et supinum in ptum [illegible] ablata ut ruptum. Alia omnia faciunt preteritum in psi et supinum in ptum ut carpo carpsi carptum sculpo psi sculptum

repo repsi reptum Item duo verba in uo veniunt similia
in quo scilicet coquo coquis quod facit coxi et linquo
linquis quod facit liqui amisso n. Supina sunt supina
in ctum ut coctum lictum Item verba desinencia in ro
ut tero quero facit preteritum in vi sillabam ut tri-
vi quesivi et supinum mutando vi in itum
ut tritum quesitum Componuntur ista gero gessi
gestum uro ussi ustum verro verri vel versi ver-
sum curro cucurri cursum Sero quod tamen simplex
componitur si tamen in composicione non mutat
significationem sui simplicis est enim idem quod se-
minare tunc in quod facit preteritum et supinum in sero sevi
satum insero insevi scilicet in supino a mutatur in i ut
insitum Et si in composicione mutat significationem
sui simplicis facit preteritum in vi divisas et supi-
num in ertum ut assero asserui assertum desero de-
serui desertum insero inserui insertum Fero
facit tuli et fero fert in plurali Item verba de-
sinencia in so ut lacesso facit preteritum o conversa in
i et addita vi sillaba ut lacessivi et supinum in itum
penultima producta ut lacessitum Preter capesso
quod facit capessi et capessitum et facesso facessi
facessitum et viso visi visum viso enim et video
idem sunt supinum Sunt enim ista capesso facesso
et viso forma desiderativa Componitur et pinso
quod facit pinsui in preterito et pistum in supino Item
verba desinencia in to antecedente c vel flecto facit
preteritum conversa cto in xi ut flexi et supinum in xum
ut flexum pecto et necto faciunt preteritum tam
in xi quam in xui ut pecto pexi vel pexui necto
nexi vel nexui Supina sunt regulariter formata
ut pexum nexum Preterea quod duo sunt verba
que habent an ante to scilicet mito quod facit in preterito et si
in supino Et sterto quod facit stertui in preterito sed
caret supino Sunt et duo verba c breve ante
to scilicet meto quod facit messui et messum et peto quod
facit petivi et petitum penultima producta Que sunt
in verbis habent t ante to scilicet mitto quod facit misi
in preterito et missum in supino Et componendo
vertit e in i ut in sto scilicet sisto quod quoniam retinet
non habet preteritum et supinum sed mediante assumendo
scilicet a sto statuo statuis et facit statui in preterito
et statutum in supino penultima producta Et si
ponuntur quibus sunt mediate pro preterito addo
sto sisto et facit steti asto asteti et diffe-
sisto steti assisto asteti et ita in aliis composi-
tionibus sed tamen caret supino Item verba desinencia
in vo sillabam precedente l littera mediante ut vol-
vo in preterito mutat vo in vi sillabam ut volvi
et in supino convertit vi in utum ut volutum penultima
producta preter calvo quod facit calvi in preterito et caret
supino Et ne non timeatur in vo vovi nam lege
precedente faciunt preteritum in xi et supinum in ctum
ut vivo vixi victum Item duo verba in xo exeuntia
que habent ante xo scilicet texo texis quod facit texui
in preterito et textum in supino et nexo nexis quod
facit nexui in preterito et nexum in supino quod tamen
fit frequentius sed preteritum et supinum sui primi-
tivi Nota quod ista verba sunt tercie coniugationis
et tamen faciunt preteritum et supinum ad formam quarte coniugationis

faciunt enim preteritum in ivi et supinum in itum penultima
producta scilicet arcesso arcessivi arcessitum lacesso la-
cessivi lacessitum peto petivi petitum quero quesivi
quesitum cupio cupivi cupitum Sapio quod non
facit sapivi in preterito facit sapitum in supino
penultima producta Quarte coniugationis aliqua fa-
ciunt preteritum in vi sillabam ut audio audivi
Aliqua in vi divisas ut aperio aperui Aliqua
in i ut venio veni Alia in xi ut vincio vin-
xi Alia in si ut farcio farsi Alia in bui ut
cambio cambui Alia in xi ut sancio sanxi
Nota quod verba quarte coniugationis neutralia vel activa
desinunt in io divisis preter eo et queo et verbo-
rum suis compositis et preter nio cie quod est i pro
consonante quoniam ponitur enim inter duas vocales sicut
in prima persona singularis aio et in tercia pluralis aiunt
Est i nec duarum tamen sillabarum in istis duabus per-
sonis nec extendit preteritum personam in syllabis
quod utique in nullo alio verbo quarte coniugationis
invenies semper enim secunda persona maior esse
debet in syllabis quam prima Item quarte con-
iugationis habencia n in io precedente n in mediate
ut vincio facit preteritum in xi ut vinxi Et si
non precedit n mediate preteritum fiet in si ut farcio
farsi farcio farsi refercio refersi fulcio ful-
si quod tamen regulariter facit fultum Componitur
et sepelio cum suis compositis que sunt in vi si-
labam ut scio scivi cio civi cerno crevi Sancio
quod componitur facit enim sanxi vel sancivi Alia
omnia verba huius coniugationis formant preteritum
a secunda persona presentis temporis indicativi modi et
singularis numeri ut audio audis ablata s littera et ad-
dita vi sillaba fit preteritum audivi Componuntur
ista cum suis compositis quorum supina sub-
scribuntur haurio hausi haustum cambio cambsi
vel cambivi cambsum pereo perii sepelivi
sepio sepsi septum salio salui vel salii salivi
salitum penultima producta Componuntur verbis
composita de pario paris que faciunt preteritum
in vi divisas ut aperio aperui et supina
sunt in ertum ut apertum Composita vero et
reperio non faciunt preteritum in vi divisas sed in i ut
ut comperi reperi Ea igitur que faciunt preteritum
in xi faciunt supinum in ctum ut vinxi vinctum
sanxi sanctum quod tamen non facit preteritum sanxi
non facit in supino sanctum Ea que sunt fa-
ciunt preteritum in si precedente l littera ut fulcio fulsi
vel precedente r littera ut farcio farsi faciunt
supina in tum ut fultum fartum Ea vero
sunt in si non precedente l vel r ut sentio sensi
faciunt supinum in sum ut sensum Ea autem
faciunt preteritum in ivi ut audivi faciunt supinum
in itum penultima producta ut auditum Composita
excipiuntur ista sepelio sepelivi sepultum amicio
amicui amictum et eo et queo cum suis
compositis que penultimas corripiunt ut in-
terdum quitum nequitum cambio cambivi
cambitum quod penultimam producit et preter venio
venis veni quod facit supinum non ventum
sed venum venum Componuntur autem cambio ab
in separabili preposicione am et ambio eo is ut

et est passiva significatione. In verbis quibus et de-
ponentibus si ibi habent supina finge activa vo-
cem et considerata coniugatione et terminatione ipsius ver-
bi supinum quere forma ipsum ab illa activa vo-
ce per regulas superius datas in qualibet coniuga-
tione vi quarum. Si vero sunt vel deponens prime
coniugationis sunt ut timor vel letor finge vo-
cem activam ut timo timas leto letas et adde
supina secundum regulas de prima coniugatione superius
datas ut timatum letatum et consimile vi in aliis
in supino ut timatu letatu et ab ultimo su-
pino formabis passive vocis preteritum addendo s
litteram ut timatu vel letatu addita s fit parti-
cipium timatus et letatus. Et in aliis coniugationibus
multa tamen deponentia habent formatos non se-
cundum que sunt supra. Cuius preteritum sunt fateor fa-
ssus, confiteor confessus, utor usus, misereor
misertus, que sunt secunde coniugationis. Tueor
autem tueris penultima producta facit in preterito
tuitus sum et in supino tuitu et est idem quod de-
fendo. Tuor vero tueris penultima correpta
facit preteritum tuitus sum et in supino tuitu sed
quia iste in simplici non est in usu ideo quasi
sunt infinita tueri ita in tueri dicimus pro
inspicere, et est tueor inspicio. Et in usu pre-
valente non solum in tueor sed etiam in tuor dicimus
pro inspicere, tueor iuxta infirma propria plus produ-
cit penultimam admodum secunde coniugationis ut
tueris. Tuor autem admodum tertie coniugationis cor-
ripit ipsam ut tuimur. Que autem formant tertie
sunt coniugationis comminiscor commentus fungor
functus gradior gressus paciscor pactus
nanciscor nactus proficiscor profectus ulciscor
ultus fruor fructus vel fruitus vel fruitum
futurum tamen in ius est tamen fruiturus. Expergiscor
experrectus nascor natus sed futurum est tamen
nasciturus / ulciscor / obliviscor oblitus de-
fetiscor defessus adipiscor adeptus labor
lapsus utor usus queror questus nitor
nisus vel nixus reperior repertus loquor lo-
cutus metior mensus / patior passus orior
ortus sed futurum est oriturus / morior mortuus
sed futurum est moriturus ordior orsus / potior
potitus penultima producta. Nota quod orior
morior potior tertiam et quartam habent coniugationem
ut orior oreris vel oriris morior moreris
vel moriris potior poteris vel potiris. Commi-
nor autem et liquor et medior et vescor non habent
preteritorum supplectiones nisi quod quidam volunt
quod comminiscor faciat comminctus sed non est in
usu teste eo ipso Prisciano. Nota etiam quod fugior
et fornior passiva licet in activis sunt habent
supina sed fornitum et fugitum tamen supp-
lectione preteritorum non enim dicitur fugitus sum
vel fornitus sum. Nota quod ista verba neutra quibus
est in eis est [illegible] estivum sterto nos ster-
tui mico micas micui studeo studes stu-
dui studeo studis studi et cum duo vim
habent preteritum licet diversas habent coniugationes

pertello pertellis pertelli et quod misceo commisceris con-
miscui et cetera. Verba secunde coniugationis et neutra ge-
neris candeo candes candui habent quidem preterita
sed non habent supina nec futurum participii in rus
terminata preter pauca neutra secunde coniugationis
que preterita et supina in rus futurum participii
habent sicut careo carui caritum cariturus / pareo pa-
rui paritum pariturus valeo valui valitum va-
liturus placeo placui placitum placiturus doleo
dolui dolitum doliturus noceo nocui nocitum
nociturus. Nota quod omne preteritum terminatum in vi
ita in se quod in temporibus ab eo formatis synco-
pari potest ut amavi amavisti vel amasti
amavisset vel amasset amaverunt vel amarunt
et ita in aliis temporibus ab eo formatis. Secun-
da vero que habent v. precedente i littera et in posi-
tione / si autem vi sillabam in preterito non geminant
que non possunt syncopari ut foveo fovi fovisti
movi movisti et cetera non dicitur. Et si vi in pre-
terito geminant ut fuimi syncopari possunt licet
habeant v precedente i littera ut fluimisti vel
fluisti. Excipiuntur preterita duarum sillabarum que
non syncopantur ut nosco novi novisti non nosti
non dicitur propter ista que licet sint duarum sillabarum
syncopari possunt sicut novi novisti vel nosti
flevi flevisti vel flesti flevi flevisti vel fle-
sti, scivi scivisti vel scisti. Nec tamen mirum putes
si forte usu prevalente contra predictam regulam
preterita aliqua syncopari videris. Verbum impersonale
si sunt active vocis declinabis illud per omnes
modos ad primam personam tertiam personam ut verbi gratia de pe-
nitet / ut penitet penitebat penituit peniteat pe-
nitebit et ita per omnes modos et tempora / nisi quod futu-
rum imperativi quod infinitum care videtur.
Etiam tamen impersonale passive vocis declina secundum
quod docuimus de eo per omnes modos et tempora.

Participium quid est pars orationis

que pro verbo accipitur ex quo et derivatur naturaliter genus
et casus habens ac nomine / tempus et significa-
tionem habens ac verbo absque discretione numeri temporum
et modorum, numerum et figuram rationes ab utro-
que. Nota quod participium pro verbo ponitur propter quandam
commoditatem accommodius enim est dicere petrus
legens orat. Ponitur etiam pro verbo propter quandam
necessitatem. Verbum enim non potest coniungi nomini
substantivo per modum adiectivi. Unde nichil est dicere
audio vocem hominis dulcem cantat / et ideo de ne-
cessitate pro hoc verbo cantat ponitur participium ut dicatur
audio vocem hominis dulciter cantantem. Participium
enim habent vim adiectivorum nominum / sed adiacencia ip-
sorum est in hoc aliquo quod non sit in adiectivis no-
minibus. Nota quod participium significat in similitudine sub-
stancias quantum ad actionem vel passionem quod patet
per resolutionem amans est qui amat. Ponitur hoc in infini-
tum nomine qui substantiam infinitam quod pro ipse
pro hoc enim qui amat finitam actionem de modo significandi
similiter in passiva significatione amandus

ut est qui amabor per qui infinitum secum accipi-
tur ut amabor idem passionem cognosce. Modo quare in-
terum participium est feminine speciei sed omne participium ab aliquo
verbo diriuatur. Item notandum quod participia presentis
temporis et futuri desinentia in dus in re nomin-
ne solo usu fiunt et non diuisione ut cum non
dicimus tenor tenens. In venimus tamen in principio Genesis
in terram typice et in psalmo Exultauit ut gi-
gas ad currendam viam id est terram presenti
indicat etc. temporis et currendam futuri. Modo quare sicut
verba quedam defficiunt in aliquibus similiter et participia
ab hoc enim defectivo verbo cepi venit participium
preteriti temporis scilicet ceptus et futuri in rus scilicet cep-
turus et tamen presentis non tantum omne futurum in rus
debebat habere presens in ans vel in ens Similiter
ab hoc verbo defectivo odi venit preteriti osus et
inde perosus et exosus et futurus in rus ut
osurus sed presens tamen Similiter ab hoc defec-
tivo verbo memini venit unum participium scilicet presens
ut meminens aliis non temporibus tamen.
Modo quare participium semper post se exigit aliquem casum
quem suum exigebat verbum ut amo Christum sim-
iliter amans vel amatum Christum amor Christo
similiter amatus vel amandus Christo. Et si
participium aliquem casum recipit quod suum verbum non
exit participium sed transit in nomen ut ergo amans
capitulo id est amator non enim potest dici ergo
amat capitula sed capitulatorum Similiter quod participium
recipit comparationem aliquam quam suum verbum non
recipit transit in nomen ut in doctus
non enim possumus dicere in docto in doctius
Similiter quod participium corrumpitur transit in nomen
ut amans amatior amantissimus ullum
enim participium in vi gratia retentum per graduum Si-
militer cum omne participium sit alicuius temporis tamen res-
piciant et non tempus significatum in nomen transit
ut Christus est amandus id est dignus amari sed
cum hoc quod dico amandus non imputat temporis fu-
turi proprietatem sed persone dignitatem. Par-
ticipio accidunt sex. scilicet genus casus tempus
significatio numerus et figura. Quid genus sit
dictum est in nomine Sunt autem quatuor genera
in participiis Masculinum quod cognoscitur per casum
terminationem ut ut lectus femininum quod cognoscitur
per ut lecta Neutrum quod cognoscitur per um
ut lectum Commune quod cognoscitur per has termina-
tiones ans ut amans ens ut legens ut-
in obliquis autem nescimus quid genus per adiectionem
nominum substantivorum vel articularium pronominum
Modo quare omne participium terminatum in ans vel in
ens est commune quia preter sumens quod est masculinum
et similia ad solos mares pertinentia et
preter imbens pregnans gignens pertinens
et similia ad solas feminas pertinentia que
sunt feminina Epicenum autem genus non est
in participiis quia tamen invenitur in neutro tamen
in singulari quam in plurali presentis temporis ut loquentes
virum vel mulierum legentes viros vel mu-
lieres Casus in nomine declinatur dicti-
sunt eadem in participio Quidam intelligo sit
tamen omnia participia tamen triptote forme vel tetra-
ptote vel pentaptote forme nam monapto-
ta vel aptota vel diptota vel exaptota forma
in participio non invenimus. Modo quare participia
presentis temporis venientia a verbis quarte coniugati-
onis desinentibus in eo irregularem habent
declinationem assumunt enim i in e ante quam
ponitur ante n literam generant in us ut iens
euntis queiens queuntis veniens venientis
Quid sit tempus dictum est in verbo Sunt autem
quinque tempora in verbo principio sicut in optativo scilicet
preteritum imperfectum quidem nam amans est qui
amat vel qui amabat preteritum perfectum et preteritum
plusquamperfectum quidem amatus est qui
amatus sum vel fuerat futurum autem non est
coniunctum alicui tempori sed est per se. Participium igitur
presentis temporis terminatur in ans ut amans vel
in ens ut legens et formatur a prima persona
preteriti imperfecti temporis indicativi modi et singularis
numeri in omni coniugatione ut amaba bam in
mutata in n et s literis fit amans Similiter
in illis que habent vocem passivam ut osculabar
bar conversa in n et s literas fit osculans.
Excipiuntur verba quarte coniugationis
desinentia in eo ut eo queo veneo et illa
que in preterito imperfecto habent i ante bam ut pol-
lio poliebam que omnia mutant bam in
ens scilicet et in es bam ut ibam iens queo
bam queiens veneo venibam veniens
poliebam poliens. Inveniuntur autem participia
presentis temporis aliquando a verbis activis ut ab a-
mo amans aliquando neutris ut venio veniens
aliquando a deponentibus ut alloquor loquens
aliquando a communibus ut abosculor osculans
Participium preteriti temporis aliquando terminatur in sus
ut mensus aliquando in tus ut doctus aliquando
in xus ut nexus et formatur ab ultimo su-
pino ut mensum mensu addita s litera fit mensus
doctum doctu addita s litera fit docto[s]
nexum nexu addita s litera fit nexus Com-
muniter in neutro terminatur in tus ut mortuus
sed quod formatur ab ultimo supino ut mortu
mortu ablata u et addita us fit mortuus
Participium futuri temporis quod terminatur in rus semper
est active significationis et formatur ab ultimo
ut amatum amatu addita rus fit ama-
turus Participium autem futuri temporis quod terminatur
in dus semper est passive significationis
et formatur a genitivo singulari sui participii presentis
temporis ut amans amantis tis mutata in
dus fit amandus Similiter in hiis que
irregularem habent declinationem ut transiens
transeuntis tis conversa in dus fit transeundus
Modo quare participia presentis temporis et futuri in rus non
inveniuntur a verbis passivis Similiter
preteritum et futurum in dus nunquam veniunt a
activis vel neutralibus. De significatione
in participio idem est quod genus in verbo Sunt

aut quinque significationes in proprio scilicet activa
passiva neutralis deponens et communis Illud
verbum est activae significationis quod addita r passivo de-
scendit ut ab amo amor amatus vel amandus
Illud autem est neutralis significationis quod a verbo
neutro descendit Eorum vero activae signi-
ficationis sunt ut bibo participia ab eo venientia
activam habebunt significationem ut bibens
bibiturus Eorum vero passivae significationis
sunt ut vapulo participia ab eo venientia passi-
vam habent significationem ut vapulans vap-
ulaturus Et si absolutam habuerint si-
gnificationem i. nec activam nec passivam participia
ab eo venientia absolute erunt significa-
tionis ut respiro spirans spiraturus adolesco
quiescens quieturus Illud autem verbum
est deponentis significationis quod a depo-
nenti descendit Et si vero deponens activae
sit significationis ut loquor participia ab eo
descendentia activam habebunt significationem ut
loquens. Et si passivam significationem habuerit
ut nascor participia que ab eo venientia passivae
significationis ut nascens Illud vero verbum
est communis significationis quod a verbo communi descendit
ut criminor criminans Et nota quod verbum communis
temporis aliis qui descendunt activam tamen habent
significationem ut timans illum unde male
dicitur timans ab illo presentis autem utriusque
est significationis scilicet activam quam
passivam ut timatus illum vel timatus ab illo
futurus quod in rus activam tamen habet significationem
ut timaturus illum futurum vero in dus timatu-
rus passivam tamen ut timandus ab illo Item verba
activa et neutra tamen participia descendunt presentis
ut gaudens preteritum ut gavisus futurum
in rus ut gavisurus Item passiva duo participia
veniunt preteriti ut amatus futurum in dus
ut amandus Deponentia tria presentis ut log-
uens preteriti ut locutus futurum in rus ut lo-
cuturus Item communia quattuor participia veniunt
presentis ut osculans preteriti ut osculatus fu-
turum in rus ut osculaturus et futurum in dus
ut osculandus Secundo dictum est in no-
mine ubi hic plus nondum est quod sicut participia non de-
scenderunt in casu ita nec in numeris deficiunt
De figura dictum est in nomine ubi plus hoc
nomen est quod omne participium aut est simplicis figure
ut legens aut decomposite ut perlegens Compositum
autem figura in participio non invenitur

Pronomen est pars orationis

que pro nomine proprio uniuscuiusque accipitur et
certas recipit personas Et nota quod pro-
noni proprii nominis ponitur ... quia certitudinem
quandam denominatione proprii nominis accipimus
eandem ex pronominali demonstratione vel re-
latione habere possumus sic enim cum nobis

certitudo sit cum dicitur petrus legit ita certitudo pro-
nominalis demonstrationis habet certitudinem
cum dicitur iste legit Pronomen certas personas
recipit quia per certitudinem demonstrationis
et relationis prime persone sibi copulat ite-
rum quod quia omne nomen est tertie persone sed cum
quia est secunde persone nec poterant adiungi ver-
bis prime et secunde persone Unde male enim dicitur petro
lego petrus legis propter discordiam personarum
ideo pronomina prime et secunde persone inventa sunt
ut convenienter iungantur verbis earundem personarum
ut ego lego tu legis Pronomina non tertie persone
propter quandam commoditatem reperta sunt
sic enim bene possit dici petrus currit et petrus
laborat commodius tamen est ut pronomen tertie persone
ibi subiungatur sic petrus currit et idem labo-
rat ut non de alio petro sed de eo intel-
ligatur dictum Item nota quod nomen significat
substantiam cum qualitate pronomen vero significat merum
substantiam i. sine qualitate Et quid sit di-
cimus ut priscianus potest exponi Sciendum quod
sunt in rebus scilicet materia et forma Materia
est illud ex quo res constat unde et materia
dicitur quasi mater rei eo quod res fiat ex
ea et vocatur substantia quia vero multis formis
potest subesse sicut cera multas pe-
tiens formas ut potest formam regis vel militis
vel similis suscipiendo imprimitur ei aliqua forma
specialis postquam autem forma militis vel
alterius alicuius rei cere impressa fuerit tunc substantia
cum talem formam cum impressam quandam
formam qualitatem sibi assumpsit per quam ab aliis
rebus qualitatibus se distinxit Illud ergo ex quo
res subsistit materia vel substantia dicitur Illud
vero per quod ab aliis rebus distinguitur forma vel
qualitas nominatur Cum igitur dico homo in
platone huius nominis homo occurrit intellectui
in eo non solum illud ex quo homo consistit
scilicet anima et corpus que est substantia sed et illud per quod
ab aliis rebus distinguitur scilicet humanitas quod
est qualitate et ita in omni nomine invenies
illud semper significari substantiam ex quo ipsa res
constat et illud qualitatem per quam res ab aliis
rebus cognoscitur ut scilicet unius cuiusque est nominis
plato in se ista duo intellectui nostro semper offe-
runt pronomina vero in suo platone semper habet
aliquam per demonstrationem vel per relationem intellec-
tui nostro offerunt sed nullam qualitatem i-
sius platonis ostendunt ut cum de homine lo-
quente dicitur iste legit hoc pronomen iste substantiam huius
hominis demonstrando significat sed qualitatem
hominis que est humanitas in sua voce non re-
presentat cum autem dicitur homo ista vox hoc per
vocalem communicantem humanitate in mente
quam hoc pronomen iste scilicet cum substantiam demon-
strat in suo platone nullam vox similius

comprehendit. ¶ Sunt autem quedam pronomina pri-
mitiva octo primitiva ego tu sui ille ipse iste hic is
Et septem derivativa meus tuus suus noster
et vester nostras vestras ¶ Pronomini quot accidunt. Sex
species genus numerus figura persona casus de quibus
dictum est in nomine ¶ Sed plenius nota quod septem
derivativa pronomina scilicet meus tuus suus noster
vester nostras vestras derivantur a casibus genitivis trium
pronominum primitivorum que sunt ego tu sui. Nam a
genitivo huius pronominis ego quod est mei vel mis
derivatur meus mea meum. A genitivo autem plurali eiusdem
pronominis quod est nostri vel nostrum derivatur no-
ster nostra nostrum et nostras gentile quod est nostras. Simi-
liter a genitivo huius pronominis tu quod est tui vel
tis derivatur tuus tua tuum. A genitivo autem plurali
eiusdem pronominis quod est vestri vel vestrum derivatur
vester vestra vestrum et vestras gentile quod est vestras. A genitivo
autem huius pronominis sui compositi nostro et vestro et
utriusque numeri derivatur suus sua suum. ¶ Nota
quod nostras et vestras quia gentem significant in-
vento agentis pluralibus derivantur quia gens non plu-
ralitatem importat. ¶ Nota etiam quod a prioribus ge-
nitivis singularibus scilicet mei tui sui derivantur octo
tria adiectiva possessiva que personas significant
que sunt mecatim tuatim suatim. A genitivis autem
pluralibus eorundem pronominum scilicet nostri vel nostrum
vestri vel vestrum derivantur duo adverbia personalia
que sunt nostratim et vestratim. ¶ Quid genus
sit dictum est in nomine. ¶ Sunt autem quidam genera
in pronomine ut masculinum ut ille femininum ut illa
neutrum ut illud. Commune ut nostras et vestras.
Omne ut ego tu sui. ¶ Et nota quod non est opus
addi pronominibus articularia quia si sunt pri-
mitiva per demonstrationem et relationem accipiunt certi-
tudinem generis sui. Si autem sunt derivativa
cognoscuntur per suas varias terminationes. Cum
sint genera ut per additionem nominis substantivi
ut meus cognatus mea cognata meum manci-
pium. ¶ Numerus dictum est in nomine. ¶ Sunt autem
duo numeri in pronomine. Singularis ut hic plu-
ralis ut hii. ¶ De figura dictum est in nomine.
¶ Sunt autem due figure in pronomine. Simplex ut
is. Composita ut idem. ¶ Idem autem componitur
a pronomine is et adverbio demum quod est nunc vel
postremo vel scilicet ut in pronomine per syncopam id est per
abscisionem finis tollitur s et ab adverbio ante-
rior vero pars. ¶ Et nota quod in nominativo singulari
masculino et feminino generis crevit hic per idem i in
ut eundem eandem. ¶ Nota etiam quod idem in
masculino genere primam sillabam producit quia venit
genere corripit. ¶ Nota etiam quod idem in neutro
genere aliam per accipit compositionem ut idemtidem
quam idem. Et idem licet sit pronomen poni tamen
potest pro adverbio similiter et semper. ¶ Sunt de-
inde sunt compositum cum obliquis casibus. Nota
quod ista pronomina componuntur per suos casus scilicet his

quod ut dictum est componuntur cum adverbio demum et is
et hic que duo componuntur simul in cum quem
in illis dictionibus ut verbi gratia quos hic prius hic et
e terminatur post illum dictum hic hinc et quod non
habet e nisi sed ad dictionem huius inceptionis
hui. ¶ Ista igitur duo pronomina componuntur
simul in cum que finiuntur vocalibus in
ultimo pronomine quod simplex habet in gene-
re masculino que isto ipsum ab istos. ¶ In
feminino genere istos ipsum ab istam. ¶ In neutro
isto in nominativo accusativo et ablativo et in plurali omnis
generis istos in nominativo et accusativo ¶ Est autem istic
idem quod iste et hic istic isti istic et ita de
aliis et quia composite dictiones sunt in lecto
ne penultimum accentum ¶ Conceditur etiam pronomen
in solis accusativis componitur cum adverbio
demonstrandi quod est ecce scilicet is et ille. Is ut
eccum id est ecce eum eccos id est ecce eos eccam
id est ecce eam eccas id est ecce eas. ¶ Similiter ellum
id est ecce illum ellam id est ecce illam. ¶ Ista vero dicta
nos mecum tecum secum nobiscum vobis-
cum non sunt composita sed sunt pronomina per
enastrophen prolata. ¶ Anastropha autem di-
citur una quod est ana id est sursum et strophos quod est conversio
quasi ordinis conversio cum scilicet prepositio que
naturaliter preponi debuit post ponitur. ¶ Et nota quod hec
prepositio cum dictis pronominibus postposita vim
habet encleticam id est inclinativam. Inclinat enim
post se accentum precedentis sillabe id est ultimam
sillabam pronominis se precedentem acuit. ¶ Ista racio
generaliter tamen non videtur debet non quod cum sit una
non sillaba hec quod sola prepositio inter omnes mono-
sillabas prepositiones anastrophen patitur. ¶ Nota
etiam quod accusativi et ablativi singularis istorum pronominum
ego tu sui componuntur per geminationem
ut meme tete sese. Ita ut utrique casus in com-
positione producatur penultima acuto accentu
proferatur. ¶ Nota etiam quod nullum pronomen recipit
positionem per compositionem eo quod pronomen merito
significat substantiam que quo ad unum sunt nec
augmentationem nec diminutionem suscipit sed eadem
ratione positio in compositionem veniens augeret
vel minuat vel sicut quod utique stabilitatem sibe
non conveniret. ¶ Nota quod quedam sillabice adiectiones
sunt in pronomine scilicet met te pte ce. Quod ideo
dicuntur sillabice adiectiones quia pronominibus
adiecte non faciunt dictionem compositam sed vim
tamen obtinent sillabarum. ¶ Met igitur adiectum ipsis
pronominibus ego tu sui in utroque numero per omnes
casus preter genitivos plurales ut egomet mi-
met michimet meumet nosmet nobismet
et ita de aliis. ¶ Sunt tu vero in non adiectiva
nisi mediante alia sillabica adiectione scilicet
te ut tutemet non enim dicitur tumet. Verbum est
etiam persona de hoc de tumet tumes tumet.
¶ Hec igitur sillabica adiectio te non est locum
est habet nisi tu ut dictum est discretionis
causa ¶ Hec autem sillabica adiectio met dicti-
bus pronominibus adicitur propter discretionem faciendam

unde sensus est egomet feci i. ego et nullus alius
vel per excellenciam quandam et secundum hoc sensus
est egomet feci i. ego feci et nullus tecum vel precel-
lentius hec una sillabica adiectio parte addi magis
quibus ablativis possessivorum pronominum in feminino genere
et masculino in neutro ut meapte tuapte suapte nostra-
pte vestrapte Hec quoque sillabica adiectio ce ad-
ditur huic pronomini hic post duos casus qui in
e desinunt ut huncce hicce hocce hacce Tercia
postrema sillabica adiectio ne additur eidem
pronomini scilicet hic post duos casus qui in e
desinunt ut huncine hicine hocine abhocine
et ita in aliis generibus et casibus in e desinenti-
bus ¶ Persona quid sit dictum est in verbo
Sunt autem tres persone in pronomine prima que
significat rem de se loquentem ut ego Secunda que
significat rem ad quam sermo dirigitur ut tu ¶
Tercia que significat rem de qua fit sermo ut primo
et secundum personam ut ille Sunt autem omnia
pronomina tercie persone preter ego cum suis obliquis
que est prime persone et tu cum suis obliquis que
est secunde ¶ Casus quid sit dictum est in nomine
Sunt autem sex casus in pronomine scilicet nominativus
genitivus dativus accusativus vocativus ablativus Carent autem
omnia pronomina vocativo preter quatuor scilicet
tu meus noster et nostras ¶ Item nota quod hoc pronomen
¶ Sui caret nominativo hac de causa quia neque in verbo
est per reciprocas constructiones i. receptivas i.
quibus scilicet actio vel passio ab una persona ex-
eunt et ea persona recipitur ut petrus videt
se petrus miseretur sui et quia receptiva constructio
non esset nisi ex parte appositi ideo non potest nomina-
tivum habere nam in receptione fit quia in
verbum est in solos sunt obliquos ¶ Sunt autem
nos et vos duplicem genitivum ut dicitur nostri vel nostrum sic
et vestri vel vestrum et tui vel tuis videtur sicut ve-
forte plus pluralis ex 2a persona dedit vero nostri
sit ¶ Et non dicitur mei vel nostri et tui vel
vestri videtur scilicet ad significationem duplicis possessio-
nis scilicet possessionis proprie et impropriae ¶ Propria possessio
possessio notatur prima vel secunda de re qua
sub potestate mea habeo debeo dicere istud est mei
Si autem aliquam rem possideo non tamen sub mea
potestate alterius debeo dicere istud est nostri ut si de
terra nativitatis mee dicam ista est patria nostri
licet enim terram illam quodammodo possideam ut patri-
am meam non tamen proprie possideo eam cum utique
non sit sub mea potestate sed sub potestate alterius pri-
ncipis Item nota quod inter istos genitivos mei tui
sui qui sunt genitivi primitivorum et qui derivatorum
pronominum quantum ad vocem illa est differentia quod quantum
ad constructionem Cum enim sint genitivi primiti-
vorum pronominum sunt construendi cum dictionibus con-
gruis numeri et casus ut modo mei sermo vel mei
conquestus vel mei memoria ¶ Cum autem sint genitivi
derivatorum pronominum debent construi cum dictionibus
eiusdem generis numeri et casus ut iste liber sit

mei vel mancipii mei Differunt etiam in hoc quod genitivi
primitivorum simpliciter possessionem important ut
illud est mei id est meum Genitivi autem derivatorum
duplicem important possessionem ut ista res
est servi mei hic est duplex possessio una scilicet
quam ego habeo in servo meo et alia quam
habet servus meus in illa re de qua fit sermo ¶
Quid declinacio dictum est in nomine Et nota
quod pronomina que habent completam declinacionem
in quibus obliqui formantur a recto sunt qua-
dam vocis conformationem ut ille illius illi
Quedam autem sunt in exceptione declinacionum
que scilicet vocem recti non descendunt in obliquis
sed cuilibet obliquo specialem in dicendo vocem
habent ut ego mei vel mis michi me Sunt autem
quatuor declinaciones in pronomine scilicet prima
2a 3a 4a Prima declinacio terminat genitivum singularis
in i vel in is et dativum in i ut ego mei vel mis
michi et hec tria pronomina scilicet ego tu sui ¶
Secunda terminat genitivum in ius et dativum in i ut ille
illius illi et hec quinque pronomina scilicet ille ipse iste
hic is ¶ Tercia terminat genitivum in masculino et
in neutro genere in i et dativum in o ad formam 2e
declinacionis in nomine ut meus mei meo
mei meo In feminino autem genere terminat genitivum et
dativum singularis in e diptongon ad formam
prime declinacionis in nomine ut mea mee
mee Et hec quinque possessiva pronomina scilicet meus
tuus suus noster et vester ¶ Quarta terminat genitivum
in atis et dativum in ati ad formam 3e declinacio-
nis in nomine ut nostras nostratis nostrati Et hec
duo gentilia pronomina scilicet nostras et vestras ¶ Et
nota quod hec duo gentilia nostras et vestras a primo
patriam proferunt unde in fine accentuanda sunt
Dicebant enim antiqui hic et hec nostratis et hoc
nostrate accentuando scilicet in fine tis et te Nos
non proferimus ea sillabam sufficientes ad hoc
ipsum accentus quod in integra dictione accentuabatur
Nota quod genitivi et dativi secunde declinacionis in pronomine
sunt quasi trium generum ut illius viri illius
domine illius mancipii illi viro illi domine illi
mancipio ¶ Item nota quod dativus 2e declinacio-
nis videtur esse de suo genere una sillaba ut ille
illius illi Et per hunc regulam quia iste genitivus
habet duas est sillabas ¶ De veritate iste dativus
habet unam plus sillabam Ratio quia cum
est dissillabum cum erit monosillabum licet
causa eufonie in legendo tamen habet que cum po-
ssunt dividi in duas sillabas sicut in pronominibus
is eius ei genitivum et dativum in sillabis quoquomodo
equant utrique cum duarum est sillabarum nam si dativus
ei per se unius sillabe minucio pronominis putatur
que primo diptongi unius sillabe solet
fieri ¶ Nota quod pronomina sunt tamen demon-
strativa scilicet ego tu iste hic meus tuus vester nostras et
vestras Quedam tamen relativa scilicet is
suus sui idem ¶ Quedam non sunt tam demonstra-
tiva quam relativa scilicet ille et ipse Est autem

aliquis rei presentis vel tamquam presentis positum vel in collectum contra repeticio rei presentis ut per ... in ... petro pronomen demonstrativum dicatur Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam Rei tamquam presentis ut est illud quod propheta bethlehem absentem tamquam presentem alloquitur dicens Et tu bethlehem terra iuda nequaquam minima es in principibus iuda Sensum ut qui non demonstrata presentes est et omnino eandem in substancia ut si de petro presente dicam iste est petrus Intellectum ut quia aliquam rem presentem demonstrando ut secundum aliam rem absentem intelligo que tamen non sit eadem in specie sed in specie ut si in aliquo libro qui non sit meus dicam istum librum ego habeo tamen in illo libro quo ad speciem ego me non monstrationem hic est alia demonstratio similiter quia est eiusdem speciei Relacio autem est rerum rei precognite iterata quasi recordata repetita cognitio ut si dicas. Maria est virgo regina et demonem subiugans et ea designas mariam de qua primo processerat quod est virgo regina Nota quod demonstratio per virtutes similitudinis de re quam demonstrat prima facit cognitionem prima autem cognitio est in pronomine demonstrativo de re illa quia demonstrat non de se cunda precessisse cognitionem vel locutionem ut iste orat Sic non datur in re quod de persona orante cogitacio vel locutio aliqua processerit et ideo pronomen illud demonstrativum secundum iste dicatur primam facere cognitionem de re de qua fiat Relacio autem de re qua refert ad memoriam secundam facit cognitionem Est autem secunda cognitio in pronomine relativo sive platonis de illa re qua significat ostendit processisse cogitacionem vel locutionem ut petrus orat et idem lacrimatur Hic relativum pronomen idem denotat petrum et ducit de petro aliqua processisse mencionem cum ergo dico petrus orat prima ubi de petro facio cognitionem quod inde sed oret tu tunc addo et idem lacrimatur secundam ubi de petro facio mencionem et cognitionem quod vero lacrimatur facit ergo demonstrativo de re demonstrata cognitionem est relacio facit recognitionem unde et relativum dicitur quasi reportativum eo quod ad memoriam reportet rem de qua processerit primo ut petrus orat et idem lacrimatur vel relatum repetat ad memoriam rem de qua nullus quidem sermo sed sola cogitatio processit ut in verbo christus ad mariam plorantem plorante dixit mulier quid ploras quem queris Et illa estimans ortulanum esse Respondit. Domine si sustulisti eum dicite michi hic pronomen eum est ibi relativum quia refert illum ad memoriam de quo inter mariam et ortulanum ut putabat nullus sermo sed tamen cogitatio in corde marie processerat Nota quod hic pronomen ipse variatur in significatione et appositum cum omnibus primitivis pronominibus apponi potest ut ego ipse

ille ipse et de aliis Potest et iungi verbis prime et secunde persone sine pronomine earumdem personarum ut ipse scribo ipse scribis vel opus est addi ego vel tu et hoc fit propter expressionem sive distinctionem aliorum pronominum. Cum igitur hoc pronomen ipse iungitur pronomini prime vel secunde persone ut ego ipse vel tu ipse vel verbis prime et secunde persone ut ipse lego ipse legis tunc resumit sibi personam cui associatur possessivum non primam et tunc solet esse demonstrativum Potest etiam hoc pronomen ipse referri et relativum fieri et ista pronomina ille et iste ut ille vel ipse legit et ipse meditatur sed non equipollent nichil enim esset dicere ipse legit et iste vel ille meditatur eo quod ille et iste non possunt referri ad ipsum videntur enim non designare sed de aliquo alio dici quod meditatur Solet et hoc pronomen ipse poni pro hoc nomine solus ut ipse feci hoc est solus feci quod tu est contra nam sumitur Nota quod hoc pronomen iste primitivum solet facere relationem per omnium autem eius sed idem facit secundum ut hic ihesus est filius dei et is incarnatus est et idem resuscitabit nos in novissimo die Nota quod in pronominibus divinis duo intelliguntur persone scilicet persona possessoris et persona possessionis et consistit possessor est ille qui aliquid possidet possessio autem est illud quod possidetur persona ergo possidentis in divinis pronominibus intelligitur ex methonomia platonis ... verum ut meus amicus hoc pronomen meus voce sui primitivi intellectus scilicet mei in eadem voce personam possidentis implicat designat unde et ... sunt possessiva nomina reputantur Ut enim pro possessionem possum dicere honor regis id est honor regis ita quoque pro possessionem possum dicere amicus meus id est amicus mei pro ditione autem illum que pronomen possessivum primo substantivum adiungitur scilicet amicus vel quodcumque aliud sit possessio consistens designatur et accipitur hic possessio large scilicet pro omni eo quod habetur licet forte dignius sit quod habetur quam illud quod habet ut si dicam deus meus misericors est licet in hoc deus sit possessio incomparabiliter sua preeminet possessori ~~Sequitur de prepositione~~

Prepositio est pars orationis

indeclinabilis que preponitur aliis partibus per appositionem vel per compositionem Et hic ergo prepositio cadit in appositionem cum preponitur accusativo vel ablativo ita ut per se sit dictio nec transeat in compositionem ... ut ad ecclesiam hic enim ista prepositio ad per se est dictio Cadit autem prepositio in compositionem cum per se non est dictio sed transit in partem dictionis cum qua componitur ut in felix hic enim ista prepositio in unam dictionem componit

cum hoc nomine felix est enim infelix com-
ponitur. Secundo compositio prepositionum accusatiui ut
ad circum vel ablatiui ut abscessa. In aliis uero
casibus per appositionem compositio non inueni-
tur. Sunt precomposita dictionum eius casum
singulariter tunc per omnes casus utriusque numeri per-
transit compositionem ut infelix infelicis
infelici et ita in aliis casibus. Nomen igitur
et participium inueniuntur tam per appositionem quam
per compositionem ut ad currentem ad legentem
in per felix per legens. Nec tamen per hoc prepositio
compositionem habebit signum huius appositionum
per compositionem recipit. ¶ Pronomen uero tan-
tum appositionem requirit ut ad illum. ¶ Verbo
uero tantum per compositionem ut perlego. Non quod licet
prepositio naturaliter preponi uelit solent tamen aliquando post-
poni propter bonam sonoritatem ut in istis pronomi-
nibus mecum tecum secum nobiscum vobiscum
que secundum compositionem non sunt dictiones composite.
Sed pronomina primitiua [illegible] per tra-
ctionis confusione eo uero quod prepositionem post-
ponunt que tamen suo ordine preponi debue-
runt. Solet enim aliquando post poni metri gratia
ut hic: Me sine te nubes et me sine cuncta
vocabas. Solet preterea aliquando media duorum casuum
poni ut hac de causa. Nota quod prepositio in com-
positione nomen aliquando super habundat et nichil
omnino operatur sed tamen obtinet unam sillabice
adiectionis ut si dicam emorior pro morior.
Aliquando mutat ut lego perlego id est perfecte lego.
Aliquando minuit ut uideo subuideo. Aliquando
mutat genus ut sano sanas quod est neutri
generis insanio insanis quod est actiui. Aliquando mu-
tat coniugationem ut do das quod est prime coniuga-
tionis addo addis quod est tertie. Aliquando mutat
significationem ut velo velas quod est [illegible]
reuelo reuelas quod est manifestare. Aliquando
mutat ista omnia simul ut sano sanas quod
est neutri generis et prime coniugationis et significat
operari. Infitior aris quod est deponentis generis
et prime coniugationis et significat [illegible].
Nota quod prepositionum que sunt accusatiui casus
[illegible] alias in [illegible] uero utrumque cum
ad tum accusatiuo quam ablatiuo. Igitur prepositio-
num accusatiui casus deseruientium que sunt mono-
sillabe sicut ad ob per post trans. Excedentes
sunt dissillabe sicut apud ante erga contra
inter iuxta vltra usque tamen et cetera consi-
milis super pone preter propter secus penes sed
cum apud per non potest scribi. Excedentes sunt
trissillabe sicut aduersum secundum circa. Sicut sunt
et prorsum vel prorsus et rursum vel
rursus ita eciam hec prepositio dicitur aduersum
vel aduersus contra quoque et infra et super pre-
positionem presumunt. Ubi enim antiqui dicebant
contra infra supra nos subtrahentes e
vocalem per sincopam dicimus contra infra super.
Omnes prepositiones que accusatiuo casui seruiunt
seruiunt tam in appositione quam in compo-
sitione preter istas que tamen in appositione ve-
niunt que notantur his versibus. ¶ Has prepositio-
nes apud inter ~~ecce~~ citra simul ultra. Erga
pone preter penes et secus intra his associ
subdes infra supra simul addes. Circiter
aduersum post hec adiunge secundum. Nota quod
adueniens in appositionem aliquando notat partem
ut venio ad te id est ad tuam presentiam. Notat locum
ut vado ad campos id est ad loca campestria.
Notat tempus ut iste venit ad bellum Theutoni-
cum id est ad tempus belli Theutonici. Notat in-
crementum ut iste est centum ad centum milia id
est ad unum centum milia complectentium.
Notat etiam ut [illegible]. Sunt ad hoc uerum ut
[illegible] aduersus [illegible] persecutus id est ad hanc
tamen uerum. Notat propinquitatem et tunc pone-
tur pro iuxta ut sedeo ad parietem id est iuxta
parietem. Ponitur eciam aduersatiue et tunc idem
est quod contra ut iste disputat ad hereticos
id est contra hereticos. Construitur eciam aliquando additiue
ut ad hec multa veteri multa noua per-
omnia accesserunt. Notat eciam similitudinem ut
iste est oculos ad speculum id est ad similitudinem
speculi. Sed ista acceptio non est bona in vsu
cum non conponitur ut dicunt. Notat augmentacionem
ut [illegible] id est multum [illegible]. Notat proximitatem
ut ad [illegible] quod est [illegible]. Est eciam [illegible]
quod actus eius ad personam aliquam dirigatur
ut alloquor aduideo. Aliquando quandam im-
portat intensionem ut adiuro te id est in tente
iuramento stringo te. Reliqua alie huius pro-
positionis acceptiones occurrunt ad predictas re-
duci debent. Ob in appositione plerumque tamen
notat ut ob culpam eius eiecti sumus de para-
diso culpa eius illius causa sicut [illegible]
tamen. Quoque quandam importat acco mo-
dacionem et tunc ponitur pro pro ut [illegible]
datur [illegible] id est pertinet interpositione
in quoque notat contra ut obsisto id est con-
sisto. vel notat circa ut obambulo id est circum-
ambulo. ¶ Cis in appositione locum notat ut cis
alpes vel tempus ut cis quatriduum horam.
In aliis eciam rebus per translacionem accipitur
ut cis leges. In compositione non est con-
sueuimus notat ut cisalpinus homo. Per in
appositione notat tempus ut iste orat per to-
tam noctem id est per tempus totius noctis. Notat
locum ut vado per circuitum id est per loca circa. Notat
personam ut xpistus videmus nos per [illegible]
per suam personam. Notat eciam ut iste laudat per
perpetuitatem id est causa [illegible]. Est eciam

iuratum ut per deum viventem dico i. iuro per deum
In compositione vero aliquando notat perfectionem ut per-
lego i. perfecte lego Notat diminutionem ut per-
pulcher i. minus pulcher Notat privationem ut per-
fidus i. non fidus Ponitur etiam pro in ut per-
iumpo i. in iumpo ¶ Post in appositione
notat ordinem loci ut post montem oppositum
sita est civitas / vel ordinem temporis ut post
nonam vergit sol ad occasum / vel ordinem
aliarum rerum ut post bonum consilium bona fama
iocunda est ¶ Trans in appositione quan-
dam notat elongationem et ponitur pro ul-
tra ut transdanubium i. ultra danubium
In compositione vero aliquando ponitur pro super ut est
illud ne transgrediaris terminos quos posuerunt
patres tui id est non super gradiaris Retinet tamen
semper n in compositione ut transfero nisi in istis
dictionibus traduco trado trano tramo Apud
notat locum ut apud civitatem Notat etiam personam
ut apud regem Ante notat locum ut ante altare
Tempus ut ante noctem Personam ut ante
regem Ponitur etiam pro coram ut ante tribunal
id est coram tribunali Ponitur etiam pro prius ut
Ante quam exires de vulva sanctificavi te
i. prius quam exires semper ad casum pertinet qui
quod ad bonum ut iste est [illegible] fidus amicus
quod ad malum ut iste est perfidus erga amicum
Contra notat locum oppositum ut contra do-
mum Ponitur et pro preter ut est illud contra me non
est deus id est preter me Ponitur etiam pro sine
ut iste remansit contra dampnum id est sine
dampno. Sunt in appositione quedam respective
respectum aliquorum ad se invicem importat
et ideo cum singularis numeri casus necesse
est ut alius casus subiungatur ut pacta
est inter me et te. quod si casus pluralis numeri iun-
gitur solus sufficit ut inter vicinos inter
patres In compositione vero aliquando prohibi-
tionem ut interdico ¶ est frequentativum ut interfico
est intentivum ut interrogo Notat etiam quandam
medietatem participationis ut interpono i. in me-
dio pono Infra notat locum inferiorem ut in-
fra civitatem Extra notat quandam localem re-
missionem ut templum est extra montem / vel
temporalem ut puer est extra annos discre-
tionis In aliis quoque rebus quandam semper
notat remissionem ut extra periculum Ultra
notat quandam localem transgressionem ut
ultra montem / vel temporalem ut ultra annum
In aliis etiam rebus semper transcensum notat
ut ultra vires / Ponitur etiam pro adhuc ut
si ultra peccaveris puniveris id est si adhuc
peccaveris / Usque hic quandam terminum
[illegible] in diversis rebus in loco ut usque
mare / in tempore ut usque noctem / Solet
autem ei frequenter subiungi ista prepositio ad
ut usque ad regem et tamen causa desinit tamen /

ad unum pacius est quam prepositio Circum
in appositione quandam localem continet circu-
lationem ut vado circum montem vel per se-
nale ut milites stant circum regem In compo-
sitione vero circuitus loci videtur esse oppositum
ut circumduco Circa notat locum ut circa ec-
clesiam Notat tempus ut circa noctem Notat
numerum ut circa decem milia pauci et proximus
ut circa regem i. iuxta regem Cis et citra
non idem important nisi quod cis convenientius
potest iungi propriis nominibus fluviorum ut cis da-
nubium / vel nominibus montium ut cis apenni-
num Citra vero non solum nominibus fluviorum
vel montium apte additur sed etiam aliis rebus ve-
niunt sicut dicitur citra romam citra alpes ita et-
iam dicitur citra sanguinem vel citra mortem bellatum
est Contra tamen in appositione quamvis oppositionem
adversativam est ut pugno contra hostes contradico
hostibus Est autem oppositum loci ut domus
mea stat contra domum tuam Pene satis potest
localem tamen videtur notare proximitatem Iuxta
et prope non solum localem continet [illegible] vel
proximitatem ut iuxta vel prope civitatem [illegible]
numerum ut iuxta vel prope decem / iuxta vel prope de-
cem milia Iuxta tamen etiam significat ut iuxta
iuxta matheum i. quod scripsit matheus Impor-
tat et quandam auctoritatis preeminentiam ut bonum
est declinare a malo et facere bonum iuxta prophetam
i. iuxta auctoritatem prophete ¶ Propter causale est ut
propter te veni id est causa tui ¶ Preter exclusiva
est iterum ut omnes sunt felices preter me i.
me excepto Circiter ad plus tempus continet
ut circiter kalendas iunii ¶ Adversum vel ad
versus locum notat ut domus ista stat ad-
versus illam (scilicet) ex adverso. ut ibi ne quando
dicat inimicus meus prevalui adversus eum Secun-
dum ponitur pro iuxta ut secundum [illegible] id est iuxta [illegible]
Spatium aut propositum quod sibi in medium continuatur
sicut intra et extra similiter infra et supra sic et cis
vel citra et ultra Cis namque et citra significat locum
citra partem que ad nos (est) Ultra vero significat locum
contra partem que a nobis per aliquem medium distinguitur
ut post promontorium vel per aliud aliquid simile
Prepositiones ablativi casus desinentes que sunt
monosillabe scilicet a. e. ab. abs. de. ex. cum. pro. pre. que
non sunt dissillabe scilicet coram palam sine absque et
tenus Omnes iste prepositiones ablativi casus de-
sinentes eadem tamen in appositione quam in
compositione preter istas que tamen in appositione
veniunt que notantur hoc versu Has appone
sine coram tenus absque palam cum Volunt
in quadam quod sine cadat et in compositione
ut sinecuris quod dicitur compositum a sine
et cura et similiter [illegible] Tenus quoque
licet sit prepositio potest tamen frequentius postponi
ut [illegible] Iungitur et medium genitivo [illegible]
[illegible] ablativo [illegible] ut [illegible]
tenus / [illegible]

amento pelicania pendent Cum et licet per se
non veniunt in compositionem accipit in loco sin
ficativi inseparabilem prepositionem con que est com
li sequente solet tribuere n. in m quando sequitur ut
commixto comminus communis cum compositu
est appositione con et anomie nimium quod est
obsequium non s. q. a. e. ab. abs. e. eamdem
fere significationis vim habent A est privativum
ut amens id est sine mente Est locale ut
amonte / est temporale ut ameridie Est or
dinale ut apud nostros adecimum Est personale
ut aneglie E est privativum ut enormis i. si
norma Est intentivum ut enuro Est et idem
quod extra ut eduro i. extra duco / A i. et E sequente
vocali non veniunt in appositionem unde non dici
mus aillo eilli sed post ponitur ab et pro e ponitur ex ut
ab illo ex illo A quoque in compositione pon[itur]
in dictionibus incipientibus ab v. si sit v
ponitur loco consonantis ut avello / vel incipie
ntibus ab m ut amens / Ab in appositione requi
rit post se vocalem ut ab illo / et in compositione
omnibus consonantibus ponitur preter c et q et
t abs in appositione requirit post se q. ut abs
quolibet vel t ut abs te In compositione non
nisi cum c ponitur ut abscondo vel t ut abst
ho De est privativum ut demens i. sine men
te Est intentivum ut deprehendo Est locale
ut demonte Est materiale ut panis de la
na / plerumque et ex privat aliquam ut detego.
Aliquando minuit ut deambulo i. parum am
bulo Ex est privativum ut exlex i. sine lege vel
intentivum ut expando Est materiale ut panis
ex tritico vel locale ut homo ex sacra Est
temporale ut ex die in diem prefatio Est causa
le ut ex insidiis illius illius morior i.
causa insidiarum illius ponitur et pro extra
ut exterminio i. extra terminum sunt Et si co
ponitur cum vo incipiente ab s ipsum s non
scribitur nec pronunciatur ut expiro quod componitur
ab ex et spiro spiras quod si vocalis post ex ponitur
sit pronunciatur ac si vox adhereat ut exemi
quod tamen in prisis quibusdam non tenet ut
in istis dictionibus examen exemplo Cum
copulatur est fact iste vadit cum amico In
portat et quandam instrumentalem prestates
ut scribo cum penna / Pro est locale ut iste
sunt pro hostio vel temporale ut pro foribus id est sin
morum adventus ad venturo mortem Est causale
ut pro obedisti voci uxoris tue plus quam mee
id est propter causam accipitur intendum pro ut pro
minet i. eminet Pro ponitur pro ante ut prestare
id est ante stando Ponitur pro ad ut iste laborat
pro viribus i. ad vires suas Ponitur pro loco in
ut hec sit tibi pro signo i. in signo Notat
et quandam comutationis vel recompensationis
redditionem ut pro argento emit domum vel

prestat mecis primior In compositione quoque
dum vocalis ipsum sequitur d interponitur ut prodes
prodest prodesse Prae ponitur pro valde ut precelsus
i. valde celsus ponitur pro ad ut iste est prem
pribilis pro illo id est ad comparationem illius po
nitur pro pro ut premore langueo i. ab amore
Est etiam locale ut presedeo prestus presunt
ponitur et pro ante ut predico i. ante dico Coram
ad personam accipitur ut coram lege Palam
cum semper vult habere ablativum universalitatis ut
palam omnibus cum inde dicitur palam le
ge quod vero non habeat ablativum universalitatis Sine
cum absque privationem notant ut sine virtute ab
sque disciplina Tenus proximitatem importat
Clam autem licet teste prisciano cum accusativo cum
ablativo iungi possit ut clam custodes vel clam
custodibus melius tamen videtur esse adverbium qua
liter et eo maxime quod diminutivum sequitur clan
culum vel clam clanculo quod in prepositione non
accidit nec inuenitur quod cum sit ad unum iungi
non possit casibus cum hoc i. non nullis aliis
adiungitur in veniens ut pridie quod vel ad unum tempus
more prepositionis accusativo iungitur ut pridie kalendas
junii Quattuor sunt prepositiones cum accusativo quod
ablativo deservientes scilicet in sub super et subter
de quibus utrumque non satis plenum est cum accusativo
vel cum ablativo iungi debeant presertim cum
ipse priscianus minus sufficienter de hiis ex pe
dierit que vero legi de aliis sunt hec adiungens patet
et sequitur Cum vero ista prepositio in signi[ficat] motum
de uno loco in aliud tendentem accusativum ex
igit ut vado in ecclesiam Et et cum diminutivus
quandam in portat accusativo sunt ut est illud vi
sio quam hic videt in dies longos est et tempora
longa iste prophetat Item cum adipem sub
telligi per usque accusativum requirit ut est illud
apostoli potens est depositum meum servare in illum
diem i. usque in illum diem Item cum ponitur pro
iuxta accusativum habebit ut est illud in libro
regum in hunc modum contendebant coram
rege i. iuxta hunc modum Item cum ponitur pro
supra accusativum requirit ut omelie bughardi
in cantica i. super cantica Iste cum ponitur pro ad
accusativum exigit ut iste currit in latus sin
istrum id est ad latus sinistrum Sed cum ablativo
quod iungitur ut deus erit in latere tuo id est ad la
tus tuum Item cum ponitur pro contra accusativum habebit
ut omne regnum in se ipsum divisum desolabitur
i. contra se ipsum divisum Item cum ponitur pro per
accusativum exigit ut est illud in psalmo Elevate
in portas nostras in gressus meos i. per eas
Sed cum quoque pro iungitur ablativo ut olim deus
loquens patribus in prophetis i. per prophetas
Item cum ponitur pro super accusativum querit ut deus lo
quebatur patrem in plebem suam / Sed cum est
ablativo pro iungitur ut misit deus filium suum

inens .i. sup[er] nas Cu aut localem notat p[er]
manentiam abltm exigit ut sū in tua claustro
It[em] qu[ando] signat motu quasi loco in clusum et
sic extra egressum ablm requirit ut sed[eo]
in tempo Item qu[ando] ponit[ur] p[ro] inter ablm
habebit ut laudata tu in mulieribus id e
int[er] mulieres Item qu[ando] ponit[ur] p[ro] intus ablm
exigit ut amico meo in sinu meo gaudet
i. intus sinum meum Item qu[ando] ponit[ur] p[ro] ante
abltm habebit ut hoc est mirabile in oculis
n[ost]ris .i. ante oculos n[ost]ros Item qu[ando] ponit[ur]
p[ro] cum abltm exigit ut in baculo meo tra[nsi]
vi iordanem istum .i. cu baculo meo Est et
in privatum ut in doctus .i. non doctus Est
intentivum ut in sumo .i. p[er]fecto sumo ponit[ur]
et p[ro] valde ut impius .i. valde pius Cu i[n]
cadit in compositione sequente b vel m vel p n
in m mutat[ur] in composito ut imbuo immitto impello
Et si sequitur l vel r sequit[ur] tunc n in sequentem
consonantem mutabitur ut illudo irruo Sub
no qu[ando] significat ad locum notam exigit ut
vado sub arborem Item qu[ando] ponit[ur] p[ro] tum
requirit ut tua sub noctem remansit .i. p[er] noctem
Cu aut signat in loco ablm exigit ut e id
in tantus Sub arbore malo suscitavi te
Sub in compositione aliquando notat locum ut sub
sterno aliquando diminuit ut subrideo .i.
parum rideo Et qu[ando] post sub in media sequitur
in compositione c vel f vel g vel m vel p
tunc ipsius b convertit[ur] in consonantem sequente
ut succumbo sufficio suggero summitto
suppono Super quoque qu[ando] ad locum significat
actum exigit ut vo talitatem super celos deus Qu[ando]
aut ponit[ur] p[ro] de ablm exigit ut meditare
sup[er] lectione .i. de lectione Item qu[ando] ponit[ur] p[ro] in
ablm requirit ut sedeo super flumine id e
in flumine Ita qu[ando] notat permanentiam in loco ab
lm habebit ut dormio sup[er] lecto Subter
qu[ando] ad locum significat actum requirit ut fugio sub
ter scamnum Cum aut significat in loco ablm re
quirit ut sedeo subter arbore vin[um] in mag
istro magister meo quam ablm Nota quia ad loc
et in loco accipit[ur] et p[ro] his in quibus nullus
locus e sed in primo sensu proferunt ac si
locum importent ut confugio sub manu tua
et requiesco sub umbra C Nota qu[od] qu[ando] due pro
positiones p[ro] uni iungunt[ur] vim casualiter ultima
positio defert tamen prima non magis loca
lem vide exprimunt proprietate vel aliquid aliam ut
depost fenestras ubi de locum importat vel iste
panis de pro triticum ubi de materiam denotat
est enim triticum materia panis Nota qu[od] qu[ando] pro
tones acto vel abltiva vel utrique tamen defime
tes ponunt[ur] sine casibus tunc sunt adverbia
ut iste respirat supra hic sup[er] et ad ad verbium
cum in dico unica que de te scio ecce coram
loquor hic coram e adverbium Cum tu dico
si dilexeris deum eris sup[er] et non sub hic sup[er]
et sub sunt adverbia et ita de aliis intellige
qu[od] qu[ando] non iungunt[ur] casibus sunt adverbia
Sunt et q[ue] p[re]positiones que semper in compositione
positione veniunt et inveniuntur in oppositione
sc[ilicet] di dis re se am vel an con que et insep
arabiles vocantur eo utique qu[od] semper in compositione
venientes numquam separari possunt ut p[re]se sunt di
tiones Di et dis eandem vim significationis
habent sunt enim separative ut diduco distraho
Et n[ot]a qu[od] di ubique ponitur nisi in istis dictionibus
dirimo et disertus dirimo post di accipit
r euphonie causa Re notat iterum ut repono
.i. iterum pono significat etiam retro ut reddtor id e
retro vitor Aliquando et importat idem qu[od] simplex
ut velo velas id e qu[od] abscondo sed tunc dicatur
p[er] compositionem ut revelo revelas idem e qu[od] manifesto
Se itemque tingo et retingo Sero et resero et
multa alia in quibus re idem qu[od] simplex importat
Se est separativum ut scribo .i. seorsum tribo
est enim abnegativum ut securus .i. sine cura Am
significat idem qu[od] circum ut amplector .i. circu plector
ambio .i. circum eo moveo utique vo b interponit[ur]
euphonie causa Con significat idem qu[od] cum et qu[ando] post
con sequit[ur] l vel r tunc n mutat[ur] in consonantem
tem sequentem ut in hoc ut colligo vel in r ut
corrigo sequitur | ~~Ad verbum est pars orationis~~

Adverbiu e ps o:is

indeclinabilis cuius significatio verbis adiecta hoc enim sunt
ad verbum additum verbis qu[od] adiectum nomine adiunctum
nominibus substantivis unde et dicit[ur] ad verbum
qu[ando] ad vim eo qu[od] in locutione sit verbo vim et de
finit ipsum ut prudens homo prudenter
loquitur Felix homo feliciter vivit plerumque
aut in adverbiis verba intelliguntur ut si dispu
tatione recitante magister dicat bene vel optime p[er]
aliquid intelligendum ad verbum ubi sine dubio subaudit[ur]
legis vel dicis vel si aliquo interrogante utrum
se superbit sit bona respondetur non subaudit[ur]
utique hoc vel est Interdum et nomina p[ro] omnibus cum
ponuntur p[ro] adverbiis p[ro]nomina ut in bulgardo tu
ne recens nato lucente fuerit leucebas proprie
puer recens natus posuit p[ro] adverbio recenter
p[ro] genitum ut rome maneo ubi genitivus rome ponit[ur]
p[ro] adverbio loci loci p[ro] datum ut in primo te
deperant vesper vel dius vesper ponit[ur] p[ro] adverbio
temporis p[ro] actum ut vado romam ubi cum
romam ponit[ur] p[ro] adverbio loci p[ro] abltm ut in
bucolicis alternis dicetis amant alterna came
ne ubi abltvs alternis ponit[ur] p[ro] adverbio alterna
tim Sum[m]i in libro regum casu veni in
montem gelboe et saul in cumbebat sup[er]

hastam suam ubi ablativus casus ponitur pro adverbio
casuali. frequentius in dativum in o terminati sunt ad
verbia ut modo / postremo primo / ultimo novissimo
sero vero / consulto / secundo / manifesto / perpetuo se
creto / merito / et multa alia in hunc modum
hec autem in hiis videndum est quod omnia nomina ter
minata ad vicem informata indeclinabilia fiunt
Multa enim nomina neutra pro adverbiis accipiuntur
ut sursum / multum / nimium / primum / Omnia enim
nomina comparativa neutri generis in us terminata in
neutro dativum sunt quando pro adverbiis ponuntur ut dulcius
multo melius prodire et ita de aliis / contingit
enim plerumque adverbium nominaliter poni ut summo
mane venimus in eo enim hoc adverbium mane no
minaliter ponitur quod non recipit adiectivum more nominis
substantivi ¶ Adverbio accidunt tria scilicet species
figura et significatio / Unde species sit duplex ut in nomine
Sunt autem due species in adverbio primitiva que
a nullo derivantur ut clam sepe / Et derivativa que
ab aliquo derivantur ut a clam clanculum vel clancu
lo a sepe sepius sepissime / Derivantur autem
adverbia aliqua a nomine ut a clarus clare /
Aliqua a verbo ut a detero deterius / Aliqua a nomine
simul et verbo ut in pede et tempto derivatur
pedetemptim adverbium / Aliqua a pronomine ut ab
ille illic / Aliqua a participio ut a tractus tractim /
Aliqua a prepositione ut ab extra extra / Significatio
in adverbio est alicuius determinatio secundum compre
hensio / ut hoc adverbium heri ratione temporalis sig
nificationis habet hoc comparatione ut determinet verbum
preteriti temporis ut heri veni / nam si dicis heri
venies male dicis quia hoc adverbium heri habet
solum hoc comparatione ut determinet verbum preteriti temporis
non futuri ¶ Nota quod plerumque unum et idem
adverbium secundum vocem plures habet significationes
ut tamen dicto o utina cum sensus hic o est
adverbium optandi / Et cum dicitur o dei misere
re mei hic o est adverbium vocandi et sic in
multis aliis invenies / Contrario et accidit
quod plurima secundum vocem unam habent significationem
ut dudum quondam olim unum et idem
portant quantum ad significationem / Et tamen
sunt diversa secundum vocem / Accidit et quod una et
eadem dictio secundum vocem non solum in adverbio
sed etiam in aliqua alia parte orationis inve
niatur / Sunt ista dictio o / Aliquando est nomen
littere / Aliquando adverbium optandi vel vocandi /
Aliquando interiectio admirandi / Similiter si aliquando
est adverbium optandi aliquando coniunctio causalis
et hoc in multis aliis invenies / Significationes
autem adverbiorum multas habet species Sunt enim adverbia
temporalia huius significationis scilicet pridem prius
antequam nuper nunc iam tunc heri nudiustertius
pridie tridie postridie perendie sero quando /

dudum olim tunc nunc diu semper tandem
cum quoque aliquando semper umquam cras mane cum hinc
dehinc exinde deinde abhinc adhuc protinus
interea interim postquam cras iam continuo hodie
cottidie modo noctu nunc presto modo ple
rumque interdum sepe sepius sepissime assi
due numquam iterato iterum vel iterum
actutum i. cito ut mox statim confestim
subito primitus ilico illic extemplo continuo
ex quo tempore diu interim i. interim quod dies
est Donec usque modo usque adhuc usque quo
usque hodie usque cras / multa plura istorum et
in aliis significationibus invenientur Sunt
etiam adverbia localia scilicet quo qua nequa
quam ubi hic illuc istuc peregre hac illac
istac hinc illinc istinc exhinc abhinc inde
hic illic istic ibi ibidem ubiubi ut sit compo
situm alicubi ubique ubicumque undique ex illo
aliquo alias comminus Eminus foris foras
a foris deforis intus abintus deintus se
cus intro citro ultro retro orsum istorsum quo
orsum sursum vel sursum deorsum seorsum de
orsum sinistrorsum versus orientem versus
occasum versus et similia aliorsum aliorsum
vel aliorsus prope prope ante infra supra intra
contra citra ultra retro super Et alie huiusmodi
prepositiones locum denotantes cum ponuntur
sine casibus utro utroque omnino obiter i. in
esset in itinere plerumque in et istorum in aliis sig
nificationibus invenies Et nota quod adverbia loca
lia interdum ponuntur pro temporalibus ut in Bu. har
do quo ubi conpulsimus enim puerile iungere
et hic enim ubi localis ponitur pro tempore
econtrario autem fieri non solet ut temporalia pona
ntur pro localibus Sunt enim adverbia affirmandi
ut profecto scilicet vel quippe nempe utique certe plane
sane i. certe et nimirum profecto equidem sicsic
sic quidem sic est quidem ne non Sunt
etiam adverbia negandi ut non nec neque mi
nime nequaquam nequaquam haud sed et
bi et quod nullomodo nullatenus minime minime /
Sunt et adverbia hortandi ut age quod singula
re est hortamen et agite quod plurale est horta
men et utrumque per se scribendum est eya quod
quis est ad hortandum tam singulare quam
plurale est etiam unum dehortantis sive prohibi
tivi scilicet ne ponitur in quo est interrogativum
ut in Elisiardo En memento tamen procedes
simpliciter vel cum ponitur principium ut ne dicas
quidem oportet tamen tempore Sunt et ad
verbia interrogandi ut cur quare obiectum numquid
quid an ne nunc cur quomodo quare quo qua
unde ubi Sunt etiam optandi ut ut ut utinam
Sunt ordinandi ut deinde deinceps mox
illico ilicet continuo primus statim extemplo
statim postea preterea ordinatim gradatim
minutim parte Sunt et similitudinis ut tam
sic sicut sicuti ut uti velud veluti quo quod

tunc nusquam nec usquam puta ut puta quid
pote ut pote. Sunt etiam numerandi ut se-
mel bis ter quater quinquies sexies et sic
usque ad millesies primos ut medios. Similiter
adverbia ab istis nominibus primus secundus tercius
et ab illis supra ut primo secundo tercio quarto quinto
sexto et ita de aliis. Talia nunquam vel numera-
lia vel ordinalia mediantur. Sed hec numera-
lia sunt item iterum iterato quociens totiens
aliquotiens multotiens plures. Sunt etiam
adverbia dubitandi ut fors fert forsan for-
sitan fortassis vel fortasse. Sunt et eventus
ut forte fortuitu. Sunt eligendi ut potius
primo quinimmo quin. Sunt et adverbia congre-
gandi vel coagulativa ut simul una pariter
turmatim catervatim mensatim adunatim
gregatim aggregatim iunctim iuncticem adunati-
cem. Sunt etiam discretiva ut seorsum se-
cus aliter occulto secreto clam clanculo clan-
destinum abscondite utrinque divisim partim sin-
gulatim vel sigillatim separatim bifariam
trifariam quadrifariam multifariam omnifariam.
Sunt personalia ut dominicus humanitus
vestratus meatim tuatim suatim nostratim vestra-
tim. Sunt etiam adverbia iurativa ut pol
edepol castor hercle vel hercule mediusfi-
dius [illegible] plerumque pro [illegible] cum pro [illegible]
me adiacendum est alium casum ut pro deum
pro deos ut [illegible] cum pronomine casus [illegible] pro facit [illegible]
adverbium [illegible]. Sunt et vocativa ut o heu
heus. Sunt iussiva ut heia [illegible]. Sunt in-
tentiva ut multum valde nimis nimium
nimie penitus prorsum vel prorsus om-
nino omnimodo omnimodis usquequaque affa-
tim media correpta funditus radicitus.
Sunt et remissiva ut fere pene pau-
latim sensim pedetemptim paulisper pau-
per tantisper aliquotiens aliquatenus aliquantulum
utrumque duntaxat tantummodo minutatim
guttatim plane. Sunt et adverbia qualitatis
ut fortiter bene male impune nequiquam
frustra et omnia derivativa nominum qualitatem
significantium que vel infinita sunt ut
dulciter suaviter et alia huiusmodi. Sunt etiam
quantitatis ut multum parum modicum minimum
vel minime satis sat et omnia derivativa no-
minum quantitatem significantium ut alte pro-
celse et alia huiusmodi. Sunt et diminutiva
ut clam clanculum vel clanculo [illegible] be-
lle alonge longule. Sunt et adverbia com-
parativa ut quam magis minus magis potius
dulcius sepius diucius et alia huiusmodi
infinita et insuper omnia nomina neutri generis et
similiter numeri comparativi gradus que nominum
ut predictum est adverbia comparativa sunt. Et
nota quod minus convenit in aliqua qualitate

comparatum quam [illegible] qualitatis significat ut mi-
nus prudens id est stultior et minus stultus
id est prudentior. Sunt et superlativa ut maxi-
me minime sapientissime optime et omnia
huiusmodi a superlativis nominibus derivata que vel in-
finita sunt veniunt aut adverbia comparativa
et superlativa non solum a nominibus qualitatem
vel quantitatem significantibus / sed et a sepius ut
sepe sepius sepissime adverbia diu diucius diuti-
ssime vel et a nominibus que positiones esse
per ut alte intus intime / similia inferius in-
fime infime. Nota quod adverbia qualitatis deriva-
tiva a nominibus secunde declinationis comparationem
vel motionem recipientibus / formantur a dativo in
e correpta producta / preter bene et male que corripi-
unt e. et preter alius quod non facit alie sed aliter
et preter illa que non solum sunt in e producta sed
etiam in er que notantur his versibus / Humane
dure firme large que benigne / Inhumane que pro-
be vel inane sunt serene / Inde nove plene vel
[illegible] sive plane dant in er vel in e nomina
sunt ista secunde. Que non veniunt a nominibus
tertie declinationis comparationem vel motionem reci-
pientibus fiunt dative a nominibus singularibus
addendo ter ut forti fortiter / preter audax quod non fa-
cit audaciter sed per sincopam audacter et preter fa-
cilis quod non facit faciliter sed facile [illegible] et preter
difficilis quod non facit difficiliter sed difficulter
et preter omnis quod facit omnino et non omniter.
Nota quod sicut nomina comparativa neutri generis di-
minutionem possunt recipere ut plus plusculum
ita et adverbia comparativa diminutionem solent
recipere ut sepius sepiuscule. Et nomina quidem
huiusmodi diminutiva terminantur in um ut ma-
iusculum adverbia vero terminantur in e ut ma-
iuscule. Nota quod adverbia sunt tribus modis
secundum vocem et significationem ut quando eadem vox et eadem
significatio manet in adverbio que fuit in suo pri-
mitivo ut iustus venit iuste. Vel adverbia sunt
voce et non significatione ut a nomine modus
venit adverbium modo / et licet in voce utrumque sit
concordia tamen discordancia in significatione tamen nulla
est convenientia / Vel adverbia sunt significatione
et non voce ut ab hoc nomine unus venit adver-
bium semel / et a nomine duo venit adverbium bis
licet enim in voce hic nulla sit convenientia in
significatione tamen est concordancia / utrumque enim
numerum significat. Nota quod adverbium quando aliquando
est interrogativum ut quando venisti / aliquando est re-
lativum ut bene cantabas quando eras iuvenis
aliquando est infinitum ut quando venis dabo tibi
aliquid. Nota quod nudius componitur semper
cum die et multum tempus exprimit. Sed in compositione
sit nudiustercius vel nudiusquartus etiam cum
tempus importat ut nudiustercius id est nuper die

tus 2 indeclinabilis . i . iuxta dic quanto vel secundum
alios indeclinabilis componitur cum eo 2 dic sic
Nota quod quatuor sunt adverbia interrogativa loco-
rum scilicet quo qua ubi unde quorum singula si queratur per quo
nomina regionum 2 appellativa possunt induci in acc.
cum prepositione ut quo vadis ad austriam ad forum
Nomina vero propria civitatum castrorum vicorum vel vil-
larum vel aliorum locorum cuiuscumque generis vel nume-
ri vel declinationis fuerint possunt induci in
acc. sine prepositione ut quo vadis romam aquis-
granum cartaginem athenas vel adverbia ad loca
significantia ut huc illuc istuc oriente versus
occasum versus dextrorsum sinistrorsum
vado ¶ Si interrogatio fiat per qua nomina re-
gionum 2 appellativa respondebuntur in acc.
cum prepositione ut qua vadis per austriam per forum
vado ¶ Nomina vero propria civitatum castrorum vico-
rum vel villarum vel aliorum huiusmodi locorum cuius-
cumque generis vel declinationis vel numeri fuerint
respondebuntur in ablativo sine prepositione ut qua
vadis roma aquisgrano carthagine athenis / vel
adverbia per locum significantia respondebuntur
ut hac illac istac ¶ Si interrogatio fiat per
unde nomina regionum 2 appellativa respon-
debuntur in ablativo cum prepositione ut unde venis
de austria vel de foro venio Nomina vero propria
civitatum castrorum vicorum vel villarum vel aliorum
huiusmodi locorum cuiuscumque generis vel declinatio-
nis vel numeri fuerint respondebuntur in ablativo
sine prepositione ut unde venis roma tauren-
to carthagine athenis venio / vel adverbia
de loco significantia respondebuntur ut hinc
illinc istinc ¶ Si interrogatio fiat per ubi nomina
regionum 2 appellativa respondebuntur in ablativo
cum prepositione ut ubi fuisti in austria in foro
Nomina vero propria civitatum castrorum vel villarum
vel aliorum huiusmodi locorum si prime vel secunde
declinationis fuerint respondebuntur in genitivo ut
ubi fuisti rome carnoti Si autem 3e declinatio-
nis fuerint vel semper pluralia respondebuntur
in ablativo sine prepositione ut ubi fuisti carth-
agine athenis / vel adverbia in loco significantia
respondebuntur ut hic illic istic Sunt preterea
quatuor appellativa nomina naturam propriorum
significantia scilicet hec domus militia humus
que ad interrogationem factam per aliquod predic-
torum adverbiorum de loco querentium responderi
debent more propriorum nominum locorum significativum
ut quo vadis intendimus est sine prepositione
ut domum militiam vel humum vado Unde
venisti sine domo militia humo Similiter
ad unde ubi fuisti sine domi militie hu-

mi ¶ Quid significat dum est in nomine Sunt
autem tres species in adverbio Simplex ut huc com-
posita ut adhuc / decomposita ut misericordi-
ter quod minimum a nomine composito venit quod
est misericors . i . cum misericors componitur
a misero 2 corde Notandum quod ad verbum plerumque re-
cipit comparationem tribus gradibus positivo
2 nomine impositivo ut docte comparativo ut do-
ctius superlativo ut doctissime unde quod omne
recipiens comparationem non solum mobile est
sed etiam distinguit genera numeros 2 casus adver-
bia non comparationem recipientia nec mobilia
sunt nec aliquid predictorum accidentium discer-
nunt possunt enim ut dicunt magistri quibuslibet
generibus casibus vel numeris ut illa docte legit
vel illi docte legunt ~~Sequitur interiectio est~~

Interiectio est pars orationis

orationis indeclinabilis que aliis partibus orationis
interiacet ad aliquem affectum animi demonstrandum
dicitur autem interiectio ab interiaciendo non quod inter
alias partes orationis poni debeat cum potius ha-
beat propriam sed quod in mente subito alicuius a-
ffectus impulsu per exclamationem quodam modo
quasi impetu ad alias partes orationis vocem in-
teriectionalem proferat prius ¶ Nota quod interiectio in-
ore more adverbii solet cuiusque verbo consignificanti
affectum interiectionalem ut si aliquis respiciente
quod asinum bene canit alter nominante ubi admi-
rans dicat pape miror quod talia loquitur
hec interiectio pape magis habet vel miror quod
non admirationem sed ista interiectio pape que
est vox admirantis 2 quia in interiectione unum
sui affectum subaudiri solet ut in dicto pape
subauditur miror ideo non est opus ut verbum
apponatur admirationis nisi ad maiorem ex-
pressionem ipsius affectus secundum dicere cum
dico pape non oportet necesse addi hoc verbum miror
eo quod interiectione subintelligitur sed cum quis
addit verbum hoc fit tunc ad maiorem expressio-
nem affectus interiectionalis ut dictum est
Interiectioni accidit tantum significatio que vari-
atur quatuor modis ¶ Quedam enim interie-
ctiones significant affectum gaudii ut evax
hei heia Alie doloris ut heu ach ve Alie
timoris ut ei atat Alie admirationis ut pape
aut prohibendi ut Sunt preterea et interiectiones
aliarum significationum sed ad predictas quatuor
reduci possunt Notant autem quidam affectum commi-
nantis ut hem Quedam indignantis ut pro vah
Quedam irridentis ut vach quedam blandientis
vel obsecrantis nam in supplici voce pro-
fertur Ipse porro voces 2 alie consimiles ex
motu prorumpunt 2 ex gestu 2 habitu mem-
brorum plerumque noscuntur cuius sunt significationis
Nota quod optima dicitur quasi optativa Optima

aut componitur ab alio quod est salua et omnia que
interiectio obsecrantis inquam uel submittentis
eiusdem affectus quod est obsecro unde componitur
inde dicitur salua obsecro // Est etiam interiectio
ex incompositione. aliqua est figurativa ut ve-
toris i. sum valde vehemens. i. sine me-
te // vestibulu id est sine statu In vestibu-
lo enim non est standum sed permanendum
Nota quod interdum alie partes solent interiecti-
onaliter poni ut fandum proh dolor pudor
pro similibus ostendit Et ut quot voces secundum
diuersas sui acceptiones ad diuersas partes
orationis pertinent sicut hec vox o cum
significat dolorem uel admirationem interiectio est
cum autem vocativum notat tunc nomen est Similiter
et aliqua est compositio aliqua interiectio continuatiue
uel doloris Et sine sit composito sine interie-
ctio sine appositio semper sunt be Nota etiam
quod nulla interiectio que vere et proprie interiectio est
potest esse diminutive speciei uel composite figure
Et omnis vera interiectio est primitive speciei
et simplicis figure. licet quedam voces non inquantum
indicantur hic compositionem scilicet quando

Coniunctio est pars orationis

indeclinabilis coniunctiva aliarum partium in oratione
disiuncte sunt coniunctiones non dicuntur coniunctiones
quia coniungunt semper sed voces tamen ut si dicitur
petrus est sanus uel eger ista disiunctiva
coniunctio nec coniungit quidem istas voces
sanus et eger Sed plane intellectus earum
disiungit sic enim illius orationis intellectus est
hic ut petrus non utrumque in se habeat i. sanitate
et egritudine sed alterum cum altero esse disiuncte
Nota quod coniunctio in veritate est propter quandam leg-
endi commoditatem commodius enim est dicere pe-
trus legit et ~~petrus~~ proficit et orat quam sepius
repetito nomine petri dicere petrus legit petrus
proficit petrus orat quam repetitionem eiusdem
dictionis coniunctio interposita tollit Coniunctio
et in veritate est causa necessitatis quia ubi duo
et plures nominativi non possunt supponi uni ver-
bo nisi mediante coniunctione / tamen male dicitur petrus
iohannes ~~veniunt~~ veniunt Similiter duo uel plu-
ra verba non possunt convenienter apponi uni nomi-
nativo sine coniunctione / unde male dicitur petrus
legit proficit sed mediante coniunctione bene dicitur
petrus legit et proficit Coniunctioni accidunt
tria scilicet figura species et ordo Potestatem
autem coniunctionis vocat priscianus speciem Figure
sunt figure in coniunctione Simplex ut nam
Composita ut atque neque Potestates autem
sive species coniunctionum sunt iste Copulativa
Continuativa Subcontinuativa Adiunctiva

causalis effectiva approbativa disiunctiva sub-
disiunctiva disertiva que et electiva dicitur
adversativa abnegativa collectiva que etiam
rationalis uel illativa dicitur Dubitativa Com-
pletiva que et expletiva dicitur Nota quod sepe
et eadem vox coniunctionalis est in aliqua alia
parte orationis invenitur sicut hec dictio ut quando
ponitur pro quod / coniunctio est / ut in hoc exemplo
ego aio oppinor ut misericordia mea i. quod misericordia
mea Quando autem ponitur pro postquam adverbium temporis
est ut in hoc exemplo statim ut veneris dabo tibi
aliquid i. postquam veneris Similiter quando ponitur
pro sicut est adverbium similitudinis sicut in
hoc exemplo iste est ut doctus ut ille i. sicut
ille et ita de aliis Nota quod plerumque una et
eadem coniunctio secundum vocem in diuersis potestatibus
invenitur secundum diuersas suas significationes sicut
ista coniunctio si continuativa habet potestatem et uel
inevitabilem quandam et necessariam conse-
quentiam importat ut si sol mouetur de necessi-
tate enim celum motus sequitur / Sed et causa-
lem potestatem et uel non importat necessitatem
consequentie sed tantum tamen ut si legis proficis / Le-
ctio enim est causa profectus non tamen de ne-
cessitate scilicet ut si quis legit quod proficiat
multi enim legunt et tamen non proficiunt in de...
Nota quod interdum una et eadem coniunctio secundum
vocem simul et semel duas habet potestates ut
iste coniunctiones nec et neque copulativam
simul et abnegativam habent potestatem / Nota quod inter-
dum coniunctio unius partis ponitur pro coniunctione
alterius partis ut si non vis comedere uel bibe
i. saltem bibe / et ibi uel disiunctiva ponitur
pro saltem quod est adiunctive potestatis Nota quod quan-
doque coniunctio unius partis ponitur pro coniunc-
tione partis ut in hoc exemplo asinus ego laborem
ne fiat pax aut concordia inter fratres Et sunt
quedam hic posita per ... aut sit coniunctio disiunc-
tiva et aut copulativa Copulativa dicitur co-
niunctio quia copulat non solum voces sed
etiam intellectus Quedam autem copulative
copulant cum affirmatione ut sunt iste et que
atque at ac ast quod ... ponitur
aliquando est coniunctio copulativa uel adverbium
~~similitudinis~~ similitudinis Item iste copulant
cum affirmatione aliquando quidem copulant di-
uersas substantias uni accidenti ut petrus
et iohannes veniunt Aliquando diuersa accidentia
uni substantie ut petrus legit et scribit
aliquando et oppositum copulant cum opposito
i. orationem cum oratione ut petrus legit nec
iohannes orat Quedam copulative copulant
cum negatione ut sunt iste nec et neque ut pe-
trus non recipit iohannem nec consentit
ei Et nota quod iste due negative coniunctiones
nec et neque in oratione geminate prima ...

copulat ad ... nec

nichil opera(tur) i. nec copulat nec negat s(ed) tn e
c(ontra) signum copule subsequentis que p(ro)alteram ge-
minatam dicitur ¶ Quedam copulatiua copu-
lant cum distributione ut sunt iste quidem
s(ed) aut(em) no(n) copulant eni(m) diuisas p(ro)p(ositiones) dist(ri)-
buendo eas diuisa accidentia ut xpus (est) pius
s(ed) dyabolus est nequam ¶ Vel quod petrus casu-
alis large a. i. qui accepit qu(ando)q(ue) [illegible] sp(eci)es
¶ Coniunctiua sub coniunctiua que [illegible]
necessitate (con)sequentie sunt et adiunctiua et eff-
ectiua et causalem que (pro)p(ter) causal(em) d(icitu)r que
nec nulla (con)sequentie necessitatem sunt ¶ Co-
niunctiua s(unt) et subconiunctiua in h(oc) differunt
quia coniunctiua [illegible] na(tura)lem ordine(m) pre-
dent(is) rei ad sceptrum cu(m) necessitate co(n)seq(ue)di
no(n) tu(m) affirmando s(ed) dubitando et quasi con-
dicional(iter) loq(u)endo ut si petrus currit mouet(ur)
licz eni(m) hic si ueritas (con)sequentie necess(ari)-
e enim ut cursum sequitur motus ¶ Cu(m) modo
in dubitatio de (con)iunctione illa oratione relin-
quitur dum si petrus currit mouet(ur) quasi
dicat ego quidem dubito an petrus currat
sed in uiri e quod tunc tune de necessitate seq(ui)-
tur quod moueat(ur) et ita coniunctiua quoddam modo
quidem rei et (con)seq(ue)di necessitate ondit s(ed) cu(m)
dubitatione ostendit / sub coniunctiua aut(em) quo(d) con-
tio no(n) solum ondit (con)seq(ue)di ueritate(m) in rebus
s(ed) et(iam) cu(m) affirmatione rerum earum modo sterne
ut quia sol ortus e(st) dies est hic eni(m) sub ista
affirmatione dicitur quod sol ortus sit et no(n) de
necessitate (con)seq(uentie) e(st) q(uod) dies sit ¶ Coniunct-
ue igitur sunt iste si cum sin sine monstrant
eni(m) necessitatem consequentie ut si tres mon-
~~tes~~ ens seu tria sine filias monet sub-e
si petrus homo e(st) racionalis est si lapis uel
lignum racionalis est quotiens eni(m) sim modo
ne ponit(ur) et aliam orationem precessisse cum sim subiun-
gitur ut in predicto exemplo ¶ Sub coniunctiue
sunt iste quia quia cum necnon namque ¶ Adiunc-
tiua aut(em) et effectiua ~~et causales~~ et causales que
(pro)p(ter) causal(em) d(icuntu)r nullam (con)seq(ue)di ueritate(m) (sunt)
adiunctiue s(unt) sunt que adiungunt uerbis com-
tum modi et monstrant causam finalem no(n) q(ue)-
iam sit s(ed) ad (quam) fiat / uel sic cum efficiente
iungunt ut si ipsa sit aliquid esse sequi no(n)
tu de necessitate ondunt ubi g(ratia) si dicat clau
p(ro) medicinas ut fit sanus hic e(st) adiunctiua
coniunctio ut no(n) aut(em) sanitatem iam esse s(ed) me-
dicinas sumendas ut sanitas adquirat(ur) fiat
que e(st) causa final(is) ip(s)a(rum) medicinar(um) / finalis
eni(m) causa e(st) p(ro)p(ter) quam fit res sic medicine su-
mun(tur) p(ro)p(ter) sanitatem et ideo sanitas est finis me-
dicine ¶ causam aut(em) efficientem sic tangunt
ut aliquid de ea ondant s(ed) no(n) de necessitate /
aperiri quod sub dubitatione ponunt ut hic si lege-
res p(ro)ficeres / lectio eni(m) e(st) causa efficiens p(ro)-

fectus / que tamen no(n) ondit(ur) iam esse s(ed) sub d-
ubitatione relinquitur ita tu si lectio fit
p(ro)fectus futurus sit inde s(ed) no(n) de necessitat-
te nec eni(m) omnis qui legit p(ro)ficit sunt de-
nique adiunctiua coniunctio nullam p(ro)fectum
tamen ondit et tunc p(ro)p(ter) hoc solum adiunctiua
d(icitu)r quod coniunctio modo adiungit(ur) ut hic si ue-
neris dabo tibi aliquid / uel hic si [illegible] ne-
dit ut ueniam ad te in his eni(m) oratio-
nibus nec si nec ut licz sunt adiunctiue ca(usa)
ponunt Sunt aut(em) iste coniunctiue adiunctiue
si cum dum quod ¶ Et no(n) quod cu(m) tu(n)c no(n) s(unt)
aduerbia temporis solummodo s(ed) e(tiam) coniunctiones
et tunc cum in uerbis quoniam si et dum tempore
quem ut ¶ Quatinus quod p(ro) [illegible] sibi dz du e
adiunctiua coniunctio / unum [illegible] p(ro) e(st) ad u(er)-
bum e(st) temporis i. quod quod dum ut quatenus ca-
ndabis id (est) quamdiu / Vel e(st) ad [illegible]
loci / et tunc e(st) idem quod qua parte ut qua-
tenus transibis id (est) qua parte ¶ Effectiua
coniunctio est que adiuncta in dictione modo
nec effectum demonstrat orta antecedente
sine ueritate tamen / ut femina [illegible]
perdidit puero dum genuit nam hic cau-
sa quidem [illegible] effectum ponit no(n) tamen
de necessitate effectus ille illa de causa se(quitu)r
plures namque [illegible] p(er)diderunt nec
tamen pueros pepererunt ¶ Causal(is) coniunctio
est quo s(ecundu)m cum antecedentem effectum sum-
ut hic ego p(ro)feci meum studium / hic eni(m) ita
causalis est eo quod iungit(ur) cause ad p(ro)bacionem
effectus / studium quippe e(st) causa p(ro)fectus
effectiue / s(ed) coniunctiones et causales in h(oc)
differunt quod effectiua e(st) que effectum iun-
gitur ad p(ro)bacionem cause ¶ Causal(is) uero est
que cause iungit(ur) ad p(ro)bacionem effectus et inde
euenit ut una et eadem coniunctio s(ecundu)m [illegible]
unam quidem sit effectiua eo quod iuncta eff-
ectui cum ut quia p(ro)feci studui nunc no(n)
sit causal(is) eo quod iuncta cause p(ro)bat effectum
ut quia studui p(ro)feci s(ed) non [illegible]
necessitas est dz ¶ Approbatiua coniunctio est
que approbat rem cui adiungit(ur) ut hic
equidem moreo morum qui fugit [illegible]
est eni(m) equidem hic approbatiua ¶ Disiunc-
tiua coniunctio est que omnes coniungit uo-
ces intellectum in disiungit et ~~alt~~ alte-
ram quidem rem esse alteram uero no(n) es-
se designat ut hic uel dies est uel nox ¶
Sub disiunctiua coniunctio est que seruat
disiunctiua utramque rem esse designat
et h(oc) aliquid simul / ut hic petrus sine ce-
phas negauit xpum / hic sine tamen
uel quiuis [illegible] Vnde sensus e(st) sine ce-
phas id (est) e(st) et cephas / simul eni(m) utrum-
que uerum est quod petrus et cephas xpum ne-
gauit ¶ Significat est sub disiunctiua coniunctio

utrumque rem eo aliquo in diuiso tempore / ut petrus
tota die dormit uel cantat / unum enim uerum potest
esse petrum scilicet tota die dormire uel cantare sed
in diuiso tempore similiter contingere si non potest ut aliquis
dormiat et cantet. Disiunctiua uel electiua con-
iunctio est que diuisis rebus uel uocabulis propositis
aliquid eorum eligere nos ostendit ut hic bo-
nus esse nolo quam malus hic enim quam est con-
iunctio electiua. Est autem quam et accidens de
hoc infinito nomine quis et tunc debet subici ei
q. et u. et a. et m. Est et aduerbium similitudinis
tamen ualens quantum ut / quando hoc quam est coniunctio
uel aduerbium patet de subiecto quod uero si comma-
tiuum sunt ut quod quod adiunctiua coniunctio erit.
Adiunctiua coniunctio est que importat ad-
iunctionem id est cohesionem rei conuenienti ut sunt
iste tamen uiuunt communes quod quod et si etiam si licet
sicut in hoc exemplo uelud tamen amicum
te tu tamen habes me odio / sed uerius in-
ueniatur ut simulate amicam sed tu debet tu tu ha-
bes me odio sine dubio etiam sine adiunc-
tionem rei conuenienti infertur / Et nota quod hec
coniunctio saltem diminutiua est significationis
diminuit enim aliquid / ut hic si non potes
michi dare talentum / saltem da in denarium
et propter talem diminucionem inter adiunctiuas con-
iunctiones ponitur licet enim non importet con-
rei conuenientiam minus tamen aliquid ostendit quod
ad rem conuenientem ostendi debuerit. Abnegatiua
coniunctio est que admixtis uerbis subiunctiui modi
ostendit quidem rem aliquam posse fieri sed non
fiat propter causam aliquam impediri ut cum
posses ire si uenatus non obstitisset. Collectiua
uel conclusiua uel illatiua coniunctio est que appella-
tionem aliarum rerum colligit rationem et infert
post premissa ut hic ergo omnium creaturarum
sanctissima sunt / ergo ea maiora operum prece
digna sunt. Sunt autem iste coniunctiones coll-
ectiue ergo ideo itaque postea igitur quantum quanto-
animo alioquin utique atque. Dubitatiua con-
iunctio est que dubitationem importat ut sunt
iste an ne cetera annon nec ne posita pro
annon ut hic ego dubito an melius sit
legere an orare. Debent autem iste dubitatiue
coniunctiones semper interrogatiue poni quod tamen
hec negatiua coniunctio est sed quia quantum interro-
gatiue ponitur nichilominus copulant ideo
etiam copulationis coniunctiones uocantur uocal.
ut eo tu sermus an ego. Differunt autem du-
bitatiue coniunctiones ab aduerbiis dubitatiuis
in hoc quod coniunctiones dubitatiue aliqua con-
iungunt ut inde cum niger legat an cantet.
Aduerbia uero dubitatiua nichil coniungunt sed
simpliciter adiunguntur uerbis ut forsitan dormis.
Completiua siue expletiua coniunctio est que

nulla significationis necessitate sed pleniorem sensum
orationis ornatus tantum uel metri causa ponitur
et quia non semper complent sed tantummodo orationem ideo si sub-
lata ea ab oratione integer sensus remanet ut
hic equidem morte moritur qui multos mor-
ti tradidit poterat enim hic sensus esse plenus
et si equidem non adderet ut diceretur morte moritur
qui multos morti tradidit. Alia autem coniunctio
est que non aliquo expletiue ponitur. Istas uero
coniunctiones ponit Donatus et uel ac ast at autem
quod autem uel tamen ve necne neque quidem equidem sal-
tem quod quasi quamuis autem porro licet tamen uidelicet si
et si etiam etiamsi siquidem quam quidem
quinque quatenus sin seu siue neue in nisi
nam namque enim etenim ne cetera sed interea quod
propterea propter item itemque ceterum alioquin pre-
terea uero utique enim quod quia quippe quoniam-
quidem quippe nempe quo ideo id est sed scilicet preterea id-
eo. Sed quia iste coniunctiones secundum diuersas sui
operationes sub diuersis possunt poni speciebus
ideo diligenter in una quaque oratione uidendum est
quid operetur coniunctio et secundum operationem suam debet poni
sub illa specie cuius tunc uirtutem operatur / quod si ea
coniunctio in alia item oratione aliam habuerit
operationem tamen tunc quoque in alia specie que ei
conuenit est locanda / et tunc non mirabere in per-
[illegible] unum et eandem coniunctionem uoce sed multas
habere operationes et propter hoc etiam posse in multis loca-
ri speciebus. Ordo in coniunctione est quod partes con-
iunctionum que in oratione uel tamen preponitur uel
tamen postponitur uel indifferenter et preponitur et post-
ponitur et secundum hoc tres sunt ordines in coniuncti-
one scilicet prepositiui subiunctiui et communes. Ille igitur coniunctio-
nes prepositiui ordinis ut ac est aut ne uel ne ue
neque si quatinus quin sin seu siue neue in. Iste
autem sunt subiunctiui ordinis que ue ne quidem que
autem enim. Et nota quod que ue ne dicuntur encletice
a inclinatione quia inclinat super se precedentem
sillabam acuendo ipsam / ut diuitieque diueque primusue
ne. Alie omnes coniunctiones sunt communis ordinis
eo quod preponi et postponi possunt ut equidem meum
uel meum equidem / Nota quod non nulle coniunctiones
licet sint diuersi ordinis eiusdem sunt tamen potestatis
ut ac est prepositiui et uero subiunctiui / et tamen [illegible]
utrique est copulatiue potestatis. Nota quod medium una
coniunctio preponitur in oratione alteri coniunctioni eiusdem
potestatis ut hic ergo uenimus et tunc platens
est autem maiam angelus in cubiculo / uenit
et coniunctionem alterius potestatis coniunctio preponitur
ut hic nam neque coniunctia semper ferre sciunt
nec sagitta semper uoluerit est enim una est con-
iunctiue neque non est copulatiua. De uiciis que de
acto partibus orationis dicenda occurrunt. Hec
postremo notandum est quod quattuor modis fit
defectus in partibus orationis. Prima est ubi uitiis

Secunda est [illegible] tercia est causa dissonancie quarta est repugnancia regularum. Necessitas nature est duplex scilicet una quia defectus vocis quod si in rem naturaliter non sit tamen vox possit imponi ut hoc nomen puerpera deficit in masculino quia non possit dici puerperus eo quod masculinorum naturaliter nullus parit. Est autem quia defectus magis necessitate litterarum quam nature ut hoc nomen [illegible] deficit in feminino quia non potest dici [illegible] eo quod [illegible] non patitur [illegible] in multis dictionibus que tamen defectus est necessitate nature [illegible] in eo quod [illegible] quedam necessitatis necessitate et tamen se non patitur quod tamen in ceteris dictionibus sepe fit in nominativo ut [illegible]. Tercio fit defectus consuetudine quando aliquid per [illegible] in talibus quia vox deficit propter hoc solum quod vox [illegible] non fuit ut hoc nomen [illegible] quod in [illegible] primo non fuit. [illegible] iste [illegible] dantur [illegible] propter [illegible] hoc solum quod in [illegible] non fuerunt non enim dicitur [illegible] sit etiam defectus ob [illegible] incommoditatem pronunciationem. [illegible] hoc [illegible] dicitur [illegible] suis [illegible] defectus [illegible] ut bonitas [illegible] consuetudo [illegible] ut [illegible] sit [illegible] defectus [illegible] ut in [illegible] quatuor [illegible] sic [illegible] deficit [illegible] ne nominativus esse [illegible] si enim [illegible] esse [illegible] de hoc nomine [illegible] sed [illegible] dicitur ne de hoc nomine [illegible] ablativus [illegible] sed [illegible] de hoc nomine [illegible] ablativus [illegible] sed [illegible] de hoc nomine [illegible]. ¶ [illegible] sit defectus propter aliquarum repugnanciam regularum ut hoc nomen [illegible] deficit in declinatione propter duas regulas inter se repugnantes quarum prima est [illegible] omne nomen [illegible] in [illegible] declinationis penultimam [illegible] corripit ut [illegible] / [illegible] et secundum [illegible] regulam debet dici [illegible] penultimam [illegible] alia [illegible] est regula [illegible] quotiens fuerit [illegible] dictione [illegible] ut [illegible] penultimam producat ideo [illegible] quia [illegible] penultimam longam habebit secundum [illegible] regulam [illegible] quod [illegible] producat [illegible] producere debuit / [illegible] penultimam produceret [illegible] regula [illegible] ut penultimam corripiat [illegible] non [illegible] ut [illegible] producat ideo [illegible] regule [illegible] deficit in declinatione.

Una et eadem oracio potest

quidem simul esse vera et congrua et [illegible] secundum [illegible] veritas enim oracionis consideratur [illegible] ut homo est animal [illegible] ideo vera dicitur quia veritas omnis [illegible] in rebus esse [illegible] quemadmodum oraciones [illegible] et hoc est quod Aristoteles in predicamentorum libro loquitur dicens [illegible] quod res est vel non est oracio vera vel falsa dicitur. ¶ Congruitas autem [illegible] modorum significandi id est apte [illegible] debito modo [illegible] ut petrus venit hec oracio congrua dicitur quia in persona in numero et in rectitudine casus [illegible] construccionem [illegible] debita coordinacio in [illegible] nomine et verbi in [illegible] ¶ Perfectio autem oracionis [illegible] quod [illegible] perfectus sensus in animo auditoris generatur. [illegible] igitur [illegible] oracionem [illegible] est vera vel falsa vel in perfecta. ¶ Constructio est congrua dictionum ordinacio quas regimen vel determinacio [illegible] perfectum generatur intellectum in animo auditoris. ¶ Congrua dictionum ordinacio dicitur ut [illegible] in congrue dictionum ordinaciones excluduntur in quibus [illegible] debita coordinacio non [illegible] ut [illegible] vel aliquid [illegible] / ¶ [illegible] regimen vel determinacio [illegible] quia [illegible] constructione. ¶ Aliquando [illegible] fit per regimen [illegible] quando alia [illegible] in aliquo casu in quo ponenda est ponit ut petrus legit sic enim hoc [illegible] legit hoc nomen petrus regit [illegible] in [illegible] casu [illegible] non in alio poni cogit. ¶ Aliquando [illegible] apparatio fit per determinacionem sicut cum adiectivum nomen nomini substantivo vel adverbium verbo ad sui determinacionem coniungitur ut sapiens homo sapienter loquitur perfectum generatur intellectum in animo auditoris ideo ibi ponitur ut imperfecte oraciones [illegible] excludantur [illegible] perfectus intellectus non generatur ut legit [illegible] quamvis [illegible] perfectum intellectum non generat quia quid [illegible] librum legat non [illegible] / Construccionum alia est transitiva alia intransitiva alia retransitiva alia [illegible] ¶ Transitiva est illa in qua [illegible] fieri transicio actus vel passionis de una persona in aliam ut [illegible] in aliam. Transicio actus est ut petrus amat iohannem. Transicio passionis est ut iohannes amatur a petro / transicio fit de una persona in aliam ut petrus amat iohannem. Fit etiam [illegible] in aliam ut petrus [illegible] [illegible] petrus enim et [illegible] [illegible] sunt nomina eandem tamen in petunt personam. ¶ Nota quod ubi est transicio [illegible] esse [illegible] ideo [illegible] / ubi non in transicio fuerit [illegible] est [illegible] ad eandem pertinent personam

[illegible] (margin note)
[illegible] (margin note)
[illegible] (margin note)

Cum ergo dicitur Willelmus Iohannes hic sine dubio est intransitio personarum quia diverse sunt res Willelmus et Iohannes. Sunt autem dicte nominativis casibus, hic est intransitio personarum / quia vero [illegible] et [illegible] eandem rem implicant. Est enim pro[illegible] nominativus casibus [illegible] nominativa que [illegible] sed [illegible] in aliqua oratione sit intransitio personarum ut Willelmus Iohannes. Quod autem dicitur [illegible] Petri non [illegible] dicitur talis oratio transitiva nisi esset ibi transitio actus vel passionis id est nisi actus vel [illegible] sit ab uno in aliud ut passio infertur ab uno in aliud. ¶ Dicendum ergo dicendum constructionem transitive est personae ad diversas personas ut Petrus legit Virgilium. Intransitive autem constructio est quando ad unam et eandem personam / ut homo sanctus orat. ¶ Nota quod ubi quorum unus est rectus et alter adiectivus construuntur in esse et cum verbo intransitive ut albus homo venit. Obliqui autem cum rectis et cum verbis personalibus construuntur transitive ut pannus Petri legit epistolam. Obliqui tamen suppositi verbis impersonalibus construuntur intransitive, apponentes verbo transitive ut taedet [illegible] me / [illegible] quod cum pronomine semper intransitive construitur personis casus ut [illegible] homo orat / [illegible] Iohannis minor / sanctus Iohannes primo et alia personis casus / intransitive autem constructio est in qua non [illegible] transitio actus vel passionis aliarum personarum ut Petrus legit. Retransitiva est illa in qua [illegible] transitio actus vel passionis de una persona in aliam et reflecti in eandem vel in aliam personam / [illegible] ad [illegible] ut ego rogo te ut tu diligas me [illegible] id est rogo rogo te ut tu diligas patrem meum. Sunt quidem et alie alie species intransitionis sed [illegible]. Reciproca illa in qua [illegible] actus vel passionis re[illegible] non in aliam sed [illegible] actionis quidem ut ego diligo me / passionis ut ego diligor [illegible] non [illegible] per [illegible] obliquos istorum pronominum ego tu sui. Nota quod nomen aliud est substantivum aliud adiectivum. Substantivum nomen est quod significat substantiam et per se potest stare in locutione [illegible] recipit tantum unum articulare pronomen ut hic vir vel ad maximum duo ut hic et hec homo. Adiectivum vero est quod significat aliquid quod inest substantie et potest addi nomini substantivo in eadem parte orationis et potest comparari ut albus / hec autem descriptio est adiectivi illius / quod [illegible] adiectivum quod vero est adiectivum voce et significatione. Sunt enim etiam que adiectivum in voce et non significatione que vel tria articularia [illegible] recipiunt ut hic et hec omnis et hoc omne / vel que videntur per tres diversas terminationes ut ille illa illud et non significant rem sub[illegible]

in adiacentia. Sunt item que adiectiva significatione in que recipiunt tantum unum articulare ut hic dives / vel ad maximum duo ut hic et hec vigo et significant rem suis in adiacentia. Est item adiectivum quoddam quod [illegible] in suo substantivo [illegible] medium [illegible] casu et numero diversificatur / ut unus pirorum alter istorum quidem illorum et similia que omnia [illegible] dicunt. Nota quod adiectivum voce et significatione in masculino genere et in [illegible] non per se stare in locutione ut supponat verbo / unde incongrue dicitur albus vel alba venit nisi sit adiectivum possessionis ut gramaticus dyaleticus vel ponitur [illegible] appositi ut Petrus est [illegible]. In neutro tamen genere per se potest stare et supponere verbo / quia tunc substantivatur et potest rem plurium in sua feminina et in hoc casu nomen rei ut album erit id est alba res erit vel [illegible] in nomine [illegible] ut veni demonibus [illegible] id est in [illegible] nomen. Nota quod duo adiectiva voce et significatione adiectiva [illegible] non possunt in mediate sibi iungi sine copula unde incongrue dicitur Petrus albus sapiens venit. Similiter duo substantiva non possunt sibi immediate coniungi sine copula unde inconvenienter dicitur Petrus Iohannes currit vel currunt nisi forte unum veniat ad determinationem alterius ut [illegible]. Nota quod substantivum et adiectivum debent simul concordare in quattuor accidentibus scilicet in persona et in numero in genere et in casu ut [illegible] illius adiectivus excepto quod ut predictum est in prologo generis [illegible] concordant ut unus [illegible]. Nota quod in nominibus substantivorum que sunt prime impositionis que imposita sunt ut res significent ut homo lignum animal. ¶ Secundum [?] quod sunt secunde impositionis que imposita sunt ut significent voces ut positio constructio. Adiectivorum quoque que sunt prime impositionis que [illegible] significant accidentia convenientia rebus ut albus niger. [illegible] sunt secunde impositionis que significant accidentia convenientia vocibus ut appellativus diminutivus. Substantivum prime impositionis / et adiectivum secunde impositionis non construuntur simul unde non [illegible] albus positio vel niger constructio sed solum prime impositionis et adiectivum prime impositionis iunguntur simul ut albus homo. Similiter substantivum secunde impositionis et adiectivum secunde impositionis iunguntur simul ut appellativum nomen / diminutivum dictio. Nota quod adiectivorum significatio est triplex / quedam enim eorum talia accidentia significant que sunt laudis ut iustus / quedam talia que sunt vituperii ut nequam. Quedam talia que possunt esse laudis et vituperii ut magnus / magnus cum laude [illegible] si dicatur magnus imperator / vituperium quoque [illegible] si dicatur magnus latro. Nota quod nomina que sunt demonstrativa et que relativa. ¶ Demonstrativa sunt illa talis tantus et tot et [illegible] ta cum pronomine ut illiusmodi istiusmodi eiusmodi huiusmodi. Hec vero omnia [illegible] quidem aliquid demonstrant [illegible] / [illegible] non demonstrant qualitatem ut talis vel quantitatem ut tantus

vel minus ut tot / vel aliqua alia forma vel status in
rebus ut quando. ¶ Nota quod demonstrativa nomina
aliud monstrant et aliud significant ut si demonstrato de
nubio dicam hoc est [illegible] nomus hoc demonstrativum
nomen hoc demonstrativum quidem demonstrat hoc tamen
designat / sunt autem ista demonstrativa ad sensum
presentibus rebus quas demonstrant. Sed ista relativa
vel sunt de sunt absentibus ut qualis est petrus
talis est iohannes. Relativa nomina sunt ista qui
qualis quantus cuius cuias / cuius vero est possessivum
et quotus et quot que omnia in constructione significant
pingunt vero obliquos qui naturaliter debent sequi
post verbum / ut hic mulier honestas quem diligo
iste casus quem pro quod est relativum ponitur in [illegible]
tione vero diligo in ratione naturaliter regitur ab ipso
cum infirmitas [illegible] / Et si nomina ista
interrogative ponuntur nichilominus obliquos
suos pingent vero sicut cetera relativa ut hic
quid tu [illegible] / Jeronimus iste casus quid per dicitur
tunc vero vides etc in regitur ab ipso apte per
[illegible] transitionis Nota quod duplex est relatio
simplex et personalis simplex relatio est qua re
lativum et antecedens non supponunt pro eodem penitus in persona
sed pro eodem in specie ut mulier que mundum dampnavit
salvavit mundum / hic hoc nomen mulier quod est antece
dens et hoc relativum que non supponunt pro eodem per
sonaliter quia mulier imposita [illegible] quia [illegible]
in persona [illegible] et in supponitur pro eodem in
specie ut sit sensus [illegible] que dampnavit
salvavit / sunt dampnavit et mulier eiusdem
speciei sed non eiusdem persone [illegible] salvavit
Relatio autem personalis est qua relativum et antecedens suppo
nunt penitus pro eodem personaliter ut petrus qui currit mo
vetur ¶ Dico autem pro eodem personaliter id est pro eodem re et
vult ratione non semper univoce / sed in collecti
vum / ut homines qui currunt moventur. Nota
quod relativum et antecedens concordare debent simul in genere
et in numero et persona et in casu [illegible] in [illegible] interdum
ponitur tantum relativum / ut sermone quod audivistis non
meus [illegible] potest non est opus ponere sub
[illegible] unde in [illegible] sermonem [illegible]
audivistis quod non est meus ¶ Nota quod quando obliquus
est antecedens et relativum rectus in constructione per dicitur
dicitur obliquus licet naturaliter sequi debet et hoc fit
ut relativum habeat aliquid ante se ad quod referat
ut in theodolo [illegible] sunt plures / Construe
hic in [illegible] est ab isto [illegible] ut hoc re
lativum sunt [illegible] habeat et possit [illegible] ad illum
eiusdem [illegible] relatione / si enim diceretur sunt
plures [illegible] hoc relativum sunt [illegible]
non est relativum quia non [illegible] antecedens quod [illegible] memo
rie refertur et ideo [illegible] in con
structione [illegible] ipsum relativum refertur
Nota quod quando aliquod relativum ponitur inter duo substan
tiva que [illegible]
bet substantivo potest in genere conformari
ut [illegible] est [illegible] quod [illegible] qui [illegible]

fuisse Christum Emulus hec omnes gentes benedicentur
in semine tuo quod vel qui est Christus. Per hunc [illegible]
etiam adiectiva plurium [illegible]
[illegible] coniungit ea ponitur inter duo substantiva diver
sorum generum [illegible] substantivo in genere conformari
ut hic virga moysi facta est vel factus est coluber
quandoque enim ipsa substantiva in eodem sunt ponuntur casu
seu recto seu obliquo ut et in obliquis hoc
evenit ut hic ego vidi moysi virgam colubrum
vel factam colubrum / Nota quod interdum relativum concordat
cum relatum ponitur in diffinitione ita quod ut si [illegible]
[illegible] ut in [illegible] preclarum
[illegible] ut hic omnia [illegible] hanc
quia ipsa est dignissima creatura / In ista con
structione tamen antecedens sunt homines quia rela
tivum [illegible] pro homine in communi natura
non pro homine aliquo in singulari persona. Nota
quod relativum interdum mutat [illegible] qui [illegible]
ut hic Maria que plasmavit nos [illegible]
[illegible] ante ponuntur pro ma
[illegible] Relativum autem sunt que ponuntur
pro [illegible] spiritualibus Corporalis enim Mariam
Dei videre [illegible] Spirituales autem ma
rie [illegible] creatura fecerunt que sunt
potentia et sapientia per [illegible] potentia
[illegible] creavit Postmodum [illegible] sapientie
omnia in mensura et pondere constituens le
ges [illegible] Nota quod re
lativum interdum mutat numerum ut [illegible]
homines [illegible]
[illegible] masculinum et femininum creavit eos
[illegible] quod homines est singularis numeri / eos autem quod
est relativum est pluralis Nota quod aliquod relativum mu
tat personam ut benedicite aque omnes que
super celos sunt domino / hic [illegible] quod [illegible] aque
est secunde persone [illegible] Relativum
autem sunt que est tertie persone. Item orationes
in quibus relativum [illegible]
tat vel genere vel numero vel persona non [illegible]
magna [illegible] ponere [illegible] in ordinata
[illegible] relativum et antecedens sic proprie poni
[illegible] concordent in genere et numero
[illegible] oratio forta
sse [illegible] non laudari Nota quod
dictio significative ponitur [illegible]
illa quam ipsa vox designat accipitur ut si
[illegible]
dictio deus non pro voce sed pro re pro voce
significative ponitur vox [illegible]
Et illud quod [illegible] designatur Aliquando
[illegible] dictio ponitur materialiter [illegible] non
pro re pro voce [illegible] sed pro sola voce tenetur
ut si dicam deus est dictio [illegible] sillaba
hic ista dictio deus materialiter ponitur quia non pro
re sed pro voce accipitur Evenit interdum quod
antecedens tenetur significative et relativum materialiter ut hic
deus dat [illegible] que [illegible]
ab auro Aliquando [illegible] tenetur materialiter et re
lativum significative ut maria est vox [illegible] sillabarum
que genuit Christum Aliquando tamen antecedens quod relativum
ponitur significative ut petrus currit et ipse movetur
Aliquando [illegible] tenetur materialiter ut petrus
est nomen et [illegible] aliqua vox materialiter
ponitur tunc non [illegible] casum et est indeclinabilis
Potest quod longa oratio interdum materialiter supposita

solus casus hic [illegible] ut nos cantamus
puer natus est nobis. iste dicit puer natus est
nobis [illegible] hic suppleat tamen casus est et regitur
ab eo cantamus eorum transitionis. Nota quod relati-
vum medium refertur adverbium ut petrus egrotat
quod absit tamen. Intermedium quod reperitur ad nomen
adverbium ut petrus est stultus quod ego non sum.
Nota quod relativum medium non refertur ad vocem
sed adverbium quod in collectivis nominibus accidit
ut turbe est plus quorum [illegible] dimissi sunt
hic istud relativum quorum non refertur ad sin-
gularitatem que est in voce sed potius
ad [illegible] pluralitatem que est in re. Hoc enim
nomen plus licet habeat voce singularitatem tamen
in significatione pluralitatem. Ad idem quod nomen
sic plerumque ponitur ut pro homini validi
[illegible] ac media [illegible] / hoc adverbium va-
lidi quod est plus [illegible] hic substantivo quod
est pro eo nomine pluralis quia in se claudit [illegible]
in hoc [illegible] ostendit adverbium que [illegible]
[illegible] fuit quare construe debet in genere casu
et numero. Nota quod relativum medium non refertur
ad aliquid positum in locutione sed locutionem
quod pro aliquid positum in locutione per se intelli-
gi ut testamentum est apud [illegible] que habebat
dominus / hoc relativum que non refertur ad testa-
mentum sed ad hoc nomen [illegible] quod per testamentum
forte subintelligitur. Est enim testamentum [illegible]
est genus species testamentum est apud [illegible] que
[illegible] habebat dominus. Nota quod relativum
medium refertur ad pronomen possessivum sed
hoc genere genitivum primitivum in possessivo subintell-
ecti / nomen enim possessivum genus primitivum sig-
nificat pro que possessor exprimitur / ut [illegible]
[illegible] primum [illegible] qui [illegible] non
habebit. Hoc relativum qui refertur ad hoc possessi-
vum meum genere genitivum primitivum id est subintelle-
ctum quod est mei qui [illegible] non habebit, hoc quod
in adverbiis plerumque accidit ut [illegible] po-
ssessivis loco genitivorum primitivorum in possessivis
subintellectorum ut hic [illegible] abstulit
voce mea cantantis. Adiungitur enim posse-
ssivo mea participium genitivi subiecti qui est
mei. Unde sensus est [illegible] abstulit vo-
cem meam cantantis id est mei cantantis. Nota
quod intermedium relativum ponitur in illo antecedente
[illegible] pro eo quod casus in [illegible] loco [illegible] cognito
quod sit communis et [illegible] ut
in evangelio [illegible] dixit domine si
sustulisti eum dicito michi / hoc relativum eum
refertur ad [illegible] de quo in nullus prius mentio
[illegible] processit sed tamen in corde mulieris [illegible]
ipsius erat cognitum primo ut [illegible] dicit cogni-
tum est. Nota quod medium [illegible] in [illegible]
tum [illegible] hoc ponitur ut relativum [illegible]
aliquid ad quod refertur ut hic [illegible]
et [illegible] consolata sunt

hoc relativum ipsa plus non refertur ad illos [illegible]
predicatos [illegible] qui [illegible] quia non sunt [illegible]
aliquo relativi dicuntur absolute ponuntur quando [illegible]
regimini neque enim regi sunt ab hoc verbo sunt ad quos
relativum eorum sed ipsa regi sunt quod relativum et
[illegible] regi sunt ab [illegible] nisi forte geneti-
vum [illegible] ut [illegible] consequebatur [illegible]
quebatur [illegible] Nota quod solummodo nomina
et adverbia sunt interrogativa dictiones neque tamen
omnes dictiones quibus utimur interrogatione inter-
rogative sunt et ille tamen que [illegible] sunt ad inter-
rogandum que ex consignificatione habent dubitationem
interrogationem adiunctam ut quis qualis quantus
quotus. Si ergo dicat o petre legis. licet hoc ad
verbum legis [illegible] interrogative ponitur non tamen propter hoc
est dictio interrogativa quia non est ad interroga-
ndum et prius instituta nec habet consignificationem an
significatione dubitationis interrogationi coniunctam.
Nota quod generaliter casu fit interrogatio respondetur
debet fieri responsio. ut si dicatur cuius est liber
iste. pro genitivo [illegible] casu facta est interrogatio. et ideo per
genitivum [illegible] debet fieri responsio ut petri vel iohannis [illegible]
[illegible] meus vel aliquo aliud [illegible] possessi-
vum pronominis bene [illegible] quod predictum est genus pri-
mitivum intelligitur et clauditur in pronomine possessivo
unde meus tantum est dicere. Et si dicatur mei quod
[illegible] est genus primitivum. Nota quod obliquus in quo
negatio clauditur [illegible] verbo [illegible] ut petrus videt
nullum hominem / resolvendus est in [illegible] adverbium
non et in obliquum [illegible] quo ipsa negatio [illegible]
et negatio quidem [illegible] verbo / obliquus
tunc ponitur post verbum sic petrus non videt nullum
hominem vel [illegible] resolvit ut in
obliquus [illegible] in rectum. et [illegible] mutatur in
passivum sic petrus videt nullum hominem homines
id est nullus homo videtur a petro. Nota quod ob-
liquus nomen in [illegible] construitur cum verbo [illegible]
bitur verbo [illegible] debet [illegible] ut hic [illegible]
nescio quod vocatur. licet iste [illegible] que infinite
positus regitur ab eo vocatur [illegible]
[illegible] / in constructione tamen [illegible] verbo non enim
[illegible] dicitur nescio vocatur quod sed potius
nescio quod vocatur. Nota quod quotienscumque hoc
nomen qui ponitur relativum refertur ad aliquid casu
tamen alio [illegible] quod in illo tamen quo casus
ad quem facit relationem construitur ut petrus venit
quem diligo / hic enim hoc nomen petrus construitur
cum verbo venit / hoc autem relativum nomen qui [illegible]
[illegible] construitur cum hoc verbo diligo. Quandoque cum idem
verbum geminatur. tunc construitur cum eodem verbo ut
[illegible] dilexit mattheum qui et dilexit iohannem
sic enim hoc relativum qui et [illegible] con-
struitur cum eodem verbo quantum ad vocem. Nota quod [illegible]
in hoc relativo nomine qui illud quod [illegible]
[illegible] ad quod fit relatio per subintelligi unde
si dicatur venit quod [illegible] in hoc relativo
que in te [illegible] iste vel ille. Nota quod si [illegible]

coniunctio disiunctiva vel interponitur dictionibus diversarum personarum vel diversorum modorum inflexio verbi potest eis reddi unde incongrue dicitur ego vel tu lego vel legis vel legimus petrus vel iste legit vel legunt Si vero interponitur dictionibus diversorum generum quod cum adiectivum reddatur incongrua erit locutio unde incongrue dicitur petrus vel ancilla est albus vel alba Nota quod disiunctiva coniunctio vel sive preponitur et interponitur sive interponitur tantum semper debet reddi verbum quod conveniat utrique unde incongrue dicitur vel ego vel tu lego vel legis ego vel tu lego vel legis vel petrus vel ancilla est albus vel alba Sed congrue dicitur si verbum utrique conveniens reddatur sicut petrus vel iohannes petrus vel iohannes legit vel petrus vel ancilla vel petrus vel ancilla est felix Nota quod si hec copulativa coniunctio et preponitur et interponitur duobus vel pluribus singularibus suppositis verbum quod sequitur debet esse singularis numeri ut et petrus et iohannes legit. Si vero interponitur tantum verbum quod sequitur debet esse pluralis numeri ut petrus et iohannes veniunt Nota quod hec copulativa coniunctio et quandoque copulat terminum affirmatum termino affirmato ut petrus et iohannes legunt Econtra copulat terminum negatum termino negato affirmato copulare non potest unde incongrue dicitur petrus et nullus homo veniunt Nota quod hec copulativa coniunctio et quandoque copulat substantivum substantivo ut petrus et iohannes veniunt Econtra adiectivum adiectivo ut petrus est sapiens et iustus substantivum autem adiectivo vel adiectivum substantivo copulare non potest unde incongrue dicitur petrus et albus legit vel albus et petrus legunt ¶ Nota quod hec copulativa coniunctio et quandoque copulat casuale casuali ut petrus et iohannes / quandoque non casuale non casuali ut legit et orat / casuale autem non casuali vel econtra copulare non potest / unde incongrue dicitur petrum et legit vel legit et petrus ¶ Nota quod si hec coniunctio copulativa et preponitur alicui casuali recto et aliud casuale sequi / et idem verbum ad utrumque referri ut et petrus et iohannes veniunt. Si vero preponitur alicui verbo est aliud verbum sequi et idem casuale ad utrumque referri ut petrus et legit et [illegible] orat Nota quod hec copulativa coniunctio [illegible] debet copulare similes casus ut petrus et iohannes legunt Unde incongrue dicitur petrus et iohannem / fallit in hac regula quando videlicet diversi casus regunt per eandem naturam ut ipse venit in hunc mundum plenus gratia et veritate et quando nomen vel pronomen possessivum coniungitur genitivo ut regius filius et petri veniunt vel filius meus et petri currunt Nota quod prime dictionis per se principales esse debent scilicet suppositum et appositum Suppositum est illud de quo aliquid dicitur ut petrus legit vel a quo aliquid removetur ut petrus non legit Appositum vero est quod de supposito dicatur vel quod ab eo removetur

ut petrus legit petrus non legit Appositum vero est quod de supposito dicitur Nota quod [illegible] est prius [illegible] suppositis quandoque tamen obliquus supponit ut sermone quem audistis non est meus / quandoque etiam verbum supponit ut legere est agere Econtra adverbium ut diu est quod veni Econtra et supponit oratio ut legere et non intelligere est negligere Nota quod quattuor modis verbum [illegible] subintelligitur ¶ Primo ratione demonstrationis ut ignis [illegible] et secunde persone Econtra ratione significationis in verbis que dicuntur excepte actionis ut pluit ningit Econtra ratione relationis ut qui legit orat Econtra ratione precedentis orationis ut quis an legit petrus et respondetur legit ¶ Nota quod sex tantum sunt verba excepte actionis scilicet fulminat tonat pluit ningit diescit advesperascit et quamvis plura ad solum deum pertineant possunt in [illegible] ut [illegible] ut hec tamen sex hec sibi specialiter [illegible] vendicaverunt ut dicuntur excepte actionis Nota quod verborum // aliquid substantivum // aliud vocativum aliud adiectivum sive accidentale Unum est scilicet substantivum Econtra sunt vocativa scilicet dicor vocor nuncupor nominor appellor Alia omnia dicuntur adiectiva vel accidentalia Nota quod omne verbum significat actionem vel passionem preter verbum substantivum et preter verba vocativa que significant substantiam sed differunt ¶ Substantivum enim verbum significat substantiam prout est unitiva aliorum omnium rerum sibi vel in se et sicut de albo dicitur hoc est in corpore et ad [illegible] tolle ¶ Vocativum non verbum quoque significat substantiam sed tantummodo prout est unitiva nominum sibi vel aliis rebus ¶ Nota quod verbum substantivum construitur cum duobus nominativis quorum unum habet apte supponi aliud apte apponi ut ego sum petrus et apte post recipit unum tantum nomen ut ego sum homo cum pronomine ut ego sum ille qui vici mundum quando apte recipitur non differunt in qualitate sed indifferenter tamen appellativum quod [illegible] recipit ut ego sum homo ego sum petrus coniungitur tamen plerumque quod apte non [illegible] ut ego sum corpori tu es diaboli Sed tunc [illegible] ponitur Nota quod verbum substantivum positum inter nomina diversorum numerorum utrilibet nominum potest per [illegible] conformari ut in psalmo testimonium tuum est vel sunt meditatio mea ¶ Nota quod verbum substantivum plerumque in locutione non ponitur sed subintelligitur ut in psalmo preciosa in conspectu domini mors sanctorum eius ibi subintelligitur est Similiter hic quod multe tribulationes iustorum subintelligitur sunt Nota quod infinitivo et gerundio et participio sunt de hoc verbo sum. talem post se requirunt casum qualem precessit ut misereor hominis volentis esse homini similior homini volenti esse bono / homo hominis

volente ee bonum / Homo volens ee bone
vem loquor de homine volente esse bono Si
mi[li] ingrediendo ego video castra offendi mo
nachus hic quia me precessit ego / ut ego
sequor per monachus et in ista ego me
pito suscepi castra offendi monachum
hic quia ante per me precessit / ~~ante~~ quoque
sequor per monachum Similiter in principio iste
est homo ens bonus Iste vero est homo
ens boni / similior homini enti bono / diligo
hominem entem bonum Homo ens bone ve
ni loquor de homine ente bono No quod verbum
substantivum est quaestio ~~radix~~ radix et fundamentum
in omni verborum pro eo quod in omni verbo intelligitur sub
intelligitur quod per resolutionem potest cum omne verbum
personale in primis sive persone et impersonale
sum ipsius resolvi ut ego lego idem est quod
ego sum legens Nota quod hic verbum est plenum
quod impersonale efficitur dum vero ~~n~~ non poterit
dici quod sit medium dum quaedam status
dispositionem notat ut cum dico bonum est michi
i bonus status est michi Impersonale est
sit dum personam contingit sit cum persistimus
accipitur ut in dicat est quod clementer
dimicet idem est quod contingit quod clementer de
licet dimicet sit est impersonale cum principio
plura tempus in impersonalis invenitur ut longum
est vel gerundio in vero ut legendum est
sit est impersonale cum affirmatione vel ne
gatione cum quandam similitudinem / necesse
est importat ut ita est decepto vel ita non est
decepto sicut audiendum audiendum No quod
verbum vocativum duos nominativos exigit unum ante
aliud post qui semper est eiusdem nomine ut
ego vocor petrus vel appellativum in vi significatione
nis ut ista res vocatur homo hic n
hoc nomen homo solum cum precedi intelligitur
et naturam importat ut quod sit quaestio pro
nomine et dispositio cum minimo tenetur proprie
se et non pro aliquo particulari quod si aliquo vero
verum appellatum nomine per se ipse recipit vo
catum non est ... aliquem si offitium
habebit ut ego vocor clericus tunc id est re
putor / Nota quod verbum verum non potest post se
recipere unum pronomine vel participium ... in eo
veniens dicitur ego vocor ille qui religio
ne diligo vel ego vocor amatus vel amatum
Nota quod describitur nominativus quattuor modis
primum Primo sit quis vocatur ille iste hoc
sit aliud nomine vocatur iste / tertio sit quod nomen
hoc iste / quarto sit quod est nomen istius / No quod sto
et sedeo et verbum ad inventionem pertinet ut
ambulo vel ad compositionem ut compono vel
ad appetitum ut appetio / vel ad similitudinem
ut ~~video~~ iudicor et non ... aliud verbum
substantivorum sibi usurpaverit ut sedeo
duos sibi nominativos more substantivorum assumunt / Assumunt
unum ante et aliud post ut ego sto sto
ut ego forem dives ego ambulo rectus ego
consto iustus ego appetio sapiens ego iudicor
superbus ego sedeo iudex accipiunt quoque significat
verbum unum sibi substantivorum usurpaverunt ut iste
praedicatur sanctus ut vero verbum solum subintelligitur
sit iste praedicatur esse sanctus Nota quod verborum ad
activorum aliud est personale aliud impersonale Per
sonale verbum est quod omnes recipit personas ut
lego legis legit No quod impersonalibus verbis per
et subiecto persone cum iste... ut praedictum est In
verbis autem tertiae persone non intelligitur cum verbis impersonalibus
sunt compositae actionis ut praedictum est quaedam
si plura verba assumuntur ut fulminatur tonatur
non enim composite actionis et ideo necessitate
apponendus est eis nominativus ut hostes in fulmi
nant id est nos maledicunt. hostes in tonant nobis
comminationes Nota quod verbum personalium aliud
est absolutum aliud transitivum Absolutum est quod
non eget ad inventionem obliqui ad perfectionem sensus
ut vivo spiro accidit in ut verbum absolutum
construatur in accusativo per figuram synodochen ut doleo
pedem / vel causa ... ubi transitiva sub
bellatur ut ego ardeo ... idem ardeo amo
accusativus et adverbialis postea solet ponere
verbum absolutum sequi ut iste vivit angelicum
id est angelice et medium verbum absolutum con
struitur in accusativo importante loci ut iste ambulat
viam vel tempus ut iste mansit apud me tres
dies vel ... ut iste spirat placet id est ... placet
Nota quod transitivum verbum est quod eget ad inventionem ob
liqui ad perfectionem sensus ut amo christum No
quod verborum transitivorum aliud est activum aliud passi
vum aliud neutrum aliud commune aliud deponens
No quod verbum activum construitur naturaliter cum accusativo signifi
cante rem iuncte ut amo christum cuius sepe con
struitur est cum accusativo non sufficiente rem iuncte ut
amo pecuniam Quaedam est sunt que in solet inca
bilia transeuntur ut curando potione bibo vinum
Quaedam est non transeunt in accusativo nisi addatur
verbum infinitivum ut credo vel dico vel puto te le
gere Quaedam est exigunt duos obliquos per
accusativum et ablativum vel genitivum ut emo vendo estimo
ut emo domum ... libras vel / No ... / factum
... libris Quaedam est exigunt
accusativum et genitivum ut dampno te sceleris Quaedam da
tivum et accusativum ut do tibi librum Quaedam duos ac
cusativos ut doceo te grammaticam Quaedam
accusativum et ablativum ut spolio te tunica No quod verbum
passivum construitur medio ablativo mediante prepositione
a vel ab ut amor a te vel amor ab eo
vel cum dativo loco ablativi per antitosim posito
ut amor tibi pro ate Construitur est verbum passi
vum cum accusativo per synodochen ut petrus tunditur
pedem vel construitur in transitivum sub id est tella
ut pascuntur herbas id est pascendo consumunt
Quaedam precedunt transeunt verba sunt quae duos

regunt actos ut doceo te gramaticam. Communia et
similiter dicuntur in passiua resoluuntur vt. Verbis
transitiuorum in utrumque resoluuntur. Alius non mutat
ut ego doceo te gramaticam i. tu doceris a me gra-
maticam. Alius est qui non resoluitur sed mutatur constru-
itur in voce passiua ut. Cuius vero actiui
duos quae exigit actos sed ambo in rectos
resoluuntur ut ut primus resoluitur in suum rectum et
secundus vero passiua. Alius resoluitur in
suum rectum sed posterior vero passiua ut ego in-
struo te sedere i. tu instrueris sedere a
me. Nota quod quamuis construatur sed verbum commune sine
significationis eiusdem sed tot eius declinatio
secundum generandi significationem et tempus et communem passiuum
ut doceo te gramaticam venio transit docendi te
gramaticam vado doctum te gramaticam docens te
gramaticam doctum te gramaticam petrus docet
gramaticam. Nota quod vox neutrorum et deponentium
que exigunt genitiuum ut ego tui misereor. Tum que
datiuum ut faueo tibi opitulor tibi. Accusatiuum
autem ut bibo vinum sequor virum. Ablatiuum
ablatiuum ut gaudeo sanitate. Nota quod est communis
pro eo quod sub eadem significatione quandoque actiuum
quandoque passiuum vult ponitur constructionem secundum for-
mam actiuam ut veneror te. Alteram secundum for-
mam passiuam ut veneror a te vnde plus
tamen non potest aliquis haec construccionem vel i. con-
veniens dicere veneror te et a te sed bene dicitur
vero repetitio veneror te et veneror a te. Nota quod
licet deponentia sic quamuis quod habet vnum casum habet ex parte
post in aliis quibus venerans et ubi eius desinen-
tia ut dispiciens ubi i. aus ut venerans ubi i. nus
ut veneratus pro eo quod actiua cum habent significationem
actiuam eandem cum desinit constructione. Deponentia non desi-
nunt in ens ut expertus ubi us ut amplexus quod ta certa
quod passiua habent significationem utraque et simul
constructionem. Deponentia non desinunt in dus quod passiua
cum habent significationem ut venerandus a te et passiuum
tamen habent que est. Nota quod verbum in finitiuum nouat
rem sui actus sed sic verbum lego habet re suadere se
conclusa sed lectionem et habet ipsa rem haec
est lectionem nouat in finitus. Verum dico lege est
age nunc est ad dicere nisi lecto est actio et propter haec quia
infinitus ut vi nouat saepe in verbis tanquam non suppo-
nere vero ut legere est bonum id est lectio est bona. Nota
quod verbum in finita solet magis addimus nominibus praefixis
qua antiqui pulcherrima appellabat ut petrus
legere doctus scire solliciti autem pulcher cum
loquendi modum est inter apud modernos quandam
in improprietate habent singuli qui modo quod verbum in fi-
nitiuum ponitur pro gerundio et propositione quod ego solli-
citus ornare nisi solliciti ad ornandum. Nota quod verba
voluntatiua ut volo cupio desidero ista verba
debeo iubeo audeo possum utor tempto dignor

sto moneo in nuptio sumo gaudeo nego
piro disco soleo constituo mereor teneo
pergo prudeo permitto doceo ob licet delectat et
alia istis compositiua ut nuptio idem est quod
desidero et teneor idem est quod debeo et propio
idem est quod iubeo et consulo idem est quod gaudeo
et ita de aliis. Verum quae sequuntur genitiuum
perdidit ut nolo quod est nolo, idem ad nolo et nesc-
io quod est genitiuum ad scio et ita de aliis omni-
no quam haec exigunt in finitiuum ad determinationem
sui actus ut nolo omnino debeo legere. Sed
cum sint infinito ponitur actus eorum inde-
terminatus est ideo quod ad infinitiua se habebant et
se opponunt actus vox propter diffinitionem vnum
in hunt vero negatio solet quandam magis sed
actiue precedente ut cuperem te canere. Verbis
sequentes nominatiuis quae cum ideo constitu-
untur ut propio tibi non magis nisi accusatiuo
precedente ut propio te legere iubeo te omne.
Nota quod verbum impersonale dicitur eo quod ut certos
numeros ut certas diffinit personas quod inde-
terminatam quia coniungitur cum omni persona et
numero cum dico cum legitur a me a te ab illo
a nobis a vobis ab illis. Nota quod vox impersonalis
aliud aliud est actiue vocis aliud passiue.
Actiua vocis est quae ad formam haec perso-
nae actiui desinit in t ut penitet pudet.
Passiuam autem est vocis quod ad formam haec
personae vel passiui terminatur in r. Licet
ut legitur. Nota quod impersonalia actiua vo-
cum habentia quae veniunt a verbis perfecte persona-
lia vel dico illa quae certas personas et
certos numeros distinguit ut placeo places
placet vaco vacas vacat a quibus placet
et vacat impersonalia in veniunt.
Quae actiuum quam vocem habent sed non veniunt
a verbis perfectis ut licet et oportet quamquam in ve-
nit licet liceo ut oportet oportet. Nota
quod impersonalia actiua in imitationem habentia
a verbis perfectis veniencia construuntur
cum eisdem obliquis cum quibus construuntur
verba personalia a quibus descendunt sed ergo
placeo et vaco cum datiuo construuntur ut pla-
ceo tibi vaco lectioni ita et impersonalia ab
ipsis veniencia cum datiuo construuntur ut in
placet michi ad cenam ubi vacat
omni cum i. placet et vacat actos sibi
supponentes habent personalia sunt ergo aut
personatum eis obliquis praesupposito imper-
sonalia sunt. Haec non notanda quod vacat quod
est personale non solum construitur cum datiuo ut
petrus vacat lectioni id est in tendens et
verum est cum ablatiuo sed sub alio sensu ut pe-
trus vacat lectione id est cessat alteram
quod aut in personale est semper cum datiuo
construitur. Nota quod impersonalia actiua tunc
tamen habentia quae non veniunt a verbis perfectis
construuntur tamen cum datiuo ut michi licet
loqui michi libet ornare patet quod quod construitur

cu ~~accusato~~ ut me oportet sume exp
penitet tedet | miseret pigz pudet q
construunt apte ante cu ~~accu~~ z apte geni
~~gto~~ ut me penitet pcti ul recapitur i
finitiui pgtio ut me pudet pctare ¶
Nota q impsonalia passiua tractata ptina
gnt cu ablto intposita pposita ut tut
a me ate abillo ita ut ablts ille re
gitz ta abla qua appositone teste
petro helije | quaz tn iua impsonalia ab
solute posita intrsil sunt cu quo constru
antz. ut legitz id e lectio fit uel ctitanz
a quo fiant | quaz z ista impsonalia
gntz cu dto acquisitiue | dant dut vbu
acquisitiue constru dicitz qd utilitate
ul dampnum importare videntz. vel i de
signare pobliquu cu quo construiz ut
legitz michi id e lectio fit ad utilitate
meam gntz z ita cu dto posita pab
sto ut legitz m ide amic | Nota q ita
duo vba impsonalia interest z refert
constru sunt cu gtis nom ut interest
ul refert regis iusticia facere | ul cu
gtis pricipioz ut inte ul refert orats
katunai | ul cu gtis pnom ut inte
ul refert illig disciplina seruare | vero
tn cu gtis possessiuoz pnom no gnt
s cu ablts singlaribz femi gnis corde
pndi | mo cum dicimg inte ul refert
mei tui sui nri vri s interest ul refert
mea tua sua nra vra ita ut semp
subintelligatz iua ablts re ut interest mea
subintelligitz re idest ad utilitatem mea
¶ Constructio sit ordinada est si vts
in construcne ponitz abipo inapienda e
constructo post que ponedm e nts cu vbo
psonali | Si vts z nts defuerint vbu
pmo ponetz aut ab abltis absolute posits
inapietz go si placuerit solz aut ablts
nois ul pnois incepti cu vo ¶ abllo p
ticapij absolute poni ut inigro ul illo
veniete scolares legunt | Et iua ablti
absolute ponitz idest ancillo regunt
Inconstruendo ut melioz sensus elucceat
pncipit debent exponi p du ul p si
ul p quia | Quotienqz iua p mags
apta fuit constructoni | ut inigro re
niete scolares legunt idest du ul
si ul qz inigro venit scolares legunt
Post vm debt poni obliquus casus
q vo guernat ut in fcioz illigul
seruio illi ul diligo illu | Obliqs tn
intransitiue positus pungitz vbo ut

que vides ul infinite ut nescio que vo
ces ul qu relatiui no habz ad q referatz
tuncqz obliqs pponetz ut pcis sc sua p
les ut videlig ad ipm fiat relatio | Ad
vbia put vbis ul pponi ul subiungi
quauis recti teste psiaz pponit que
aut sunt demostratia ul interrogatia ul
orthatiua ul similitudinis ul optatiua ul
vocativa z plane quecuqz monosillaba s
cia pponi tn sunt | Vbo z impsonalia
tunc vocs obliqs illic pungetz cu quo
ipm vm intransitiue gntz qnt tn suppo
nete resoluiz ut me penitet pcti id
e ego sum penitens de pcto | Et iste accus
me resoluitz in sum iram qui e ego
Genitiuus q casu du anto regitz ut epla
pauli amicis anni pleni gre pcutis
a quo regitz i qor locabitz | Adiectiu d
z ppungi suo substio | Infinitiuus cum
quo cu adiectiuo p pulchra figura gntz
resolui dz in gre in gtm gerundium
cum casu ppositione pposita ut iste e gbil
scribe idest ad scribendum | pposito q
in appositonez veniens cu suo sbo expo
nitz casuali ita ut precedat casus p
sit ant no pt exponi inchsil cum in
tellectum comodi ut auffitet | Certa
z quantanes quedaz importat respectu
z vim relationis sibi sunt implicatam
pponi debet ut qr qua | Aduba z
relatione sibi in cedudentia poradinat
debet vbis ut donec decebit ordinz exo
ad unguem pone fastidiosu ena
me exponente cu ipo placuit facile
intelliget | Sequitz de regimie

Regere est conferre

rege e conferre dictone alti dictom q
ponatz in aliquo cto ca in quo ca quez
poni | Illa go dicto alia regere dz cuius
na exigente alia in oratione ponitz
Illa vo dicto regi dicitz que no pri
cipatz expse in oratione venit s adaltius
exigenciaz dictonis s apponitz | Natz
vo dictonis e eius institutio | Si go ali
cui dictonis institutio sic facta e ut
ad sui dectaratonez exigat alia dictone
tunc eius na | Illa dictone exigere dz
z regere appositaz | Illa vo que appoz
regi dicitz sc go vm actiuo sic insti
tutu est ut no posse intelligi z de
ficet rem sua | nisi addatz actiuitas
ut actiuo sume qz go sit vm actiuo ad
sua dectaratonez exigat actiui ponit
qua aliam casu ideo ipm rege dz

Coniunctio vero est adverbialis aliarum dictionum
ad sui determinationem et sic iunctio non adiec
tivum coniungitur. Ante formis ut ipsum determinent
et adverbium adverbio et coniunctio quia gaudet ha
bitudo regitur ab illo et exigitur. Et nec quilibet
sit cum aliis ab alio coniungi ut tum non pos
sit ab eo regi. Sicut adiectivum adverbio
regitur et tamen ab eo non regitur nichil enim regitur
nisi dicto suo casu quo sic adverbium casum
determinet. Sunt est medius officio positio
nis aliqua circumstantia ponit casu signi
ficationem ubi ut cum dico vado ad ecclesiam
sic ista propositio ad casu significationis determinat
locales importat circumstantias. Si cum
dico scribo cum penna hic cum importat
circumstantias instrumentales penne circa
instrumentum scribendi et ita de aliis. Nam
quoniam nomen appellativum regitur et regit per se. Nomen
appellativum regit. Quoniam sic positum
nominativo appositivo regitur ut maria iacobi id est
appositio et regit ut maria iacobi id est
mater iacobi. Simon iohannis id est filius
iohannis. Verbum vero aliter regitur
tum regitur et nominativum positum per regimen
constructio sequitur evenit ut tunc est agere
in se tamen nichil est nisi te sic
Hic fiat aliter participium et regitur et regit
pronomen pronominativum positum regitur tum positum
tum pertinens per regere ut item istarum
rerum. Propositio regit tum. Adverbia quedam
regunt tum tum ut sicut ista certe obviam
similiter et filia. Alia vero nec regunt
nec regitur. Interiectiones et quecumque
nec regunt nec regitur volunt tum multi quia
nec regunt nec regitur ex virtute affectum
interiectiones regitur. Sequitur de regimine in
quos non. Sequitur.

Nominativus regitur

a verbo regitur a verbo personali aliquo ex parte
suppositi. Aliquo ex parte appositi. De regi
mine nominativi ex parte suppositi sit sine
figura talis datur regula. Verbum perso
nale requirit nominativum sibi supponentem convi
personae. Hec autem verbo personae aliud ni
nichil quam nominativus quedam dependentia
ubi que licet finita sit quo ad servi
tutem prime vel secunde vel tertie personae nominativi
tum appetit determinari per suppositum in quo
res eius radicetur. Dico autem quemcumque
quia dependentia personae non solum exigit
suppositum eiusdem personae sed etiam

eiusdem numeri et in suis casibus rectitudine quorum
si alterum defuit regimine personae incongrue et in
utile est. Nominativus aptus aliquo verbo
substantivo et cuiusmodi regulam. Verbum substantivum
vel verbum sibi aptus appositum cum copule ne
distinctis personam nec numerum sed tantummodo casum
non est enim opus ut verbus sequens concordet
cum verbo substantivo in persona ut in numero sed
hic necessarium est ut si verbus precessit quod et
verbus sequatur. Si tu ipsum ego personaliter ponitur
Item verbus vel aptus aliquo verbo habente vim
verbi substantivi cuiusmodi regulam. Verbum
adiectivum in vi verbi substantivi positum regit
nominativum aptus cum vi copule ut ego constituo bonus
Item regula. Verbum vim vel verbum pro nominis
aptus post sibi appositum cum copule ad de
terminandam personam nominativum ut ego vocor
petrus. Item regula. Verbum vim vel verbum appe
llativum nominis in vi pro positum aptus cum
vi copule ad determinandum personam nominativam
alterius pro ut ista vocatur homo. Item
regula. Verbum vim vim in adiectivum positum
vel verbum appellativum nominis aptus sibi appo
situm cum vi adiectivum ad determinandam depe
ndentiam eius ut vocor amicus tuus id est reputor
Item regula. Verbum adiectivum quod vim suam su
pposito ita copulat ut in aliquo accidentali
tale supposito super inducte appetit regit
nominativum aptus sibi appositum cum dependentie
ut ego ordinor sacerdos. Item regula. Verbum adiecti
vum curatione sui in recto eo quod vim sua
non dicte sed oblique propositio copulet reci
pit quidem apte post verbum sed non regit
ipsum sed in illa verbo substantivo per
intellecto cum copule et verbum adiectivum res
tat sed in alterum cum positione sibi apta ut
iste intendit supplens. Sensus est iste
e supplens secundum mentem iste sedet medius
sensus est iste e medius secundum personam
et ita de aliis verbis. Varie opiniones super
hoc regimine invenimus quarum tamen hec
visa michi est probabilissima. Nominativus
ex aliquo regitur figuratione. Figura id est
constructionis est coniunctio dictionum quanto
in dictum in diversis accidentibus rationabili
alterius causa nam si fiat sine rationabili cau
sa constructio simpliciter est vitiosa ut si
dicam petrus legunt. Hic dictiones quamvis
sibi sunt in diversitate numeri que in discordia
tia quia nulla rationabili causa excusari
potest vitiosam facit orationem. Si dicam
turba plures currunt hic licet sit discordantia
in dictione eo quod plures sit numeri singularis et tamen
pluralis. Constructio tamen excusari potest eo quod
collectivum nomen plures quandam in se tam
dit pluralitatem et ideo verbum plus numeri per
recipit. Dico quod omnis figure constructionis

vocari potest allotheta sive alleotheta quia interpretatur variatio sive alleotheta positio. Ubicumque enim fuit figura ibi variate sunt dictiones vel variari secundum sua accidentia. Alleotheta cum sit generale nomen omnium figurarum quibusdam tamen videtur habere species de quibus breviter est prosequendum. Species alleothete sunt prolempsis silempsis zeugma concidencia et permutacio. Prolempsis vel presumpcio et fit quando presumitur aliquid generaliter quod postea per partes singillatim explicatur ut aquile volaverunt hec ab oriente illa ab occidente. Prolempsis igitur est figura quia hoc verbum plurale volaverunt regitur non solum unum sibi appositum sed tertie persone sed et illas singulariter numeri sed hec et illa. Continet prolempsis. Silempsis vero est diversarum clausularum per unum verbum conglutinata conceptio ut hic ecce misericordia ecce bonitas que salvaverunt me. Cum dicitur ecce misericordia una est clausula, cum dicitur ecce bonitas Christi altera est clausula. Iste igitur due diverse clausule conglutinantur simul in unam dictionem per unum verbum quod est salvaverunt. In hoc ergo est figura quia hoc verbum salvaverunt pluralis numeri non solum regit istud nomen bonitas tertie persone sed et istud nomen misericordiones quod est pluralis numeri. Continetur silempsis. Ista vero constructio sic ordinanda est ut verbum id singulare non ponatur ad verbum plurale ut dicitur ecce misericordiones salvaverunt hoc enim nichil esset dicendum sed ut tamen [illegible] plus quam [illegible] ordinentur illi vero semel tamen posito sit ecce misericordiones ecce bonitas que salvaverunt me. Zeugma vero differt a silempsis quia conceptio. Zeugma autem est apta unius verbi additio diversis clausulis ut loth deus [illegible] spirituum providencia Job patientia Salomonis doctrina fides Abraham spes Simeone beat. In hoc ergo est figura quia hoc verbum beat regit quodlibet unum illorum nominum tertie persone. Reliquos omnes continetur zeugma. Et vero quod sive verbum ponatur in principio sentencie sive in medio sive in fine ut in predictis semper erit zeugma. Interpretatur autem zeugma adiectio vel ad [illegible]. Concidencia autem est intransitiva constructio diversorum simul generum vel numerorum vel casuum vel personarum vel temporum. Generum concidencia fit quando dictiones ad eandem rem pertinentes in diversis simul generibus construuntur ut animal homo est. Cum dicitur homo non genus [illegible]. Concidencia in numeris fit quando dictiones ad eandem personam pertinentes in diversitate numerorum simul construuntur ut plures turbe. Concidencia in casibus fit quando dictiones ad idem pertinentes in diversitate casuum simul construuntur ut Christus mortuus est in arbore ligni pro nobis cum et lignum ad idem sunt in diversitate casuum concidunt. Concidencia personarum fit tamen dictiones ad idem pertinentes in diversitate simul cadunt ut tu tercia [illegible]. Concidencia temporibus fit quando verba idem importantia in diversitate temporum simul veniunt ut

nostri et comprehendit per nos [illegible] cum [illegible] et comprehendunt idem importent primum in positivo in primo et alium in plurali. Notandum quod in concidencia quamvis plerumque eveniunt appositio. Est autem appositio duorum substantivorum immediata et intransitiva associatio ita ut magis quod precedat et minus quod sequatur ut animal homo currit. Propter hoc quod dicitur duorum innuitur quod si plura substantiva quam duo coniungantur non esse appositionem unde hic non est appositio animal homo petrus currit. Propter hoc quod dicitur substantivorum innuitur quod si aliud fuit adiectivum non esse appositionem unde hic non est appositio homo albus venit. Propter hoc quod dicitur immediata innuitur quod si inter substantiva aliquid medium cadat non esse appositionem unde hic non est appositio homo est animal. Propter hoc quod dicitur intransitiva innuitur quod si substantiva duo construantur transitive id est ut ad diversas personas pertineant non esse appositionem unde hic non est appositio petrus pauli venit. Sed autem appositio duorum substantivorum sine interposicione ad idem unde hic non est appositio animal currit homo venit. Magis communem quod debet preponi minus quod [illegible] unde hic non est appositio homo animal currit sed hic animal homo currit. Notandum est ergo regula quod nomen magis generale cum adiunctione sui nominis minus generalis apponi solet regulariter tertie persone. Sequitur verbum vel verbo ab eo continentie appositionis. Notandum quod in concidencia personarum si fiat in medio et sine copula evocatio eveniet. Est autem evocatio in diversitate personarum tracta alterius personalitate ad primam ut ego petrus lego vel ad secundam ut tu cecilia legis. Est ergo regula quod nomen evocans verbum tertie persone. Nomen autem evocatum regit quidem [illegible] pronominalis eius qualitate declinatur vel tertie evocationis. Evocatur etiam medium pronomen prime vel secunde persone aliud pronomen tertie persone ut ego ipse lego tu ipse legis. Et est regula quod pronomen prime vel secunde persone evocat pronomen tertie persone. Ambo regunt vero tertie discretionis ut sit sensus ego ipse lego id est ego lego et nullus alius vel tertie significationis ut sit sensus ego ipse lego id est ego lego et nullus tamen [illegible]. Notandum quod si dictiones diversarum personarum interiecta mediante copula simul in uno construantur vero non erit concidencia sed conceptio. Est autem conceptio personarum associatio diversarum personarum per copulativam coniunctionem ad supponendum eidem verbo. Concipit autem prima persona secundam ut ego et tu legimus et non [illegible] vel tertiam ut ego et petrus legimus et non [illegible]. Concipit et secunda tertiam ut tu et ille legitis et non [illegible]. Concipit et tertia alteram tertiam ut iste et ille legunt. Contingit etiam quod prima concipit secundam simul et tertiam ut ego et tu et ille legimus. Sed et secunda duas tertias potest concipere ut tu et iste et ille legitis. Notandum quod in conceptione personarum verbum semper debet concordare in persona cum digniore

concipiente concipiente. Primus autem vel secundus
dicitur esse concipiens verum alius vel alii si plu-
res tamen sint concipientes. Est enim regula
quod si vel concipiens et conceptus vel concepti
veniunt in constructione ad denotandum distinctionem
vel significationem significationum regitur a
vo ratione distinctionis vel significationis. Est
etiam regula quod si vel concipiens vel vel
conceptus vel vel concepti veniunt in genitivo
ad efficiendum tamen compositione cum re-
cto ratione conceptionis sed concipiens ratione conceptionis
active, concipiens non vel concepti ratione conceptio-
nis passive. Similiter quod est signum quod plures vel
singulares supponunt cum vero plurali per concipien-
tis constructio in hoc quod plura singularia tamen va-
lent quantum unum plurale. Nota etiam quod concepto
personarum aliquando est explicata quando videlicet tamen persona
concipiens quam concepta consistens per se
distinguuntur voces ut ego et tu legimus. Aliquando
etiam concepto est implicata quando videlicet in voce per se
concipiens intrinsecus includitur et vel et persona
concepta vel persona concepte ut nos legimus
id est ego et tu et ille legimus. Nota quod vel dicitur
sit personarum concepto per ante positionem et vel cum
tu petrus legimus. Nota quod si dictiones diversorum
generum consistunt et mediante copulativa coniuncte
simul construuntur ad unum adiectivum non est eadem
tamen conceptio generum. Est autem conceptio generum
coniunctio diversorum generum in compositione adiecti-
vi ita ut adiectivum assimiletur digniori dictioni
concipienti. Concipit autem masculinum femininum
ut petrus et petronella sunt sancti et quod neutrum
ut petrus et lignum in quo passus est sunt sa[ncti].
Concipit etiam neutrum feminino ut pallium et tunica sunt
honesta. Quod si dictiones feminini generis proprie sign-
ificationis convenientes adiectivum conformabit
neutro ut tunica et pallium sunt bona. Padnaa
non est sed genus personam per genitivum vel casus proprius
et quia casus proprius sequitur personam et sequitur
sunt genus per genitivum vel unus primo adhuc
sunt etiam vocativi post. Antithesis que dicitur absolutus
quod est contra et ponitur quod est casus si pono
casus contra casum id est casus proprius ut ego
vel petrus sedere. Genus personam per genitivum ut tu
venis bellicosum nisi romanum debet enim dici
bellicosum in ne genitivus et dicitur bellicosum in secundo
genitivus. Verbum primo ponitur ut turba ruunt ponitur
casus proprius ponitur ut sermone que incidisti
non est meus sermo que incidisti. Nota quod vel
multis de causis absolute ponitur i. non regitur.
Primo ut sequens relacio habeat aliquid ad quod
referatur ut ligna tua et bacculus tuus ipsa me con-
solata sunt. Secunda causa est amicitiano pluralis
ut unus duo tres. Tertia est inscriptio vel in titu-
latio vel loco epistole etiam vel sapientia sancti
cuiuslibet etiam vel liber augustinum. Quarta causa
ut sequens distinctio locum habeat, ut tertia

absoluti et thezaurus iunius que ultima
inversus cuiusque tamen est ut locum habeat sim-
ilitudinis illato ut hic secunda infrascripta in
ore ...ius sit unum medium sensui. Item vel per
alio casu positus absolute est ut hic unum
singularitatem deus respiciens angelo mittitur
concepit, i. deo respiciente ponitur ut vel post.

Genitivus regitur

Aliquando a nomine aliquando a verbo aliquando ab adverbio.
A nomine vero ratione possessionis secundum illum
versum. Genitivus significans possessorem vero
adiectione significativa possessionem ratione pos-
sessionis ut liber tuus. Regitur etiam genitivus
cum demonstrationis essentie secundum illum versum.
Genitivus vel genitivum pertinentes ad laudem
vel ad vituperium regitur adiectione significa-
tive ad quod laudatur vel vituperatur ut homo parvi
homo discordie ergo devoti cordis ergo dum
cordis. Regitur etiam ratione partitionis secundum illum
versum. Genitivus plis vel gis sunt collectivum vel
complexum nominis regitur a nomine partitivo vel
adiectivo habente unum partitivum ratione partitionis ut ali-
quis hominum aliquis ipsi nullus vel plurimum
unum. Nota autem partitivum est quod committit
te dictionis illius que regit non permittit sortem
in sua communitate sed trahit etiam ad quandam
particularitatem. Collectivum autem nomen est quod
in singulari numero pluralitatem importat. Complexum
vero est quod in singulari indifferenter significat unum
vel plura ut unum aliquid. Sunt autem quidam
nos que quasi partitive sunt ut multitudo
patrum. Est item regula singulariter constructio-
nis cum superlativo ponitur si cum genitivo quod superlativum
superfertur. Sit demonstratio quarum nigro super-
fertur genitivus vero comparativo non ratione partitio-
nis ut paulus excellentissimus apostolorum. Si
non id quod supponitur per superlativum non sit de numero
eorum quibus nigro supponitur genitivus vero comparati-
vo non ratione partitionis sed ratione superpositionis
ut leo est fortissimus in ipsis. De regimine ergo
partitionis ista erit quedam regula. Genitivus
signus eorum regitur adiectivo significante partem de
vi partitionis. Regitur etiam ratione respectus secundum
illum versum. Nomen respectivum sive ad aliquid
dictum sive correlativum que omnis idem in
positivo talis in quibus nomine regitur genitivus
ad suam determinationem conveniens ratione respectus
respectus vel ratione relationis ut pater filii vel filius
patris vel similis illius. Sunt autem relativa
quandoque supposita ut pater dominus, quandoque vero
subiecta ut filius servus, quandoque dicuntur equiparan-
tia ut similis equalis socius amicus. Item
regula. Genitivus intransitive cum aliquo dictione
construitur id est ut adiectivum verum construitur regitur
ab eodem ratione intransitionis ut creatura sancte id est

dicitur que est sal. Item regula. Nomina significancia motum vel in re desinentem et quasi transitiue venientem regunt genitiuum racione transicionis ut actor vel amatrix christi Et si veniunt a verbis absolutis non regunt genitiuum racione transicionis sed racione possessionis ut auctor illius. Item regula. Dictio significatiua rei que mensuratur regit genitiuum designantem mensuracionis quantitatem racione assignacionis ut puer centum annorum arbor decem cubitorum. Item regula. Dictio significatiua continentem [illegible] continentem regit genitiuum denotantem id ad quod sit continencia racione continencie ut deus deorum virgo virginum latro latronum. Item regula. Omne nomen substantiuum potest regere genitiuum vel ablatiuum denotantem formam siue accidens eius racione accidentis ut lapis rubei coloris vel rubeo colore. Item regula. Dictio signans effectum regit genitiuum denotantem causam efficientem racione effectus ut cultellus doctissimi fabri. Item regula. Dictio significans causam efficientem regit genitiuum denotantem effectum racione cause efficientis ut fabricator cultelli. Item regula. Dictio significatiua rem per quam fit aliquid regit genitiuum denotantem rem que efficitur racione cause materialis ut aurum anuli illius. Item regula. Dictio signans aliquid quod efficitur regit genitiuum denotantem illud ex quo efficitur racione cause materialis ut anulus auri. Item regula. Dictio significatiua aliquid desiderium ut cupidus vel continenciam ut plenus vel animi significatiua quietudinem importans fortitudinem ut felix vel dignitatem ut dignus vel timorem ut timidus vel que predictorum importat contrarium regit genitiuum vel ablatiuum racione cause materialis ut cupidus vel continens ciborum plenus vel vacuus vini felix vel infelix fame dignus vel indignus honoris timidus vel audax belli. Item regula. Dictio signans aliquam formam regit genitiuum significantem id cuius est forma racione cause formalis ut albedo vel rubor coloris vel humanitas christi vel bonitas christi / tamen sancti spiritus in talibus possit assignari regimine possessionis. Item regula. Dictio signans aliquid quod fit regit genitiuum denotantem id propter quod fit racione cause finalis ut medicina est sanitatis sanitas enim medicina propter sanitatem. Causa autem efficiens est que rem efficit ut faber est causa efficiens anuli. Causa autem materialis est ex qua fit res ut anulus fit ex auro. Causa formalis est que perficit rem in esse et in formalitate ut humanitas est formalis hominis / vel albedo recipiendo formam formam et quidquid dispositionem alicui attendit siue sit substancia siue accidens ut pulchritudo et similia. Item regula. Dictio signans formam aliquam regit genitiuum significantem illud respectu cuius

est forma racione respectus ut timor dei. Item regula. Dictio signans rem que se habet ad invitationem alicuius regit genitiuum denotantem illam rem racione assimilacionis ut imago sancte marie. Item regula. Nomen proprium in vi appellatiui nominis positum regit genitiuum racione nature nominis subintellecti ut mattei subaudi subintelligitur matrem. Genitiuus et plerumque regitur a verbo et est figura sumpta. Item regula. Verbum significatiua regit duos genitiuos ad laudem vel ad vituperium principales racione demonstracionis essencie ut ista virgo est magne discipline vel racione possessionis ut liber iste est cecilie vel racione cause efficientis ut istud evangelium est mathei vel racione ut sit sensus quod mattheus fecit evangelium istud vel si evangelium dicatur mathei racione possessionis regimine erit non cause efficientis sed possessionis et licet in regimine genitiuum a substantiuo racione demonstracionis essencie duo semper exiguntur genitiui in regimine possessionis vel cause efficientis ubi verbo substantiuo unus sufficit genitiuus. Item regula. Hec duo impersonalia interest et refert regunt genitiuum in dictis sibi supponentibus racione in dictis suppositionis ut virginis interest sanctitate vel virginis refert sancte discipline. Item regula. Verbum signans actionem vel passionem ad aliquid tendentem siue regit genitiuum eiusdem expressum finis racione cause finalis ut tempus tempus est ad dampnacionem. Item regula. Infinitiuus in substantiuo duos recipit genitiuos vnum ante alium ante et post se positum regit racione copule ut miserie hominis volunt esse boni. Item regula. Hec impersonalia scilicet penitet tedet miseret piget pudet regunt genitiuum racione cause efficientis vel racione cause finalis. ut me penitet peccati. peccatum est enim quodammodo est causa efficiens penitencie / quodam modo causa finalis prius per remissionem sumpsi peccati penitencie agimus. potest et dici quod ea ut regitur genitiuum racione cause materialis ut me penitet peccati / peccatum enim est materia penitencie. Item regula. Verbum ponens ad recordacionem vel ad eam dicam vel ad indigenciam vel ad eam dicam regit genitiuum racione transicionis ut recordor vel obliviscor leccionis in digeo vel habundo panis. Item quatuor regule de transicione regimine. Verbum cum genitiuo siue alio obliquo regit id est alio obliquo non mediante regit ipsum genitiuum racione transicionis ut misereor tui. Item regula. Verbum denotans accusacionem vel absolucionem vel condempnacionem vel eorum contraria regit genitiuum racione cause materialis ut arguo te sceleris laudo te virtutis accuso te peccati defendo te iniustitie estimo te magne fame condempno te sceleris. Item

quatuor regula de regimine cause materialis verbum cum genitivo mediante aliquo obliquo regitur regit ipsum genitivum sub ratione cause materialis ut medio honestatis. Item regula comparativus vi verbi regit genitivum principium alicuius [illegible] vi verbi eundem ut [illegible] illius [illegible] vel [illegible] illius. Secundus casus regitur ab adverbio. Est ergo regula adverbium designans [illegible] per modum partis regit genitivum sub ratione partis ut [illegible] tunc temporis ubique locorum. Si ergo dicitur ubique locorum [illegible] ad unum ubique universalitatem quandam importet non particularitatem non potest regere genitivum sub ratione partis sed [illegible] ibi esse [illegible] in eo quod genitivus ponitur [illegible] more [illegible] unde sensus est ubique locorum i. ubique in loco. Item genitivus adverbialiter ponitur ut [illegible] item absolute ponitur [illegible] in [illegible] positus [illegible] vocatur ut [illegible] est in [illegible] iste genitivus est absolute ponitur [illegible] genitivus scilicet [illegible] officio [illegible]

Dativus quem regit

[illegible] regulam [illegible] importat [illegible] que in dativo construitur regunt ipsum sub ratione [illegible] ut michi [illegible] vel [illegible]. Item regula nomina [illegible] in [illegible] substantivum si dativum [illegible] et dativum post se habent [illegible] regit sub ratione copule ut [illegible] devoto. Item regula nomina substantivo [illegible] regit dativum sub ratione possessionis ut [illegible] est michi [illegible]. Item regula nomina respectiva et [illegible] respectiva regunt dativum sub ratione respectus ut pater illi filius illi dominus illi similis illi [illegible] illi. Hoc [illegible] dominus non solum potest regere dativum sed et genitivum sub ratione respectus ut dominus illorum ut est illud in [illegible] dominabitur [illegible] in [illegible] et [illegible] respectiva possunt construi cum genitivo vel cum dativo ut domus illius vel illi filius illius vel illi. [illegible] respectiva [illegible] construuntur [illegible] non [illegible] illius [illegible] illi ut similis illius [illegible] illi [illegible] dominus [illegible] tamen genitivum quam dativum recipit ut dictum est. Item regula nomine vel verbum vel adverbium vel [illegible] signa [illegible] vel utilitatis vel commodi vel incommodi regit dativum sub ratione acquisitionis ut utilis tibi [illegible] tibi utiliter [illegible] tibi [illegible] tibi. Est autem duplex acquisitio [illegible] que [illegible] in [illegible] importat commodum vel incommodum ut [illegible] consulo. [illegible] est acquisitio [illegible] mutationis [illegible] non [illegible] commodum vel incommodum notat sed quandam violentiam ad significandum aliquid [illegible] secundum [illegible] acquisitiones. Omne enim [illegible] potest regere dativum sub ratione acquisitionis ut [illegible] tibi [illegible] tibi. Et [illegible] acquisitiva [illegible] dativo ut iste est michi [illegible] vel [illegible] ut iste est michi [illegible] regunt sub ratione acquisitionis [illegible] notat illud [illegible] fit acquisitio. Aliter [illegible] acquiritur [illegible] quod fit acquisitio. Item regula verbum passivum in dativo construitur [illegible] acquisitionis [illegible] regit ipsum sub ratione acquisitionis ut liber legitur michi i. ad utilitatem meam. Si autem sub sensu cause [illegible] regitur ipsum sub ratione efficientis ut liber legitur [illegible]. Item regula nomen verbale [illegible] in bilis et veniens a verbo transitivo [illegible] notat in passione et regit dativum [illegible] illam [illegible] passionem sub ratione efficientis ut iste liber est [illegible] michi [illegible] iste liber est aptus legi [illegible] si nomine tale [illegible] absolute venit ut [illegible] stabilis [illegible] regere dativum sub ratione acquisitionis ut iste est [illegible] michi id est ad utilitatem [illegible]. Item regula nomen [illegible] in [illegible] tempus potest regere dativum sub ratione acquisitionis ut iste est [illegible] michi [illegible] in [illegible] si ponitur [illegible] specificatum. Item regula nomina [illegible] [illegible] vel [illegible] potest regere dativum sub ratione [illegible] vel longinquus michi. Item regula nomina [illegible] vel [illegible] potest regere dativum sub ratione acquisitionis ut [illegible] michi [illegible] michi. Item regula [illegible] in [illegible] in [illegible] positivi [illegible] potest regere dativum sub ratione sui positivi si tamen [illegible] in dativo [illegible] ut iste est [illegible] michi [illegible] illi. Item regula [illegible] in dativo sub ratione respectus [illegible] similis michi similior michi simillimus michi. [illegible] medium dativus absolute ut [illegible]

cum inflexione per nomen sicut si dicam vir mitis
vel aliquid simile. Per nomen et mediatum determinis
adiectiuis et tamen quod non regitur ut in exemplo
ex depictum vestibus et vestibus adornatum capitis indutum

Genitiuus aliqu:

[Geni]tiuus nominis secundum grammaticam regulariter. Duo nomina
substantiua compositus et compositus regunt alterum genitiuum ra-
tionis ut compositus vel positus in discipu-
latum dicimus tamen non multi quod sunt principa-
libus agentibus descendant [illegible]. Ex-
cepto dicuntur nomina sine principali indifferen-
ter regunt alterum genitiuum relationis. Item
regula. Duo nomina substantiua primus et nouissimus
possunt regere alterum genitiuum relationis ut pri-
mus vel nouissimus similia que tamen cum genitiuo po-
ssunt regere genitiuum vi ut primus vel nouissimus
fratrum. Item regula. Nomen adiectiuum ut albus
vel verbum absolutum ut albeo albes albet vel
participium veniens ab eo absoluto ut albens
possunt regere alterum genitiuum synodoches ut petrus
est albus pedem petrus albet pedem petrus
est albens pedem. Est autem synodoche fi-
gura id quod est tantum albedini partis ut iste est
clarus genus. Sic enim clauditur quod totum
genus albedinis parti secundum unam proportionem de illo toto
genere. vel quando id quod est partis albedinis toti ut ethi-
ops est albus dente. Hic enim albedo
que est proprius partis scilicet dentium ethiopis toti
communiter attribuitur quando ethiops albet ex pro-
uincia. Dicitur autem synodoche ut quibusdam
placet a syn quod est con et doche quod est receptio quasi
correptio [illegible] pars et per partem totum per-
cipitur sicut quemadmodum intellectu [illegible] id est
i apprehendimus. Nota quod synodochica constructio
exigitur ut illud quod alterum regit sit vel nomen
adiectiuum vel verbum absolutum vel participium ab eo abso-
ij luto veniens. Exigitur et ut predictione re-
gente tale aliquid importetur quod secundum rationem
possit conuenire [illegible] qui regitur. Unde hec oratio
in congruens iudicatur petrus est tributus pede
vel petrus est corporeus anima eo quod pes pars
non sit tamen tributus [illegible] corporeus esse
iij potest. Exigitur quod ut [illegible] de
significatione [illegible] non est synodochica
e constructio petrus est albus lapidem eo quod lapis
non sit pars petri. Exigitur et quod [illegible] significet
partem conuenientem. Unde non dicitur petrus
est albus sermone eo quod sermo non sit sub-
iectum albedinis. Et non quod nomina ista [illegible]
[illegible] in [illegible] possunt [illegible]
possunt regi ut iste est [illegible]
vel [illegible]. Nota etiam quod non solum verbum

absolutum ut albeo vel participium ab eo absoluto ve-
niens ut albens construitur significat alterum re-
gunt secundum unum passiuum et participium ab eo veniens
ut petrus [illegible] vel [illegible]
[illegible] non [illegible] modo [illegible] in [illegible]
fuerit sicut si esset verbum absolutum. Item regula.
[illegible] impersonalia [illegible] vox [illegible] ab eo con-
struitur regunt ipsum genitiuum in [illegible]
[illegible] ut me delectat [illegible]. Item regula.
[illegible] verbum absolutum vel participium ab eo absoluto
construitur tamen ab eo [illegible] subiectum id est
subintellecti regit ipsum genitiuum transitionis
ut [illegible] ardet [illegible] id est ardens [illegible]
Item regula. [illegible] verbum absolutum vel participium ab eo abso-
luto veniens si construitur tamen ab eo per syno-
dochen regunt et ipsum genitiuum synodoches
ut ethiops albet dentem ethiops est albens
dentem. Item regula. [illegible] alterum quod recipit
post se alterum [illegible] positione subintellectam
regunt ipsum genitiuum subintellecte positionis
ut iste [illegible] i. [illegible] vel iste [illegible]
[illegible] id est [illegible]. Item regula. Verbum
absolutum recipiens post se alterum importa-
[illegible] ipsius vi regit ipsum genitiuum de-
pendentie ad sui determinationem ut iste vixit
decem annos. Item regula. Verbum absolu-
tum recipiens post se alterum denotantem
[illegible] vi [illegible] regit ipsum genitiuum
[illegible] vel finalis ut [illegible] iste
in [illegible] possessionem. Est enim [illegible]
[illegible] ut finis in [illegible]. Item
[illegible] verbum absolutum [illegible] post
se recipiens regit ipsum genitiuum [illegible] finalis
ut [illegible] lectio [illegible] finis [illegible]
[illegible] motus localis. Item regula. [illegible]
absolutum [illegible] post se re-
cipiens alterum regit ipsum genitiuum appositionis ut
[illegible] si enim non adesset [illegible]
vel [illegible] regitur [illegible] positionis
[illegible] ibi [illegible]. Item regula. [illegible] transitiuum
post se unum recipiens alterum regit ipsum genitiuum
transitionis siue sit constructio transitiua ut [illegible]
[illegible] siue [illegible] ut [illegible]
[illegible] regit [illegible] ut [illegible] diligit [illegible]
siue [illegible] ut [illegible] diligit se. Item regula.
Verbum transitiuum recipiens post se duos [illegible]
vel plures [illegible] [illegible]
[illegible] omnes regit genitiuum transitionis [illegible]
cum [illegible] quos coniungit ad eundem regimine
[illegible] ut [illegible] et [illegible]
et [illegible]. Item regula. [illegible]
[illegible] transitiuum duo vel plures [illegible].

si construccio que est transitiua actiuis resolui(bilis) intransitiuis passionis ille actus vel illi actus qui resoluuntur in rectos et transeunt in suppositum reguntur ex vi transicionis. Alius autem qui non mutatur nec mutatur in resolucione regitur ex vi cause materialis vel finalis ut ego doceo Ceciliam et Agustum bonas artes ipsi duo actus Ceciliam et Agustum reguntur a verbo doceo ex vi transicionis quia constat quod in resolucione mutantur in rectos et transeunt in suppositum verbi passiui sic Cecilia et Agustus docentur artes bonas. Ipsi vero actus bonas artes reguntur a verbo doceo ex vi cause materialis vel finalis quia scilicet in resolucione non mutantur sed manent. Item regula. Verbum transitiuum regens plures actos idest quod aliquem vel aliquos regit ex vi transicionis et aliquem vel aliquos ex vi cause materialis vel finalis eius passiuum potest regere actum vel actos qui ab actiuo eodem regebantur ex vi cause materialis vel finalis et eadem vi unde cum dico ego doceo Ceciliam et Barbaram bonas artes ipsi actus bonas artes quia reguntur a verbo doceo ex vi cause materialis vel finalis si fiat resolucio sic sic Cecilia et Barbara docentur artes bonas a verbo passiuo quod est docentur reguntur et eadem vi scilicet ex vi cause materialis vel finalis. Item regula quod neutrum sunt verba que plures actos regunt eos qui resoluuntur ex vi transicionis eos quod non resoluuntur sed manent ex vi cause materialis vel finalis unde versus. ~~Flagito posco peto moneo rogo celo induo cingo precor oro rogo accipio exuo fugo simul doceo quibus omnibus adde [illegible] lego sic domi [illegible] nigros~~. Item eciam passiuis neutris materialis id est qui ab actiuo regebantur ex vi materialis ut doceo te grammaticam tu doceris a me grammaticam. Item regula. Verba denotancia rem dimensionem ut regno vel eius contrarium ut laudo vel accusacionem ut accuso vel eius contrarium ut excuso vel dampnacionem ut dampno vel eius contrarium ut defendo vel estimacionem ut estimo sed in quibus omnibus possunt regere actum actum ex vi transicionis genitiuum vero ex vi cause materialis ut regno te furti laudo te virtutis accuso te sceleris excuso te peccati dampno te malicie defendo te in crimine estimo te magne honestatis. Item regula. Verbum passiuum aliquando regit actum ex vi synodoches ut petrus tunditur uertim aliquando ex vi cause materialis vel finalis ut Cecilia docetur artem aliquando ex vi transicionis sed hoc contingit propter verbum transitiuum subintellectum ut hos de pascitur herbas id est de pascendo consumit. Item regula. Verba

vocatiuum sub voce actiua ut voco dico nuncupo nomino appello [illegible] creo ordino et sic de aliis. Sunt similiter que duos possunt recipere actos qui intransitiue passionis resoluuntur in rectos quorum rectorum unus sit in supposito verbi passiui alter post ipsum ponitur. Verbi gratia omnia duos regunt actos sed ambos ex vi transicionis ut ego voco te Ceciliam [illegible] te monachum creo te hominem ordino te sacerdotem potest tamen sic concedi dici quod actus qui in resolucione transit in suppositum verbi passiui regitur ex vi transicionis. Alter vero qui post verbum passiuum cadit ex vi cause materialis vel finalis ut ordino te sacerdotem id est tu ordinaris a me sacerdos te igitur regitur ex vi transicionis sacerdotem vero ex vi cause materialis vel finalis est enim sacerdotum materia ordinacionis vel eciam finis propter quem sit ordinacio. Item regula. Omnis infinitiuus siue sit verbi substantiui siue verbi absoluti siue verbi transitiui potest regere actum se precedentem ex vi modi, racione enim infiniti modi est quod supponit ei actus ut petrum venire vel legere vel esse est verbum. Item regula. Infinitiuus verbi substantiui si plures habuerit actos precedentes vel sequentes regit ex vi copule ut verbum est Christum esse deum redemptorem mundi. Item regula. Secundo infinitiuus verbi absoluti post se habuerit actum regit ipsum ex eadem vi ex qua verbum suum eundem regebat quod utique quibus fiat modis dictum est in regimine verbi absoluti. Item regula. Secundum infinitiuus verbi transitiui post se unum habuerit actum regit ipsum ex vi transicionis ut Ceciliam debet legere litteram. Item regula. Secundum infinitiuus verbi transitiui post se duos habuerit actos ex eadem vi regit eos ex qua verbum suum eosdem regebat quod qualiter fiat dictum est in regimine verborum transitiuorum duos actos regencium. Item regula. Hoc aduerbium ecce cuius construitur cum recto ut ecce homo cuius cum acto ut ecce hominem sed neutrum regit sed aut sensui loquentis conueniencia subintelligenda sunt ut ecce homo subintelligitur adest vel aliquid aliud locutori conueniens. Cum dicitur ecce hominem subintelligitur vide vel aliquid aliud verbum quod sensui loquentis conuenit. Si quis asserat actum regi ab aduerbio ecce ex vi demonstracionis non contendo. Item regula. Omnis preposicio cadens in apposicione dependenti actum regit ipsum ex vi constitutiue preposicionalis vel minus. Preposicio enim actui preposita sibi denotat constitutiuam quare preposiciones constituuntur in capitulo de preposicione inuenies. Item regula. Concurrendo due preposiciones in apposicione cadentes precedunt actum idest ut utraque ei deseruiat utraque [illegible]

et regit ipsum cum similitudine prepositionis ut vado
usque ad civitatem veni de civitate importantem
constitutionem ¶ Item regula ¶ [illegible] spa-
cio certi temporis non per se sed subintellecta ista [illegible]
igitur ablativus intellecta prepositione cum [illegible]
alius quantum spacio subintellecta importatur ut
kalendas Junii subintellecta prepositione sequitur
ut pridie kalendas Julii subintellecta prepositione
[illegible] ¶ Notandum quod ablativus modo ponitur ab-
solute sicut in grammatica in intellectione ut
o virum in effabilem medium ponitur ablati-
vo utilitate eo quod aliquo subito intellectu impo-
tente propter timoris vel gaudii vel admirationis
vel doloris quod erumpit prolatus exclamatio quod
utilitate affectu in pectore [illegible] nichil
penitus [illegible] passent regi ut me mi-
serum me felicem ponitur ablativus absolute in post
[illegible] absolutio potius adverbialiter ponitur ut ite
venit unum studium [illegible] vel [illegible] modo
vel [illegible] sequitur de vocativo.

Vocativus absol(utus)

-utus est non regitur ab aliquo constructione in-
[illegible] prime et secunde persone ut petre lege ut
petre lege. et quando [illegible] de secunde persone
ut petre paulus venit [illegible] constitutionem co-
stituunt dictionem que vocativus dicitur. ¶ [C]ontinetur
[illegible] aliquando ad [illegible] vocandi ¶ aliquando ad
[illegible] respondendi ¶ Si enim duo clamantur
[illegible] petre primus respondebit dicendo
sine dubio primus [illegible] ablativo vocan-
di et secundus ab actu respondendi ¶ Ergo
[illegible] est [illegible] vocative potius absolutum [illegible]
in [illegible] ut quidam volunt regi. ¶ Cum enim
dicit in [illegible] iste [illegible] et [illegible]
[illegible] hic dicto [illegible] dicendum [illegible]
[illegible] ut in [illegible] nichil aliud sit quod [illegible]
[illegible] vel [illegible] ille [illegible] [illegible]
et [illegible] regitur [illegible] iste cum [illegible]

Ablativus regitur

[illegible] regulas. Ablativus
pluralis [illegible] ad laudem vel vituperium
regitur [illegible] demonstrante id quod laudatur
vel vituperatur cum demonstrationis essentie
ut ego [illegible] devocione [illegible] ablativus
non potest regi cum demonstrationis essentie
non enim dicitur ego devocione quod [illegible]
[illegible] ut homo [illegible] vel filius [illegible]
[illegible] ¶ Item regula ¶ Omne nomen [illegible]
[illegible] regere ablativum denotantem accidens eius
cum accidente ut [illegible] colore ¶ Item
¶ Nomen denotans plenitudinem vel eius contrarium
vel [illegible] et hominem [illegible] et [illegible]

regunt ablativum cum casus [illegible] ut plenus vel
vacuus [illegible] dignus vel indignus honore felix
vel infelix opinione [illegible] ut [illegible] [illegible].
In quibus [illegible] et [illegible] plenitudinis [illegible]
importent in [illegible] in [illegible] ut in quibus
vel [illegible] ¶ Item regula ¶ Nomen [illegible]
regit [illegible] ablativum quod [illegible] sui positivi rege-
bat [illegible] in [illegible] ablativum [illegible] et [illegible]
cum sui positivi ut iste est plenus [illegible]
[illegible] iste est plenior [illegible]
ille ¶ Item regula ¶ Comparativus [illegible]
ablativo non [illegible] sui positivi [illegible]
[illegible] regit [illegible] comparationis ut petrus
est [illegible] illo ¶ Item regula ¶ Comparativus [illegible]
[illegible] ablativus [illegible] regit ablativum denotantem
[illegible] comparationem [illegible] ut iste
est [illegible] illo duobus annis iste ablativus annis
[illegible] [illegible] [illegible] ¶ [illegible]
[illegible] unus et idem [illegible] in [illegible]
[illegible] regit ablativos [illegible] ut [illegible]
petrus est plenior [illegible] paulo [illegible]
[illegible] iste ablativus [illegible] ablativo [illegible] ple-
nior cum sui positivi ut [illegible] ablativum [illegible]
ut plenus [illegible] iste vero ablativus paulo
[illegible] cum [illegible] gradus Nam [illegible]
[illegible] ut [illegible] ablativo [illegible] respectu [illegible]
[illegible] ¶ Iste vero ablativus [illegible]
[illegible] cum sui positivi [illegible]
[illegible] denotat [illegible] [illegible]
[illegible] Notandum quod [illegible] ut
ablativum cum sui positivi [illegible] superlativus [illegible]
regit genitivum cum sui positivi [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] superlativus [illegible]
[illegible] regere genitivos [illegible] ut [illegible] di-
[illegible] ¶ Iste enim [illegible]
[illegible] cum sui positivi [illegible]
[illegible] potest regere ut [illegible]
[illegible] ¶ Iste vero [illegible] ablativo
superlativo cum [illegible] superlativi superlativus
[illegible] regit vel [illegible] vel [illegible]
nominis [illegible] [illegible] ablativos
et superlativus [illegible] regit ut [illegible]
[illegible] non copulantur [illegible]
[illegible] eo quod non regitur [illegible]
[illegible] si enim copulant sine dubio [illegible]
[illegible] reducerentur. Item
regula ¶ [illegible] regit duos ablativos [illegible]
laudem vel ad vituperium [illegible] cum demo-
strationis essentie ut [illegible] devoto corde.
¶ Item regula ¶ [illegible] duo [illegible]
est et [illegible] regunt ablativos [illegible]
[illegible] pronominum [illegible] [illegible]
[illegible] cum in [illegible]
[illegible] ut [illegible] est [illegible]
[illegible] ¶ Iste [illegible]
ablativus in [illegible] aliquibus [illegible]

habitudine vel ablativus ad cuius determinationem venit cum dependentia ut iste vixit centum annis. Iste regula quod verbum quod dicit importans quantum generaliter regit ablativum se consignificante cum dependentia quae ablativo se construitur corrigebat ut puer nascitur decimo die. Iste regula quod notans effectum regit ablativum denotantem causam efficientem cum effectus causae efficientis ut rigo terram pudore. Pudor enim est causa efficiens rigationis. Iste regula quod verbum cuius actio vel passio denotatur fieri in aliqua materia regit ablativum cum in causa materialis ut anulus fabricatur auro. Tenebit instrumentaliter constructionem. Iste regula quod verbum importans aliquam formam ut albedinem albeo albesco et regit ablativum denotantem formam cum causa formalis ut paries albet magna albedine. Hic regimine sunt pene [illegible] nomina adiunctiva in ablativo ut paries est albus magna albedine dicuntur pene quia adiunctiva quae hic regimine non sunt eo quod non adiunctiva formam aliquam sive substantivus ut omnis nullus quibus 2 [illegible]. Iste regula quod verbum denotans actionem vel passionem ordinatam ad aliquem finem regit ablativum importantem eundem finem quam causam cum causa finalis ut ego comedo vel [illegible] amore tui ego venio causa studii. Iste regula quod Regimen ablativi verbo significante in digenerum vel eius causam reducitur ad regimen causae materialis ut ego vel habitudo pane. Item regimen ablativi gerundivi verbo sibi conveniente reducitur ad regimen causae formalis ut iste latinitur studendo. Iste regula quod hoc nomen opus non capit constructionem ut opus opus est aptum in nominativo et accusativo et ablativo in acceptione. Hoc nomen nomine invenitur per substantivo vel sine verbo habeo aptum vel alium sicut in notatus in digentuum cum causa materialis ut mihi est opus habere ego habeo opus tuo consilio. Iste regula quod verbum cuius actio vel passio exercetur aliquo instrumento per regere ablativum denotantem ipsum instrumentum cum causa instrumentalis ut tenebit [illegible] vel significat [illegible] vel [illegible] ordinis quod tunc dicitur [illegible] in regimine pessimi sicut est. Iste regula quod [illegible] in [illegible] non ablativo regit ipsum cum [illegible] possessivis [illegible] ablativo definitur aliquibus [illegible] importabit vel localem vel aliud [illegible] ut ucedo [illegible] [illegible] localis vel ucedo ab hoste [illegible] [illegible] provenit et cetera de aliis.

Iste regula quod verbum importans motum localem per regere accusativum et ablativum sine causa dependentiae ad actum vel passionem secundum rem vel situm in loco ut vado Romam id est ad locum ubi legitur vel venio Roma id est a loco ubi legi. Debent in aliquo quod supponit tacite regitur a subintellectis praepositionibus scilicet ad et a. Item ut patet hic Roma est locus in accusativo et ablativo subintelliguntur quibus praepositiones illae praepositi habebant et quod supponit terminum actus vel passio ordinatur ut vado Romam id est ad locum ubi legitur venio Roma id est a loco ubi legitur. Ponitur ablativus absolute cum ad obliquum ponitur ut venio Roma. Dicitur ablativus vel [illegible] vel genitivus non ablativo principii conveniunt absolute ponitur ut [illegible] oriente sole sedentes ut illo oriente homines [illegible] [illegible] ablativi sunt positi ubi vel [illegible] vel [illegible] ut in capitulo de constructione dicitur ponitur et in [illegible] vel [illegible] ablativus absolute in [illegible] [illegible] descendit ut dico [illegible] [illegible] dicitur est de regimine iste ablativus dicto. Hic absolute ponitur conveniunt cum duos ablativos absolute poni quorum unus [illegible] [illegible] unus [illegible] poni [illegible] [illegible] ut Bohemo rege [illegible] sunt [illegible] rege id est regente. Hoc [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] quia [illegible] aliquid aliis [illegible] rege dicitur [illegible] [illegible] in [illegible] regente et non in illa [illegible] regitur et in grammatica [illegible] hic non multum [illegible] [illegible] ponderatur sunt cum [illegible] aliquorum [illegible] deprehendi et cetera.

Barbarismus est una pars orationis

vitiosa in communi sermone in poemate vero metaplasmus. Pars orationis vitiosa id est vicium quod fit in una parte orationis quoniam sunt [illegible] vocatur [illegible] non [illegible] lege metri fit [illegible] [illegible] quod in prosa vocatur barbarismus in metro vocatur metaplasmus. Dicitur autem barbarismus [illegible] barbaris [illegible] [illegible] fit [illegible] barbarismus [illegible] pronuntiatione [illegible] [illegible] aliquando per additionem litterae ut relliquias pro reliquias [illegible] 2 [illegible] [illegible] fit et per additionem syllabae ut dominatus pro dominus fit per [illegible] litterae [illegible] pro dominus syllabae ut [illegible] pro [illegible] fit per [illegible] litterae ut olli pro illi. Syllabae ut [illegible] pro [illegible] per transpositionem litterae ut [illegible] pro Alexander. Syllabae ut [illegible] pro displicuit transpositio syllabae Barbarismus Transpositio syllabae

talem [illegible] quod in metro est barbarismus quia ut [illegible] causa ut [illegible] necessitatis fit sed est error. Pro insimulatione accentus ut dominus producta me[dia] [illegible] pro dominus media correpta ut [illegible] ut medium correptam producit mediam producta. Pro aspiratione sicut quando ponitur dictio que non debet aspirari ut hastimo [illegible] pro astimo [illegible].
Item vel quando dictio non aspiratur que aspirari debet ut [illegible] pro [illegible]. Fit etiam barbarismus per hiatus vocalium aliquando per collisiones consonantium ut per mytacismos iotacismos labdacismos.

hyatus est — Hiatus est vocalium sub uno ordine sequentium multiplicatio ut musice camene.
collisio est — Collisio est quando finis unius dictionis prin[ci]pium est alterius dictionis ut torus tussio.
mytacismus est — Mytacismus est quando post m vocales po[n]untur ut bonum aurum.
iotacismus est — Iotacismus est quando i littera sonum suum duplicat medio ut Troia heros ut quando in diversis dictionibus i est finis unius et principium alterius ut dei iussu.
labdacismus est — Labdacismus est quando l duo geminantur ut colloquium prologu[s] vel quando in diversis dictionibus in medietate ponitur l est finis unius et principium alterius ut [illegible].
metha m — Est autem mytacismus in greco m littera
iotha i — iotacismus vero i
lauda l — labdacismus autem l. Ergo compositio [illegible] est [illegible] ut autem hiis huiusmodi barbarismos vitemus.
solecismus est — Solecismus est vitium in contextu partium orationis contra regulas artis grammatice factum ut si diceret aliquis [illegible] [illegible] autem solecismus a [illegible] quadam civitate quam alio nomine pompeiopolis vo[ca]mus per plus atheniensis meus [illegible] [illegible] et sunt [illegible] corrumpens [illegible] [illegible] [illegible] non poterit nomine [illegible] [illegible] dedit.
solecismus fit aliquando — Species autem [illegible] [illegible]. Solecismus autem fit quando [illegible] quando unum pro altero in [illegible] ponitur ut [illegible] [illegible] pro torne nomine pro adverbio
Item nomine pro adverbio fit etiam quando unum pro alterius [illegible] ponitur in [illegible] ut apud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et quod apud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut apud [illegible] [illegible]
Item [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fit etiam solecismus per accidentia partium orationis tot utique modis quot sunt accidentia et primo quidem fit quando
10 [illegible] nomine ponitur pro [illegible] ut [illegible]
Item [illegible] [illegible] [illegible] fit etiam per genera ut [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]

Item fit etiam per generis ut [illegible] numeri per casus ut [illegible] homo [illegible] per figuras ut [illegible] [illegible] [illegible]
Item per [illegible] per modos ut [illegible] [illegible] pro [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] per tempora ut
Item [illegible] pro [illegible] per personas ut o virgines que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pro que [illegible]
Item per ordinem [illegible] ut [illegible] fieri non debent [illegible] non debent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] que [illegible] debent ut in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et nota non quod sicut barbarismus in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vitium et in metro [illegible] [illegible] [illegible] necessitate fieri et [illegible] [illegible] [illegible] et solecismus in [illegible] [illegible] vitium om- nino [illegible] et [illegible] in metro [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] so- lecismum vitium. Nota quod barbarismus a solecismus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
a acyrologiam [illegible] Cacemphaton [illegible] acyrologia est [illegible] [illegible] dictionis [illegible] ut si [illegible] ponitur pro contrario ut si dicam timeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
b in [illegible] Cacemphaton est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut est illud [illegible] [illegible]
ut est illud [illegible]
omnes omnes [illegible] [illegible]

ut est illud [illegible] omnes [illegible] nostri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] in et [illegible]
c [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Ple- onasmus est [illegible] [illegible] dictionis [illegible] ut apud [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nominum alio membro quam oculis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] no- [illegible] [illegible] [illegible] pleonasmo [illegible] [illegible] est

a acyrologiam
b cacemphaton
c pleonasmus

per superhabundantiam et dicitur a pleon quod est plenum
et asmus asmatis quod est additio quasi plena additio [illegible]
additio ab asmate sive vocis asmatis [illegible]
d cum ex superhabundantia sermonis in tercia vel
in monte ascendit flexit [illegible] Perisso-
logia est superflua vocis additio sine ulla
vi rerum ut est illud in Genesi vivat Ruben
et non moriatur. Idem enim vivere nichil aliud sit quam
non mori. Et dicitur a peri quod est circa et son quod est
plenum et logos sermo quasi superfluus sermo
e Macrologia est longa sententia res non
necessarias comprehendens ut xx ascendit populus
ad celos unde descenderant et sedes ad portam
patris. Cum enim dicitur unde descenderant non necessa-
rium ponitur. Similis est hoc legatis non impetra-
ta pace reversi sunt domum unde venerant. Et
dicitur a macros quod est longum et logos sermo
quasi longus sermo. Est igitur pleonasmus
superflua additio unius dictionis, perissolog-
ia vero plurium dictionum, macrologia autem
longarum sententiarum in verbis additio sicut
f in exemplis patet. Tautologia est eiusdem
rei in verbis repetitio ut ego met ipse feci.
Sufficeret enim si diceret ego met vel ego
ipse feci hoc. Et dicitur a tautos quod est iterum vel
iteratio et logos quod est sermo quasi superflua ite-
g ratio sermonis. Eclipsis est defectus dictionis
necessarie quam desiderat propria sententia ut [illegible]
ubi deest est enim hic. Et dicitur ab ec quod est
extra et lipos quod est [illegible] quasi oratio extra [illegible]
[illegible] Tapinosis est humiliatio rei
magne non ad decorem sententie [illegible]
ut si gigantes vocemus homuncios vel mancipia
i mus. Et dicitur a tapinon quod est humiliatio. Cacosyn-
theton est vitiosa dictionum compositio ut hic
discipuli regit credit ac tergit magister magi-
ster [illegible] et magister credit tergit discipuli
[illegible] Et dicitur a cacos quod est malum et synthe-
sis quod est compositio quasi dictionum mala compo-
h sitio. Amphibologia est ambigua positio
dictionum ut audio Aristotiles [illegible] vin-
cere. Dubium enim est an Aristotiles an
[illegible] vincent. Fit autem amphibologia [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible]
est hic an [illegible] an ab alio [illegible]
[illegible] distinctionum ut [illegible]
evangelium legit. Dubium enim est hic an [illegible]
[illegible] evangelium. Fit etiam [illegible]
nominum ut signis dictis [illegible]
hic enim dubitatur utrum loquatur de [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel ferri [illegible]

d perysologia est   h amphibologia
e macrologia est
f tautologia
g eclipsis est
h tapinosis est
i cacosinteton

[illegible] et dicitur ab amphi quod est dubium et bole
quod est sententia quasi dubia sententia [illegible]

Methaplasmus est

Methaplasmus est transformatio quedam recti solu-
tique sermonis in alteram speciem metri ornatus
vel metri necessitate. Et dicitur a meta quod est trans
et plasma quod est formatio quasi transformatio. [illegible] — Species metaplasmi sunt
sunt species eius prothesis, epenthesis et cetere.
Prothesis est appositio littere ut gnatus pro natus — Prothesis
vel sillabe ad principium dictionis littere ut gna-
tus pro natus, sillabe ut tenuior pro tenuior. Est
enim [illegible] sillaba in [illegible] loco. Et dicitur a prothos quod
est primum et thesis quod est positio quasi positio [illegible]
vel sillabe in primo id est in capite dictionis. Epen-
thesis est appositio littere vel sillabe ad medium — Epenthesis
dictionis, littere ut relliquias pro reliquias,
sillabe ut induperator pro imperator. Et dicitur ab epen
quod est medium et thesis positio quasi positio
in medio dictionis. Dicitur autem hic medium [illegible]
quod incipiunt sillabam et ultimum [illegible] Pa- — Paragoge
ragoge est appositio littere vel sillabe ad finem di-
ctionis, littere ut [illegible] [illegible] sillabe ut
potestur pro potest. Et dicitur a para quod est iuxta et go-
gos quod est ductio quasi adductio littere vel sillabe
ad finem dictionis. Aufferesis est ablatio — Aufferesis
littere vel sillabe a principio dictionis littere ut
[illegible] sillabe ut temno pro contemp-
no. Et dicitur ab ab [illegible] et [illegible]
[illegible] quod aufferatur principium dictionis. Syncopa — Syncopis
est ablatio littere vel sillabe de medio dictionis,
littere ut audacter pro audaciter, sillabe ut comm-
ovit pro commoverit. Et dicitur a syn quod est con et cope
quod est [illegible] quasi [illegible] in medio. Apo- — Apocopa
copa est ablatio littere vel sillabe de fine dictio-
nis littere ut [illegible] pro [illegible], sillabe
ut potes pro potest. Et dicitur ab apo quod est retro
et cope quod est [illegible] quasi abscisio facta retro id est
in fine dictionis. Ectasis est prolongatio bre- — Ectasis
vis sillabe ut in Virgilio [illegible]
hic enim [illegible] quod est [illegible] sillabam [illegible]
produxit poeta. Et dicitur ab ex quod est extra et
stasis quod est status quasi extra statum [illegible]
enim sillaba extra statum suum [illegible] quia ubi [illegible]
fit longa ponitur. Systole est correptio lon- — Systole
ge sillabe ut in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hic enim [illegible] quod [illegible] sillabam
longam [illegible] poeta corripuit. Et dicitur a syn quod
est con et stolon quod est missio quasi commissio [illegible]
[illegible] [illegible] commissio [illegible]
est [illegible] Hic [illegible] [illegible]
[illegible] non enim [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
Dyeresis est divisio unius sillabe in duas ut — Dyeresis

Syntheresis | Episinalimpha | Sinalimpha | Eclipsis | Synerisis | Antithesis | Methathesis | Lexeos | Scemata | Species scematum

sonant componunt / auditi protulit / 2 dicitur diaresis quod est duo
et theresis quod est divisio quia unius sillabe divisio in
duas. Syneresis est conglutinatio duarum voca-
lium in unam sicut est in diptongis ut in mu-
nimine iuvenile bone penultima 2 dicitur a syn quod
est con et theresis quod est divisio quia divisarum vo-
calium conglutinatio. Hic dicitur alio nomine epy-
sinalimpha ab epy quod est supra et sinalim-
pha quod est confluxus quasi confluxus duarum
vocalium quarum una eliditur. Synalimpha
est intemptata concursus vocalium
comminuta et binarum quarundam collisione
in pronunciatione asperum / ut hic atque ea dimisit
primus dum pre geruntur. Hic enim iste due
sive sillabe vel vocales conglutinatur in pronun-
ciatione et sonant quasi unum sint. Sinalimpha vero
dicitur a syn quod est cito elabi / 2 dicitur a syn quod est con
et limphos quod est confluens / quasi confluxus vel
confluxus vocalium unius quasi defluentis
in sono vel dicitur ab adverbio simul et avone
limphasis quod est aqua / quia sic aqua cedit aque
ita per sinalimpham vocalis cedit vocali
in tantum ut una earum in sono suo peribit
uterum earum collisione non pronunciatur.
Eclipsis est quando durior fit difficilis collisio
semivocalium vel consonantium / consonantium cum
vocalibus / ut est illud in virgilio / Sed cum conti-
nuo multum ille et terris iactatus et alto vi su-
peri. Hic enim iste semivocalis m consonans
cum ista vocali in pronunciatione eliditur sic multum
ille terris et dicitur ab eclido elidis eo quod per
eam aliarum litterarum fiat elisio. Et non quod sina-
limphasis et eclipsis / vocalium medium syneresis
quae dicitur a syn quod est con et thesis quod est conglutina-
tio quia duarum vocalium conglutinatio et a sina-
limphasis vel quia aliarum litterarum ibi tantum sit
talis collisio / quo ad eclipsim. Antithesis
est positio unius littere pro altera / ut olli pro illi
vel impetra pro impetret. Et dicitur ab anti quod est
contra et thesis quod est positio quia contra positio-
nem litterarum fit. Metathesis est transpositio
litterarum in aliqua dictione / nulla tamen
littera ex dictione sublata ut evander pro
evander sequitur de scematibus.

Scemata vocantur

Scemata. Quedam vocantur dyanoos id est sen-
tencie et pertinet ad rethoricos. Quedam vocantur
lexeos id est locutiones et ista pertinet ad gram-
maticos. Scemata vero ut patet ornatus /
sunt enim tamquam colores ornatus / scematum
et in metro concurrunt vicium palliaturum /
scemata vero lexeos iste sunt species prolempsis

a zeuma et cetera. Prolempsis id est preconceptio quia
per ipsam totum multitudo quae postea in partes
dividitur ut hic reges convenerunt iste de
bohemia ille de ungaria / et dicitur a pro quod
est prius et lempsis quod est sumptio / quia presumptio
aliquorum quae postea sigillatim enumerantur.
b Zeuma est unius verbi appositio diversis clausulis
apte conveniens / 2 ponitur autem vel aliquando in principio
ut hic / delectat / vinus / regnum / laus / hic vero
aliquando in medio ut hic fornicatio reguntur
meretrix corruptio ponitur. Aliquando in fine ut
hic obsequium amicos veritas odium pa-
rit / inceptivum autem zeuma conveniunt. Ypoze-
usis est cum singula verba singulis clausu-
lis subiunguntur ut hic peccavi reddidi dilexi
quod male deserui / 2 dicitur ab ypo quod est sub
et zeusis quod est iunctio quasi subiunctio / unicuique
enim clausule suum verbum subiungitur. Syle-
d mpsis est dissimilium clausularum per unum verbum
conglutinata conceptio / quod duobus modis evenit
videlicet dicto pluralis pro singulari vero ut hic
de misericordie domini gratia nos satiavit hic in
dicto misericordie in sit pluralis pro si-
ngulari. Hic vero sciendum quod est singulare / vel quod
dicto singularis pro pluralis ut in
virgilio Sunt nobis in mitia poma / castanee
molles et presi copia lactis / hic in
hoc dicto copia quae est singularis non completur
per hoc verbum sunt quod pluralis. Et non quod re-
ctare ysidoro prolempsis est quod fit quod unum pluralis
ponitur ut in virgilio aurem tuam nulli
te complet id est aruntis militibus vel quando
plures ponuntur pro uno / ut in evangelio latro-
nes qui crucifixerunt eum cum eo / contrarium
cum ubi pro uno usque intenditur blasphemasse
et dicitur a syn quod est con et lempsis quod est acceptio
quia conceptio diversarum simul clausularum.
e Anadiplosis est quando ab ea dictione quae
prior versus finitur sequens versus incipit
ut est illud in burchardo / Curiales assistunt
natos assistentes instat / instat ad hortum.
2 dicitur ab ana quod est re et diplosis
quod est duplicatio / quia reduplicatio similis
dictionis / scilicet in principio sequentis
f versus. Anaphora est repetitio eiusdem
dictionis / per principia plurium versuum / ut
est in virgilio / Nate mee vires / mea mag-
na potentia solus / Nate patris
summi qui tela typhoia temnis / 2 dicitur
ab ana quod est re et foros quod est ferre quasi
eiusdem dictionis per principia versuum relatio.
g Epanalempsis est eiusdem dictionis in principio
et in fine versus repetitio / ut est illud in
burchardo Tu ne michi tantum sponde

a prolempsis
b zeuma
c ypozeusis
d sylempsis
e anadiplosis
f anaphora
g epanalempsis

sempsimus tu me || michi tantum / et dicitur ab epi quod est supra
et lempsis quod est acceptio quasi ex quo supra i. in capite et fi-
nem est hoc in fine congruitudinem repeticionem capi-
Epanalempsis est in uno versu principium similiter dic-
tionum repeticio / ut est illud in Bukhardo / Sit
semper corporis satis bonos satis denis Tot
respicit tot verbis indiuiduum et cetera / et dicitur ab epi
quod est supra et ana quod est re et sequos quod est sequens quasi
supra sequens dictorum relatio ¶ Epizeusis est eiusdem
dictionis / in eodem versu / sine aliqua dilatione congre-
minatio / ut est illud in Bukhardo / Sic sit nimi
nimium vinus saepe confecta et cetera vel si dicitur nomine
vel sese vel tuum et dicitur ab epi quod est supra et ze-
usis quod est iunctio dictionum cum super iungitur Pa-
ronomasia est quando denominatione aliquo aliud nomen
sumitur insignitione quidem diuersum sed in voce
pene idem ut est illud eadem est in mensa amo-
rum vel amencium vel sicut est illud in Buk-
hardo [illegible] lucem [illegible] [illegible]
laborem oculis ergo fuge et cetera Dicitur autem a
para quod est iuxta et onoma quod est nomen quasi
conformitas nominis iuxta nomen ¶ Sesqueponomato-
ton est multitudo nominum diuersorum quodam
tamen copulatarum ut est illud in Bukhardo Gor-
gonis saepe [illegible] [illegible] [illegible] eu-
menides [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et cetera quae sunt et dicitur a sesque quod
est tenor et nemos quod est simile similiter enim
tenore multa ponuntur nomina Pamomeon
est multitudo verborum eadem littera incipientium
quod tamen aliquo modo tamen conueniunt verbis
ut est illud / in Bukhardo / Et [illegible] [illegible] ho-
noratur [illegible] annos / aliquando in pluribus
in Bukhardo Cantica [illegible] [illegible] [illegible] re-
[illegible] [illegible] ¶ aliquando [illegible] [illegible] ut est illud
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] potestas
et dicitur a [illegible] quod est [illegible] / et onoma quod est nomen
quasi [illegible] [illegible] [illegible] plurima nominum [illegible]
Omeoptoton est cum in similes casus diuerse
dictiones descendunt maxime si [illegible]
in aliquam [illegible] conueniat / ut est illud me-
rentes flentes [illegible] [illegible]
tes et dicitur ab omeos quod est simile et ptotos
quod est casus quasi similitudo in casibus
Omeoteleuton est cum simili modo dictio-
nes plurime finiuntur quamvis forte non ha-
beant casum ut est illud [illegible] [illegible] quod re-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et dicitur ab omeos
quod est simile et leuton quod est finis quasi similitu-
do dictionum in fine ¶ Poliptoton est multitudo
casuum [illegible] varietate quadam inter se distin-
cta ut est illud in Virgilio Tum bone [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et dicitur a polis quod est pluralitas

et ptotos quod est casus ¶ Hyrmos est sententia [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut est illud in Bukhardo Stant per
[illegible] herbosos [illegible] colles nemorosque
[illegible] ¶ Anteforos quod [illegible] montes
[illegible] [illegible] [illegible] fodit et domitos glau-
co [illegible] ¶ O [illegible] [illegible] ostentas lo-
gis / Sit [illegible] [illegible] longe [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ostentas [illegible] [illegible] hyr-
mos quasi [illegible] id est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ¶ Polisinteton
est oratio multis coniunctionibus connexa ut si
dicam veniunt [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et dicitur a polis quod est pluralitas con-
positionum i. coniunctionum ¶ Dyaliton vel
asyntheton est oratio nullis ligata coniunc-
tionibus ut est illud in Bukhardo Fulminum
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et dicitur dyaliton a dya quod est
dis vel a dya quod est duo et lisis quod est solucio quasi
dissolucio coniunctionum et est asynthe-
ton et dicitur ab a quod est sine et sintheton quod
est compositio sine coniunctione quasi oratio sine con-
iunctione ¶ Antitheton est ubi contraria con-
trariis opponuntur [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] pulchritudine [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quae [illegible] [illegible] discordant ut
est illud in Bukhardo / [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / In-
dulgent [illegible] [illegible] [illegible] ille laborat
et dicitur ab anti quod est contra et thesis quod est positio
quasi [illegible] [illegible] ¶ Ypallage est quando per
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquid per contra-
rium intelligimus ut est illud in Theodolo
Rigidas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] rigidas [illegible] [illegible]
[illegible] quod rigide [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] / et dicitur ab ypal quod est mutacio et logos
quod est sermo quasi mutacio sermonis quod vero
sit [illegible] [illegible] ¶ Endiadis est
quando duo substantiua coniunguntur quorum
unum [illegible] [illegible] in [illegible] ut est illud
Virgilio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et dicitur ab en quod est in et dia quod est duo
et [illegible] [illegible] [illegible] quod est [illegible]
[illegible] quasi duorum substantiuorum
in unum [illegible] ¶ Synonimos est quando
[illegible] [illegible] aliquid [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] aliquo [illegible] [illegible]
[illegible] ut est in Bukhardo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Hyrmos

h Epanalempsis
i Epizeusis
k Paronomasia
l Sesqueponomaton
m Pamomeon
n Omeoptoton
o Omeoteleuton
p Poliptoton

q Hyrmos
r Polisintheton
s Dyaliton
t Antitheton
v Ypallage
x Endiadis
a Synonimos

ligustro [?] et cetera que feruit multa rumpit
ut ibidem ut [?] fermisso [?] rumpitur
ossa medullas / Secunda [?] per ... ex religione
mi fames quod gelata corpus obcerritur
et cetera que feruit. et dicitur a sin quod est simul
et tempore tantus quasi uel nimis ...
uel nimis rumpit simul tenuit.
a Epidioresis est quando quod dictum est in meliorem
partem addendo corrigendo redimimus ut est
illud in Bukardo Actus [?] impius amatus
animo vertitur amans. et dicitur ab epi quod est
super et diasin [?] quod est ... et resis quod respondit
respicit [?] et respicit super illud correctionem /
ut et rethores ferunt apud correctionem
b vocatur Climax est quando ordinatim descen-
sus fit de re in rem / ut in Bukardo.
Amens coepit nox ingemuit gemitus
gemitum pudor inde pudorem / ultio ...
temerum [?] rumpit vindicta utrumque et dicitur a cli-
on quod est descensus et vocatur apud retho-
c res gradatio. Cronographia est quando tempus
pulchris uerbis describitur. ut in Bukardo
... philosophie tenebras umbro-
sorum sinum / fessum nox claustrum [?] orbem
et quod totum nichil agi nisi quod ordinavit nox
fuisse / et dicitur a cranos quod est tempus et graphos
d quod est scriptura / quasi descriptio temporis / To-
pographia est in locus per pulchros de-
scribitur uerbis / ut est illud in Bukardo / hic
... tamen ... faciat ... adolescens
... / ... quod ... terrent ...
... et quod totum nichil agi / nisi quod
locus monasterii describitur / et dicitur a topos
e quod est locus et graphos quod est scriptura / Proso-
nesis est quando aliquis exclamatio ... ut
si dicam ... o ... ... cor ...
... / et dicitur a pros quod est ad et fo-
nos quod est sonus quasi uox sonus ad ...
f i ad exclamationem / Brachilogia est ...
... longam ... / ut hic
vincit amor pandere impetum / cepit ... amat
... ... pugnat ... ... noia [?]
... / hic ... duobus ... ... -
... historia ... ... digesta est et dicitur a
brachos quod est breve et logos quod est sermo quasi
g breuis sermo / Antipofora fit quando responsio
infertur ad interrogationem non factam ... possit
fieri ut in Bukardo Compti [?] ... ...
quod ... sub pallida ... / pallorem finge-
bat amor ... ... potuit ...
questio ... si ... ... non palleret ...
palleo [?] non deberet et ideo respondet quod pallorem

a Epydiores[is]
b Climax
c Cronographia
d Topographia
e Prosonesis est
f Brachilogia
g Antipofora

illud placebat amor / et dicitur ab anti quod est contra
et foros quod est ferre. quasi contra obiectioni res-
ponsionem ferre. Et sequitur ultimo

Tropus est dictio translata

Tropus est dictio translata a propria significatione
ad impropriam congruitatem similitudine causa
ornatus / uel causa necessitatis / Tropus autem
h multiplex est (Sunt autem species eius metha-
i fora catachresis et cetera / Methafora est nominis
uerborum quod translatio. ut si dicam montis nomi-
nem caput pro dicamus / Caput montis ipsius
similiter. uel si in ... ... appellem flo-
rem. ut in Bukardo ... nono ... ...
flos ... ... i. Bukardus. uel si dicam
segetes fluctuant quia uento mouentur
ad similitudinem fluctuum. uel si de equo uelo-
ce dicam aliger equus. uel si de nave in
undis currente dicam remis arat undas uel
sulcat fluctus ... uel sulcos facit
non ad aquas sed ad terram pertinent. uel
si dicam florida uirgo. uel uirginis flos / ut
in Bukardo / quasi florida florem uirgo uir-
ginem peperit uirgo ... ... flores non ...
no ... flos ... uirginitatis / Est autem quando metha-
fora antistrophia id est ... ...
bilis ut inter florem et ... ...
... flos ... ... et ...
floruit / ... in ... ut ... flu-
ctus et segetes. possum enim dicere segetes flu-
ctuant. et non ... fluctus segetant uel
... / dicitur autem antistrophia ab anti
quod est per. et strophos quod est conversio. ... metha-
fora fit per conversionem / ... ...
repetitum dicitur autem methafora a metha quod est
trans et foros quod est ferre. quasi translatio / Cathe-
l cresis est usurpatio alieni nominis / cum res pro-
prio caret nomine ut si dicam qui sororem occidit
... patricida / et differt a methafora
quod methafora nomen ponit rei quae aliud
proprium nomen habet catacresis non dat nomen rei non
habenti / et dicitur a cata quod est ab et cresis quod est usurpatio
k quasi abusio / Methalempsis est dictio gradatim
ascendens ad id quod ostendit / ut est illud
in Bukardo Algidus [?] ... ... ter-
gat leonis Septemis ... ...
... ...
in signum leonis ... in ... Augusti in
mense autem Augusto ... leone ...
... Augustos ... ... et ... ...
... ... in ... anni / et dicitur a metha quod est
trans et lempsis quod est sumptio ...

h Metafora est
i Cathacrisis
k Methalempsis

39

tussimulantur u. ...

transsumuntur .i. dicto alio / quod sonat ad aliud per
quandam similitudinem [illegible] transitionem | Methonomia
transnominatio quod transfert ab una significatione
ad ~~aliquam~~ per [illegible] aliquam proximitate
et fit quando continens ponitur pro contento ut si dicam
theatra plaudunt vel prata mugiunt cum utique
non theatra sed homines in theatro constituti plau-
dant et non prata sed boves in pratis
existentes mugiunt / fit et quando contentum ponitur
pro eo quod continet ut si ardente domo vicini [illegible]
exclamaret [illegible] ardent cum tamen non mo-
[illegible] sed domus in qua continebatur arderet
fit et quando inventor ponitur pro invento ut
in Bucolicis quos inventor [illegible] fecit et ad
[illegible] [illegible] [illegible] ubi [illegible] [illegible]
qui in [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
ponitur pro ipsis [illegible] / fit et quando inventum ponitur
pro inventore ut est illud vinumque [illegible]
[illegible] [illegible] hic pro [illegible] est vinum hic ponitur [illegible]
qui teste Isidoro apud [illegible] vinum invenit
fit et cum materia ponitur pro [illegible] ut in Bu-
colicis ferro [illegible] [illegible] undique [illegible]
[illegible] [illegible] hic ferrum quod est materia
gladii ponitur pro gladio fit et quando [illegible] efficiens
importat effectum ut in Bucolicis [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] pallida mors et [illegible] mors
enim efficit pallorem fit et in [illegible] effectum effi-
ciens intelligitur ut si [illegible] [illegible]
[illegible] intelligatur [illegible] / [illegible]
.i. non [illegible] sed [illegible] efficit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sunt / et dicitur a metha
quod est trans et onomos quod est nomen quasi
transnominatio Anthonomasia est significatio
nominis communis vice proprii nominis ponitur
ut cum per apostolum intelligo designatum [illegible]
[illegible] vel pro nomine [illegible] [illegible] [illegible]
vel cum per [illegible] vel nomine proprium [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]
plus [illegible] in[illegible] intelligo / et dicitur ab anti quod est
per et onoma quod est nomen [illegible] [illegible] in
aliud in [illegible] Epytheton est quod [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] proprio
nomini vel [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible]
[illegible] ut [illegible] Bucolicis / [illegible] [illegible]
ut [illegible] Petrus / [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut Petrus [illegible] / vel epythe-
ton est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] adiectivum
adiungitur [illegible] [illegible] [illegible] non potest ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] / et dicitur ab epi quod est
super et thesis quod est positio [illegible] [illegible] nominis
adiectivi [illegible] nomine proprio Synodoche
est significatio [illegible] [illegible] in[illegible] [illegible]
[illegible] plus vel minus notet [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] plus ponimus et minus

in telligimus ut [illegible] [illegible] [illegible] forte [illegible]
[illegible] non [illegible] in telligimus quod totum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut [illegible] ponit pro
parte / et [illegible] minus ponimus et plus in telligi-
mus ut [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quia [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] intelligimus / et dicitur a sin quod est con
et doche quod est [illegible] quasi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et per parte totum [illegible] in telli-
gimus Onomatopeia est quod [illegible] nomen [illegible]
quod de sono [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] et dicitur ab onoma quod est
nomen et de sono Perifrasis est circulo-
cutio quod ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut si velim dicere Petrus vi-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Petrus
[illegible] [illegible] [illegible] / fit [illegible] tropus
[illegible] ut [illegible] in honesta [illegible] [illegible]
quodam [illegible] [illegible] [illegible] / ut in
Bucolicis [illegible] nono [illegible] [illegible] flos
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] non [illegible] in [illegible]
[illegible] quod est dicere non [illegible] [illegible]
quod ut est que dicitur honesta [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut in Bucolicis [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / et dicitur a [illegible]
quod est [illegible] et [illegible] quod est locutio [illegible] [illegible]
[illegible] Yperbaton est transgressio [illegible] [illegible]
ordine [illegible] [illegible] species sunt [illegible]
Anastropha | ysteron | [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible] | [illegible] | et dicitur [illegible]
ton ab yper quod est [illegible] et baton quod est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel transgressio que in
verbis fit Anastropha est verborum ordo prepo-
sterus ut in Bucolicis [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible]
[illegible] / et dicitur ab ana quod est [illegible] et stro-
phos quod est [illegible] quasi [illegible] ordinis [illegible]
sio Ysteronprotheron est ordo sente-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut si dicam co
~~[illegible]~~ et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] / et dicitur ab ysteron
quod est post et protos quod est primum et thesis
quod est positio quasi post posterior positio-
nis / quod primum esse debebat Et ab hoc
tropus [illegible] [illegible] / ysterologia [illegible]
ab ysteron quod est post et logos quod est sermo
[illegible] post positio [illegible] [illegible] Pa-
rentheses est / ut [illegible] ysidorus / [illegible]

L. Methonomia

ly. Anthonomasia

n Epytheton

o Synodochen

Onomatopeia

Perifrasis

Yperbaton

Anastropha

Ysteronprotheron

Parentheses

ponimus sententiam interim / que ex medio remota
remanet integer sensus ut in Bursardo Mor-
bosiens si forte pecus vos vocat colonus per
~~parenthesim interpositum est cum tamen ...~~
[illegible] signo prius [illegible] iungeret est / hic enim hoc
quod dicit vos vocat colonus per parenthesim inpo-
situm est eo enim [illegible] sublato integer
durat sensus. Et dicitur a para quod est iuxta et inter
et thesis quod est positio quasi interpositio. ¶ Themesis
est divisio unius dictionis per interpositionem alte-
rius / ut si dicatur saxo cere comminuit brum
vel per interpositionem plurium vocum ut in Bursar-
do Seu gelidi septem cadens / ubi [illegible]
tiones hic [illegible] iste due dictiones scilicet cere-
brum et septentrionis per themesim scinduntur
Et non quod per diagonesim dividi [illegible] per themesim
sim dicto per parenthesim ergo dicitur a the-
ma divisio. ¶ Synchysis est yperbaton ex om-
ni parte confusum ut in Virgilio tres notus abre-
ptas in saxa latentia torquet. Saxa vo-
cant Itali mediis in fluctibus aras. ¶ Constru-
ctio est notus id est ventus meridionalis tor-
quet tres naves abreptas in saxa latentia
in mediis fluctibus que saxa Itali vocant
aras. Et hec [illegible] confusio hic est quod iste di-
ctiones in mediis fluctibus ubi [illegible] po-
nuntur tamen deberent potius poni in primo
post illarum dictionum latentia. Et dicitur a syn
quod est con et chysis quod est fusio quasi confusio. ¶ Yperbo-
le est excessus fidem excedens ultra quod
credendum sit / isto enim tropo aliquis ultra
fidem excedunt augendo ut in Alexandro sig-
nificando ultra certum quam ultra fidem exce-
dunt ut voluntas loquentis non fallentis
appareat per hunc tropum. Aliquid ultra fide
res augetur ut in Bursardo Ex more fuit ast
fragor. Aliquid minuitur ut si dicatur petrus est
tenuitudine minor saxo dumme (?) ratione in
genior. Et dicitur ab yper quod est super et bole quod est iacti-
o quasi sententia super credulitatem. ¶ Allegoria
est / alieni loquium sic quod aliud in voce dicit
et aliud in intellectu capitur ut in Abraham
duos filios dicit habuisse unum de libera alte-
rum de ancilla. duo intelliguntur testamenta per
vetus in servitute et novum in libertate genitus
Et dicitur ab alleon quod est alienum et gorie quod est sermo
vel signum quasi alienum vel signum. ¶ Huius autem tro-
pi septem sunt species / scilicet yronia / antiphrasis /
Carientismos / Enigma / Paroemia / Sar-
casmos / Astismos. / Yronia est tropus dicens
contrarium quod continetur et certo modo et gestu ad
hoc in pronuntiatione [illegible] quo vel gestu intellig-
i se irrisio et propter contrarietatem intellig-
imus contrarium / quod dicit ut in Bursardo Tur-
num [illegible] subito moventem invenitis
Nobile pastoris vulgus ubi venit non no-
bile sed ignobile vulgus fuisse intelligitur. tropo
isto plerumque utimur sed [illegible] con-

lia ut virgines [illegible] ad vinitas quasi [illegible] [illegible]
Et dicitur ab yron quod est dissimulatio sit enim yronia per
quandam vocis elevationem. ¶ Antiphrasis est dictio
per contrarium intelligenda ut si morte dicatur parca
eo quod nulli parcit vel nemus locus umbrosum
sicut appellatur lucus eo quod non lucet. Et dicitur ab anti
quod est contra et phrasis quod est locutio quasi locutio
per contrarium intelligenda / differt enim antiphrasis
ab yronia in hoc quod yronia per solam pronuntiationem et modo
pronuntiationis dicit intelligi quod intendit ut si
intelligas vel ludentes nos in [illegible] et dicat
[illegible] ... multum placet michi vel sine dubio
in dulcibus [illegible] amicitudine [illegible] intelligitur
et quomodo [illegible] loquitur aliud quod [illegible] sonuerit ex
satis ¶ Antiphrasis vero non per pronuntiationem
sed [illegible] ... importat intelli-
gentiam ut si ethiopem album vocem / ¶ Enigma
est obscura sententia que difficile possit
intelligi / ex quadam rerum occulta similitudine
intelligenda ut est illud patrum progenies ge-
nuit matrem in alvo quod utique tradit [illegible]
thomis archiepiscopi filii eius [illegible] occide-
runt in [illegible] / talis est illud quod Sampson phi-
listeis proposuit / de comedente exivit cibus
et de forti exivit dulcedo / per quod significabat
favum fluxisse ex ore mortui leonis / legi-
tur enim non [illegible] quod enigma interpretatur
obscurum. ¶ Carientismos est tropus quo dura
dictu gratius proferuntur sic dum [illegible] do-
mum veniens [illegible] an eum aliquis quesi-
verit et respondet sibi bona fortuna quesivit
nos ex quo [illegible] intelligit non quesitum in[illegible]
tur ~~gratiosissimus~~ gratiosissimus. a carinos quod
est gratia et mos moris quasi gratiosus mos
loquendi. ¶ Paroemia est proverbium accommoda-
tum rebus et temporibus ut dum est tibi
contra ~~stimulum~~ stimulum calcitrare dum sig-
nificare volumus quod difficile sit resistere [illegible]
temporibus ut si venientem ad nos illo de quo
loquebamur subito conticescamus ut aliquis
nos dicat lupus in fabula volens per hoc
significare quod per illum adveniente tacuerimus
qui more lupi sermone [illegible] abstulit lupus
enim / ut Ambrosius si prior hominem viderit
mutitatem sibi inducit. Et dicitur a para quod est pro
et nomos quod est nomen ~~[illegible]~~ quasi dictum
quasi proverbium / ¶ Sarcasmos est hostilis deri-
sio cum amaritudine quadam ut si quis occiso
latroni stanti in patibulo dicat purge me
et tolle eum quo me polluisti et dicitur a sarcos
quod dicitur a sarcon quod est corrosio mutua cum
hoc irrisio corrosiva est. ¶ Astismos est ur-
bana irrisio sive urbanitas impetitur [illegible]
cum ut si vero alicui [illegible] vicinium
unde velim et dicatur Qui de [illegible] [illegible]
[illegible] ille audiat pe-
tri [illegible] vox cum enim tamen vox

a Antiphrasis
b Enigma
c Carientismos
d Paroemia
e Sarcasmos
f Astismos

Themesis
Synchysis
Yperbole
Allegoria
Yronia

animali mugiunt et dicitur ab anthos quod est flos et mos
g moris quasi florens mos de psalmis // Omozeu-
sis est demonstratio rei minus note per similitudinem
rei que magis nota est. Huius sunt tres species
h scilicet ycon parabola paradigma // Ycon est personarum
vel rerum que personis accidunt comparatio
per similitudinem ut si bonum predicatorem compararem paulo
rerum que personis accidunt ut si dicam petrus
est salomon sapientia / vel hector audacia / vel
absalon pulchritudine / ycon autem interpretatur
i imago // Parabola est rerum genere dissimilium com-
paratio ut nox enim sicut nox tegit multas
vel si viri audaces leoni comparentur [illegible] cum simi-
litudine [illegible] sacrum forte non genere sed ge-
nere [illegible] et dicitur a para quod est iuxta et bole quod est sen-
tencia quasi comparatio dissimilium iuxta sententi-
k am // Paradigma est enarratio exempli horta-
tis nos ad aliquid vel deterrentis ab aliquo / ho-
rtantis ut est illud Si xpus pro nobis animam suam
posuit dignum est ut et nos animas nostras
pro illo ponamus / deterrentis ut est illud memo-
ramini uxoris loth / que post tergum respiciens
versa in statuam est salis. et dicitur a para quod est iuxta
et digma quod est ostensio quasi ostensio iuxta
talium rei / Omozeusis autem cum iste sit species
dicitur ab omo quod est similis et zeusis quod est noti-
l cia quasi noticia rei per similitudinem // Proso-
popeia est [illegible] cum res in [illegible] et cum loqui non
potest loquens inducitur ut si ierusalem ci-
vitas inducitur sic loquens ad iudeos Filioli
mei quos in me [illegible] sanguinis filii dei effusi
filios dei fecit in [illegible] quod ego mater
vestra [illegible] babilonis [illegible] / Fit etiam
prosopopeia cum res inanimate inducuntur
simul loquentes ut si flos in [illegible] loquens
ad solem Cur mihi phebe meos [illegible] colores
[illegible] / Fit et cum res animate sed
irrationalis loquitur vel animate sed irrationali
ut si lupus dicat agno [illegible] meum
quod [illegible] Et [illegible]
mo [illegible] ut res utrinque inanimatas vel
utrinque animatas vel ut res sunt [illegible]
[illegible] vel irrationalem [illegible] proso-
popeia / et dicitur a prosopo quod est persona et poio quod est fingo
m quasi nove persone fictio // Apostropha est cum
loquimur absenti quasi presens sit ut si di-
cam Dic mihi paule tu [illegible] quem in paradiso
raptus audivit verba que non licet homini loqui
Sit enim sermo meus ad paulum absentem tam-
quam presentem dirigitur / et dicitur ab apo quod est a
et strophos quod est conversio quasi conversio sermonis
n ad absentem // Parenthesis est cum interpositio pro-
[illegible] / ut si dicam sol est mihi in centro vel
in leone [illegible]
est in centro vel in alio [illegible] signo sed quod
[illegible] signo [illegible] in ipso esse dic-
tiones loquendo / et dicitur ab [illegible] quod est inter

g Omozeusis n Parenthesis
h ycon
i Parabola
k Paradigma
l Prosopopeia
m Apostropha

et thesis positio quasi inter positio id est interpositio per
ipsam enim interpositio perficitur [illegible] / Di-
citur iste tropus alio nomine // Paralange — Palange
que dicitur a para quod est iuxta et allon quod est ali-
enum et logos sermo quasi cum iuxta alienum
sermonem loquimur quod interpositio perficitur
[illegible] // Emphasis est cum admirationis expressi- — Emphasis
one [illegible] proprium nomen ponitur pro mobili
ut est illud Crisostomi / paulus ingenii et
pietatis [illegible] totus [illegible] id est
[illegible] vel [illegible] fit petrus apo-
stoli [illegible] / vel [illegible]
[illegible] et dicitur ab en quod est in et
phasis quod est expressio quasi expressio // Lepos est — Lepos
cum quadam urbanitate personam unius verbo
plurali alloquimur / ut si dominum abbatem
alloquens dicam vos domine abbas [illegible]
[illegible]
et interpretatur lepos urbanitas // Anthiteton — Anthiteton
est cum plures dictiones [illegible] uno modo in-
[illegible] quibus tandem alie dictiones quedam
respondent vicissitudine ut est illud / Elegit
[illegible] ab homine
surgit [illegible] templum dei
[illegible] respondet
[illegible] sub-
sistunt et adveniunt [illegible] ut si dicam
[illegible] job fuerunt [illegible] prudens et
patiens / hic enim ad [illegible] referuntur
[illegible] ad iob [illegible]
et dicitur ab anti quod est contra / et thesis quod est positio
quasi positio [illegible] // Methabolo- — Methabolo
lo est cum [illegible] verbis in voluntate
[illegible] loquentis
[illegible] pulchritudo / ut est illud [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et dicitur ab [illegible] quod est [illegible] et bole quod est sen-
tencia quasi [illegible] multiplicata
Eufemismos est quando [illegible] — Eufemismos
per quandam [illegible] ut
est illud [illegible]
vel laudabit [illegible] laudat [illegible] ipsa
laudatione [illegible] et dicitur ab eu
quod est bonum et mismos quod est [illegible]
[illegible] // Epinomon est cum admirationis expressi- — Epinomon
one [illegible] ut deus
deus meus vel [illegible] et dicitur
ab epi quod est super et nomen quod est [illegible]
[illegible] // Omopaton est cum [illegible] — Omopacion
[illegible] vel [illegible]
ut est illud [illegible]
[illegible] est [illegible] cordis et [illegible]
et dicitur ab omo quod est similis et pathos quod est pas-
sio quasi passio [illegible] similis [illegible]
[illegible] // Antropospatos — Antropospatos

Omophos

... est quando aliquid committitur passio absurdi verbo ... est illud ... nomen ... ut ... ut est illud quod deus prophetis loquitur ... [illegible] ... in tranquillitate ... [illegible] ... est / et dicitur ab anti quod est contra / et pathos quod est passio / quasi committitur passio alicui verbo. Omophos est cum res ignota exponitur per aliam rem eque ignotam / vel magis ignotam / ut si quesiero a medico quid sit pronosticum / et ille michi responderit / pronosticum est vim egritudinis coequalitate symptomatum cognoscere / hic enim pronosticationem exposuit michi per symptomatum cognitionem / nec est difficilius sit michi intelligere quid sit symptomaticum quam quid pronosticum / et dicitur ab omo quod est simile ... quasi notatio ... [illegible]

Antimetabola

Antimetabola est ... locutionis ... in verbis ... ut si dictum [struck through] ... ut sic non ut edas vivas / sed edas ut vivere possis. Et dicitur ab anti quod est contra et meta ... et bole ... [illegible] ... unde est / in quo tamen ... nescio quid ...

no bn

... [illegible] Vocabula ista figurarum sicut interpretationes sunt / sicut ... olim doctoribus ... sicut in aliorum tractatibus legi ... / si quid subrepsit ... electioni / sed ignorantie imputetur ... multam vim ... video ... sed theologi ... [illegible]

no

... expositionibus ... [illegible] ... / ut troporum / varietates ... multitudine ... [illegible] ... quos proprie ... Capitulum de accentibus

Accentus est certa lex

Accentus est certa lex et regula ad discernendum vel elevandum syllabam uniuscuiusque dictionis / et sciendum quod duos solum accentus [struck through] alios quos antiquitas habebat omisi. Ponam istos enim duos solum / scilicet acutum et gravem / ut nobis videtur necessarios. Acutus igitur accentus est quo syllaba aliqua in loquendo vel in legendo elevatur / ut si dicatur ... mediam syllabam acuendo et elevando. Gravis autem accentus est quo syllaba aliqua in loquendo vel in legendo deprimitur / ut si dicatur tabula mediam syllabam comprimendo. Circumflexum vero accentum non descripsi / ibi enim licet ... syllaba elevatur et postea ... deprimitur. Omnis monosyllaba dictio ... tamen ... si ... in hoc loco ponetur

Accentus est

Acutus accentus

Gravis accentus est

in quo principalis accentus acuitur / ut sit quasi ... et ... flos. Attendi autem potest accentus in mediis dictionibus vel ... iudicatione autem aliquando in ultima syllaba / aliquando in antepenultima / aliquando in penultima sicut postea videbitur. Et nota quod tres enclitice coniunctiones / scilicet que / ve / ne / licet sint monosyllabe non acuuntur sed gravantur / quando ponuntur post ... ut ... [illegible] ... quasi inclinative ... [illegible] ... ut ... Nota quod ... componitur cum nomine ut ... vel cum adverbio ... tunc syllaba ... accentuatur ut ... in metro ... in legendo ... [illegible] ... Nota quod monosyllaba dictio ... si penultima fuerit longa illa acuitur / ut ... si penultima fuerit brevis tunc antepenultima acuitur ... ut ... Excipiuntur iste ... que in compositione ... [illegible] ... Dico quod dictiones ... sive sit longa sive brevis / ut deus ... [illegible] ... Hebraica ... barbara ... [illegible] ... declinationem ... [illegible] ... latinorum ... Nota quod ... [illegible] ... hic ... diffinitur.

no

no

no

no

no

no

no

repetitus fuit in fine accentus / quod si penultima habet
sillaba nichilominus acuetur more monosillabe
ut perdiu ... Nota quod / quod enclitica convertit accentum
sillabam / si in medio precedente / sive dictio illa sit
dissillaba / sive pollisillaba / cum enclitica convertit
... Nota quod ... / quod dictio sincopata / in illa sillaba
... est / ... / ut dictio ... integra
... / ut in dictio ... in ...
... capit ... / ista sillaba ...
... per sincopam subtrahimus istam sillabam
... / ut ... / Ista dictio ...
... sincopata ... in ista sillaba ...
... quod in ... sillaba ... debebat ...
... dictio ... integra ... quod non ... in
dictione sincopata ... sequitur ...
ut in dicto audiunt ... dicto ... in ista
sillaba ... quod per sincopam subtrahitur
... audiit ... audiunt / ut ...

[illegible]

no

z nō sp̄n ion

nō sp̄n ...

nō sp̄n ...

nō Barbaz sp̄n

nota ... hebr Barba

nō sp̄n ...

nō

nō

nō

nō

[illegible]

Versus est oratio apta

Versus est oratio / apta certa pedum / et temporum dimensione conpacta / pedum autem hic vocamus / certum numerum sillabarum / versum componentium / tempus vero dicitur dictio brevis vel longa / quia sillaba versum conponens pronunciatur / ut dicto / quia sillaba longa in pronuncione versus aliquantulum diu protrahitur propter moram longioris prolacionis duo enim habet tempora dicuntur / sillaba vero brevis quia fine moratur subito in pronunciacione dimittitur unum enim habet tempus sine prolacionis demorancia

Versus autem aut est exameter / aut pentameter / exameter est qui sex pedibus constat / pentameter qui quinque constat pedibus / [illegible]

[illegible]

e ex quatuor digitis / et uno spondeo / et uno trocheo
ut cum dico / ingenii / unus digitus est / ut autem
dico ti geni / alter digitus est / ut non dico tu ge-
nue / tertius digitus est / ut autem dico / venit / spondeus
est / ut non dico virgo inest / quartus est digitus / ut
autem dico vir trocheus est exemplo in isto versu
et digitum spondeum et trocheum habes ¶ Aliter au-
tem pentameter est qui ex quinque pedibus constat /
ut cum dico virginum / digitus est / ut autem dico [illegible]
us ho / alter digitus est / ut non dico nove. Iam-
bus est ¶ ut autem dico tu puer anapestus est / ut
non dico la prius tribrachus est ¶ Constat ergo iste
pentameter versus ex duobus digitis / et ex uno spon-
deo / et ex uno anapesto / et ex uno tribracho / qui
utique quinque sunt pedes ¶ Nota etiam quod digitus
quatuor habet tempora / quorum duo in prima sunt
computata cum syllaba / que longa est ¶ Reliqua
non duo habentur in duabus brevibus syllabis /
Spondeus quoque / constat duabus longis syllabis
et / quarum unaquaque duo habet tempora / quatuor hec
tempora inveniuntur Trocheus vero constat una
ex longa / et altera brevi / tria solum tempora
continetur ¶ Anapestus autem / tot habet tempora quot digitus
Iambus vero et tribrachus / tot quot trocheus ¶ Nota
quod syllaba non eandem semper habet situm in pede / quem
habet in dictione / sicut cum dico ~~[illegible]~~
~~[illegible] virgo [illegible] exemplo cum digito~~
qui est in geni ista syllaba in est ultima in pede
et penultima in dictione ¶ In pede autem digito
qui est ti geni ista syllaba ti est ultima in dictione
et prima in pede / et ut dactilus consideret ¶ Nota etiam
quod in versu nulla vocalis debet sequi [illegible] duabus
dictionibus / unde iste versus non valet / [illegible]
[illegible] retinet et plurimum [illegible] eo quod post
que ponitur ista vocalis a / ut dicit plurimum [illegible]
¶ Nota etiam quod post dictionem terminatam in vocalem /
non potest poni dictio incipiens a vocali / unde
iste versus non valet / ~~Spiritus alme veni / et~~
~~corda [illegible]~~ / eo quod post istam vocalem
i ponitur altera vocalis scilicet e ¶ Nota quod sicut [illegible]
[illegible] ante predictum est / quinque sunt vocales scilicet
a e i o u / alie littere omnes dicuntur consonantes
Consonantium autem quedam a sono proprio incipiunt
et in vocalem terminantur / et vocantur mute scilicet b c d
f g k p q t / quedam non a vocalibus incipiunt / et in
sonum proprium terminantur / et vocantur semivocales
et sunt iste l m n r s x / quarum quatuor
vocantur liquide scilicet l m n r eo quod inter
mutas vocales sequentes liquescere faciunt /
ut indifferenter et corripi valeant / et produci unde
hoc modo tamen in solis l et r fiant / sed m et n apud
antiquos liquescebant ¶ Nota etiam quod [illegible] muta
et aliqua ponitur [illegible] istarum duarum liquidarum
l vel r / tunc vocalis precedens / si natura brevis
fuit / indifferens erit / et potest corripi vel
produci / ut patris / hic ista syllaba pa indifferenter
ponitur propter mutam et liquidam / si autem vocalis
illa naturaliter longa [illegible] fuerit tunc

propter mutam et liquidam non potest indifferens sed
semper longa ut matrem ¶ Nota quod apud versifi-
catores / [illegible] reputatur / non enim littera / sed [illegible]
[illegible] nota ¶ Nota quod i et v sequente vo-
cali / consonantes reputantur tantum in principio / quam
in medio dictionis / exemplum in principio ut iam venis / in
medio ut [illegible] ¶ Nota quod i posita inter
duas vocales duplex consonans efficitur ut ma-
ior eius / in hoc tamen verbo [illegible]
[illegible] consonantis accipitur ¶ Nota etiam quod x et z
duplices sunt consonantes [illegible] in dicti-
onibus [illegible] et non est duplex consonans sed simplex
¶ Nota quod omnis syllaba dyptongum habens / semper
producitur / ut gaudeo [illegible] / et licet forte dyp-
tongus sit implicata per synerisim / ut [illegible]
[illegible] / vel [illegible] / semper tamen producitur
¶ Nota / quod omnis syllaba / [illegible] habens / semper producitur
vel semper habet produci / est autem positio quando in
eadem syllaba vel in duabus unam vocalem due con-
sonantes sequuntur / in eadem ut [illegible] hic
ista vocalis a longa est positione quia in eadem
syllaba due consonantes sequuntur eam scilicet n et t
in duabus syllabis fit positio / ut si dicam ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ virgo ~~[illegible]~~ ¶ hic [illegible] ista
syllaba tam que est prima huius pedis longa est posi-
tione quia post a ponuntur due consonantes
in duabus syllabis scilicet m et g ¶ Similiter ista syllaba vir
que est ultima huius pedis longa est positione eo quod
post vocalem i ponuntur due consonantes scilicet r
et v loco consonantis posita ¶ Nota etiam quod vocalis
quam sequitur x longa semper est positione ut
[illegible] eo quod x sit duplex consonans similiter quando
i ponitur inter duas vocales quia duplex tunc
efficitur consonans [illegible] vocalis ipsam precedens
longa erit positione ut maior / similiter quod z duplex
est consonans / vocalis ipsam precedens / longa erit
positione / ut gaza ¶ Nota quod quando in eadem dictione
[illegible] vocalis post vocalem ponitur / nisi ut [illegible]
[illegible] vocalis habeat / et [illegible] fit [illegible]
in consonantem / tunc semper potest corripi / ut si
dicam studio ¶ hic [illegible] ista vocalis i corripitur
est quia sequitur [illegible] altera vocalis scilicet o [illegible]
[illegible] dius dicit diu [illegible]
[illegible] semper [illegible] dius
dissillabum est / [illegible] si fiat polisillabum [illegible]
[illegible] / ut fieri [illegible] corripiunt
ut [illegible] / [illegible] / et [illegible] ut [illegible]
[illegible] corripiunt etiam et [illegible] singulares
quinte declinationis / si penultimam vocalis [illegible]
[illegible] precedit ut spei / ut si consonans precedit
penultimam syllabam tunc vocalis ante vocalem corri-
pitur / ut fidei [illegible] corripitur et omnis genitivus
terminatus in ius ut illius [illegible] qui omnes
in metro vocalem ante vocalem indifferenter
habent per duos [illegible] quorum unus semper
[illegible] producit scilicet alius / et alterius / quorum
[illegible] semper corripit [illegible] alter-
[illegible] in [illegible]
syllaba omnino [illegible] est / ut ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ / [illegible] / ~~[illegible]~~ ¶ Nota

Margin notes (left): digitus; spondeus; trocheus; anapestus; iambus; tribrachus; xv; nota; nota; xv; vocales; consonantes; nota

Margin notes (right): nota; nota; i. v sequente; i. inter duas vocales; nota x z [illegible]; nota; i. positione est; xv; nota; nota; xv nota

in omni preterito dissillabo cum quibus eciam sequentes primas sillabas producunt ut vidi video. Excipiuntur quatuor verbalia a suo verbali ut fui sum fuit. Excipiuntur eciam isti bibi dedi et a findo fidi et a scindo scidi et steti. Nota quod iste preposiciones pre de se e in composicione semper producuntur ut prepono depono seduco educo et tamen vocali sequente corripiuntur ut preit deest. Nota quod hec preposicio re utrobique breviatur ut refero, nisi quod due consonantes sequantur, tunc enim producitur composicione posicione ut reddo respondeo. Duo eciam producunt etiam sed reicio et refert refert posicione producit ut in hiis habeo nec refert quod cuius loco quod cuius habeo nec distat. Nota quod hoc adverbium bis in composicione corripitur ut bipes, nisi duplex sequatur consonans, tunc enim producitur ut bissextus, sed omnino tunc posicione. Nota quod hec preposicio di in composicione producitur ut diduco, corripitur tamen in hoc nomine disertus et quando componitur cum greca dictione similiter corripitur ut dissillaba. Nota quod que in dictione composita est in finalis sillaba, prima per composicionem dictionis tamen brevitatur in media dictione ut tubicen preter tibicen et ibidem et ubique. Nunc in ordine vocalium dicitur omnes dictiones sunt posite de quantitatibus primarum et mediarum sillabarum prout accidit et primo de hiis que ante b, secundo de hiis que [illegible] ante b, tercio de quibus [illegible] ante b.

A ante B in primis sillabis

A ante b in primis sillabis corripitur ut sabba et labor laboris preter fabula fabor fabula labor laboris flabam flabo stabam stabo nabam nabo labes tabes pabulum tabi tabo stabulo stabo flabella non primas sillabas in dominus habent. In mediis quoque a ante b corripitur ut sillaba. Excipiuntur dei et ablativi plurales prime declinacionis ut dualibus [illegible] et preteritum imperfectum et futurum in dictionibus prime coniugacionis ut amabat amabo preter dabam et dabo dum componitur ut laudabam laudabo que breviantur. Excipiuntur eciam simplicia producencia a ante b quando producunt dum componitur ut labor laboris elabor elaberis. Sed nec talibus [illegible] in memoriam alibi ponitur, quamvis sit. Excipiuntur sunt sillabe dictionis [illegible] posite [illegible] sillaba [illegible] composita sunt [illegible] producuntur prima sillaba composita ut imperbus vel superbus semper eadem sillaba corripitur [illegible]. Excipiuntur plus quam [illegible] in [illegible] posui. A ante c est brevis ut tacos [illegible]. Excipiuntur quatuor a ante c ut baccus vel pax ut pacis preter pacifer plato [illegible] vacuus. [illegible] et mattheus [illegible] tatus [illegible]

[illegible] ut acer quod imperat non [illegible] sed sanctitudinem. Excipiuntur non primam sillabam in dominus habent. In mediis quoque a ante c corripitur ut monachus. Excipiuntur opacus cloaca et appellativa tercie declinacionis in ax ut fornax fugax que in obliquis producunt a ante c ut fornacis fugacis; preter [illegible] in [illegible] quem [illegible] in obliquis corripiunt. [illegible] ut tractus [illegible] ut [illegible] preter [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] producit. A ante d brevis est in primis sillabis ut gradus. Excipiuntur vado [illegible] gradior suadeo vado [illegible] [illegible] vado [illegible] gades. In mediis quoque sillabis a ante d corripitur ut naias naiadis pallas palladis, preter [illegible] [illegible]. A ante f est brevis in primis sillabis ut safirum preter [illegible] quod [illegible] significat. In mediis quoque sillabis a ante f corripitur ut [illegible]. In primis sillabis a ante g corripitur ut [illegible] magis magus. Excipiuntur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vagio vagis vagit que [illegible] dolorem exprimunt [illegible] vagina [illegible] in quibus [illegible] producit a ut pagus [illegible] vel f ut fagus que omnia producuntur preter plaga quod significat [illegible] vel regionem [illegible] ut qui notat [illegible] longum [illegible] et preter flagellum [illegible] plagellum. In mediis quoque sillabis a ante g corripitur [illegible] prime vel secunde declinacionis ut naufragus naufragium preter [illegible] areopagus suffragium, preterea et que [illegible] sunt declinacionis ut imago virago indago [illegible] [illegible] et preter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et preter illa quoque [illegible] quorum simplicia [illegible] non sunt [illegible] vel [illegible] ut suffragor suffragium [illegible] [illegible]. In primis sillabis a ante l est brevis si sit in [illegible] dissillaba ut qualis talis preter [illegible] [illegible] [illegible] qui est mobile [illegible] palam pala palos et preter [illegible] ut [illegible] [illegible] preter salis salus salutis que omnia corripiuntur preter alos alitis [illegible] [illegible] breviantur ut thalamus preter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. In mediis quoque a ante l est brevis si sunt nomina prime vel secunde declinacionis ut ytalus ytalia [illegible] [illegible] vel si sunt obliqui casus primitivorum ut hannibalis [illegible] [illegible] sunt [illegible] producunt ut [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] quoque et [illegible] corripiuntur. A ante m in dissillabis producitur in prima sillaba ut [illegible] clamo sed [illegible] [illegible] [illegible] polisillaba producuntur ut [illegible]. Excipiuntur [illegible] clamus [illegible] clamis et polisillaba sunt corripiuntur ut [illegible] [illegible] preter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. In mediis

a ante m corripitur si in fine nominis inveniatur ut [illegible]
[illegible] ut thalamus bigamus bigamia preter unum que quod
in infinitis quod producitur venit quoque producuntur
ut [illegible] preter balsamus ¶ Dissillaba etiam [illegible]
omnia producuntur dum componuntur ut clamo proclamo
preter amo ut ad amo et preter tamen ut ad [illegible]
que corripiuntur ¶ omnia etiam ut flammula [illegible]
in omni coniugatione a ante m producitur ut [illegible]
doctamus audiamus preter damus dum componitur ut
circumdamus ¶ A ante n in dissillabis est longa
ut canus [illegible] ¶ Excipiuntur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] canis [illegible] et canis nomen [illegible] [illegible]
corripiuntur ut [illegible] [illegible] [illegible] preter [illegible]
[illegible] [illegible] et preter illa que ducuntur [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
producuntur ¶ In mediis sillabis a ante n corripitur
dum sit dicto [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] preter [illegible] et [illegible] [illegible]
producuntur ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
monte a nomine gentis [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] et nomina locorum ut [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] corripitur ut [illegible] [illegible] [illegible]
Et sit nomen loci corripitur ¶ Nomina [illegible]
et a ante n in [illegible] producuntur ut [illegible]
[illegible] [illegible] ¶ Nomina [illegible] [illegible] declinationis
producuntur ut Jordanis [illegible] [illegible] preter
[illegible] quod corripitur obliqui [illegible] [illegible] a
ante n producuntur ut [illegible] [illegible] ¶ [illegible]
producuntur ut [illegible] [illegible] preter [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] ¶ A ante p in [illegible]
sillabis corripitur ut [illegible] [illegible] ¶ Excipiuntur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ¶ In mediis
[illegible] sillabis a ante p corripitur ut [illegible] [illegible]
[illegible] preter [illegible] [illegible] [illegible] ¶ A
ante q [illegible] [illegible] [illegible] sillabis ut [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] ¶ In mediis [illegible]
sillabis a ante q corripitur ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] ut [illegible]
A ante r [illegible] [illegible] [illegible] sillabis ut [illegible]
[illegible] [illegible] ¶ Excipiuntur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] que [illegible] [illegible] ut [illegible] corripitur
¶ In mediis [illegible] sillabis a [illegible] [illegible] [illegible]
dicto [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] ¶ Excipiuntur [illegible] [illegible]
et [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] preter [illegible] que [illegible] nomine
[illegible] et preter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] producuntur ¶ Obliqui [illegible] [illegible] a ante
r producuntur ut [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] preter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nomen est [illegible] quod est [illegible] producitur
ut [illegible] [illegible] ¶ Excipiuntur [illegible] [illegible] nomina
[illegible] sillabarum que producuntur ut [illegible]
[illegible] [illegible] que non plures sunt
sillabarum [illegible] corripiuntur ut [illegible]
[illegible] ¶ Excipitur et hoc nomen [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sillabam producit [illegible]
ponit loquens [illegible] [illegible] nomen de [illegible]
[illegible] dicit [illegible] [illegible] ubi [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ¶ Excipiuntur omnia [illegible] [illegible]
sunt coniugationis que [illegible] a ante
r [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
et [illegible] in aliis quoque coniugationibus ¶ Excipitur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] ¶ A ante s in dissillabis longa est
ut [illegible] [illegible] preter [illegible] [illegible] [illegible]
sille corripiuntur ut [illegible] preter [illegible] [illegible]
[illegible] ¶ In mediis sillabis [illegible] a ante s
[illegible] dicto [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] preter [illegible] [illegible]
[illegible] que non [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
que [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible]
t [illegible] [illegible] sillabis ut [illegible] [illegible]
preter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] catholicon [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] a ut mater [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] In
mediis [illegible] [illegible] [illegible] ¶ [illegible]
sunt [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] preter penates [illegible] [illegible]
et [illegible] ¶ Excipiuntur et [illegible] nomina
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] preter [illegible] [illegible]
¶ Excipiuntur et nomina [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] que [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] Obliqui non [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] quoque
producuntur ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] preter
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ¶ [illegible] [illegible] [illegible]
vel [illegible] et [illegible] [illegible] producuntur ut [illegible]
[illegible] preter [illegible] [illegible] ut [illegible]
A ante v [illegible] [illegible] [illegible] sillabis ut [illegible]

-uus E excipiunt gal[?] in fine gratuitus fluctuans
infimus vtimus fortuitus pertinus petimo et qui l
mutat precedente frango vt clamus clamus flatus
In medijs quoque sillabis u ante v corripitur vt
tortuus bituus Excipiunt mortuus pruui-
us andegauus ingenuus conclaue cadauer
papauer et omnia preteritum et supina ante
v vt tinnium [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] e ante b [illegible]

Capitulum B in primis sillabis

E ante b in primis sillabis breuiatur vt ebes ebe-
nus Excipiunt ea in quibus due consonantes
precedunt e vt arber glebe Excipiunt etiam
preterita imperfecta que sunt dictiones sillabarum vt fle-
bam merebam lebat et dat et ablativus plures quinte
declinationis qui sunt disillabi vt rebus spe-
bus diebus Excipiunt etiam ista debeo debi-
lis et debilitas thebe phebus phebe inebri-
at vel inebriat nebus que omnia
producunt In medijs sillabis et e ante b co-
rripitur vt celeber Excipiunt dativus et ablativus
plures quinte declinationis vt speciebus diebus et preterita
imperfecta in vis 2e 3e et 4e [illegible] co-
niugationis vt docebam legebam audiebam
et futura similiter e ante bo et bor vt docebo doce-
bor Excipitur etiam hoc nomen ephebus que
omnia producunt E ante c breuius in primis si-
llabis vt pecus specus Excipiunt ista
mechus [illegible] secum fecundus tecus quieta
sedes fecus vectes tectum echo preco merum
tecum secus secus echinus In medijs sillabis
E ante c longa vt uer nec [illegible] de-
ci affecti Excipitur hoc nomen senectus et quedam
composita a decus vt dedecus dedecoris et
composita de decor vt indecorus dedecor et
decor dedecus etc vt quod decoro etc vt de-
coro decor etc vt decor de decus vt de-
cus E ante d est longa in disillabis vt
credo sedo Excipiunt pes pedis vt credo
ledo pedum redeo et edo et comedo et credo
perdo positum et pollisillabum corripiunt vt mo-
dicus sedeo preter fidelis et preter diuitiae a-
longa vt et modius modicus etc et erdo
tedium tedia In medijs sillabis e est longa
ante d vt credo pinguedo dulcedo Exci-
piunt illa que per mutam et liquidam in
disillaba sunt vt expedit expedit [illegible]
dit Excipitur et hoc nomen mercedo quando
notat hominem [illegible] qui uero uocat
[illegible] [illegible] [illegible] producitur et regulatur
[illegible] et cum tertia in dat corripiunt vt an-
dromeda et unum proprium quod laomedon et de-
di compositum vt venundedi et edo es est co-
positum vt comedo preteritum autem perfectum et ipsa ab
ipso formata producunt de quo comedo vt com-
edi comederim comederim comedissem comedero
Excipiunt et expedit impedit perdit et composita
a pede vt bipedis compedis et assidet et inc
[illegible] que omnia corripiuntur E ante

f in primis sillabis est breuius vt nefas nefero per
refero quod est inpersonale et pono producitur vt que
ille refert tenus contingit preter dolis [illegible]
vel distat preter ista prepositiones pre de e que in
compositione producuntur E ante f vt offero defe-
ro effero In medijs quoque sillabis e ante f cor-
ripitur vt elephas E ante g in primis sillabis
breuius vt lego legis Excipiunt lex legis
rex regis egyptius pegasus eger egis lego
legis et preteritum perfectum vt egi legi et composita
ab eis formata vt egero legero et de talibus
In medijs sillabis e ante g corripitur vt collegis
sacrilegus Excipiunt preteritum perfectum et ipsa ab illo
formata que longa sunt e ante g dicuntur producunt
vt pelagi collegi perlegero collegero et de talibus
et impegi preteritum et collega collegus egregius egre-
gi [illegible] niger eminens egregium [illegible] corre-
ptum E ante l est in disillabis longa vt ce-
lum celum Excipiunt scelus celer melos me-
lus melior gelu [illegible] velud velum pollisillaba
corripiunt vt celeber melior Excipiunt spe-
lunca spelea elatus theolonea delinquit deliciae
delibutus elisus preterita velut que e [illegible]
In medijs sillabis e ante l producitur vt medela cre-
dela Excipiunt angelus et [illegible] com-
posita [illegible] [illegible] ista sunt vt [illegible]
E ante m in breuius in primis sillabis vt primo-
genio Excipiunt femina semita remus the-
mis remus semis demo Excipiunt [illegible]
[illegible] e [illegible] ante m vt cumulus preter emo
Excipiunt et que disillaba sunt et [illegible]
nominant vt semen seminis semen semis
preter nemus nemoris femur femoris memor
memoris Excipiunt et semus nemus de-
mus flemus flemus remur et plurima
omnia [illegible] [illegible] sunt coniugationis [illegible] e
ante m tam in primis quam in medijs sillabis
vt amemus doceamus doceamus legamus au-
diamus In medijs autem sillabis e ante m
est longa vt diadema poema Excipiunt
[illegible] vehemens hiemis [illegible] omnia pro-
ducunt vt polifemus philemon philemon preter
triptolemus qui corripitur E ante n est
longa in primis sillabis vt penna cena Exci-
piunt senescit penus penum penitus penates
penates penitus penetro [illegible] Excipiuntur
etiam illa in quibus preterea ante n e vt
bene vel s vt senex vel t vt tenuo vel v
vt venus que omnia corripiunt preter venio
venit venio venor remus ventris thematha
[illegible] In medijs sillabis e ante n producitur vt
[illegible] [illegible] [illegible] Excipiunt eben
[illegible] et omnia [illegible] vt diagonus hyme-
ne helena preter origenes quod producitur in
uno in ordine versus obtinuit vt hele-
na [illegible] producta [illegible] cum omnibus
[illegible] [illegible] cum dicat [illegible] hele-
non [illegible] [illegible] [illegible] odit [illegible]
E ante p in primis sillabis corripitur vt
nepos nepos [illegible] qui primo [illegible]
Excipiunt [illegible] [illegible] cepit lepo lepis

et ceps cepo produco & septem 2ª quat e ante ut se
pe pis preter sepulchri sepulchris epatitinis e in
dius ¶ Cum p in medijs sillabis componitur ut
Josephus Corripiunt composita quorum simplicia pro
ducuntur ut cepo suncepo cepi decepi ¶ Ante q
in penultima sillaba corripitur ut neque [illegible] eq Cor
ripiunt equor equus equus propter equalis ini
quitas iniquitas et inquit inquius inquam
preter sunt nomina Jn medijs autem sillabis e ante
q producitur ut vtrique plerique reliquo preter illa
quorum simplicia corripiunt ut sequor & se
quor ¶ E ante r in penultima sillaba corripitur ut
series sero sers Corripiunt heres heredis
heros herois heres heredis cerealis sere
lis cerit tacuit emmpuit emitt seres qui
notat gentem seniit serit sero acerbum de
teris ceruis ango cerum ver vers et ver
vers seruus etc. Item gero nervo hero et quod precedit
in dissillabis quarum posit sillaba cum In medijs
quoque sillabis e ante r corripitur ut etiam
litterit Corripiunt preter nomina in ius facta
ut ethereus vltereus Corripiunt a aster
pantherit [illegible] cathereit [illegible] chim
erit statererit hybernis simeonis yremis au
reonis narcleonis deleonis severonis et que
simplicia producunt ut aspo despo & hiber
hiberi pro gente vel flumine et hiber hiberis
pro illa quatenus gente ab hyspania inportu
armonita Cantheri catheris et nomina in gen
geratione 3ª preterita pluralis numeri preteriti perfecti
temporis ut amauerunt docuerunt legerunt
audierunt et in 2ª coniugatione preteritum imperfectum
tum optatiui quod coniunctiui modi ut ut ut vel
tu docerem et infinitiuus 2ª coniugationis ut do
cere vel doceri et plurale coniunctiui passiue
vocis quia per reseruantur venis vel vere ut
amareris doceris loqueris ut amarere docere
audireris vel audirere in eodem preterita ut ama
rere docere ¶ Nota quod temporibus petro heliae ut
no et nigro amerito sumeris et sumeris hoc
sub 2ª declinatione illud sub 3ª vnum sunt
suffectiuus vtrumque n ut sunt contrarium
aspice et certe ¶ Nota ut quidam dicunt sume
mus aspice et certe et sumeris aspice et certe
et ro ipis temporibus sumeris medit producta
legi dz sicut et sumerem Tertium quoque mo
nachi succtis igitur qui obscurissime
leguntur sumeris ms cor et multa alia que
sunt componunt simplicitate que docti coti
debeonet valde ante illos pulchri reguntur
sunt qui nec doctos se esse volunt ut in
errore sui totum vel defensorem esse sunt
ius qui solum vanitates et custodiunt quod
doctus in docti quasi quoddam hereditario iure
possidendum relinquerunt ¶ Nota et quod
obliqui huius nominis iubar tercie producto
a dispar quoque acuendo assimilatur com
pi debent secundum formam obliquorum velut
quam stans dicens sum vim sobolis sum as

mulier vel mutuo mulier penultima producit
poetica licentia obmitti necessitate facisse
redduntur secundum statum regulam ¶ Ante quatuor
sillabas que tres ut aius quattuor sillabas vel
quod vult de breuibus producere potest necessitate
metri poetica presumptione ut virgilius fecit in
dixit italiam fato profugus lauinaque venit
litora italiam cum sunt quattuor sillabas
vel [illegible] breuis sunt ~~cum breuibus produci pro~~ met
de primum produxit poeta [illegible] glosus necessitate
metri ¶ Ante b e longa in penultima sillaba ut te
nus tepidus Corripiunt composita ut respiro re
sugo repolio et hec pulcerrimum nomen ihesus quod
ob sui liberalitatem in diffusis est Jn medijs
autem sillabis ¶ Ante b breuis est ut mathesis
quod nomen diminutionem significat vocat aliquis mathe
matice nominatur fileos ut qui vaticinationem
impetrat penultimam producit vero illud de ~~scientia~~ ut
~~ut mathesis pro dimuit mathesis~~ cuius inge a
mentis inventione significatione compendium
constat fiones quoque secundum modernos invitatis
pant penultima ¶ Ante t in penultima sillaba
producunt ut metit cetes letor Corripiunt me
tuo meto metallum fretum getes qui est nomen
gentis Corripiunt et et inquibus pro pom ante
e ut peto vel s ut veto que componunt pre-
theres poeta primus qui fuit gentium thetos nati
qui fuit mater achillis et fuit gentium thetidis
vel thetidos corripitur metrum ante et vero
in dissillabis sunt ¶ In medijs sillabis e ante
t e longa ut vincetum rosetum fretum [illegible]
¶ Corripiunt impetus massagetes venetus vege
tus themetum | et composita de breuibus ut tempe
tas et nomina 3ª declinationis ut pietas socie
tas varietas et obliqui 3ª declinationis ut se
ges seges paries paries preter obliquos
ipsorum qui producunt ut tapetes tapetis her
mes etis et preter magnes etis lebes etis
quies quietis lampes etis Corripiuntur
etis ut que vniqz componunt ut habeto me
pietor preter maneto completo pector collector
collector effecit quod est adiunctionis metrum
compit et vltimum ante ¶ E ante v in penultima
sillaba producitur ut leuis senis nenus Cor
ripiuntur seuerus breuis leuis qui est non
morosum et leuior et leuo as leuis ante
quod idem est quod planum primum producit In me-
dijs sillabis e ante v producitur ut longeuus e
quenus suenus qui est nissillum ut i lunt
us similiter abeonuo flauos aquilone
succenos preter composita quorum simplicia com
ponuntur ut leuo eleuo as preter illa ante b e.

I. ante b breuis

Ante b breuis est in penultima sillaba ut tribu
bus. Corripiunt tribula fibula tybicen
tibicia hybernus viburnum libum vibex fibulis
illis nomine vbex preter bibo bibo ab quibus ibo
et liber qui notat libertatem et est mobile

& qui bacchius vel similiter ut quod sequitur cedere vel
tortorem componitur ¶ Inmediate penultimis i ante b
in simplicibus componitur ut gingiber Hannibal &
in obliquis ut calibus celibus celebs celib
celibis / similiter in pluralibus ut partibus simili
bus / similiter in adverbiis ut alibi in ibi & con
posita istorum verborum bibo ut adbibo bibit ut
ebibit / & sillabica dictiones libus ut gimlibus
utrimilibus tercia producunt ut cribo pribo mo
tibor partibor ¶ Impnius penultimis i ante c com
ponitur ut viciu queror dis ¶ Corripiuntur
quinque quoque mau pinthum heft bione et
siens prius prict vinus vinct ent spricat spi
culat fradulat inclhilat licit viacinus tricony
dico dicis trico ad ico uo e in dicis dicto
tunt vel derivo dicus bionitiitur in simis g
porit sicut uo pugilladio duplicat ¶ Inmediate
penultimis i ante c componitur ut angelicus pe
dicit ¶ Corripiunt ista umbilicis tunicis
tunicam pudicus mendicus cicinus tibicu
vesicat lonat minat fornicat rubricat urticat
lorticat usispiat / & ipsa tinctam incus ut su
derius & conposita domina sinad qui mia & cuspi
rus emicat positum posicat posicat posicam
a. utror vel hec posica posicat hunc posicam
modis compit ¶ Corripiuntur obliqui nominis
tirunti in vo similiter ut felix icis preter felix
felicis & pernix qui venit ab puero & vel
qui venit ab puitor cum sunt producuntur ut per
nix pernicis ¶ Masculinum in ix sillaba finit
ter componit i ante c regulam ut calix
calicis preter mastix mastitis & fenix fenic
qui est nomen regionis vel homines de re
gione quia fenix vocitur / vel qui est
nomen avis sine tempore nigro ¶ Amicio et quod
masculinum sit compiendum est ¶ Ita
video quod omnibus pretium producit ibi usus
¶ Inde fecit totidem qui nunc docet annos
Corpore de puo primo finicat lenatsi / vice hic
fenicat grecum amis ¶ Alia quoque que finitur
in ex i ante c in obliquis componuntur regula
ut silex silicis cortex corticis preter bombex bo
bicis lodex lodicis vilex vilicis ¶ Corripiunt
eciam chrimit ut unico as nissico as et
comicor aris & tico & ico diu componitur ut
stibico as ias i. oppello & mico vel ex tico
as amice i hec predicat producuntur & eorum
preter composita ut amicus inimicus & dimittit
ut amendicus medico as & in derivatis
¶ Impnius penultimis i ante d producitur ut ido qui
e inversium est. Corripiuntur idem quod e neuter
& fides fidis quod e credit ideo quidem ido
uit idoneus & quod predit b ut bidunus vel
r ut tridinis vel v ut video preter fidem
fundo ideo prideni ¶ Et uo qui licet ydo
lat iuxta sillaba componitur ut ydolatria
in simili post componitur ¶ Inmediate sillabis
i ante d componitur ut cupidus morbidus
trepidus ¶ Corripiunt in sedus abiedus

& nomina in silla sine dictionis finitur in ides
ut aulides bacchides que in componunt dum
sunt quatuor sillaba ut Atrides ¶ Corripiunt
eciam Candidis & tenedis dicitur in ultima pluraliter
preter medietatem in obliquis incantatis ut Atri
dis vel candidis ¶ Corripiunt eciam nomina
queque vel in ido finiuntur ut formido formidi
nis formido as & et que finiuntur tredo
ut hirundo & composita quoque simpliciter produ
cunt ut video dividido undi prandi dividi pre
siccondi tredo is quod e pertio ¶ Impnius penultimis i
ante f est breviis ut ligo as longit ¶ Corripiunt
composita ut biformis informis preter difformis
Corripiunt eciam hoc nomine aspis ¶ Inmediate sillabis
i ante f componitur ut depifer pifer cafer ¶ In
pinus sillabis i ante g e brevis ut ligo as
¶ Corripiunt lige pigeo viginti uiginti pittagoras
figuris ungios sigo frigis quod in simplex
no e in eum illa & producunt ingimbus pre
dunt sed et ut figo as quod in no e inspi preter
fixo figis fixo fugi & fugillo quod aliquando in
dicit ponunt ¶ Inmediate sillabis i ante g compi
ut aliqua preter quadriga & quadriga preter
nomina 3 declinationis finitur in igo ut origo fuligo
rubigo / preter carigo as fastigo instigo vesti
go aligo as preter composita quorum simpliciter
producunt ut nigro tisanigo figo & figo
preter dilatatum alongis que in ultima componitur
suorum producunt ut affligo os figuris figi
dus diffugio vestigia affatigo fastigiat &
de aliis ¶ Impnius penultimis i ante l producatur
ut milos ylex ¶ Corripiunt chilindrus filome
na. silex alix alud milia bilibris sylua
pilus & pila pusillanimeto ludi & vilex tri
lex & quod preter b ut silex siler vel ut ti
lia ¶ Inmediate sillabis i ante l componitur
ut sibilus nubila ¶ Corripiunt sedilis sub
tilis asylis quintilis pontilis aprilis aprilium
aprilis aprilium & nomina 3 declinationis e
finitur in ile ut monile sedile & nomina 3
declinationis dirivatum ab aliis nominibus & finitur
in ilis ut amonticis monticulis asino
similis gentilis humilis as
hiemis penilis tapari. Apulus adapis nubi
lis anubis pompilius capesto que compit
¶ Corripiunt eciam oppilo & apilo vel Impnius
sillabis i ante m producuntur dum sunt dissillaba
ut primus limis limit ¶ Corripiunt simul eciam
ymnus chymus minimus simul / ¶ Polissillaba
non componunt ut similis similius chyme
vel binarius preter sanimat / & quarta et ut
dimoneo dimidia que producuntur ¶ Inmediate
sillabis i ante m componitur / ut ¶ sciemus
structissimus ¶ Corripiunt sublimus illinus
opimus velimus nolimus & aliquod quorum simpli
citer producunt ut assumus redimus ¶ Corripiunt
eciam dimittit duas quattuor [illegible] dum

sunt neutri ut filamen [illegible] stamine mi-
nimen [illegible] molimen et versus Ex re quaestionis
sine ratione medicamini modi pellis nun ut sin-
dinus [illegible] molimen. Impares sillabis j ante
n producunt ut unum limi. Excipiunt limo li-
mis limen lumen quod ultimum tu aliqui produ-
cunt. Excipiunt et illa in quibus o precedit
j ut amor vel r ut cinis vel s ut sinus
per hoc sinus [illegible] quo [illegible] excipiunt et per
um unus [illegible] et [illegible] non producunt quan-
dam teste [illegible]. Inmediis sillabis j an-
te n corripitur si sunt feminina ut gaminus
geminus [illegible] [illegible] Excipiunt
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
que producunt ut [illegible] [illegible] [illegible] producunt
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
mortuum dum notat aliquid [illegible] pro
et producitur dum sine pro mortuum sicut com-
pitur [illegible] et [illegible] arbore [illegible]
j an j corripiuntur ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] lapidum corripiuntur
ut [illegible] [illegible] unde lapidarius
[illegible] [illegible] fulgentes [illegible] reddit [illegible]
et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] ger-
mina possunt geminus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
sunt opiniones de hoc [illegible] per hoc quod
[illegible] [illegible] minus producenda ess-
ent certum apud poetas frequentissime corrip-
iuntur. [illegible] et [illegible] [illegible] corripi-
untur teste [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
no sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] apud
poetas non frequenter corripiuntur ut [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] non [illegible]
t corripiuntur ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Si non t sunt [illegible]
nomina [illegible] producunt ut [illegible]
[illegible]. [illegible] minus [illegible] corripi-
tur ut [illegible] [illegible] [illegible] per c [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut quo minus [illegible] [illegible]
dictiones ut in [illegible] ut si quo minus
[illegible] [illegible] ibi [illegible] si quo minus [illegible]
dictiones sunt et ideo [illegible] [illegible] legunt
qui corripiendo [illegible] legunt et si [illegible] [illegible]
dico quo minus et ipsi quidem in docti sunt
[illegible] [illegible] [illegible] in docti sunt quo
minus doctis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut quod [illegible] [illegible]
stultorum [illegible] ipsi [illegible] stulti [illegible]
[illegible] [illegible] sunt [illegible]. Nomina 3e
declinationis j ante n [illegible] producunt ut [illegible]
[illegible] [illegible]. Excipiunt nomina in in [illegible]
producunt obliquos ut delphin delphinis [illegible]
[illegible] non nomina 3e declinationis corripiunt
suos obliquos ut nomen nominis [illegible]
[illegible]. Nomina [illegible] [illegible] j ante [illegible]

producunt ut [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et per [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] j ante n corripiunt ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Excipiunt in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
In primis sillabis j ante p corripitur ut
piper [illegible] [illegible]. Excipiunt [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Inmediis sillabis j ante p corripitur
ut [illegible] in [illegible] significatione ut [illegible]
[illegible] [illegible] accipit. Excipiunt [illegible]
[illegible] [illegible]. Impares sillabis j ante
q corripitur ut liquo liquis liquidus. Excipiuntur
[illegible] [illegible] et liquor liquoris. In mediis si-
llabis j ante q producitur ut [illegible] [illegible]
[illegible] obliquus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] non corripiunt ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquis.
Impares sillabis j ante r producitur si sunt dissi-
llaba ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Excipiunt
[illegible] [illegible] pro [illegible] et [illegible] arbor et [illegible]
[illegible] pro [illegible] et obliqui de hoc nomine vir
ut vir viro et [illegible] pro instrumento musico
et [illegible] [illegible] corripiuntur ut [illegible]
[illegible] per [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
In mediis sillabis j ante r corripitur ut [illegible]
[illegible]. Excipiuntur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
corripit [illegible] [illegible] ~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ xx
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ [illegible] nomina producunt
ut [illegible] [illegible] [illegible] theodolus [illegible]
[illegible] corripit [illegible] ~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ xx
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~ corripitur
Excipiuntur [illegible] omnia [illegible] [illegible] sunt modi
[illegible] [illegible] ut audiris vel ire ut audire
vel iri ut audiri que [illegible] producunt. Impa-
ribus j ante s ut [illegible] [illegible]. Excipiuntur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible]. In mediis sillabis j ante
s corripitur ut [illegible] per [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Impares
sillabis j ante t corripitur ut iter vitulus. Ex-
cipiunt dis ditis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et quod precedit in [illegible]
[illegible] vel v ut [illegible] vel v ut [illegible] quo
[illegible] producunt. per vitulus [illegible]. In
mediis sillabis j ante t corripitur ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Excipiunt nomina [illegible]
[illegible] in [illegible] ut [illegible] [illegible] et [illegible]
ut [illegible] nominibus [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vel [illegible] ut [illegible] [illegible]
vel [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible]

Sequuntur e in [illegible] et [illegible] [illegible] bechaus
hermafroditus margaritum abrotonum ydolo-
tirum [illegible] pruriat non indifferenter poni-
tur [illegible] tamen puto debere corripi eorum [illegible]
ammonum. Sequuntur e nomina finita in tes
ut galadites vel in is dum fiunt in gto
itis samnites samnitis ut tis sicut semi-
nitis. Anomala masculini generis 2e declinationis
finita in ius et dirivata ab aliquo nomine
ut ab avo avitus que sunt formata sunt cor-
ripiuntur eorum regularum ut lapis lapidis di-
tur. Et adiectivis xe coniugationis producuntur
et ut ab audio auditus auditus audituri preter
ambitus ab ambitum quod corripitur non [illegible]
esse putetur sed ambitus tamen quod et [illegible]
producitur. Sequitur e in 3e vel xe coniugationis
[illegible] [illegible] in vi [illegible] in precedente ut
petivi [illegible] deponentis quoque 2e coniugationis
coniugationis ut [illegible] [illegible] et omnia eorum
in preterito [illegible] in supino 3e coniugationis producuntur
ut petitum [illegible] petitus petitum [illegible]
[illegible] [illegible] et verbi deponentis 3e coniugationis
sed oblitus. Sequitur ab dictus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] illud
quod producitur ut [illegible] dormitur dormito ab [illegible]
producta [illegible] [illegible] omnia [illegible] eorum sunt
regularum corripiuntur ut dignus [illegible]
[illegible] [illegible]. In primis et mediis sillabis
o ante v producitur ut [illegible] dominus [illegible] preter
[illegible] preter [illegible] [illegible] ut [illegible] vel [illegible]
[illegible] preterea 2 preter nimis nimie [illegible]
[illegible] ut [illegible] 2 preter nimis nimie corripitur

In primis sillis o añs

In primis sillabis o ante b producitur ut obiceo
obex nobilis mobilis preter obes [illegible] 2 po-
bolus 2 obesus obedit 2 preter illa in quibus
due compositiones precedunt ut globus pro-
bus. In mediis sillabis o ante b corripitur
ut Jacobus Allobrox preter october [illegible]
bobus duobus. In primis sillabis o ante c
corripitur ut locus [illegible]. Sequitur [illegible]
dus precius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et duplicatur
eorum quorundam. Et nota quod [illegible] secundus produ-
citur [illegible] ut corripitur. In mediis
o ante c corripitur ut Antiochus [illegible]
preter [illegible] [illegible] idem est quod [illegible] [illegible]
Sequitur eorum obliqui ut velox [illegible]
preter [illegible] [illegible] quod [illegible] in 2a declinatione
o ante c corripitur ut [illegible] [illegible]
In primis sillabis o ante d producitur dum sunt
dissillaba ut nodus codus [illegible] preter modus
modo odor vel odos. Polisillaba [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] modestus
[illegible]. Et nota quod [illegible] [illegible] pro ante d in
[illegible] producitur ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] vero [illegible] [illegible] indifferenter.
In mediis sillabis o ante d corripitur

ut [illegible] [illegible] [illegible]. Sequitur [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et obliqui [illegible] [illegible]
[illegible] ut custodis di deum. Sequuntur et [illegible]
[illegible] [illegible] producuntur ut [illegible] [illegible] [illegible]
do [illegible] preter fodio quod [illegible] est [illegible] [illegible]
ut effodio confodio. In primis sillabis o ante f
corripitur ut offella [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. In mediis sillabis o ante f si in [illegible]
producuntur. In primis sillabis o ante g producitur
ut togo. Sequuntur toga [illegible] [illegible] [illegible]
In mediis sillabis quod o ante g corripitur ut [illegible]
gus preter illa que [illegible] o [illegible] ut [illegible] g
ut synagoga pedagogus preter [illegible]. In
primis sillabis o ante l corripitur ut volo colo. Se-
quitur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] moles solus olim [illegible]
[illegible] sol solis solor solatium [illegible] molior [illegible]
stolo [illegible]. In mediis sillabis o ante l corripitur
ut [illegible] [illegible] obolus. Sequuntur [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
In primis sillabis o ante m producitur ut como po-
mum omen. Sequuntur homo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] domus [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] domo domus [illegible] [illegible] [illegible]
In mediis sillabis o ante m corripitur ut [illegible]
[illegible]. Sequuntur [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible]. In primis sillabis o ante n
corripitur ut bonus [illegible]. Sequuntur nomina
[illegible] [illegible] pono ponis et pone [illegible]
vel [illegible] ut [illegible] [illegible] quod est indifferens.
Sequuntur [illegible] illa in quibus c precedit o ut
conor [illegible] vel d ut dono [illegible] vel p ut
pono ponis que omnia producuntur. In mediis
sillabis o ante n producitur ut colonus [illegible]
[illegible] [illegible]. Sequuntur gentilia ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] preter polonus. Sequuntur
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] produ-
citur [illegible]. Sequuntur et obliqui multorum [illegible]
que [illegible] [illegible] multiplex [illegible] regula con-
[illegible] non [illegible] [illegible] quod est que sunt dis-
sillaba [illegible] corripiunt o in obliquis ut
symon symonis Jason Jasonis que vero
polisillaba sunt [illegible] producuntur ut [illegible]
[illegible] symonis [illegible] [illegible] usus [illegible]
[illegible] [illegible] est. In primis sillabis o ante p
corripitur ut [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Sequitur [illegible] [illegible] [illegible] populus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] precedit ut co-
[illegible] [illegible] [illegible] preter [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 2 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2
[illegible] [illegible] [illegible]. In mediis sillabis o ante
p corripitur ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 2 [illegible]
2 [illegible]. [illegible] [illegible] 2 [illegible] [illegible]

multis ut ortalis ponitur o ante q tamen in primis ca-
immediis filiis corripitur ut loquor alloque-
ns falsiloquus Excipiuntur que est nomen
eius quando et quoque sive sit nomen sive adverbium
et eloquium ¶ Inprimus filius o ante r corripitur
ut thorus voro as Excipiuntur thorus quod significat te-
rram et conthorus hora os oris mos moris morus
quod significat arborem thorax porus dorus nomen
castrum quorum horum porus oro orate et
quod l precedit r ut glorus lorica lorum flos
vel certum quod sine l precedit r ut roris pro
ut roro as que omnia producuntur Inmediis
filiis o ante r corripitur ut elleborus anfo-
ra amphora sicomorus chiadorus theodorus
Excipiuntur greci plus ut Dnorum? stiriorum et
amorem pectoris et apte dicitur ut decorus
sonorus canorus odorus et masculina terminata
in os in obliquis ut labos laboris honos
honoris et terminata in or ut doctor oris doctor
doctoris | preter rhetor rhetoris rethor rethoris
memor memoris equor equoris arbor oris
marmor marmoris | Item multa propria ut he-
ctor hectoris nestor oris que nomina corripiuntur
Excipiuntur et comparativa regula ista ut que producun-
tur ut exploro oro adoro laboro minoro co
loro ignoro decoro deploro honoro perforo
adoro ¶ Inprimus filius o ante s producitur
ut glosa corripitur rosa posui posuit posui
et closis Inmediis filiis o ante s semper
producuntur ut famosus nemorosus animo-
sus ¶ Inprimus filius o ante t corripitur
ut noto rota Excipiuntur dos totus in obliquis
ut dotis totus totus votum cottidie et si due
consonantes precedunt o ut gloto et supinum
sive dictum ut notum latum potum motum
Inmediis filiis o ante t producuntur ut azotus
sacerdotum idiota nimorota Excipiuntur composita
quorum simplicia corripiuntur ut pictus com-
pito potens impotens proton ut prothopto-
ton doron ut ~~antidoton~~ antidotum et co-
potus Inprimus filius o ante v corripitur
ut ovis bovis novis Excipiuntur omnium
pronomina? providus? et certa in temporibus
auxilio formata ut novi novercam novi
nat favi favete Inmediis filiis o ante
v corripitur ut removet Excipiuntur compo-
sita quorum simplicia producuntur ut novi
cognovi favi refovi etc. pro v ante b

[.]Apis filiis v an[te] b

[P]rimus filius v ante b corripitur ut rubus
rubeo rubes rubeo tubus tubas Excipiuntur
uber suber uber puber pubes in regio
et quod b precedit v ut bubulcus bubalus bubo
pro bubulcus | vel n ut nubes nuba Im-
mediis filiis v ante b corripitur ut colu-
ber torculus arcubus arcubus i. multa per
multa s tmus nubo [illegible] producuntur Excipiuntur

salubre? ambis in nubis et quorum composita quorum
simplicia producuntur ut nubo connubio pro-
nubus impubes connubium vel aliter communicantur
Inprimus filius v ante c producuntur ut lucro as
Excipiuntur lucerna lucerna lucerne dux du-
cis ducenti et quod precedit n ut nuce ut
ut crucis ut t ut tuce ut ut dux ut lucis
Inmediis filius v ante c producuntur ut eunuchus
caducus lacticinium? Excipiuntur educo
as producto et voluit et obliquis horum nominum
dux et redux ut caduce reducis omnium
duco v producit Excipiuntur et composita quorum
simplicia corripiuntur ut lucror supplucor
Inprimus filius v ante d producuntur ut sudor
undus? tudo? tudis Excipiuntur sudis in
dentes sudes studium studeo tudo pudet
studeo dis ut est in dicis Inmediis filiis
v ante d producuntur ut claudo formido altitudo
claudo palludis incudis | preter pecudis et
composita quorum simplicia corripiuntur ut pudes
impudens concludit gaudit Inprimus filius a-
nte f producuntur ut busto? infus Inmediis filiis
in commune producuntur ut profusus genus
nomen Inprimus filius v ante g pro-
ducitur ut lugeo iugeo Excipiuntur iugum
iugum et illa in quibus precedit f ante v ut
fugio ut g ut iugum ut f ut pugil puer
fuges fugi iuger et iugum quod est mobile
ut hic et hoc iuger et hec iuge Inmediis quorum
filiis v ante g producuntur ut lanugo falsiloquus
Excipiuntur obliqui de hoc nomine ut co-
niux et frugi conflugit et composita quorum simp-
licia corripiuntur ut fugit refugit impu-
gnat coniugium iugo as coniugo coniugatus
et gentilis Inprimus filius v ante l corripitur
ut culex pulex mulier Excipiuntur illa in
quibus precedit f ante v ut fuligo ut g ut
gula ut in ut mulus | et hoc nomen uligo que
omnia producuntur preter fulica gula mulier
Inmediis filius v ante l corripitur ut tu-
mulus tumulus credulus pendulus Ex-
cipiuntur gerulus nebula famulor gemulus
et alia omnia prime declinationis ut tor-
cular speculum diluculum asperum et si
iunctum pendulus edulus sibilus et multa
alia in ma declinatione in venies que omnia
producuntur preter Herculus et Zabulon In-
primus filius v ante m producuntur ut fumis
lumen Excipiuntur humus humilis sumus
humerus et quod precedit n ut numus ul-
ut cumulus ut t ut tumulus preter num-
en et strumula Inmediis filiis v ante m
producuntur ut bitumen cacumen legumen Ex-
cipiuntur columen incolumis columnis fum-
mis ultimus? ... summus quotiens volumus
nolumus possumus Inmediis filiis v ante
n producuntur ut funus munus sumus in me-
diis ut Neptunum opportunus fortuna lacuna
preter tunica et annona que omnia corripi-
untur Inprimus filius v ante p producuntur ut lupus
cupidus Excipiuntur lupus rupes stupet
stillicidium? stillicidio et quod precedit n ut nuper ut p
ut pupillus ut r ut rupes pupilla in
similis et indifferenter Inmediis filiis

u ante p corripitur ut quadrupes upupa stupor
¶ Preterita supinus quorum composita quorum
simplicia producuntur ut rupi corrupi supinus
pollis u ante r producitur ut murum curis purum
furis Excipiuntur turma murmur fur furo
furens fur turbulis In medijs sillabis u ante
r producitur ut securus securis tonsura
sura Excipiuntur curiis purpura lemures
obliqui 3e declinationis ut murmuris
fulguris preter tellus ¶ u ante s tamen in
primis quam in medijs sillabis producitur ut lu-
sus reclusus usus paludis preter pusillus
pusillum que penultima corripiunt In pe-
nultimis sillabis dissillaborum u ante t producitur
ut mutus muto mutatus preter ...
... sutus ... et puto putas et
... et ...
... nomine ... declinationum pro-
pinis ut utrius ... Plura vero ... in
differentia sunt Polisillaba vero in fine di-
minutiuis corripiuntur ut putens ... pre-
teritum preter minutus ~~...~~
fictilis utilis ... puteo putes
... minutus ... fictilis
... utilis ... In medijs
sillabis u ante t producitur ut soluto resoluto
soluto Excipiuntur composita quorum simplicia
corripiuntur ut uti ueluti uter ... puto
computo ¶ u post ante u producitur ut ...
... in medijs sillabis
corripiuntur ut ...
... preter ...

Dictiones terminate in a

Dictiones terminate in a producuntur ut ... Cor-
ripiuntur ... ut ...
... in as ut ...
qui ... producuntur ut ... uigilas ...
... ¶ ... uero ...
... quam in ... ut ...
... Dictiones terminate in e
corripiuntur ut ... preter ... ut ...
... preter ... singula-
res ... plures prime declinationis
qui producuntur ... dyptongi ...
... ut ... preter ... singulares
... declinationis ut ... preter ...
... quare ... 3e declinationis
ut ... hodie ... cottidie et ...
... terminata in e ...
... ut ...
... preter ... modi ...
... 2e coniugationis
ut doce ... preter ... regularis ...
... prime et 2e ... ut ...
... regularis formatur preter bene et
male que corripiuntur ... regulariter
formantur ¶ ... nominibus preter hoc
... corripitur ... uo ...
Dictiones ... producuntur

ut optime ... producuntur ... in ...
... semper corripiuntur ... semper
... producitur ... habeant ...
que quod est nomen producitur ...
... corripitur ... est ...
... producitur quod uero idem est quod ...
... corripitur ... est ...
producitur quod uero est ... corripitur ...
... me te se et ... duo ...
... et ... composite ...
producuntur ¶ Dictiones terminate in i producuntur
ut domini ... 3e declinationis ...
in ... corripitur ut est illud ...
... et medium ponit ... mihi tibi sibi ...
ubi ibi ... ¶ Dictiones terminate in o medium
ponunt ut lego Excipiuntur ... et ablatiui ...
... declinationis ut duo ... forte ... ab-
latiuo gerundij qui ... ut legendo
monosillaba uero semper producuntur ut ... de no-
... ¶ Dictiones terminate in u semper producuntur
ut cornu gelu ¶ Dictiones terminate in b ut
... uel in d ut ... uel in t ut caput ...
... corripiuntur Excipiuntur
sincopata ut ... et dyptong-
... ut ...
... ¶ Dictiones terminate in c producuntur
ut ... preter ... ¶ ...
... est ... Dictiones terminate in l
corripiuntur ut sal preter nil ... terminata in ol
ut sol ... in el ... ut mich-
ael ... corripiuntur ut est illud
... in ...
Dictiones terminate in n producuntur ut ...
preter ... et in ...
... 3e declinationis ...
corripitur ut nomen nominis ...
... in ... ut ...
... uel in os ut ... ¶ Dictio-
nes terminate in r corripiuntur ut ...
... ¶ ... monosillaba
corripiuntur ut uer et par ... que ...
... corripiuntur ... monosillaba cor-
ripiuntur ¶ Dictiones terminate in as producuntur
ut ... ¶ Excipiuntur nomina ...
... et in os ut pallas palladis uel
pallados ... 3e declinationis et
... in
... ut ...
... ¶ Dictiones terminate in es producuntur
ut fides Excipiuntur ...
... ut ...
... nominis ...
... corripiuntur ut miles ... preter
... fides ...
... et ... ¶ ...
... ut ...
... ut ... bipes ...

lica accipiunt et penultimam que corripiunt in pro
ducunt nisi quod hec ipsa uo unquam corrupta videntur
ut est illud priorem pubem / Rudimentes in
plano quem cadit pede plano / Atrox quod plus
appellatiuum et grecum nomen 3e declinationis in
diffinis est ut hec uerris [illegible]
lia sunt greca tamen plena tamen in os quae in as
fiunt sicud longe sunt predicto est / Dictio
nes similiter in is corripiunt ut dulcis Genitiui
dati et ablatiui plus primam et 3e declinationis ut
dus dus huius et monosillaba in finis con
posita ut mis nomina fris nescis de tamen
et quis in uo et tis corripiunt / Corripiunt
os nom similiter in os producens et in gen re
periendo ut Stannus Stannum quintus quintus
Corripiunt os 2a persona presentis temporis indicatiui
modi et singularis numeri 2e coniugationis ut
studis et possis velis et hec quando quies quae [illegible]
producunt / Dictiones similiter in os producunt
ut mos flos / Excipitur os ossis et composita in
partis pos ut compos impos et greca grecis
in os ut pallados / Enus grecus ut delos
Dictiones similiter in us corripiunt ut Genus
Excipiuntur monosillaba ut mus sus et greca
sinus amus et tus et us plus 4e declinationis
ut fructus et mus 3e declinationis producens u in
gen respectu ut pallus pallus / Palus in
corruptum in venitur quod greca uo inquentur
cum producit inueniuntur ut melancopus quod acutus

[A]rismetica dicitur a greco richmo quod latine est numerus et yca

Arismetica dicitur a greco rithmos quod latine
est numerus et ycos quod est scientia quasi scientia de numeris
Et nota quod apud modernorum habetur ut patet
[illegible] grecam originem dici debe
t arithmetica per quo nos dicimus arisme
tica et est vna de septem liberalibus artibus
/ Astronomia dicitur ab astris quod est vna de sep
tem liberalibus et differt ab astrologia quia
quod astronomia eius lacta [illegible]
uersis stellarum considerauit sed et sunt considera
tione deuenit futurorum nichil in dicit Astro
logia non solum stellarum dispositiones astitas
inuestigat sed et corporis medicina / quasi au
libus homini ex suo constellatione efficiatur
denotatur quod vel illud eueniat ut potest
euenire [illegible] stella quae [illegible]
[illegible] fornicatio fiet cogitatur / vel vir
[illegible] vel occidi vel occidere [illegible]
[illegible] stella et [illegible]
[illegible] falsa [illegible]

ponitur est abiecta | Alexandria est nomen
ciuitatis magne in egipto | Antistites et ar
chiepiscopi sunt pronomina sermone [illegible]
ab antistitibus et aditis quae sunt greca nomina
Albis alter vel alter quod idem est et albis
sunt greca nomina fluuiorum | Amnis uero est
appellatiuum et est idem quod flumen | Ardeus ar
nis | Aculeus punctus acus est et est illud
quo in quo apes vel scorpiones pungunt
Antistites episcopus pontifex presul idem sunt
Antistitia uero est sedes de antistites sed mar
no est in usu | Athleta pugil [illegible]
dus Arpitor arbor est similis huius folia
herbe quae dicitur apium | vel est custos apium
vel sicut dicitur petrus siluester apium est
Ancillam est genus [illegible]
agne agathe [illegible] sunt nomina grecarum
[illegible] | vel apud latinos dicitur
agnes vel agnes et agatha | Abba interpre
tatur pater | Alga nomen herbe que in ma
gnis post crescit | Auriga ductor curruum
[illegible] laudatio do
minum | Assecla est qui aliquem sequitur
Arguatic [illegible] Alacer velox in hilaritate
Acer qui [illegible] breue nomen est arbo
ris [illegible] producit idem est quod fortis
vel probus et inde comparatur ut acer acrior
acerrimus unde est illud / ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ a valde probus | [illegible]
[illegible] augmentatum est 4
acer [illegible] idem est quod acutus astutus | Ador
est medulla [illegible] | [illegible] diuites
gentilia sunt | Alpinus homo est de alpi
bus | Augur est qui ex cantu vel volatu
auium futura predicit | Abs absque oculus est
Ales auis | Axis est lignum quod in medio
[illegible] rotas penetrat ut in eo [illegible]
[illegible] | Aspis [illegible] serpens
Arbos et arbor unum et idem sunt | Argos
nomen ciuitatis in grecia a quo greci dicti
sunt argolici | Alumnus [illegible]
[illegible] differentiam | ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ | Abyssus [illegible]
[illegible] | Arcturus vel arcto
[illegible] est stella in septentrione que vrsa
latine dicitur | Alnus genus arboris ~~[illegible]~~
et dicitur alnus eo quod alatur amne | Arus
[illegible] patet [illegible] | Annus [illegible]
[illegible] vnde est illud ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ | Anus
[illegible] vetula [illegible]
[illegible] corporis | [illegible]
[illegible] | Apodixis [illegible]
[illegible] | Arpia est nomen auis [illegible]
et dicitur [illegible] | Amnis flumen [illegible]
[illegible] | Ain [illegible] greciae [illegible]
[illegible] philosophorum | [illegible]
[illegible] | [illegible] in [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible]

ut in cameris turbilis ut corporis ... odiat | Alpes sunt montes valde alti | Almus ... dicitur omnis sunt mobilia | Altus autem 2e declinationis est illud quod augustus 2 nec est mobile 2 componitur. hic Armiger est qui gerit arma | Lucifer est stella que apud grecos phosforus dicitur morgensteren | Adulter est qui violat uxorem alterius ... fugit | Aptotus dicitur sine casu ab a quod est sine 2 ptotos quod est casus | Aux ... | Algor est frigus | Adamas e gemma adeo dura ut nec ab alia gemma sculpatur hircino sanguine frangitur | Anceps i dubius vel ex utraque parte caput habens ut illud Gladius anceps in membris corporis ex utraque parte incidens | Apocalipsis grece interpretatur revelacio | Aprilis e nomen mensis 2 dicitur quasi aperilis ab aperiendo quia in illo mense ... tempore terra aperit 2 germina educit | Amphitheatrum est in similitudinem ... | Avernus locus est inferorum dictus ab a quod est sine 2 ver quasi sine vere | Arbutus ... genus arboris ... | Arbustum ... | Altilis ... domesticus ... gallina | Anser ... | Altilis ... | Areopagus nomen loci unde sanctus dionisius ariopagita dicitur | Ares ... | Ambrosia nomen herbe ... | Ancus ... | Auster ... | Aquilo est ventus septentrionalis ... | Abydos ...

Turbat ... | Alumnus est ... | Acoma ... | Ambitus ... | Arbiter ... | Allobroges dicuntur homines de burgundia ... | Athomus ... divisio ... | Amazones ... | Arapus (?) ... | Antidotum ... | Ambro (?) ... | Ambrosia nomen herbe ... | Amurca est ... [illegible]

Buto est quedam avis

Bubo est quedam avis cum clamor apud ... | Bigamus est qui cum duabus mulieribus nuptias habuit ... | Bacca ... | Belga est homo de gallia ... | Baptista qui baptizat | Boreas est ventus septentrionalis ... ab aquilone ... | Bucca ... [illegible]

p(ro) salomone effit afflant .i. [illegible] solis
ad aquilonem a quo boreas [illegible] ab arcto .i.
a septentrione. Byssus est species lini candi-
dissimi. Sic balanus est unguenti genus. Sed
balanus est genus arboris. Balena est quidam
piscis qui et cete dicitur. Bacchus est deus vi-
ni vel ipsum vinum. Baccha est mulier que de-
serviunt deo baccho vel baccha est [illegible] unde
est illud prudentii Ancta bacchis liber vol-
la cingit et colla [illegible] est bacche
[illegible] Bacchanalia sunt fes-
ta bacchi. Bimatus .i. biennium unde in evan-
gelio mittens occidit omnes pueros in bethleem
et in omnibus finibus eius a bimatu et infra.
Bubulcus est custos boum simpliciter. Biga est currus.
Bivium est ubi due vie conveniunt. [illegible]
angulus est [illegible] Bubulcus est custos
boum. Bombex vel bombix est vermiculus
qui sericum egerit. Buxus est genus ligni.
[illegible] est [illegible] [illegible]
est instrumentum musicum. [illegible] est [illegible]
quod retro [illegible]. Burgus est villa unde
burgensis. Bacillus est diminutivum a baculo
i. parvus baculus. Beneficus est qui alicui
bene facit. Bilinguis vel bilingus est qui habet
duo linguas. Bissenarius .i. duplex. Belle-
[illegible] [illegible]. Bucephalus dicitur a bis et
a nomine caput vel a bos et cephalo [illegible]
quod [illegible] caput vel quod continet [illegible] caput.
Balista est instrumentum quo sagitte [illegible]
tur. Bos [illegible] est [illegible] novum [illegible]
pit [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible]
[illegible] boum [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] est illud. [illegible]
[illegible] nomine [illegible]
[illegible] Bas[illegible] est [illegible] Bidinus .i. duorum
dierum. Balsamum arbor nobilissima
cuius lignum vocatur xilobalsamum xilon .i.
lignum fructus vero carpobalsamum vocatur
ut carpos fructus interpretatur [illegible] opo-
balsamum vocatur ut opos [illegible]
[illegible] opobalsamum [illegible] nominatur.
Bibulus .i. [illegible] [illegible]. Brutus
.i. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
sive [illegible] [illegible] [illegible]. Bisulcus
.i. [illegible] [illegible]. [illegible] .i. [illegible]. Bi-
sulcus .i. [illegible] sulcos habens. Est [illegible] sulcus
vestigium [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] unde est illud [illegible]
[illegible]. Bituricus homo
de civitate bituricensi. [illegible] [illegible]
[illegible] nomine [illegible]. Brito homo de terra bri-
tannie. Bellona dea bellorum. Bellator
est [illegible]. Bimus .i. duos an-
nos habens. Bidental est locus [illegible] fulgure
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
fulgure. Bigenus est qui ex [illegible]
generum [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]. [illegible] est [illegible] [illegible]
[illegible] qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] [illegible] domus [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] est [illegible] [illegible] unde
[illegible] [illegible] dixit [illegible] [illegible]
eius. [illegible] est portitor [illegible] vel [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
dicitur. [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] diminutivum. [illegible] genus
[illegible]. [illegible] est homo nobilis. Barrus
est elephas unde barrire [illegible]
est vox elephantum. Boetes est quedam
stella. Boca? est genus piscis. Bubulcus
est [illegible] bubulcorum. Buglossa herba
que [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] laudis. Bimestris est
qui duos habet menses. [illegible] est nomen [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Boletus vel boletum fungus est.

Continuum est assiduum

[illegible] in continua [illegible] que divisibile
in [illegible] ut tempus. Continuo [illegible]
.i. statim. Contiguus .i. propinquus. Confessio .i.
confitendo. Callidus .i. astutus. Concepta
[illegible] dicitur que in metro [illegible]. Christus
.i. unctus. Crista .i. [illegible] que in capi-
te galli [illegible] et est [illegible] galle-
Conus est signum illud quod super galeas por-
tatur. Calx posterior pars pedis vel calcis. Cla-
[illegible] posterior pars [illegible] [illegible]. Carduus car-
duus est illud lignum in quo [illegible] [illegible]
[illegible] carduus cardonis nomen herbe [illegible]
[illegible] est illud [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] herba [illegible] [illegible] Colonus
[illegible] qui [illegible] colit .i. [illegible]. [illegible] genus
[illegible]. Cherubin interpretatur plenitudo scientie.
Clocitat .i. [illegible]. [illegible] vocatur [illegible]
super [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] figura et que
[illegible] [illegible] [illegible] interpretatur.
Collega est compans. Caruncula medicina
et [illegible] unde illud [illegible]
[illegible] est [illegible] pars [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. Cometa stella que [illegible] [illegible]
quid [illegible] et formidabile significat. [illegible]
[illegible] est [illegible] qui [illegible] dicitur
Cupido filius veneris vel est [illegible]
Consul est qui apud romanos dignissimus
erat vel [illegible] summa dignitas erat.
Cesar dicitur a cedendo .i. [illegible] [illegible]
cum [illegible] [illegible] mortua [illegible]
[illegible] unde [illegible] dictus fuit. [illegible]
est [illegible] montis. Campester [illegible]
de campo vel in campo ut [illegible] locus vel

vel creator ipse dicitur | Celeber .i. ple-
nus | Celer .i. velox | Celtes est genus ferri for-
tissimum celtis | Celebs est castus quasi celi-
beatus homo dicitur regione unde parvulos
[illegible] omnibus | Celox est [illegible]
[illegible] se [illegible] | Cho-
rus est multitudo | Cancellus est genus [illegible]
[illegible] | Caminus est [illegible] | Cauter est [illegible]
Campus est instrumentum ferreum quo [illegible]
[illegible] | Ceres est nomen dee [illegible]
[illegible] dis quod est nomen [illegible] notat
Caulis est nomen herbe que [illegible]
Caula [illegible] stabulum | Cassis cassidis est
galea | [illegible] cassis est rethe [illegible] illud
Cassis idis galea [illegible] rete
| Calthus est aliquis [illegible]
Cos est lapis quo ferrum acuitur | Costus est
herba odorifera | Cathapus [illegible] | Colus
est lignum cui alligatur lana ad nendum
cum rocca | Cyprus vel Cypros est nomen insule
Congeries est cumulus vel [illegible]
Compitalia sunt festa paganorum que
in compitis agebantur | Compitum dicitur
ubi plures vie conveniunt | Clivus est ascensus
montis | Celtiber est nomen gentile | Cephas est
proprium nomen [illegible]
[illegible] non potest
[illegible] nominatur [illegible]
[illegible]
[illegible] offert ut [illegible]
[illegible] | Catulus [illegible] est proprium nomen viri
Caribdis est [illegible] periculum in mari [illegible]
[illegible] | Cornus est nomen
arboris | Clam vel clanculum vel clandestino .i.
occulte | Cominus est prope et procul [illegible]
Carthago est nomen civitatis [illegible] in affrica
Affrica autem et europa et asya sunt tres partes
mundi | Cacus est nomen cuiusdam monstri quod
hercules fertur occidisse | [illegible]
[illegible] est nomen regionis ethiopie que
[illegible] | Clades est periculum
[illegible] | Cymbalum est [illegible]
[illegible] | Capadox vel capadocus est aliquis de re-
gione capadocie | Casa est domus [illegible]
diminutivum | Catholicus .i. universalis | Cocleare
est [illegible] | Creber .i.
[illegible] assiduus | Cedrus est nomen arboris
| Clepsidra est lignum [illegible]
[illegible] | Cathedra est sedes
episcopalis | [illegible] est proprium nomen viri | Che-
lis est cithara [illegible]
[illegible] | Chaos dicitur in [illegible] illa con-
fusio corporum [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nos et vos | [illegible]
est genus [illegible] | Calpis est vas [illegible]

paganorum vel est capitulum | Calo onis est [illegible]
[illegible] in campum [illegible] est vocare [illegible]
unde dicte sunt quasi vocationes [illegible]
kalendarum [illegible] paganorum [illegible]
caligo caliginis est tenebrositas [illegible] caligo as
est tenebrosum | Cepa cepe est genus pomi | Cle-
rus est multitudo clericorum [illegible] clericus quod est
sors | Cathetus vel cathetia est [illegible] | Cynoca
est [illegible] in [illegible] vocatur ut signus
[illegible] sit leo in medio
capita impressionibus [illegible] | Cornipeta est bos
qui ledit [illegible] cornibus | Clymus est [illegible]
[illegible] unde est illud claudi-
anus [illegible] in dignitate [illegible]
[illegible] est genus arboris | Cominus [illegible]
[illegible] longum et [illegible] | Comminus [illegible]
[illegible] est [illegible] | Cornus est genus [illegible]
[illegible] | Cidonia est genus pomi | Carica est fructus
arboris fici | Chelindrus est instrumentum quo glebe
[illegible] | Chelidonius est lapis quo [illegible]
[illegible] | Chelidrus est genus serpentis
[illegible] | [illegible] nomen est nimphe [illegible]
[illegible] | Catinus vel catinum est genus [illegible]
| Cinnamum est genus [illegible] | [illegible] est pellis que
[illegible] | Carina .i. trunco [illegible]
[illegible] quo formatur [illegible] | Cognatus
est propinquus | Carmen vel carmen est quod canit
[illegible] | [illegible] est fluvius [illegible]
[illegible] | Calliope est una de novem mu-
sis et interpretatur optima vox | Ciclops est monstrum
quod in medio [illegible] unum [illegible] a fronte
[illegible] sunt polifemus [illegible]
[illegible] virgilius [illegible]
[illegible] in antro | Comple-
[illegible] | Canopus est [illegible]
[illegible] | Centaurus est nomen [illegible]
[illegible] | Crassus est
[illegible] alienis intendit rebus
| [illegible] est [illegible] | Corduba est
nomen civitatis unde lucanus poeta [illegible]
[illegible] | Corduba me genuit
rapuit nero [illegible] | Culex est [illegible]
| Conventus est que est de [illegible]
[illegible] | Curulis est sedes senatorum | Colu-
men est [illegible] vel [illegible]
[illegible] in culminis [illegible] culminis [illegible]
[illegible] continuitas [illegible]
[illegible] | Cuneus [illegible] vel lignum cum [illegible]
[illegible] aliud lignum scinditur | [illegible]
[illegible] | Commentum est quod in [illegible]
[illegible] | Calumpnia est [illegible]
[illegible] | Colonus est [illegible]
[illegible] | Comulus vel cumulus est [illegible]
[illegible] | Caries est putredo ligni [illegible]
[illegible] | Cadus est nomen mensure cuiusdam | [illegible]
[illegible]
[illegible] in usu | Clatrus est [illegible] vel clausura
aliquod vel [illegible]
[illegible] | Caupones [illegible] vel [illegible]

quo excludunt muscę | Centro saz est filtri vel
opus filtri vel est pannus pilosus | Ceramistis
est [illegible] que ignes [illegible] in medio capite dis
crimentur | Cephirinus est [illegible] ponti [illegible]
Celeuma [illegible] inde celeumatum ad [illegible]
i. [illegible] | Colo bis i. [illegible] habitacio [illegible]
addicio honoris unde est illud [illegible]
[illegible]
[illegible] | Chorus est
ventus septemtrionalis | et chorus [illegible]
est et [illegible] locus [illegible] est [illegible]
[illegible] in eodem loco [illegible]
est illud [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible] est nomen cuiusdam loci [illegible] est
et [illegible] suppositum | vel est [illegible] quo
[illegible] | [illegible] est [illegible]
[illegible] i. [illegible] ut [illegible] incipit [illegible]
[illegible] i. monoo vel voco | [illegible]
est [illegible] vel [illegible] unde est
illud | [illegible]
[illegible] | [illegible] i. [illegible]
i. [illegible] i. caput in [illegible]
unde est illud | [illegible] caput in [illegible]
[illegible] | [illegible] i. [illegible]
i. [illegible] | [illegible] ut [illegible]
[illegible] | [illegible] i. [illegible]
[illegible] | [illegible] vel [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible] est in [illegible]
loqui quasi [illegible] | [illegible]
[illegible] vas [illegible] reponitur apud [illegible]
| [illegible] est locus qui gignit [illegible]

Dialectica dicitur a dia quod

est duo et logos quod est sermo vel logos quod
est ratio quasi duorum sermo vel ratio utrique
opponentes et [illegible] et est una de vii liberalibus
[illegible] | [illegible] i. [illegible]
[illegible] | Decoro [illegible]
[illegible] pro [illegible] in [illegible] in
[illegible] | [illegible]
[illegible] ibi in [illegible] unde decoro i. valde decoro
decapit [illegible] ut decoro [illegible]
[illegible] Diogenes [illegible] sunt nomina virorum | [illegible]
[illegible] | [illegible] est in [illegible]
est nomen [illegible] qui [illegible]
[illegible] est et alio nomine [illegible] | [illegible]
est [illegible] i. [illegible] | [illegible]
[illegible] i. [illegible] | [illegible]
[illegible] sunt [illegible]
in [illegible] | [illegible]
[illegible] quod fit per interrogationem
et responsionem [illegible] | [illegible] est [illegible]
de regione [illegible] | [illegible]
[illegible] dicitur ab [illegible] quod est [illegible]

[illegible] quasi [illegible] | Delphin est genus pi
scis [illegible] est nomen [illegible]
[illegible] | [illegible] est ignobilis | [illegible] est qui
[illegible] colores | Delos vel Delius nomen
est in [illegible] in qua Apollo [illegible]
[illegible] Delius et [illegible] | Apollo autem
est nomen dei [illegible] qui et Phebus sive sol de
de quo [illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]
est nomen dei [illegible] qui et [illegible] dicitur
[illegible] | [illegible]
[illegible] unde est illud [illegible]
[illegible] | [illegible] est [illegible]
[illegible] | [illegible] est [illegible]
[illegible] vel [illegible] est in [illegible]
vel [illegible] est in [illegible]
[illegible] | [illegible] dicitur a [illegible] quod est
duo et [illegible] et [illegible]
[illegible] | [illegible] est [illegible] | [illegible]
lis est nomen regionis que decem [illegible]
et dicitur a [illegible] quod est decem et polis quod est civitas
[illegible] polis et [illegible] est quod [illegible] ut [illegible]
[illegible] dicitur esse [illegible] quam [illegible]
[illegible] | [illegible] nomen est gentis | [illegible]
[illegible] regum [illegible] vel [illegible]
[illegible] | [illegible] est [illegible]
[illegible] et [illegible] apud gentiles [illegible]
[illegible] est [illegible] | [illegible] est [illegible] est
qui [illegible] loqui | [illegible] quasi [illegible]
[illegible] unde est illud [illegible]
sunt [illegible] | [illegible]
[illegible] i. [illegible] | [illegible]
est [illegible] ydolis [illegible] | [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] | dicitur quasi [illegible] et est sol vel
deus | [illegible] est qui [illegible] vel
[illegible] i. [illegible] est | [illegible]
[illegible] i. [illegible]
[illegible] | [illegible] est [illegible]
lis | [illegible] est [illegible] de [illegible]
[illegible] de fonte [illegible]
[illegible]
[illegible] de fonte [illegible]
[illegible]
[illegible] ut de fonte [illegible]
[illegible] | [illegible] nomen est [illegible]
[illegible] | [illegible]
i. [illegible] | [illegible] i. [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel [illegible] i. [illegible]
[illegible] i. [illegible] vel [illegible]
[illegible] i. [illegible] vel [illegible]
[illegible]
[illegible] unde illud [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] | [illegible]
[illegible] est [illegible] in [illegible]

D[illegible] i. [illegible]

Epul dr quasi ext solo. i. ext terram genit'
Epul eni e qui no e in pacis / Eneas est
ypn nome viri unde eneis prenomatur sed
Eustachiu nome e muliebre / Eutepe nom
est muse r in p'ia b' delectans / Eques est
e qui equitat / Es eris e genus metalli / Eg
yptus nome e regionis & in p'ta tenebre
Equor oris e mare a ab equo sic vocatum
qd no in pelluum procellis unde ẜ illud xv
dico quia quod sepe fremit mare q' sit
amarus pontus gentis ventus a ab equo
dicitur equor / Edilis est qui domum reg
iam in sua custodit & a dr ab edes edis
Edes aut domus est / Effrons e i verecun
dus quasi ex frontem quia no sentit ut
q in fronte ruborem verecundie / Exlexo
ab ex legem / Est eni ple e & sunt apre
sunt auctu / Equinoctium est qn nox & di
es habent equalitatem sui / Enormis dicit
quasi ex norma i. recta & est irregulare
Enervius dr quasi ex nervos & e idem q
debilis / Effrenus dicitur quasi ex freno
& e dissolutus & incorrigibilis / Egina fuit
nome e mulier / Exaptoru dr ab ex ? q e
ex & ptoros q e capus & e vas de fornis
capitibus / Ether e nome ether e regio
superior i. celum / Ebur eos elephant' vel
omne os in quo frigidissimum qz & ipse p'ba
ui vidi eum q plany lincus ebon supponeret
calidone superiacente calidum no poterat / Ele
phas e nome nature frigidissime & siccissime
Eclipsis e defectus solis vel lune e nome
signe / Egis e clipeus palladis mydarz
dee / Ennius nome e pueri inficatis vel
nome dee bellorum / Eis em grece lis dia
Ethrocles e dux defunctus & dr ab eth
eros q e durum & cles defunctus / Epu
lum e rerum apparatus / Eccemplo i. subito
vel statim / Eminus i. alonge / Ebpolect
stor e addictis metaui penden pollux
& castorum ducum guutuorum qui in celum
ruslati deorum vivo in fabulis afferunt
Equipollencia i. equalis valoriu unde
aliquis res dr alia equipolle i. eq quo
alia valet / Esum e mors vel penula / Es
tas e nome signo qd bovis stella p'duat
est etiam mens / Eclipsis qd aut simile
ext mundo & tetrarhe in simie clemitatem va
piuntur a dr ab ex q e ext & pleisp q est
status q est ext statum / Eridanus nome flu
inj qui alio nome padus dici / Ebenum
nom e arbor / Ermine terz sunt uno & e
yre pellis alia quat spons anthuus depo
ne polz pam ut quat proni vestimenta
qua / Ephebus i. iuvenis / Echo e sonus
qui reddit sono clamantis dimidiam simu
lantis similitudinem / Echinus me tor est
genus piscis qui quis minimus sit adha
ret in navi nave fortitudine reddit stari
in mobilem pfundiq uo ut teste ambrosio
Exedras vocabant in templa dim & habitacula
secreta constructa in quibus presbiteri residebant
Expilo as i. spoliare / Exodu genus e versi
culi Elegos grece & latine miser unde dr
metri elegiacum q sinib ad miseria pertin
ens / Elisius campus est ex fabulis apud
in ferros et a tu bonorum spiritus & in parti
velatus statis / Edulus li vocat' homo qui
similitudine vocat / Ecce apla ẜ bibliothecam sup
lius ordines / Egloccios est signum i. titulo
pedestris q latine dr & signorum zodiacus
sive dr azodici qe e anul circulus ciru sic
duo decim signis distinguntur quorum ple
raq nominibus animalium nominantur ut e ariet
leo virgo etc / Egloga e primo dedicatus &
egle em capra in p'tatur singulis aut li
bri bucolicorum / per eglogas distinxit / Elec
trum e qd auri & argenti in igne permixtum
quia q potis metallum efficiat q teste greg
orio electrum vocatur / Emulus ẜ in malus
vel minus / Epitaphi in p'ta indecta equorum e
metro / Equus qd ẜ parit pellis longitudinem
est recta a perpetuitur ut equus or equinus
qd aut genitum ẜ brevis mo e animalis emptus
est in pace / Emerita e omnis qui vivent
herbas depascit / Emgo e in virgo eris f
ferrugo fri / Equevus est qui equalis e
alteri in etate / Europa ẜ 3a ps mundi e certa
nome mulier / Elleboru e nome herbe ve
nenate / Eunuchus e qui ẜ castratus / Ethimo
logia in p'ta vi loquium teste petro helie
& dr ab ethimo q e veru & logos q ẜ sermo
Erlosus a elodoru sunt ipsa nomina viror
Egueo egues i. in fune / Elicio i. ex duco vel
ex quiro / Elix nis sunt visi vel etiam vel
stramignes agnator / Edo edis edit i. loquor
vel extra dare / ẜ edo est es est e comedo
Enno as idem est et alio / Experior i. vi
gilo / Exosus i. odiens / Esperus est nome
stelle que venus dr hoc tm nomine solu
modo vespe ẜ. nam cum mane apparet
lucifer vocatur morgensterny / unde ẜ illud.
Esperus in nocte dictum mane vocatur lu
cifer ac semper nocte dieqz venus etc

Faune faunas & lupice

Fas palati / Fax facis ẜ cum fronde in
firmamenti qua meretrices utuntur / Fax est
ab ẜ ignis / Fasces quoqz insigna ẜ pondus
fasces aut in pl q sunt dignitates consu
lum apud romanos unde ẜ illud / Fax
manet in campis fax vult fama q' mundi
est q fasces omnis fasces dicuntur honores
Formido as i. timeo unde formido dinis
i. timor / Fastriculus diminutivum i. parvus
fas / Frugi in declinabile i. utile / Fulgo.

fuliginis c nigredo nigrorum et parietum que ex
assiduitate fumi gignuntur | Flamen quod venit a
flo flas idem est quod spiritus vel ventus quod aut
venit a flo flas est nomen sacerdotis dei iovis qui
dicebatur flamen quasi filamen a pilleo cum filo
cingebatur unde est illud | Capud est flamen
item fert quod sacerdos hoc venit a flo flas et si-
c dicitur illud fidis est cithara fidicen qui
fidibus canit | Fimus fimi et per sincopam fime
[illegible] est genus [illegible] fimus [illegible]
[illegible] vel adeps [illegible] | Filis i. li-
nea et [illegible] | Fenix icis
est avis Arabie nobilissima que quin-
gentos annos habet videns se senectute
collectis nobilissimorum aromatum virgulis
rogum sibi construit in eo [illegible]
[illegible] [illegible] | [illegible]
[illegible] [illegible] super [illegible]
[illegible] sculpi [illegible] pro eo quod in spe future
resurrectionis instar fenicis [illegible]
morti se optulit | Est etiam fenix nomen pro-
prium | Et homo illius provincie fenix dicitur
| Fenix est arbor [illegible] vel [illegible]
[illegible] victorie antiquitus solebat
[illegible] | Est etiam fenix [illegible] [illegible]
[illegible] et genus [illegible] | Fetus [illegible] est fructus
| Forfex icis est instrumentum [illegible] quo pan-
nos incidunt | Forpex icis est quo pili [illegible]
[illegible] | Forceps cipis est quo ferrum in igne
tenetur et [illegible] unde est illud Forci-
pe [illegible] capio forcipe ferrum forpe-
[illegible] pilos | Fretum
[illegible] eo quod [illegible] Fors est fortuna et
[illegible] [illegible] teste [illegible] | Forsit
i. forsitan | Fungus [illegible] et [illegible]
| Flamigerus est homo in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] | Fenum [illegible]
[illegible] | Filix est nomen herbe | Filum [illegible]
| Flammeum est [illegible] unde
Flammeolum diminutivum | Foeniculum est herba [illegible]
| Fornax [illegible] | Felix [illegible]
Felix vel fortunatus | Funis [illegible] [illegible]
[illegible] unde [illegible] [illegible] illud quod [illegible]
[illegible] | Forum locus ubi sunt placi-
ta [illegible] | Fiscus [illegible] publicus [illegible]
publice [illegible] | Fungus [illegible] boletus
[illegible] est et fungi [illegible] | Fistularis
[illegible] nomen [illegible] | Fistula nomen loci
ubi vinum [illegible] | [illegible]
[illegible] | Faunus [illegible]
unde [illegible] [illegible]
| Fatua appellabant gentiles [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] est | Flavus [illegible] genus
coloris | Famulus qui [illegible]
[illegible] | Famulus [illegible] | Fimus

[illegible] est [illegible] | Fartor
est [illegible] | Ficus [illegible]
et [illegible] ventus [illegible] unde
ficus i. [illegible] qui [illegible]
[illegible] pellis et [illegible]
| Ficetum locus ubi ficus crescunt | Ficus
[illegible] est nomen arboris [illegible] nomen [illegible]
[illegible] | Ficedula [illegible] avis | Fulcimen [illegible]
[illegible] | Fagus [illegible] nomen arboris unde fagi-
nus vel faginea nomen [illegible]
[illegible] | Fiscina [illegible]
[illegible] | Fortuna nomen [illegible]
[illegible] | Felix [illegible]
[illegible] | [illegible] dee [illegible] dicebatur
apud inferos [illegible] quod [illegible] bonum
et mitem [illegible] boni [illegible]
[illegible] eo quod minime sunt boni | Sunt autem
[illegible] dicti [illegible]
[illegible] eo quod non [illegible] tenebrosi vel eumeni-
des dicuntur [illegible] quod [illegible] bonum et [illegible] quod [illegible]
[illegible] eo quod [illegible] unde [illegible]
bonus | Fulgur [illegible] | Fuscina [illegible] in-
strumentum [illegible] quo [illegible]
bus [illegible] | Fastigium [illegible] altitudo | Fastigo
[illegible] | Frigeo frigo [illegible] i. fri-
gus patior | Frigio [illegible] aliquid in patella
[illegible] | Frixio [illegible]
[illegible] | Farcio [illegible] impleo | Fulcio i. susten-
to firmo i. [illegible] unde [illegible]
i. [illegible] | Fungor fungeris [illegible] fungor vel utor
defungor [illegible] morior [illegible]

Grammatica est una de

septem liberalibus artibus et dicitur [illegible]
[illegible] et [illegible] quod [illegible] [illegible]
[illegible] aut nomen [illegible] aut nomen [illegible]
[illegible] [illegible] unde [illegible]
[illegible] composita sunt | Geometria [illegible] est
una de septem liberalibus artibus et dicitur [illegible] quod
[illegible] et metros quod [illegible] mensura quasi [illegible] de
mensura terre | Gallinaceus [illegible] i. pullus galli-
narum | Glans glandis [illegible] fructus qui nascitur
super quercus vel [illegible] genus morbi | Ge-
nus [illegible] | [illegible] | Gallia [illegible] de
regione gallie | Gummi [illegible] gutta que de
arboribus [illegible] in [illegible]
| Gigas [illegible] homo in [illegible] magnitudinis
qualis erat golias gethei quod [illegible]
[illegible] in funda et lapide homo [illegible]
[illegible] dicitur | Gingeber [illegible]
[illegible] | Glis i.
[illegible] genus [illegible] glis tis [illegible]
[illegible] | Glis gliris [illegible] genus a-
[illegible] unde illud Glis [illegible] glis [illegible]
[illegible] glis [illegible]
[illegible] glis [illegible]
[illegible] | Gladius nomen est

cunctis in hyspania. Glos gloris idem uxor fratris. Glos glossis idem lignum putridum quod in tenebris lucet [illegible] splendent [illegible] glos gloris genus floris vnde illud [illegible] Glos florum [illegible] Gades [illegible] Hercules [illegible] victor [illegible] Genesis primus liber moysi [illegible] monstrum [illegible] Globus [illegible] qui ex [illegible] Gradiuus deus belli qui et [illegible] dicitur [illegible] Hercules [illegible] Gnoso [illegible] vel [illegible] Glauca [illegible] Gitta [illegible] Gibber [illegible] homo [illegible] Gemini [illegible] signum in zodiaco [illegible] Gemelli [illegible] Galatea [illegible] Galaxias [illegible] Getulus [illegible] homo degetulus [illegible] Globus [illegible] Gulo [illegible] homo gulosus. Sequitur [illegible]

Hyatus [illegible] apertio [illegible]

vel oris. Hector [illegible] proprium nomen viri vnde Hectorides [illegible] Homullus vel homunculus vel homuncio diminutiua sunt ab homo. Hymen idem locus in quo [illegible] et notat [illegible] vnde hymeneus deus [illegible] Heros [illegible] vir nobilis [illegible] Heros heroidis [illegible] nobilis femina [illegible] Hercules [illegible] Hyspania [illegible] Hybernia [illegible] Hyspanus [illegible] Hybernus [illegible] Herilis idem nobilis. Honos [illegible] Honor [illegible] Hammon [illegible] nomen Iouis qui apud regionem libie [illegible] nomine colitur [illegible] Hermafroditus [illegible] qui est vir et mulier

Idolum et simulacrum

[illegible] idolum [illegible] quod adorat ydolum. Idolium [illegible] est locus vbi stat ydolum vel vbi [illegible] ydolorum [illegible] ydolotitum [illegible] cibus qui immolatus est ydolo [illegible] plurale Iugis [illegible] assiduus [illegible] agrorum Iugum [illegible] quo boues in aratro [illegible] [illegible] medietas [illegible] Iudex [illegible] Iupiter [illegible] nomen gentis [illegible] Ibis [illegible] Idus [illegible] dies qui [illegible] post nonas vbi notandum quod kalende [illegible] dies [illegible] mensis [illegible] Idus [illegible] dies qui sequuntur post nonas [illegible] Iuuenis [illegible] Iuuentus [illegible] Iupiter nomen est [illegible] Iubar [illegible] splendor [illegible] Iunius [illegible] Iuppiter [illegible]

que nomen c(on)s(er)uatur [illegible] Jude [illegible] [illegible]
[illegible] Jucolanus [illegible] [illegible] est
piger [illegible] Josephus [illegible]
est [illegible] nomen [illegible] qui est [illegible]
[illegible] unde [illegible]
[illegible] et fide [illegible]
qui [illegible] sicut [illegible]
[illegible] Ypocrita [illegible] nomen [illegible]
[illegible] est qui non [illegible] ut [illegible]
[illegible] loquitur [illegible] non [illegible]
[illegible] que non [illegible] est [illegible]
[illegible] non [illegible] vel [illegible]
[illegible] in [illegible] non [illegible]
et [illegible] significacione [illegible]
[illegible] teste petro [illegible]
[illegible]
[illegible] Judicio [illegible]
in [illegible] in [illegible]
[illegible] idem [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] vel [illegible]
generaliter [illegible] dici potest [illegible]

Leno est qui prauis qui

blandicijs mulierum alij p(ro)stat ut [illegible]
[illegible] mulier eiusdem officij et impudicis
est [illegible] genus [illegible]
[illegible] teste boecio [illegible] homi
nis [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] est [illegible] teste
petro [illegible] qui in [illegible] lar lar(is)
[illegible] nomen [illegible] lar laris [illegible]
ignis [illegible] domum [illegible] est
[illegible] domestici dei unde [illegible] illud lar [illegible] in
[illegible] ubi [illegible] lar [illegible] ignis [illegible]
et domus [illegible]
unde [illegible] illud [illegible]
[illegible] qui [illegible] nomine [illegible]
[illegible] genus [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] legio [illegible]
[illegible] legit
[illegible] genus [illegible] est
[illegible] genus [illegible]
[illegible] nomen [illegible]
nomen [illegible]
in [illegible]
legislator [illegible] qui dat legem [illegible]
moyses [illegible]
dei qui [illegible]
[illegible] vel [illegible] liber [illegible]
[illegible] nomen [illegible] qui [illegible]
[illegible]
[illegible] significacione [illegible] unde
[illegible] liber [illegible] vel [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible]

[illegible] q(ue) [illegible] nomen
stelle que venus [illegible] stella [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] est
congregacio [illegible] est
[illegible]
[illegible] est [illegible] unde [illegible] illud
[illegible] in [illegible] que
[illegible] vel [illegible] est [illegible]
[illegible] mobile ut [illegible]
[illegible] teste [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible] longulus [illegible] longe
unde [illegible] longe
[illegible] genus [illegible]
[illegible] in quo [illegible]
[illegible]
[illegible] longeuus [illegible]
[illegible]
[illegible]
genus [illegible] vehiculi [illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible] mobile est vel
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] nomen [illegible]
[illegible] nomen [illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] que [illegible] est
[illegible] vel [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] qui [illegible]
[illegible]
[illegible] est [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] in passiuo [illegible]
[illegible] deponens passiue significacionis
[illegible] et [illegible]
[illegible] sequitur [illegible]

Musica musice est una de

septem liberalibus artibus et p(er)tinet modu
lacionis sono cantuq(ue) c(on)sistens et d(icitu)r a mu
sis [illegible] teste ysidoro [illegible]
[illegible] hec ars [illegible] vocis
[illegible] modulacionem [illegible]
[illegible]
[illegible] et memorie [illegible]
modos [illegible]
[illegible] est [illegible]

cum metallum p(er)flatu ad p(er)fectionem sonat
sonum quem vult | Melodia est dulcis cantus i(d est)
bone delectans quia in cantu sonus de-
lectans sequitur | Meditari est premeditari i(d est) me-
ditando mente sciens quia meditatione e-
videt volunt(ates) quo animus delectat(ur) | Melliflu(us)
dulcis i(d est) capacitatis vel sonus germinat(ur) p(ro)-
cedit p(er)fecte aspirans exprimens et edocet
in nobis et gaudet ex delectatione terminum
| Memor est pollens i(d est) memoriam sciens et
memorie intendens et exprimens Memo-
| Mensa est cibus i(d est) simile invenientes quia
omnes aliquid in ventre debemus similes
eorum que sumus et monemur | Mensura ver-
sus id est delectans in consuetudine et vir-
tute aliquid bon(um) invenimus et diiudicatum mensuram
eos nos esse gaudemus vel sicut alios in
delectatione in simili | Meritum est virtutis
i(d est) celestis quia sunt celestis acquisita modo
modo nos celestes et divinos facit | Merops
est ethiops i(d est) optime vox quia est q(uia) est
sumus optime vox sonat(ur) p(er)fecte debemus
| Mesopotamia dicitur a mesos et litore quod est fluvius
dicitur | Messalina est oppidum in quo aliquis [illegible]
lice desine et p(ro)cede cognosce | Meretrix est
nomen mulieris quia fabule referunt eius
filios occidisse | Metellus est dens belli qui et
Metellus appellatur | Metropolus est diminutivum
domicilii i(d est) [illegible] minor [illegible] est
qui sub honestatis forma [illegible] opera statuit
| Metamorphosis est qui [illegible] membra manibus
[illegible] est p(ro)cessio librorum vel est [illegible]
[illegible] | Mercurius est nomen dei [illegible] qui et
caduceifer dicitur propter virgam que et caduceus
vocatur quia [illegible] fabulas p(ro)hibe-
tur et cyllenius a cyllenio monte ubi na-
tus fuit | Miltiades dicitur qui solus summum
optinet principatum a monos quod est unum et
archos quod est princeps | Mola est genus mo-
lendini quod manu circumvolvitur [illegible]
[illegible] molit unde illud molare [illegible]
[illegible] | Molle [illegible] quod in [illegible]
[illegible] quod est [illegible] sicut [illegible] [illegible]
quo filii [illegible] p(er)cuciebant [illegible]
[illegible] teste Jeronimo [illegible] fuit | [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
fuit | [illegible] dicitur [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] genus lapidis
| [illegible] est [illegible] quod adeo [illegible] diminutivum
dicitur | Magnes est nomen lapidis [illegible]
[illegible] ad se rapit quod in parte adamanti-
[illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] quod magnes ad se
trahit adamas fortior se rapit | Molaris
est [illegible] dens [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
p(ro)ximo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
utroque [illegible] [illegible] ut molaris lapis vel
molaris dens | [illegible] est nomen gemme
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que de [illegible]
[illegible] | Metallum est omne illud quod [illegible]
[illegible] et fabricam ut aurum et argentum

et [illegible] et alia huiusmodi | Melo omnis est genus le-
guminis quedam eadem fructus [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Menos [illegible] ut sonat | Matricis
est matrix | [illegible] in est [illegible] et sunt species in
[illegible] | [illegible] dicitur quasi [illegible] | Metha-
[illegible] dicitur [illegible] quod est [illegible] et [illegible] quod est
positio quasi [illegible] [illegible] ut alexandrie
p(ro) alexander [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] | [illegible] est [illegible] de
[illegible] [illegible] et dicitur a monos quod est unum
et quod unum solum [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] | Metro dia-
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] venditur [illegible]
quod quod [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] unde alexander | [illegible] [illegible] [illegible] fuit
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] quod [illegible] non est in usu et est idem quod [illegible]
[illegible] | Merges [illegible] est [illegible]
| [illegible] [illegible] [illegible] | [illegible] est
[illegible] [illegible] et [illegible] in [illegible] | Multiplicat
est verbum et idem quod multiplicat [illegible]
[illegible] in [illegible] que de [illegible] nomine [illegible]
| [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et
idem important et sunt domus pastorum in
[illegible] unde est illud | [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] pastore [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] | Mapa est [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] i(d est) [illegible] | Municeps de-
[illegible] quasi [illegible] [illegible] | Municipium p(ro)prie
et locus [illegible] [illegible] officii [illegible] [illegible]
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
vel [illegible] [illegible] [illegible] municipium dicitur
| [illegible] vocatur [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] | Medius fidius [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] apud paganos olim [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] mediator fidelis
p(er) quod designatur [illegible] qui [illegible]
[illegible] apud gentiles [illegible] [illegible]
deos et homines teste ysidoro | [illegible]
est [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
vel [illegible] [illegible] | [illegible] est quod [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut homo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] que non in [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel [illegible]
[illegible] | [illegible] in declinabile [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et p(ro) omnes [illegible] ut vir vel mulier [illegible]
vel [illegible] [illegible] [illegible] | [illegible] [illegible]
[illegible] vel [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] quasi [illegible] [illegible] | [illegible] [illegible] est sub
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sub [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et non [illegible] [illegible]
| [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
aliquis qui in [illegible] [illegible] | [illegible] est

[illegible] nomen viri [illegible] et melchisedech | Menphis [illegible]
nomen est ciuitas in egipto | [illegible] est [illegible]
[illegible] tempore [illegible] messapia vocata est [illegible]
[illegible] quidam homo de regione mortuus | Medus est
homo de regione que media dicitur atque dicitur
passiuum medicus [illegible] quia primum [illegible]
cit uel medicus quasi venit a medeor mederis
[illegible] est aut medeor idem quod medicor
in [illegible] | Mechus quidam qui relicta propria uxore ad
heret uxori alterius | Mechia uel est adulterium
| Medela est medicina | Macharia quidam gladius | Macha-
ria est [illegible] | Mastigoris quidam nemorum
genus | Mica [illegible] minuta particula panis | Mirica
est arbor crescens in [illegible] in [illegible] humo
et quidam [illegible] teste ysidoro unde [illegible]
[illegible] | Metro [illegible] terminus [illegible] mi-
nor | Morbidus [illegible] quod passiuum a morbo
est aut morbus infirmitas morbidum aut illud
quod infirmatur uel res que gerit infirmitatem qui-
a [illegible] a minio [illegible] et est idem quod [illegible]
instrumentum [illegible] | Molimen venit a mo-
lior [illegible] et est idem quod machinatio | Mutina
[illegible] nomen ciuitatis | [illegible] gradus [illegible]
[illegible] | Magnus [illegible] quidam instabilis | Moles
quidam molis quidam magnitudo | Monos quidam grecum
quod latine sonat unum uel unitas [illegible] mon-
achus dicitur | Myrmidones dicebantur [illegible] primitus
| [illegible] est ad [illegible] unde [illegible] i.
[illegible] | Mylos quidam nomen insule [illegible]
[illegible] et [illegible] in [illegible] que cicladas vo-
cantur et est genus panni [illegible] unde
illud sancte agnetis induit me ciclade au-
rea | Mango quidam venditor uel pastor
equorum | pastor aut porcorum [illegible] bubulcus [illegible]
[illegible] boum bubulcus opilio [illegible]
~~[illegible] latine~~
[illegible] dicitur [illegible] aut pastor vocatur opilio unde
est illud ~~[illegible]~~
~~[illegible] pastor [illegible]~~
~~bubulcus opilio [illegible]~~
~~[illegible]~~
~~pastor~~ | Mylus uel mulo quidam [illegible] rotundum propter
[illegible] | Mylos indeclinabile quidam [illegible]
[illegible] quidam [illegible] digitus [illegible]
[illegible] | Mena [illegible] | [illegible] i. [illegible]
[illegible] | Metuo is i. timeo | Molo is quidam [illegible]
lapidibus in farina [illegible] | Mello [illegible]
i. [illegible] i. monstro | [illegible]
as i. [illegible] | Mingo is quidam [illegible]
[illegible] est latrine | [illegible] as i. [illegible] | [illegible]
[illegible] i. [illegible] secundum [illegible]
[illegible] est [illegible] populi [illegible] ||

N ~~[illegible] · ais · v · vocat~~

uel dicitur ~~[illegible]~~ quidam [illegible] in [illegible] quidam [illegible] Nepos
est [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible] nomen [illegible]
[illegible] | Nepos quidam filius filii
uel filie | Nepos et dicitur [illegible]

Nepos quidam filia filii uel filie | Numida quidam nomen
gentile unde homo dicitur numidie numida
vocatur | Nola quidam ciuitas campanie que est et nomen
ciuitatis | Nomas quidam [illegible] singularibus [illegible]
nox [illegible] culpa | Nundine sunt [illegible] Nundinalia
| Nichil enim est [illegible] qui [illegible] dicitur
[illegible] ut homo nichil
i. nullius utilitatis | Nugas indeclinabile
est homo in [illegible] nugis et vanitatibus | Nu-
rus quidam uxor filii alicuius | Nardus quidam arbor a-
romatica [illegible] quidam genus [illegible] | Nutrix
[illegible] | [illegible]
Nonae vocabantur dies [illegible]
nundine | Neptunalia sunt festa dei nep-
tuni | Nox [illegible] quod morte [illegible]
[illegible] dilecto meo [illegible]
[illegible] | [illegible] in fenestram | Ni-
mium quidam videlicet | [illegible] genus in-
[illegible] | Nimphe sunt apud paganos [illegible]
[illegible] omnes minores dee vocabantur [illegible]
[illegible] dryades dee arborum [illegible] dee
[illegible] dee maris [illegible] quidam dee
[illegible] dee fluminum | Napee
dee florum | Oreades dee montium | Nomenclator
est [illegible] quod in nominando [illegible]
[illegible] unde et nomenclator [illegible] | Nazareus
[illegible] nomine quidam gentile unde
[illegible] quidam [illegible] i. [illegible]
ad [illegible] sub expressione [illegible]
[illegible] et gentis | Nudiustercius ad-
verbium quidam compositum teste petro [illegible]
quod sonat [illegible] quod si diceretur [illegible] dies [illegible]
in [illegible] tempus | [illegible] quidam
nomen [illegible] et nomen arboris [illegible] | [illegible]
[illegible] id est quod [illegible] qui quidam nomen
[illegible]
[illegible] | Nebrida pellis est [illegible]
paganorum [illegible] | Naucle-
rus quidam [illegible] dicitur | Na-
ufragus quidam qui [illegible]
perdidit et venit a [illegible] naufragium as | [illegible]
[illegible] sunt [illegible] que [illegible]
[illegible] vocatur [illegible] quidam [illegible]
nomen [illegible] | Nubilum in singulari et nubila in plurali
sunt nubes | Niniue quidam primum nomen ciuitatis
[illegible] quam ninus [illegible] condidit | [illegible]
i. [illegible] que sic vocata est [illegible]
qui in ea regnabant | [illegible] nomen [illegible]
[illegible] vocatur regio in [illegible]
[illegible] quod [illegible] dicebatur
[illegible]
[illegible] et [illegible]
in [illegible]
[illegible] nomine [illegible]
que [illegible]
[illegible] vocabatur [illegible] in [illegible]
[illegible] quod [illegible] nomen [illegible]
[illegible] sermone [illegible] colligitur [illegible]

latine regum orientalis sonat [illegible] / [illegible] est proprium nomen / [illegible] [illegible] in [illegible]
/ [illegible] est [illegible] velud [illegible] voluntas [illegible] cognoscitur [illegible] pape et [illegible] [illegible] / [illegible] est [illegible] [illegible] id est amo [illegible] et [illegible] [illegible] / [illegible] id est [illegible] / [illegible] id est [illegible] in [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] digitus est [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] de [illegible] / [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]

~~Ungo ungis unxi unctum~~

Ungo ungis est [illegible] / [illegible] mulier qui assistit mulieri parienti ut nascentem infantem [illegible] / Olea est arbor / Oliva est fructus eius / Oleum unde [illegible] oliva [illegible] / Oleaster est silvestris olea / [illegible] est nomen [illegible] ysidoro / [illegible] est posterior pars capitis / Orthodoxus dicitur ab ortho [illegible] et doxa [illegible] gloria [illegible] gloriosus catholicus [illegible] universalis / Cathecuminus [illegible] [illegible] homo qui [illegible] est baptizatus [illegible] fidei sub [illegible] baptizmi / Neophitus [illegible] [illegible] novellus [illegible] aliquis baptizatus / Neophitus [illegible] qui [illegible] [illegible] designat [illegible] designat [illegible] [illegible] ut est illud descendit in [illegible] [illegible] eius [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] id est [illegible] / [illegible] [illegible] est [illegible] gloria [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] id est inflexionem [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] nomen [illegible] / [illegible] homo qui [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] est [illegible] / [illegible] [illegible] singulari et est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] est et idem [illegible] / [illegible] id est [illegible] ut [illegible] / [illegible] [illegible] ut in [illegible] / [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] / [illegible] id est [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

/ [illegible] est [illegible] quo [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] est [illegible] unde [illegible] id est [illegible] / [illegible] est melodia cantus / Odos vel odor / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] omnis id est [illegible] / [illegible] [illegible] est [illegible] / [illegible] est [illegible] [illegible] ut [illegible] puellarum quo se [illegible] / [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] delectacionem unde est illud / ~~[illegible] [illegible]~~
~~[illegible] [illegible] [illegible]~~ / ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ puelle / Orbis est [illegible] [illegible] mundus stelle et orbes [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut est illud [illegible]
~~[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]~~
/ Ordo ordinis [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] est [illegible] / [illegible] est [illegible] / Ordior ordiris [illegible] [illegible] ordiens est [illegible] qui [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] / Orior [illegible] ut [illegible] / [illegible] [illegible] est [illegible] est deponens idem [illegible] qui est [illegible] idem [illegible] / Odolor [illegible] est deponens [illegible] [illegible] ut est ibi / Odoratus est [illegible] odorum [illegible] [illegible]

~~Pheton est proprium nomen~~

[illegible] / [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] nepotem / [illegible] est filia ut [illegible] / [illegible] / [illegible] [illegible] / [illegible] / [illegible] [illegible] nomen [illegible] / Pelides [illegible] [illegible] et filius vel nepos pelei / Penelope / [illegible] [illegible] nomen [illegible] [illegible] / [illegible] id est [illegible] homo [illegible] plus [illegible] id est [illegible] plus / [illegible] est [illegible] id est [illegible] / [illegible] id est [illegible] / [illegible] est [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] / [illegible] est [illegible] [illegible] / Platanus nomen est arboris [illegible] qui [illegible] fugit [illegible] [illegible] / Pictagoras est [illegible] [illegible] unde [illegible] vel [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] est [illegible] [illegible] [illegible] illud quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] est dulcedo [illegible] de melle et [illegible] intelligitur [illegible] [illegible] et melle nichil dulcius est apud [illegible] [illegible] [illegible] est [illegible] [illegible] / [illegible] / [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] qui et [illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et est in [illegible] [illegible]

a hec parsimonia huius parsimonie in plurali caret est .2e. declinationis a neutri generis ut hec parasia? harum parasiarum / parasitus ... aliquis hic similiter / pseudo grece falsus ... et componitur ut pseudo propheta pseudo apostolus pseudo monachus / pugil id est pugnator pugil qui in duello pugnat / duellum enim est pugna duorum ... is qui vincit inferior iudicatur / presul est episcopus vel desuper ... prelatus / pedes est qui non equo vel ... pedibus incedit / penetrasium? ... pictum in imagine [illegible] / apex? ... est ... et ... sunt ... templis ... unde est illud ~~ante dicitur ... tempore ... vela ...~~ / ... unde ... et est deus ... et ... qui ... nomine ... vocatur / puber est iuvenis / primus ... qui primus ... in ... dignitate vel ... nomine ... / ... velox / ... pedis est ... vel ... / ... et mortalitas vel infirmitas / ponticus vel ponticus est in ... ubi omnes ... / pontus ... / ... est ... / ... / porrus vel porrum ... / ... / paludes ... ut palustris ... indeclinabile ... est ... ut ... illud ~~... custodit ... vocatur ... indeclinabile ...~~ / pelex ... pelex vocatur / ... plus vel ... / ... sunt nobiles qui regibus ... / ... diebus ... ut ... / ... ut ... / parasceve ... preparatio et ... in die festo sabbati ... sunt / pentecoste ... quinquagesima teste beda et ... / ... et decem quasi dies ... decem ... quinquaginta ... / ... et ... et ... / pondo indeclinabile ... pondus quo ponderatur aliquid / plebiscitum ... que plus ... statuit ... ante ... non ... plebis / ... statutum ... plebis ... et ... / pernix est ... vel velox ad aliquid ... ut ... contentiones / puppis ... posterior pars navis ... / ... ut ... longissimus ... / ... producit nomine ... corripit ... tune ... multitudo unde est illud ~~... plebis~~ / ... genus arboris

/ poema est dictamen metrum plurale ... hec ... que dicitur / ... / python fuit serpens grandis quem apollo sagittis occidit unde et ... pythius vocatus / pallas ... fuit filius ... regis quem ... occidit / ... pallas palladis nomen dee / ... qui ... aliquid ... hominibus ... / ... / ... nomen ... / ... arbor ... / ... est velox ... corripit ... / pellicium est pellis ... que ... / pelles ... / pellis ... ut ... / ... est ... / papilio ... vermiculus ... / ... et est genus ... / parnasus ... mons ... qui ... duos vertices ... unde ... / platanus ... arbor ... / phebus ... sol / phebe ... luna / ... pastor ... / pegasus est nomen equi cuiusdam qui bellerofon ... qui eodem equo vectus monstrum ~~monstrum~~ ... fuit / ... velox / ... genus ... et ... / ... nomen ... / ... nomen ... / ... genus ... est nomen ... qui dicitur ... est / ... medium producit ... / ... / ... / ... sunt ... / ... nomen ... qui sunt in regione ... / ... / ... est ... / ... patella ... / polipus ... producit ... est illud ~~... polipus ...~~ / ... / ... / ... est ... / ... est domus ubi pauperibus elemosine distribuuntur / pirata est genus ... qui ... / ... bello / ... nomen ... / ... et morbus ... plurimum ... / ... / ... est ... vel ... qui in ... / ... longus / pactolus ... flumen qui ... teste ysidoro / ... est ... ex frondibus vel ... quo ... in ... est ... in ... / ... lector

vel de sempre plagiis secundum primo primissimo i. aliquo
libro in quo auditores redduntur benivoli et
attenti vnde dicitur prologus quod est primus et logos
quod est sermo / Pedagogus est qui pueros nob
ilium erudit in disciplina et ducit eos per
vestigia pedum i. mores puerorum vnde pedagogi di
cuntur [illegible] / Poxisma secundum genus femi
nis / Pir piropus secundum lapis ignei coloris
/ Pirata est [illegible] nauis / Pirus est [illegible]
nomen [illegible] / Pon [illegible] [illegible]
fortunata et [illegible] in ante [illegible] quibus
[illegible] / Pelorus nomen
est montis in sicilia / Pes est dictamen
quod lege metri non frangitur / Pedulis est ve
stis pedis / Pronuba est mulier que nube
ntibus preest et assidet / Pupillus est puer ca
rens matre secundum orphanus caret patre vnde
est illud / Pupillus matre caret orphanus
est sine patre / Pupula est illud in oculo
in quo visus videndi certa est cuius dimi
nutiuum est pupilla dicitur poverzka / Puppa
est ludus puellarum et dicitur lolka / Padusa
est latus quidam / Puteus secundum [illegible] / Pu
teale est locus [illegible] vbi [illegible]
[illegible] / Pelicanus secundum [illegible] et [illegible]
[illegible] sicut [illegible] qui [illegible]
[illegible] inde [illegible] / Podens
est vestis que ad pedes vsque [illegible]
/ Pleiades sunt septem stelle que [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] / Geminus et [illegible]
dicitur [illegible] [illegible] quod est [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] semper in
motu sunt vnde [illegible] [illegible]
/ Puber [illegible] i. iuuenis [illegible] pubes
[illegible] pubis est lanugo [illegible]
iuuentute vt in [illegible] [illegible]
ad [illegible] iuuenum / Pulcherrima pubes
pubes i. [illegible] multitudine iuuenum [illegible]
[illegible] [illegible] pubis [illegible]
[illegible] pubes sicut et puber / [illegible]
[illegible] est diminutiue [illegible]
vel [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
/ [illegible] i. [illegible] id est
[illegible] [illegible] [illegible] vel
[illegible] / [illegible] i. [illegible] / [illegible]
[illegible] / Pendeo id est quod
[illegible] suspendo in
suspendor [illegible] / Pendo suspensus [illegible]
[illegible] / Pendo [illegible] pondus / [illegible]
[illegible] vel [illegible]
[illegible] i. [illegible] / [illegible] i. [illegible]
[illegible] i. in [illegible] / [illegible] i. [illegible]
vel [illegible] / Pastor i. [illegible]
[illegible] i. [illegible] i. [illegible] / [illegible]
i. [illegible] in [illegible] et in ad [illegible] /

/ Pede temptim i. [illegible] / Pedetentim [illegible] i.
passim [illegible] i. in alio die [illegible]
i. [illegible] die / Postridie i. post [illegible]
[illegible] i. [illegible] / Pol [illegible] [illegible] Pollu
[illegible] / Pollucio est
[illegible] teste petro / Particeps i. diuidens et
[illegible] vo [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] pistorum est domus pistorum
cuius diminutiuum est pistrilla [illegible]

Q ualus est vas vi

mineum [illegible] [illegible] alio nomine [illegible]
cuius diminutiuum est quasillus / Quadrans est
quarta pars denarii vel [illegible] / Quadrans est
pondus quatuor vnciarum / Quinquatria quedam
fuerunt paganorum festa que quinque diebus
agebantur in atriis templorum vel quinquennia
celebrant in anno vel semel in quinquennio / Qui
rinus est [illegible] vnde et milites quirites
quasi [illegible] dicti sunt / Quintilis est nomen
mensis apud antiquos qui nunc iulius vo
catur / Querela [illegible] [illegible] [illegible] est idem quod
[illegible] / [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] est
de quo [illegible] / Quadrifidum [illegible] est
id quod quadripartitur / Quadriga i. currus et est
[illegible] de quo [illegible] / Quadrangula est [illegible]
quatuor [illegible] / Quadrupes est aliquid quod
pedes [illegible] in [illegible] / Quoti
die [illegible] id est quod omni die [illegible]
[illegible] est teste ysidoro est [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

R ethorica est vna de

septem liberalibus artibus et docet ornate
loqui et dicitur agreco reses quod est locucio vel
agreco rethor quod latine est orator [illegible]
quod est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vel
orator / Orator autem est qui ornate loqui
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
et multi alii qui [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] secundum [illegible] [illegible] / [illegible]
est genus [illegible] / Remulcus secundum [illegible]
[illegible] sunt [illegible] / Remus
secundum in [illegible] / Remex [illegible]
remigis est ille qui tenet remum in [illegible]
[illegible] / Remus / Renanes sunt nomina
[illegible] [illegible] est [illegible]
/ Rursus vel rursum i. iterato / Reatus est
[illegible] / Respublica sunt apud roma
nos [illegible] et [illegible] [illegible] est
est [illegible] vel [illegible] / Rastro est [illegible]
[illegible] quo [illegible] / Rastel
[illegible] est [illegible] / Rosetum est locus
vbi florescunt rose / Rubrica est color
[illegible] rubens / Rubigo est in ferro [illegible]

guznonoser / Sinuit et sentine vel sassul in aliquib
ne stant impatiente vel in vitro . Stella / Simonia est
in simmetrum repetitionis quo utuntur docti ar=
tium / Sirpa est qui plumas sed dicitur quod mute re
tipos i. mit inceptionis vel repetitionis / Siquis est
stimulus / Sedonis est proprium nomen civitatis / Sus est villa
/ Ros est nocturna distillacio minutissimarum guttarum
Roscit terram / Sirpis est satthast manum primiceris
Repente vel [illegible] / Siger est i. obstupeo vel
Dulesco vel stupeo / Sonnus est i. nola / Sepos est
est [illegible] pedibus et ventre madet more serpentium
thurchen / Sitor est i. erudo vel puta / Sefert
quod est possibile est idem quod loqui vel reportare qu
ibit est impossibile idem est quod distat / Somur est
quod spaciat plus nec de hoc vocatur / Sebitor
est sectum inspectum de eo vocatur / Sepingo est
in sacto singo / Sora est i. plena / Studo indis
pruinet sed animos sunt cum tamen est fatius tamen
singere ut animo est mudere / Scemusta i.
leuonder / Rinoceros vel Rinocerotis est animal vn
um frontem habens cornu fortissimum unde et unicor
nis alio nomine vocatur Rinoceros autem prece
dentis in utero cornu incipitur / Sinos cum est
utrius ceros cornu ad hoc nisi in gremio vir
ginis capitur / Ruder est pavimentum stercorali
in / Rudens funis in navi / Ron . dz unlez .
Rentes di korte Ruen in pl. Rionis i. pli

Stirps est genus ponitur

~~Stirps~~ est genus ponitur et productio / Stemato vel
stimio est aliquantulum genus / Stirbus est
qui obliquum habet visum cuius sor est stirbat / Sto
ppes id est stamus quod fortis est pisc. / Sexus est
diversitas inter masculinum et femininum / Silex est lapis
rotundus de torrente / Sticatula est nomen
fluminis quod producit pisces / Siler est genus arbo
ris est genus herbe / Seraphim interpretatur
ardentes vel incendentes et est nomen chori an
gelici / Sacrilegus est qui sacram legem violat
ut si quis in ecclesia rapinam vel furtum facit
Syron vel Syrenes idem sunt et est monstrum mari
num habens cantus pulcritudine navigantes obdor
mire facit et sic decipit unde gaudium Som
lir . i. talcon / Sertum est genus ornamenti
quo portant sponse decorabantur unde illud
~~Portans et se portas quas in monile ornatas~~
~~tolli sic taliquas amis in thenis Amulus est~~
~~ornamentum sunt formule stipulatas~~ dicitur Sicke
~~tales ordinant sicut dicit~~ sponse / Silvester
dicitur agrestis / Sesuber est similitudo feriens vel
seminis efficiens / Sequester est qui litigantes
separat unde sequestro as est separare / Stator
est qui stat / Stipes est lignum aridum / Seges
est semencium in agro ad hoc natus / Spernis
est spelunca latronum ein hol / Sinodus est co
ngregatio cleri / Sinaxis est officium divinum quod
in laudem agitur dei ut matutine et vespere
Singultidus est gemitus undissonum / Socius di
citur mariti vel uxoris / Satrapa est princeps
vel homo nobilis qui desinit / Strinctis

est homo vagus et vilis / Situs est sicco sit stirps
est obulus / Stops est sponsus / Supellex est quid
lex nomine omnium rerum in domo valentium / Stagnum
est aqua stans ad modum piscine est genus
metalli ... / Sebolus est ybes fluvius
fluit / Sirtes sunt que latent in mari navigan
tibus periculosa / Sponsalia sunt dona que
sponsus dat sponse / Solstium est pl. statio
quod vel stat non progreditur ut in estate vel
ingr. non graditur ut in hieme / Sincerus
vel sincere i. purus / Sponte i. voluntarie
Sphinx est quoddam monstrum apud thebi
anam civitatem ~~civitatis~~ / Springa est ... est ...
mergus morsz ... merchatz / Sincopa
est consisio vel pelle dumedia diccione ut
dem hecorum vel sponsus psicioris / Stamnus
est homo desolatus quam civitas nunc ...
vocatur / Semis quod est indeclinabile id est
dimidium quod tamen declinatur semis semi
et hic est genus ponderis / Sydus est stella
Strix est palus infirmatur infirmitatis / Striga
est nomen avis cum nox fugit mittit / Strigi
lis est instrumentum quo purgatur equus . ein stri
gel / Sextilis est nomen mensis apud anti
quos qui nunc iunius vocatur / Supparum est
interius laxum et longum in veste mulierum
ein slutche / Sibilus est vox hominis que fit
ad uno semi provenit ... in contrissione tan
tum corpus asspicit / Sibilat in pl. ad serpentes
pertinet dicitur unde est illud / ~~Sibilus est hominum~~
~~serpentum sibilat dicens~~ / Sintinum est ad ...
possibile et est id quod copula presentat / Sory i. tle
vel mus / Stibadius dicitur dis. i. asse / Stragos
est occisio multorum / Stigia est genus vestis quod
stigiat vel stigiatia est ... vel que se
tuit predicat stigiatus est est genus [illegible]
Stabilis est apte ... nici / Saturnus est in
dei quidam vel nomen stelle que in ... ta
nis decem suum peragit / Scutus est genus
ciphi / Seminectus est qui dimidius vertigis
i. mortuus / Spelon est spelunca / Senes est
ordo / Seres est nomen gentis ubi habundat
serica / Serus i. ta . i. tardus vel vespertinus
Sermo est gratuitus sine usu . ein ernst / Sp
ere est globus aliquod cum quis cingitur vel ein
scheibe / Sextans est libra / Sex stat sextans
vel tot est genus ponderis unde est illud
Libra stateria stater est quod libratur in illa / Sta
tius fuit quidam poeta / Spinetum est locus
ubi spine crescunt / Spica summitas calami que
continet semen ... ein eher / Spiculum est cuspis
pis vel sagitta / Siligo est genus frumenti
rot rokke / Salinum est vas in quo sal reponitur
Sentina est locus spurcicie / Stare est pictus
Stranue est hony / Serpho ams est genus vene=
ris / Sinpulum est vas in quo mingitur / Sprutt

est similis [illegible] / Strix est genus
avis / Stridunt? [illegible] dissonat vel
[illegible] vel [illegible] vel [illegible] unde est illud
[illegible] significat [illegible] velit dissonat
vel [illegible] vel est [illegible] Jeronimus
[illegible] asserit mortificata vel [illegible]
[illegible] unde [illegible]
[illegible] mortificata [illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible] simul [illegible]
contemplationis felicitatem requiescit / Sina-
goga est congregatio iudeorum / Sindon est genus
vestimenti / Scopulus est cacumen [illegible] vel
lapidum [illegible] / Sorex est genus mu-
rium / Sicomorus est silvestris morus / Sa-
tirus est deus aliquis silvestris / Sem-
[illegible] est aliquis [illegible] semivir
[illegible] dicitur dimidius vir / [illegible]
[illegible] / Subsinfus? [illegible] / Salsugo
est humor salsus et sterilis / Semiversiglt? est
genus vini [illegible] / Stamen? est timor
[illegible] / Sinapis est [illegible] medicinalis
[illegible] est membrum in corpore humano [illegible]
Scenophegia est festivitas iudeorum [illegible]
in septembri [illegible]
[illegible] Satrapes? [illegible]
Septentrio dicitur a septem et trio [illegible]
dicitur / est autem signum [illegible]
[illegible] septem stellas [illegible] / [illegible] est auctor
[illegible] / [illegible] / Sirenes / Stoi-
cus [illegible] / Stipendium? est
[illegible] / Sirtes vel
[illegible] / Sidon [illegible]
[illegible] nomen [illegible]
[illegible] / Stadius vel stadium nomen est genus
que et stadium dicitur / Sidon? [illegible]
[illegible] / Sudarium i. [illegible] / [illegible]
[illegible] / Spadix est genus
coloris / Strigula? vel strigilum est vestis di-
scolor [illegible] diversis [illegible]
distinguuntur / Simbolum est particula vel collatio
Siser est genus leguminis / Siliqua est genus
ponderis [illegible] / Strideo [illegible] et
strido [illegible] / [illegible] / Struo
i. edifico [illegible] diversas recipit sig-
nificationes unde est illud Si struo [illegible]
[illegible] / Sumo? [illegible] de [illegible]
[illegible] claudit
[illegible] / Sequestro i. [illegible]
i. [illegible] / Sino [illegible] i. permitto / Sterto [illegible] i. dor-
[illegible] / Ster-
no [illegible] i. [illegible] vel [illegible] / Sterno [illegible]
[illegible] / Sopio [illegible] i. [illegible]
[illegible] / Sapio [illegible] vel [illegible]
vel [illegible] / Sopor? [illegible] i. dormio / Sti-
[illegible] i. [illegible] / Stipo [illegible] i. [illegible]
[illegible] / Suffoco [illegible] est [illegible]
[illegible] est guttur stringere

vel strangulare unde est illud Suffocat qui
pugnat suffocat guttur stringit / Sallio [illegible]
i. [illegible] / Sallio vel sallio i. [illegible]
[illegible] / [illegible] i. [illegible] tollere vel
[illegible] / Sero [illegible] i. semi-
nare i. mittere semina in terram vel arbores [illegible]
[illegible] in [illegible] diversas
recipit significationes [illegible] diversas compositiones unde
assero i. affirmo / desero i. relinquo / consero
i. claudo [illegible] de aliis [illegible] / [illegible]

Theseus est proprium nomen

Theseus est proprium nomen viri. Inde [illegible] masculi-
num est Thesides est filius vel nepos Thesei pro-
nomine [illegible] est Theseis i. filia vel nep-
tis Thesei / Talpa est animal cecum instar muris
[illegible] et fodit querendo cibum / Tiro est qui in
armis [illegible] bello [illegible]
/ Transfuga est qui transfugit de suis ad inimicos
/ Tempe sunt loca amena / Talio est retributio
que fit in malo [illegible] in bono
[illegible] talio dici debebat [illegible]
[illegible] / Titan est sol / Tibia est instrumentum
musicum / Tibicen [illegible] concipit
[illegible] ad pedes / Tubicen est qui ca-
nit in tuba / Tricorpor dicitur quasi habens tria
corpora / Turtur est genus avis [illegible] pisces
[illegible] teste Ambrosio / Tegeo? est [illegible]
[illegible] / Tonus est [illegible] / Tridens
est aliquid [illegible] cuspides [illegible]
[illegible] cuspides [illegible]
Tribus [illegible] est [illegible] / Tor-
rens est fluvius pluvialis [illegible] currit
[illegible] / Trieterica sunt [illegible]
festa que ter in anno agebantur in honore
dei Bacchi / Triptota formata dicitur a tris quod est
tres et ptotos quod est casus / Tetraptota dicitur a te-
tra quod est quattuor et ptotos quod est casus / Tric-
linium est domus ortorum vel vinearum in qua
[illegible] amplitudine / Te-
ner est iuvenis vel mollis vel parvus vel
delicatus / Turbo [illegible] est gladiator / [illegible]
[illegible] gla-
diatores autem apud Romanos dicebantur qui
in spectaculis gladiis decertabant / Trux est
crudelis / Tenebre [illegible] ducens ad inferos
Tartarus est in [illegible] est [illegible] sex [illegible]
[illegible] / Tignus vel tignum est
lignum domum sustentans [illegible]
Tutamen est [illegible]
[illegible] / Tabes [illegible] i. [illegible]
Thalamus est domus in qua nuptie peraguntur
Tiara est mitra pontificalis / Theca est capsa
vel [illegible] / Thesaurus in singulari
et [illegible] in plurali [illegible]
[illegible] / Theolonium est locus

[illegible]

Virago est femina viri

[illegible]

penitus et propter | Vernus est tres | Vates est propheta poeta proprie poeta ut in omedio | ~~pita nun atte fuele nos dampnatis~~ tupido a vibrando dissolutione gelata divino furore qui profert versus | Vaticiniones sunt voluntarie mentis similitudines sed que vaticinia vocantur dicitur olim | Vangiani vocabantur | Unde et gentes legimus | Vesta est nomen dee cui virgines deserviebant que vestales | ignes dicebat vestam esse pagani finxerunt vel profitebantur destituta esse nichil corporeum gignit unde et virgines ei deserviunt quod ignis nec gignit nec nulla proles esse sequitur unde audimus nec in alicui vestalis quam vir unit intelligere fecerunt | Nota quod dictum recipit nullus modus | Vergo is id est declino vel tendo | Verro is est purgo vel scindo vel traho | Veto tas est prohibeo | Virgo as id est appello invergo vel consigno | Vendo is id est vendor venio is id est lego vel fugo | Vello is id est stringo vel excerpo | Vapulo is id est medeor vel metor vapulo id est verberor verum verum sub supinum desunt vo verno quod est pessime signum | Vendo vendo id est ubi vendor veneor tas est quatuor facias tantum vel tamis veneor id est timeo vescor tas id est quero fruitor et

Salomon corpus in vii redeunt ... et ... quadrantem mediante que dicitur ...

Oracion creatura ipsimo

deo meo presit | omnis simul dulci sono | laudes reddat summo bono | bono per lumine vero plan sui quod creavimus | lumen verum adoravimus | lumine mundo quod illuxit | peccatores quod redemit | omne genitum verum prius verum natum | hic genitus in carnatum | propter tuam carnem fecit | et quod plus est quod refecit | desperatum populum | et tu eius venenum | quod christum consulentur utrumque vim amoris. vim dilexit a vivens utrumque osculum | cuius principiis quod modo tres sunt unum et unum et unum tres sunt sine fine. cui sit unum in esse. esse tu unitas | verus deus tres persone. summe bonum summe bone deus et in substancie. unitas tres persone et unde dilectio | et persone singulorum | qualitate personarum sunt distincte tu sunt idem | in ut sic esse unum | persona sunt sunt ipsi | persona unius vestre unio numeri habet relacionis | et utrumque percipit flamine | nec opus iste deo tu | uno dei tradiderit | hic et fides testis | nos tamen sensum fecit | bone deus habet nos minimi | multiplicatus sic vim | et dei donet spiritus nos conficit tue persone | tenebras nos pelli | et te plenum pie unitum | fecit eritute plurimite | satis medullitus | Tibi honor summe deus | te adorat homo iens | creator et maiestatis | ubi laus sit et potestas | per cuncta secula. Amen et c.

~~Clamat qui tuba resonabit singula busta~~
~~Et cum dampnatis eo surgent corpora nostra~~ → [cut]

~~Liber scriptoris rogo Criste memento laboris~~
~~Dans sibi mercedem celestem scilicet edem~~

Ad autem gramatica[m] pervenire incipientibus primo videndum est quid sit ars unde dicatur | et que sint partes eius. Ars est preceptum alicuius artificiatum dicere aliquid dicendi vel faciendi ars dicitur ab arto artas quod artat quemlibet ne dicat vel faciat contra preceptum artium. Artes sunt duplices alie liberales alie serviles. Serviles sunt que non liberant homines a curis terrenis ut pellipartia architectoria et cetera. Similiter liberales sunt que liberant homines a terrenis curis et sunt septem quarum tres dicuntur trivium scilicet gramatica dyaletica rethorica quia sunt tres vie quibus ducuntur ad eloquenciam. Alie quatuor videlicet musica astronomia arismetrica et geometria dicuntur quadrivium quia sunt quasi quatuor vie quibus ducuntur ad sapienciam | illarum enim quatuor possidet philosophia ut Boetius diffinitor tangit passim que talis est. Gramatica est scientia docens recte loquendi recte quod scribendi origo et fundamentum omnium liberalium artium. Gramatica dicitur a gramma quod est littera in gramatica id est litteralis scientia quia tractat de litteris. Gramatice enim sunt de quibus tracta[n]t gramatici videlicet littera sillaba dictio et oratio. Quia ergo ista quatuor sumunt principium a voce et de voce sunt littere de litteris sunt sillabe de sillabis fit dictio de dictionibus fiunt orationes | Ideo primo videndum est de voce quid sit et unde dicatur et quot sunt eius voces. Vox est aer tenuissimus ictus id est vox est sonus esse percussum tenuissime ictum id est percussum naturaliter instrumentis. Naturalia instrumenta sunt xx dentes duo labia pulmo lingua claudit guttur et anhelitus pulmonis | vel vox est sonus sensibilis auditui id est vox est illud quod proprie convenit auribus ut audiatur. Vox dicitur a vocando id est vocare et id est sono. Et sic voces sunt quatuor nam alia est articulata alia inarticulata alia litterata alia illiterata. Articulata vox est illa que profertur copulata cum sensu mentis eius qui loquitur ut miserere mei deus. Inarticulata vox est illa que non profertur copulata cum sensu illius mentis a quo profertur ut latratus canum. Litterata vox est illa que potest scribi id est scripto reponi ut sibilus hominum et gemitus infirmorum nondum

quia ille quattuor dicuntur simul voci accidere. quattuor species vocis constituunt. Vox est [illegible]. Alia articulata et litterata ut arma virumque cano. Alia est articulata illiterata ut mugitus boum, sibilus hominum. Alia est non articulata et litterata ut coax, cra. Alia est non articulata et illiterata ut mugitus boum. Quia ergo de voce dictum est de littera videndum est quid sit littera et unde dicatur et que sunt partes eius. Littera est minima pars composite vocis, id est littera est id minimum quo non loquitur in voce composita [illegible] vel littera est vox indivisibilis que potest scribi. Hec est secundum Priscianum. [illegible] littera in significatione [illegible] modo. Littera est nota elementi et velud imago quedam vocis litterate que cognoscitur ex qualitate et quantitate figure litterarum. Littera dicitur a litura vel a lino linis vel litterare dicitur quasi legiterare eo quod legendi iter prebeat. Litterarum alie sunt vocales alie consonantes. Vocales sunt que per se vocem faciunt et sine quibus vox litteralis esse non potest et sunt quinque scilicet a e i o u. Consonantes sunt omnes alie littere et dicuntur consonantes id est simul sonantes quia simul sonant cum vocalibus. Consonantium alie sunt semivocales alie mute. Semivocales sunt que incipiunt a vocali et desinunt in se i. in mutum sonum et dicuntur semivocales non quia sint medie vocales sed quia non habent plenam vocem sicut vocales et sunt septem scilicet l m n r s f x. Item quattuor sunt liquide scilicet l m n r. Mute sunt que incipiunt a se i. a mutum sono et desinunt in vocali et non ideo dicuntur mute quia non [illegible] sono sed quia non ita bene sonant sicut alie littere et sunt novem b c d f g k p q t. h non est littera sed aspirationis nota. y et z non sunt latine sed grece quas assumimus quibus utimur in grecis vel in peregrinis dictionibus. Sillaba est compositio comprehensio litterarum consequens sub accentu et uno spiritu prolata vel sillaba est vox litteralis que sub uno accentu et uno spiritu indistincte profertur. Sillaba dicitur a sillabon quod est comprehendere. Et notandum quod nulla sillaba potest habere pauciores litteras quam unam ut a vel duarum ut ab vel trium ut ars vel quattuor ut mons vel quinque ut stirps vel sex ut stirps. Et sciendum quod nulla sillaba potest habere plus quam duas vocales sed tamen potest in una sillaba tres consonantes ponuntur ante vocalem et due post vocalem ut [illegible] vel due ante vocalem et tres post vocalem ut stirps. Dictio est minima pars orationis constructe id est in ordine composite. Dictio dicitur [illegible]. Nulla enim pars orationis que sit in ordine est minor quam dictio. Dictio dicitur a dico dicis eo quod aliquid dicat id est aliquid [illegible]. Oratio est ordinatio dictionum congruam sententiam perfectam demonstrans. Partes orationis sunt octo. Nomen, verbum, participium, pronomen, prepositio, adverbium,

interiectio, coniunctio. De unaquaque istarum partium dicendum est quid sit et unde dicatur et quid est eius proprium et de ceteris accidentibus earum sed primo de nomine tamquam de principaliori.

~~Poeta que pars nomen est quare~~

est nomen? Quia significat substantiam et qualitatem propriam vel communem cum casu. Nomini quot accidunt? [illegible] Cuius speciei? [illegible] Unde dicitur? A poio is id est fingo vel formo [illegible]. Cuius generis? Masculini [illegible] articulare pronomen hic [illegible] hic [illegible] articulare pronomen hec [illegible] articulare pronomen hoc [illegible] omnis [illegible] hic et hec et hoc [illegible] homo [illegible]. Cuius [illegible] sub uno articulo [illegible]. Cuius numeri? Singularis quia singulariter profertur vel pluralis quia pluraliter. Cuius figure? Simplicis quia non potest dividi in duas intelligibiles partes [illegible] vel composite quia potest dividi in duas intelligibiles partes vel decomposite quia a composito derivatur. Cuius casus? Nominativi [illegible]. Cuius genitivi? Quia poetam dicimus aliquid esse alicuius. Cuius dativi? Quia poete damus aliquid dare alicui. Cuius accusativi? Quia poetam accusamus. Cuius vocativi? Quia poetam vocamus. Cuius ablativi? Quia a poeta audimus aliquid auferri ab aliquo. Quid est nomen? Nomen est pars orationis declinabilis que unicuique subiectorum corporum seu rerum communem vel propriam qualitatem distribuit. Communem quidem qualitatem corporum ut homo, propriam ut Virgilius. Communem qualitatem rerum ut ars, propriam ut grammatica Aristarchi. Nomen dicitur a greco nomina vel onoma quod est distinctio vel nomen dicitur quasi notamen eo quod proprium nominis qualitatem unicuique [illegible]. Quid est proprium nominis? Proprium nominis est significare substantiam et qualitatem cum casu. Nomini quot accidunt? [illegible] que s. g. n. figura casus. [illegible] de uno quoque dicamus sed primo de figura. Figura est elementalis compositio per quam fit dictio vel simplex vel composita vel figura est potestas dividendi in aliquo vel in nullo. [illegible] in alio est non proprie sed ad similitudinem [illegible] et hoc fit tribus modis [illegible] vel utroque modo [illegible] ut corporis [illegible] potior et potissimus [illegible] ut alius dicunt melior et optimus

utroque modo ut doctus sit doctor et doctissimus
dicitur cum illo est positivus et non ad similitudinem
illius primus in nomine impositum. Species due sunt
primitiva et diriuativa nam omne nomen aut
est primitive speciei aut diriuative. Primitive ut
mons, diriuative ut montanus. Nomen aliud
proprium aliud appellativum. Proprium nomen est quod
naturaliter significat propriam substantiam et qualitatem alicuius
rei ut petrus. Appellativum nomen est illud quod
naturaliter est commune multorum quos eadem sub-
stantia sive qualitas sive quantitas generaliter
vel specialiter iungit. Generalis pro ut animal. Specialis
ut homo. Generalis qualitatis ut color. Specia-
lis ut albedo. Generalis quantitatis ut ipse. Specia-
lis ut duos. Propriorum nominum quatuor sunt species
nominum [?] nam aliud est nomen aliud cogno-
men aliud pronomen aliud agnomen. Nomen
est illud quod imponitur alicui rei non [?] nomen
ut petrus. Pronomen est illud quod preponitur nomini
nomen [?] dicitur ut lucius [?] Cognomen
est commune cognationis nomen ut cornelius
omnes enim dicti sunt cornelii qui sunt de
gente corneliorum. Agnomen est illud quod imponitur
alicui ab eventu ut affricanus quia devi-
cit affricam. Item quatuor sunt species co-
nominum tam appellativorum quam propriorum no-
minum sive primitivorum sive diriuativorum
corporale incorporale homonimum et sinonimum. Cor-
porale nomen est illud quod corporeum rem
significat. Corporale proprium ut iohannes. Corpo-
rale appellativum ut homo. Incorporale nomen
proprium est illud quod incorporeum rem significat
ut pudicicia penelopes. Incorporale appel-
lativum ut iusticia. Homonimum est illud
nomen quod diversis institutionibus plura
significat et dicitur homonimum ab omos quod est
omon in greco latine unum, nomina nomen
inde homonimum i. unum nomen plura
plura significans et est homonimum in propriis
et in appellativis ~~in appellativis~~ in propriis
ut petrus filius achillis rex epirotarum
In appellativis ut canis latrabile animal
et canis celeste sydus et canis marina be-
llua. Sinonima sunt plura nomina eiusdem
significationis et idem nominantia et dicitur
sinonima a sin quod est simul et nonima quod
est nomen inde dicitur sinonima plura nomina eiusdem
significationis et sunt sinonima in propriis et
in appellativis. In propriis ut marcus tulius
cicero. In appellativis ut ensis mucro gladius
item nomen aliud substantivum aliud
adiectivum vel sic nomen aliud mobile aliud
fixum. Et sciendum quod iste divisiones
conpellent [?] inter se nam idem est fixum
quod substantivum et idem est mobile quod adiectivum
Substantivum nomen est illud quod per se potest
poni in constructione ut homo vel lapis.
Adiectivum nomen est illud quod adiungitur substantivo

ut albus alba album. Fixum nomen est illud
quod habet unam solam terminationem in uno genere vel in
diversis. In uno genere ut hic deus huius dei [?]
in diversis ut hic et hec homo huius hominis. Mo-
bile nomen est illud quod in diversis generibus diver-
sas habet terminationes in recto et in obliquis vel
in obliquis tantum. In recto et in obliquis ut
albus alba album et hic et hec omnis et hoc
omne. In obliquis tantum ut hic et hec et hoc
felix et huius felicis. Appellativorum nomi-
num et pronominum [?] sunt species tam primitivorum
quam diriuativorum [illegible] ad aliquid dictum
quasi ad aliquid dictum generale patrium inter-
rogativum infinitum relativum demonstrativum vel
similitudinis collectivum dividuum factum
generale speciale ordinale numerale absolutum
temporale et locale sequuntur et cetera

Adiectivum nomen est illud quod
adicitur propriis vel appellativis nominibus
et significat laudem vel vituperium vel medium
vel accidens. Laudem ut iustus. Vituperium
ut iniustus. Medium ut magnus. Nam dicitur
enim magnus imperator laudantes et ma-
gnus latro vituperantes. Accidens ut
niger corvus et album marmor. Ad aliquid
dictum nomen est illud quod sine intellec-
tu illius ad quod dicitur proferri non potest
ut pater filius dominus servus. Quasi ad
aliquid dictum nomen est illud quod
quasi habeat aliquid contrarium et quasi
semper adherens tamen ab ipso non accipit no-
minationem ut dies et nox dextra et sinistra.
Generale est illud quod gentem significat
ut grecus et latinus. Patrium est quod
patriam dicit ut romanus. Interrogativum
est illud quod consistit in structione cum interro-
gatione profertur ut quis qualis quantus
quot cum suos i. [illegible] sunt accentus

Accentus enim alius acutus
eo quod acuat et erigat sillabam. Alius gra-
vis eo quod deprimat sillabas. Alius circumfle-
xus quia de acuto et gravi constat. Inci-
piens a acuto in gravem desinit
atque dum descendit et ascendit circum-
flexus efficitur. Acutus et circumfle-
xus similes sunt nam utrumque erigit
sillabas. Gravis contrarius videtur ambobus
nam semper sillabam deprimit cui illi bene
ut monosillaba dictio si naturaliter sit
longa ut res circumflectitur si naturaliter est
brevis ut vir acuitur preter relativa
et interrogativa que variant accentum
diverso modo. Dissillabe sunt dictiones
si ambe sunt longe ut virtus vel
breves ut bonus aut prima brevis et
altera longa ut filius semper prima ac-
uitur et altera gravatur. Trissillabe dictiones

sille et de mcops si penultima fuit brevis ipsa geminatur et ante penultimam acuitur ut minimus preterea simo as in compositis ut vis ut calefacis. Si vero longa fuit posito ipsa acuitur et ante penultimam geminatur ut marcellus preter in istis. Si aliquid sequitur neque in hoc adverbio inde quod in compositionibus componitur ut deinde subinde. Si vero natura fuit penultima longa ipsa circumflectitur et ante penultimam geminatur ut in illam est ascende. Geminatur [illegible] deste de circumflecti e descende et ascendere.

Infinitum nomen est illud quod significationem suam non determinat et est interrogativo contrarium ut quis qualis quantus et quotus tamen in lectione id est in serie orationis quando accentum perdunt ut quis venit ad me non accentuatur [illegible]. Et est notandum quod infinitum accipitur large et stricte. Stricte ut superius dictum est secundum quod significationem suam non determinant. Large dicitur infinitum esse nomen quod infinitam et indeterminatam significationem [illegible] sub quo comprehendimus et interrogativa et infinita superius dicta et eorum abnegativa ut nullus nemo nichil. Relativum est quod relationem id est ante late rei recordationem facit ut qui. Demonstrativum vel similitudinis nomen est illud quod ad similitudinis [illegible] fertur ut talis tantus et totus sicut et dicuntur redditiva. Est enim redditivum nomen quod ad interrogationem causa similitudinis profertur videtur ut talis. Collectivum nomen est illud quod in singulari numero multitudinem significat ut gens populus turba plebs. Dividuum nomen est illud quod a duobus vel a pluribus relationem ad singulos vel ad plures imparis numeros distributos a duobus ad singulos ut quisque singuli ab amplioribus ad plures imparis numeros distributos ut bini terni quaterni centeni. Fictitium est quod imitatione sonorum [illegible] fictum est ut tintinnabulum. Generale est quod in species dividitur ut [illegible] arbor. Speciale est quod aliquid dividit ut homo equus alius [illegible]. Ordinale est quod ordinem demonstrat ut primus secundus. Numerale est quod numerum significat ut unus duo tres. Absolutum est quod per se intelligitur non egens alterius nominis adiunctione ut deus et [illegible]. Temporale est quod tempus significat ut dies mensis et annus. Locale est quod locum ostendit ut propinquus longinquus [illegible] [illegible] sunt species appellativorum nominum [illegible]. Nunc videndum est de diminutivis quorum nomina sunt species [illegible] pronominum diminutivum denominativum possessivum comparativum superlativum diminutivum denominativum verbale participale adverbiale.

Patronomicum nomen

Patronomicum nomen est illud quod tantum a propriis nominibus ducitur patrum vel [illegible] formatum et significat filios vel nepotes in genitivo [illegible] ut Priamides filius vel nepos Priami. Priamis id est filia vel neptis Priami. Patronomicorum quae sunt in [illegible] feminina [illegible] quae sunt masculina [illegible] nominibus primae declinationis [illegible] nominibus 2e declinationis [illegible] 3e. Illa quae [illegible] nominibus primae declinationis formantur a genitivo abstracta e diptongo et addita des ut hic Anchises huius Anchisae et addita des fit [illegible] abstracta e diptongo et addita des fit Anchisiades. Patronomica quae ducuntur a nominibus 2e declinationis formantur a genitivo addita des ut Priamus Priami addita des fit Priamides. Sed si habeat duo ii in genitivo posterius mutatur in a et addita des ut [illegible] fit [illegible]. Si [illegible] in genitivo [illegible] longa et addita des ut Peleus [illegible] et addita des fit Pelides. Patronomica quae ducuntur a nominibus 3e declinationis formantur a genitivo interposita [illegible] ut Nestor Nestoris [illegible] fit Nestorides. Et notandum quod omnia patronomica masculina sunt primae declinationis et omnia desinunt in des apud Latinos. Nam [illegible] forme patronomicorum masculinorum apud Graecos una in des ut Priamides alia in iados ut Priamiados 3a in on ut Pelion. Latini una sola utuntur in masculinis quae est in des ut Priamides et declinatur hoc modo. Hic Priamides [illegible]

[illegible]

Patronomica feminina sunt 3e declinationis et habent tres formas aut enim desinunt in as aut in is aut in ne. Illa quae desinunt in as vel in is formantur a patronomicis masculinis [illegible] hoc modo [illegible] abstracta de fit [illegible] [illegible] abstracta de fit [illegible] 3e declinationis [illegible]

[illegible]

[illegible] quod in ne terminantur [illegible] forme gentilia ut [illegible] insula [illegible] Alia [illegible] ut [illegible] nomen mulieris ut [illegible]. Patronomica quae desinunt

in e non sunt nisi figure sed in his tamen formant comparativos magis quam admodum alia sed casus p(ro)mutimus hoc modo. Si finiunt in e penultima producta totum illud quod est post e mutatur in ior ut acrius vel in ore fit acriore. Et si alia vocalis sit prima penultima ipsa cum tamen toto illo quod sequitur mutatur in ior ut velous vel in e fit velocior. Et si finiunt una vel duas consonantes in ultima silla totum quod sequitur post consonantes mutatur in ior ut albertus vel in ire fit albertior et declinatur hoc modo nominativo hic acrior [illegible] accusationis dativo hic acriori [illegible] acriorem vocativo o acrior ablativo ab hoc acriori et declinatur nomine tertie agathe [illegible] Et nondum quod pronominatorum alia sunt pronominalia forma et significatione ut primus quod est primus. Alia significatione forma et non significatione ut [illegible] quod est primus alia significatione et non forma ut [illegible] et [illegible] filius qui dicitur proprio nomine quod hec pronominalia [illegible] nominibus patrum [illegible] dicuntur [illegible] ab [illegible] dicuntur nominibus [illegible] ut [illegible] ille filius qui dicitur [illegible] et nominibus [illegible] ut [illegible] filius et nominibus [illegible] ut [illegible] et nominibus [illegible] ut [illegible] et nominibus fratrum ut [illegible] soror [illegible] sed [illegible]

Possessivum nomen est illud

quod significat aliquid ex his que possidentur cum genitivo sui primitivi ut evandrius ensis id est ensis evandri quod sit exponitur illud nomen vel pronomen est possessivum cum interpretatur est cum genitivo primitivi et hoc nomen possessio vel res ut evandrius id est possessio vel res evandri vel sic dicitur nomen vel pronomen est possessivum cum interpretatur et hoc nomen aliquid vel res cum genitivo primitivi ut evandrius id est aliquid vel res evandri vel sic dicitur nomen vel pronomen est possessivum quod significat nomen rei que possidetur cum genitivo primitivi ut evandrius id est equus vel bos evandri. Possessivorum alia sunt forma et significatione ut regius alia forma et non significatione ut [illegible] alia significatione et non forma ut [illegible] forme possessivorum [illegible] quatuor sunt [illegible] due quidem [illegible] in [illegible] ut [illegible] et [illegible] alie non due que sunt [illegible] in ius ut [illegible] in [illegible] ut [illegible] populus [illegible] alia [illegible] forma in [illegible] ut [illegible] in [illegible] et nondum quod tot sunt forme possessivorum [illegible] quot [illegible] dicitur [illegible] inter pronomina et possessiva

quod pronominum [illegible] nec nepotem sed possessivum non tamen filium vel nepotem [illegible] que [illegible] in possessione et quod primo nomina tamen dicuntur [illegible] sed possessiva ab appellativis possessivum quod dicuntur nominibus ut [illegible] ut ab optimis et ab adverbiis ut ab [illegible] [illegible] sequitur [illegible]

Comparativum nomen est illud

quod significat magis ad verbum in intellectu sui positivi ut doctor id est magis doctus vel [illegible] aliquo [illegible] sensu sui positivi ut ulterior id est magis ultra quam ille qui ultra est. Gradus comparationis sunt tres positivus comparativus et superlativus positivus ut doctus comparativus ut doctior superlativus ut doctissimus. Et dicitur gradus quidam similitudine sicut enim in gradibus fit ascensus de uno ad superiorem ita et voces que dicuntur gradus significant idem [illegible] id est quod [illegible] prima sine augmento secundus comparativus cum augmento tertius superlativus cum maximo augmento. Illud enim nomen comparativum quod facit voce [illegible] significante idem cum augmento et [illegible] in eadem parte orationis [illegible] ergo possessivum nomen comparatur. Fit autem comparatio tribus modis sensu et littera ut doctus or issimus [illegible] et non littera ut bonus melior optimus [illegible] et non sensu ut [illegible] or issimus. Nomina que comparantur que sunt prime et secunde declinationis et tertie. Omnia nomina [illegible] que comparantur formant comparativum genitivo addita or ut docti addita or fit doctior. [illegible] que comparantur [illegible] ut bonus malus magnus parvus et multus et preter desinentia in ficus ut magnificus et munificus et preter dexter et sinister et preter [illegible] que assumunt magis ad verbum et formant comparativum ut pius magis pius piissimus. Omnia nomina tertie declinationis que comparantur formant comparativum dativo addita or ut felix [illegible] addita or fit felicior preter iuvenis quod facit iunior. Dicendum de comparativo et sequitur

Superlativum nomen est illud

quod ad plures sui generis comparatum superponitur omnibus ut achilles fuit fortissimus omnium grecorum id est fuit fortissimus super omnes grecos. Superlativum nomen est illud quod per se plenitudinem in collectivum sui positivi cum valde adverbio ut fortissimus id est valde fortis. Forme superlativorum sunt octo in issimus ut [illegible] in limus ut agilimus [illegible] ut [illegible] in rimus ut pulcherrimus in [illegible] ut postremus in simus ut doctissimus in timus ut intimus in ximus ut proximus. Superlativorum nominum [illegible] [illegible] fine et [illegible] declinationis quod

anomib3 3e decl[inati]o[n]is Illa que veniunt a no
minibus p[ri]me et 2e decl[inati]o[n]is formant[ur] a g[eni]t[iv]o ad
dita s et sim[us] ut doctus ti addita s et
sim[us] fit doctissimus p[re]t[er] maturimus que
formatur ab antiquo nto addita inatur
addita rim[us] fit maturim[us] et p[re]t[er] nomina ven[ien]t[i]a
anominibus desinentibus in er que form
antur a n[omina]t[iv]o ut tener addita rim[us] fit ten
errim[us] ex his excipiuntur dextim[us] et sini
stim[us] que sunt contra regula[m] debe[n]t enim
facere dexterim[us] et sinisterim[us] superlativa no[min]a
venientia anominibus 3e declinationis for
mant[ur] a g[eni]t[iv]o addita sim[us] ut felix cis addi
ta sim[us] fit felicissim[us] p[re]t[er] desine[n]t[i]a in lis
lim[us] ut facilim[us] difficilim[us] gracilim[us] agi
lim[us] humilim[us] similim[us] et dissimilim[us]
que formant[ur] a n[omina]t[iv]o ut fac[ilis] facilis abst[rac]
ta is et addita lim[us] fit facilim[us] et p[re]t[er]
veterim[us] q[uod] formatur ab antiquo nto veter
addita rim[us] fit veterim[us] et p[re]t[er] venientia
anominib3 desinentib3 in er que forma
ntur a n[omina]t[iv]o ut saluber addita rim[us] fit
saluberrimus sequitur [illegible]

Diminutivum nomen est

illud quod diminutionem sui primitivi demo
nstrat absolute hoc est diminutivum n[omen]
est illud quod p[ar]u[m] significat illud q[uod]
suum primitivum secundum non sig[nificat] diminu
tionem absolute i[d est] sine re ut regulus
a primo rex diminutiva nomina fi
eri [illegible] in neutra [illegible]
necessarie significationis ut regulus
unde dicit [illegible] postquam reguli
[illegible] in [illegible] et [illegible]
[illegible] ut [illegible] vn
[illegible] Juvenalis [illegible]
[illegible] quia [illegible] et [illegible]
adulationis et maxime [illegible] ut [illegible]
aster et [illegible] q[uod] omnia diminutiva
[illegible] p[re]t[er] q[uod]
[illegible] denominativa
quam diminutiva quia non habent sig[nificationem]
[illegible] diminutionis ut hec [illegible] hic
[illegible] hic agnus hec agnella et
quedam alia que [illegible]

Denominativum nomen est illud

q[uod] a nomine dicitur et denominativum q[uasi]
de nomine natum quod quid n[omen] a nomine
dicitur p[re]t[er] dici denominativum Sic denomi[na]
tivum [illegible] sui p[ri]mitivi [illegible] nomine s[ed]
nomen q[uod] est nox i[d est] nomen sui p[ri]miti[vi]
dicitur [illegible] regulas denominativorum q[ue]
sunt utiliores [illegible]
nominativa nomina in tas desinentia ve
nientia anominib3 2e declinationis form
ant[ur] a g[eni]t[iv]o sui primitivi ut bonus boni ad
dita tas fit bonitas [illegible] liber
tas q[ue] formatur a n[omina]t[iv]o ut liber addita tas
fit libertas [illegible] duo [illegible]

posterum [illegible] in e [illegible] et addita tas ut
pius pij i in e et addita tas fiet pietas Il
la que veniunt anominib3 3e declinationis
formant[ur] a g[eni]t[iv]o ut felix felicis a addita tas
fit felicitas p[re]t[er] maior maiestas honor
honestas venus venustas vetus vetust
as honus honestas paup[er] paupertas pub[er]
pubertas et uber ubertas et que form
ant[ur] a n[omina]t[iv]o ut maior or in es et addita
tas fit maiestas paup[er] addita tas fit
paupertas sequitur [illegible]

Verbale nomen est illud quod

dicitur a v[er]bo ut ab amo amator verbalia no
mina in or desinentia venientia a v[er]bis
prime coniugationis et q[uar]te et [illegible] desinenti
bus in o producunt penultimam ut ab amo
amator ab audio auditor ab [illegible]
venientia a v[er]bis 2e et [illegible] 3e in o desine
ntibus in o corripiunt penultimam ut a
doceo doctor [illegible] sequitur [illegible]

Participale nomen est illud

quod dicitur a participio ut [illegible] no
mina [illegible] in ilis desinentia venien
tia [illegible] corripiunt penultimam
[illegible] ut [illegible] docilis [illegible] ut ab
[illegible] venientia a nominibus pen
[illegible] penultima ut ab omnis omile p[re]t[er] [illegible]
q[uod] dicitur [illegible] venientia
[illegible] producunt penultima ut [illegible]
[illegible] sequitur de adverbiali

Adverbiale nomen est illud

quod dicitur ab adverbijs ut ab [illegible]
[illegible] Prepositionale nomen est
quod dicitur a prepositione ut ab [illegible]
[illegible]

Derivativa nomina in ar

desinentia [illegible] antepenultimam
[illegible] ut [illegible] Et si
[illegible] ar corripiunt pen[ultimam]
ut [illegible] Si infertur de [illegible] nomine [illegible]
[illegible] q[uod] possumus dicere [illegible]
pen[ultimam] cor[ripiendo] et [illegible] pen[ultimam] p[ro]duc[endo] [illegible]
[illegible] dicitur [illegible] cor[ripit]
pen[ultimam] et dicim[us] [illegible] pen[ultimam] cor[ripiendo] [illegible]
dicitur [illegible] nomine [illegible] producat pen[ultimam]
et dicim[us] [illegible] pen[ultimam] p[ro]duc[endo] Si dicitur
q[uod] [illegible] penultimam corripit dicens [illegible]
[illegible] Si
[illegible] q[uod] non est [illegible] illius nominis [illegible]
[illegible] que dicitur [illegible] illius q[uod] di
[illegible] Item [illegible]
de [illegible] dicim[us] q[uod] [illegible] ut [illegible]
positum est [illegible] data est [illegible]
[illegible]

Genus est exploratio sive sexus

que fit per vocem movendam que nam illa vox est genus sed id quod creatum in textu / Vel genus est aptitudo recipiendi articulare pronomen vel intransitive construendi cum dictionibus sibi similibus vel in eadem parte orationis vel in eodem modo declinandi vel ita quod ipse sunt consimiles dictiones / Genera nominum quot sunt quatuor masculinum femininum neutrum quod tamen genus et que genus / Masculinum genus est aptitudo recipiendi articulare pronomen vel hic intransitive construendi cum dictione habente illud / Femininum genus est aptitudo recipiendi articulare pronomen hec vel intransitive construendi cum dictione habente illud / Neutrum genus est aptitudo recipiendi articulare pronomen hoc vel intransitive construendi cum dictione habente illud / Commune genus est aptitudo recipiendi articularia pronomina ut hic et hec vel intransitive construendi cum dictione habente illa // Omne genus est aptitudo recipiendi articularia pronomina ut hic et hec et hoc vel intransitive construendi cum dictione habente illa / Illa namque dictio est masculini generis cui preponitur in declinatione articulare pronomen hic / Illa est feminini generis cui preponitur hec / Illa est neutri generis cui preponitur hoc / Illa est communis cui preponitur hic et hec / Illa est omnis generis cui preponitur hic et hec vel et hoc non habet in tribus positum [illegible] tamen dictionibus habentibus illa ut [illegible] homo [illegible] / [illegible] addunt dubium genus ut [illegible] sed non sit genus per se [illegible] genus in se

Gerundia etiam et supina de quibus

dicit Donatus non ponuntur sunt generis neutrius et sunt neutrius quia non preponitur eis in declinatione articulare pronomen vel sunt [illegible] in tribus habentibus hoc / Item neutrius quia non discernunt utrum de uno an de pluribus fiat sermo etc. Aut dicit Priscianus quod sunt neutri generis et semper singularis respiciunt ad vocem vel secundum Donatum sunt ibi loquentes etc.

Numerus est forma dictionis

in voce vel distinctio quantitatis in significatione de numeratione et significatione quoque positi pro eo quod unum sit aliquid dictio / Numerus dicitur enim numerositas vel numeratio dicitur ut a numa pompilio qui primus dicitur numeros id est nomissima [illegible] / Numeri sunt duo singularis et pluralis / Nam omnis declinabilis dictio aut est singularis numeri aut pluralis singularis ut homo pluralis ut homines / Illa dictio est numeri singularis per quam fit sermo de uno ut dominus vel similis illi ut [illegible] / Illa dictio est numeri pluralis per quam fit sermo de pluribus ut domini vel similis illi ut [illegible] / Et notandum quod quibus modis inveniuntur singularia pro pluralia scilicet communi positione opinione auctoritate et quorum primum pro appellativo ponitur / communi ut duo [illegible] / Positione ut gallia citerior et gallia ulterior / Opinione ut plures

quia multi putaverunt multos esse soles et multas lunas / Auctoritate ut mella firmamenta vina et ordea cum ipsa pro appellativo ponuntur ut [illegible] pictores [illegible] que quod fingunt [illegible] in omnibus sunt appellativa quando non [illegible] sunt [illegible] / Secundum quod nomina sunt semper singularia vel natura vel usu natura in significatione ut [illegible] que [illegible] in [illegible] sunt [illegible] quod [illegible] significat id quod pluribus significat quoniam non potest ut iupiter / usu que in singulari numero [illegible] ut [illegible] et pulvis [illegible] in [illegible] / Etiam non ex sanguinibus neque ex voluntate [illegible] pagina grammatice regule nunc [illegible] est / Similiter sunt quedam pluralia vel natura vel usu ut [illegible] / Et pene omnia nomina festorum [illegible] ut neptunalia [illegible] et [illegible] que declinantur tamen in singulari numero / Et quod voce a [illegible] singularia [illegible] pluralia ut [illegible] / Omnia talia nomina [illegible] et in [illegible] singularia ut athene [illegible] in plurali numero hec [illegible] / [illegible] hec [illegible] / Nota quod [illegible] omnia [illegible] nomina [illegible] / [illegible] sunt [illegible] et [illegible] declinantur tamen in plurali numero [illegible] fortes [illegible] liberi [illegible] parentes [illegible] optimates [illegible] / [illegible] hec [illegible] / [illegible] et sic hec super dicta in singulari numero in [illegible] auctoritate [illegible] in [illegible] sequuntur et cetera

Figura est discretio simplicium

compositarum vel decompositarum dictionum vel figura est [illegible] construendi ut [illegible] vel dictionibus ut [illegible] composite ut decomposite / Figure sunt tres simplex composita et decomposita / Simplex ut [illegible] composita ut [illegible] decomposita ut [illegible] quod dicitur [illegible] / Illa dictio est figure simplicis que non potest dividi in duo intelligibilia [illegible] significativa vel [illegible] ut [illegible] / Illa dictio est figure composite que potest dividi in duo intelligibilia [illegible] significativa ut [illegible] / Illa dictio est figure decomposite que non potest

componitur sed apposito dicitur ut magnanimitas & de figura distinguendo a componendo. Nomina [illegible] modis componuntur ex duobus integris ut res publica quia tales sunt in compositione quales extra compositionem, ex duobus corruptis ut [illegible] quia non sunt tales in compositione quales extra compositionem componunt & sapiens ex integro & corrupto ut inimicus componitur ex in & amicus in quo mutata est a in i. Ex corrupto & integro ut impius componitur ex in & pius in quo mutata est n in m & m [illegible] ex pluribus ut imperitus [illegible] componitur ex in & [illegible] sed dividi in duo intelligibilia. Ista dicio est integra de nulla quantitate cui nichil subtrahitur vel mutatur vel cui per naturam quantitatem nichil additur. Ista dicio est corrupta de nulla quantitate cui aliquid subtrahitur vel mutatur vel cui per naturam [illegible] aliquid additur. Et sciendum est componens dictionis sub figura composita [illegible] inclinatione & [illegible] quosdam [illegible] Nomina non componuntur cum nominibus ut omnipotens persimilis cum verbis ut armiger lucifer cum propriis ut sanctus [illegible] plebiscitum cum prepositionibus ut [illegible] cum adverbiis ut [illegible] [illegible] ut [illegible] Quandocumque duo [illegible] in simul [illegible] componunt [illegible] illud compositum nomen componitur ex parte declinatur ut respublica [illegible] Si quis apponit de paterfamilias nulla est oppositio quia paterfamilias [illegible] est, et [illegible] de appellativis & non [illegible] possumus dicere hoc modo [illegible] Quandocumque duo [illegible] in simul [illegible] sint [illegible] sit in principio & [illegible] in fine illud compositum componitur ex parte declinatur ut respublica [illegible] paterfamilias [illegible] est in principio & [illegible] in fine [illegible] nulla est oppositio vel possumus dicere quod sit [illegible] & non compositio paterfamilias [illegible] quasi pater [illegible] Si quis opponit de [illegible] nulla est oppositio quia compositum est ex obliquo & recto [illegible] Si quis opponit de [illegible] nulla est oppositio quia compositum est ex obliquo & recto [illegible] ut [illegible] possumus dicere quod compositum ex duobus rectis [illegible] Si quis apponit de [illegible] nulla est oppositio quia compositum est ex obliquo & recto [illegible] Quandocumque duo obliqui [illegible] in simul [illegible] indeclinabiles [illegible] ut [illegible] Si quis apponit de multiformis nulla est oppositio quia compositum est ex obliquo & recto [illegible] multorum & forma. Si non sunt compositum ex obliquo & recto vel recto & obliquo [illegible] semper [illegible] in declinatione [illegible] declinatur ex obliquo & recto ut plebiscitum ex recto & obliquo ut tribunus plebis.

Casus est inflexio nominis vel aliarum casualium dictionum que maxime fit in fine [illegible] [illegible] que [illegible] in principio & in fine. Vel casus est [illegible] cadendi ab alio in [illegible] in alio in obliquis [illegible] ut [illegible] Casus nominum sunt sex & sex sunt modi loquendi de unaquaque re quia in nominando ut [illegible] quia in [illegible] aliquem alicuius [illegible] ut hec res est petri. Quia in [illegible] alicui [illegible] et [illegible] ut do tibi [illegible] quia in [illegible] aliquid agi in alium [illegible] ut [illegible] quia in vocando [illegible] ut o [illegible] quia in [illegible] aliquid alium [illegible] aliquem [illegible] ut a [illegible] Et dicitur [illegible] accidendo eo quod cadit in alium [illegible] & sunt sex n g d a v a [illegible] nominativus [illegible] genitivus [illegible] dativus dando accusativus accusando vocativus vocando ablativus [illegible]

Declinatio est variatio dictionis [illegible] similitudo que fit in eadem voce ut hic nominativus [illegible] ut dominus domini. Vel declinatio [illegible] eiusdem dictionis in fine variatio [illegible] declinatio [illegible] in fine [illegible] vel declinatio [illegible] [illegible] sit sex modis quia in fine [illegible] ut dominus domini [illegible] quia in principio & in fine [illegible] et quia in medio & in fine ut [illegible] quia in medio [illegible] ut respublica [illegible] reipublice [illegible] persimilis [illegible] quia [illegible] ut meus mei [illegible] ut mei tibi [illegible] casuales [illegible] sunt sex monoptota diptota triptota tetraptota pentaptota & exaptota. Monoptotum est illud nomen quod unica terminatione [illegible] omni casu ut hic nomen [illegible] & [illegible] Monos enim grece latine unus & ptotos casus inde monoptotum [illegible] omnis casus [illegible] & [illegible] omnes [illegible] In neutris vero nominibus [illegible] ut [illegible] Diptotum est illud quod habet duos diversos casus ut fors a forte [illegible] Dis grece latine duo [illegible] diptotum [illegible] duos diversos casus. Triptotum nomen est illud quod habet tres diversos casus [illegible] grece latine tres & ptotos casus inde triptotum [illegible] tres diversos casus [illegible] declinationis [illegible] ut [illegible] Tetraptotum nomen est illud quod habet quatuor diversos casus [illegible] grece latine quatuor & ptotos casus inde tetraptotum nomen [illegible] quatuor diversos casus [illegible] Pentaptotum nomen est illud quod habet quinque diversos casus [illegible] grece latine quinque & ptotos casus [illegible] pentaptotum.

i. nomen cuius quinque diversos casus qualiter sunt nomina 2e
declinationis desinentia in us ut dominus in um ut donum
Excipitur nomen illud quod habet sex diversos casus
[illegible] sex et pretores [illegible] in [illegible]
i. in quibus sex diversos casus et sunt [illegible] sed
[illegible] solus. Declinaciones nominum sunt
quinque prima 2a 3a 4a quinta. prima declinatio est cuius
nominum desinentia in genitivo et dativo singulari in ae diptongon
[illegible] i. illa nomina quorum genitivus [illegible] sunt prime
declinationis. prima declinatio habet duas litteras terminales a
et e [illegible] terminationes in a ut musa et in es
in a ut poeta et as ut Andreas [illegible] ut
[illegible] Illa que desinunt in a variantur
hoc modo. Nominativo hic poeta genitivo huius poete dativo huic poete
Nominativo hec musa genitivo huius muse dativo huic muse. Nominativo hec
[illegible] genitivo huius [illegible] dativo huic [illegible]. Nominativo hic et hec adve-
na genitivo huius advene dativo huic advene. Omnia nomina
[illegible] prime declinationis terminantur in genitivo plurali in arum
[illegible] ut musarum [illegible] [illegible] et filiarum
et [illegible] [illegible] [illegible] que [illegible] musarum
[illegible] ut poetarum filiarum ut [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] composita ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut hic et hec agricola et hic et hec [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] que sunt
[illegible] ut hic et hec [illegible] et hic et hec advena
ut hic et hec [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et nomina [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] que sunt [illegible] Illa que
desinunt in as [illegible] hoc modo. Nominativo hic
Andreas genitivo huius e dativo huic e. Nominativo hic An-
chises genitivo huius e dativo huic e. Et sciendum quod [illegible]
omnia nomina desinentia in as [illegible] in es [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] et
similia que [illegible] [illegible] Nominativo hic [illegible]
genitivo huius e dativo huic e. Sic declinantur [illegible]
[illegible] et similia nomina [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] hic declinationis sunt indeclinabilia ut [illegible]
[illegible] [illegible] Nominativo hec [illegible] genitivo huius [illegible] [illegible] musa
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in dativis [illegible]
[illegible] [illegible] Nominativo hec [illegible] genitivo huius [illegible] in [illegible] est
in reliquis casibus [illegible] [illegible] [illegible] Sic declinantur
[illegible] [illegible] [illegible] Et omnia nomina
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] sunt. Nominativo hic et hec [illegible]
genitivo huius [illegible] [illegible] declinationis [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Omnia que prime declinationis sunt
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] advena [illegible] collega [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible]
[illegible] et similia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] cedo peto colo et gigno [illegible] [illegible] sunt
ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
similia [illegible] composita sunt [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et similia [illegible]

colo
peto composita sunt Incola celicola [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et similia
a gigno composita sunt [illegible] [illegible] et
[illegible] [illegible] et similia preter hec sunt
alia plurima ut indigena [illegible] [illegible]

Nomina incti generis prime

declinationis sunt [illegible] [illegible] [illegible] et
musa [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible]
[illegible] declinationis [illegible] prime declinationis
[illegible] prime declinationis formantur [illegible] si-
gulari ut muse [illegible] e [illegible] [illegible] muse.
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible]
est [illegible] [illegible] formantur [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et ablativus [illegible] sunt
[illegible] [illegible] et [illegible] pluralis [illegible] sunt [illegible] [illegible]
[illegible] pluralis formantur [illegible] [illegible] ut musis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut musa [illegible]
.S. [illegible] musas [illegible] et ablativus [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] musis [illegible] [illegible]
nomina prime declinationis que [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et ablativum [illegible] in [illegible] unde regula
[illegible] [illegible] nomina prime declinationis [illegible] [illegible]
[illegible] 2e declinationis [illegible] ut [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] similia [illegible] et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Secunda declinatio est cuius

genitivus [illegible] in i et dativus in o [illegible] desinit
ut hic dominus huius domini huic domino [illegible]
declinationis nomina desinentia in genitivo sin-
gulari [illegible] [illegible] o i. illa nomina [illegible]
[illegible] communiter sunt secunde declinationis
Secunda declinatio habet tres litteras termina-
les r m s et habet sex terminationes er ir ur
us eus um in er ut niger ir ut vir
ur ut satur in us ut magnus [illegible] eus
ut [illegible] um ut templum Illa que de-
sinunt in er isto modo variantur. Nominativo hic
niger genitivo huius ni dativo huic ro. Nominativo hic vir
genitivo huius ri dativo huic ro. Nominativo hic satur genitivo huius
ri dativo huic ro [illegible] Nominativo hic [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nominativo hic dominus
genitivo huius ni dativo huic no. Nominativo hic deus genitivo huius i
dativo huic deo. Nominativo hoc templum genitivo huius li dativo huic
lo. Omnia nomina secunde declinationis
terminantia [illegible] [illegible] in er sunt masculini generis
ut niger Et que terminantur in ir sunt mascu-
lini ut vir Et [illegible] in ur terminantia [illegible]
[illegible] sunt masculini generis ut satur
Omnia nomina secunde declinationis termi-
nantia [illegible] [illegible] in us sunt masculini generis
ut dominus preter nomina arborum que sunt femi-
nini generis ut [illegible] pirus et laurus et preter nomina ci-
vitatum vel insularum vel mulierum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] vel in [illegible] ut [illegible]
[illegible] vel egiptus [illegible] ut [illegible]
Et preter nomina que in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] diptongi [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] abyssus et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dominus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] P[illegible] [illegible] masculini generis a [illegible] [illegible] masculinum in singulari et neutrum in plurali [illegible] et vulgus et [illegible] in singulari [illegible] sunt neutri generis in plurali [illegible] masculini et [illegible] [illegible] neutrum [illegible] et indeclinabilia.

Omnia nomina secunde

declinationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt neutri generis [illegible] [illegible] [illegible] nomina [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hic liber [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quia liber [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hic libertas [illegible] hic et hec liberior et hoc liberius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hic et hec libertas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] hic liber [illegible] libri [illegible] liber [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] liber est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] libri [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomen [illegible] glans [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] glans

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Et [illegible] [illegible] [illegible] homo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Cui [illegible].

Nota [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nota [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Est [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Et [illegible] nomen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Nota [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] domus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] domus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] domi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] domi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Nota hec domus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Nota hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Nota hic pelagus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] vulgus [illegible] [illegible] neutri [illegible] [illegible] [illegible] declinationis [illegible] in singulari [illegible] [illegible] in plurali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] neutri in plurali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Nota hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

et neutrum in plurali hoc [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in plurali [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] neutri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in plurali [illegible] neutri [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in plurali [illegible]

Nota hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in plurali hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] declinatur [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in plurali [illegible] [illegible] [illegible] declinatur sic

Et [illegible] [illegible] hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] neutrum in singulari [illegible] [illegible] neutrum in plurali [illegible] [illegible] [illegible]

Nota hic [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] declinatur [illegible] [illegible]

Feminini in singulari et neutri in plurali

hec sunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pluralis neutri generis [illegible] [illegible] generis [illegible] [illegible] sic declinatur [illegible] hec [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

De nominum determinatione

[illegible] declinationis [illegible] [illegible] [illegible] ut deus [illegible] [illegible] [illegible] deus o deus [illegible] [illegible] filius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] pelagus [illegible] nomina [illegible] declinationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut deus o deus [illegible] filius [illegible] [illegible] [illegible] pelagus [illegible] vulgus deus [illegible] agnus [illegible] agnus deus [illegible] ut deus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Nomina que componuntur alia [illegible] [illegible] declinationis [illegible] [illegible] nomen [illegible] que [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sue formule sic doctus tus tum assumunt
or in comparativo ut doctior prius bonus
melius magnus et parvus multus dex-
ter sinister et desinentia in ficus ut mu-
nificus et magnificus et huiusmodi volens
scire ut parvus et aedilis qqq
Bonus melior optimus bonum or
optimum bonum melius optimum
in adverbio bene melius optime
Malus peior pessimus malum or fit
malum peius pessimum in adverbio male
peius pessime [illegible]
Magnus maior maximus magnum or
maximum magnum maius maximum
in adverbio magne maius maxime
Parvus minor minimus parvum minor
minimum parum minus minimum et in adverbio
parum minus minime
Multus plus plurimus multum plus
plurimum multum plus plurimum In ad-
verbio multum multo plus plurime multo
vel multum plurimum vel plurime vel
plurimo Dexter et sinister debent
facere dexterior et sinisterior et dex-
Dexter or dextimus dextrum or de-
xtimum dextrum -ius dextimum In
adverbio dextre -ius dextime et sic
similiter sinister Et huiusmodi volens
scire ut sic comparantur
Pius magis pius piissimus pium magis
pium piissimum pie magis pie
piissime In adverbio pie magis pie
piissime Et in ficus desinentia sic
comparantur
Magnificus -or -issimus magnificum
-ior magnificentissimum magnificum -ius
magnificentissimum In adverbio magni-
fice -ius magnificentissime Et sup-
latius ... dicimus formantur ergo ad-
dunt sed ut doctus additur s et fit
fit doctissimus prius quoniam aliorum
est superlativus prius dexter et sinister
desinentia in ficus ut munificus
et magnificus et desinentia in r per
assumunt rimus in uno ut
Miser or rimus miserior or rimum
miserum miserius miserrimum In ad-
verbio misere -ius miserrime
Omnia tercie declinationis faciunt com-
parativum formantur ut fortis
-tis ti additur or fit fortior prior
minoris quam facit minor
Fortis or tissimus forte or fortior
forte -ius tissimum In adverbio for-
te -ius tissime Et formantur superla-
tivi ergo additur simus ut audax
-cis additur simus fit audacissimus
prius facilis et difficilis similis humilis
gracilis agilis facilis et humilis qui
formantur superlativum addita -limus et
dicitur limus ut humilis lior humillimus
Similis lior limus similis or li-
mus simile similius simillimum In
adverbio simile similius simillime
in r desinentia assumunt rimus

in uno ut acer acrior acerrimus al-
terius or sumunt alter -ius alter-
rimus Et in adverbio alterius -ius
alterrime Adverbia ut dexteris et
superior nescimus comparantur quia sic com-
paratur dexterior or dextimus dextro
or dextimum dextero dextimus dextri-
mum Et in adverbio dextro -ius -rime
superius et post comparantur
Fortior potissimus potior tissimus
potius potissimum In adverbio potius
-ius tissime quod superior comparati-
vo prius ab adverbio quo nomine ocior
ocissimus ocior ocissimum ocius oci-
ssimum In adverbio ocius ocissime
ab adverbiis sive prepositionibus hec com-
parativi nascuntur ut ab infra
Infra inferior infimus in fit i
inferior in fimum infra inferius in
fimum Extra exterior extimus
vel extimus Supra superior supremus
vel summus Intra interior intimus
Citra citerior citimus Ultra or
ultimus Prope propior proximus Post
posterior postremus Prae prior primus
Et ab aliis pluribus velud tempore se-
pius sepissime Et ante anterior
Nomina 2e declinationis que comparantur
faciunt adverbium in e ut docte bene
quod tamen faciunt tantum in e quod in er ut
plene plenus et large largiter
Nomina 3e declinationis que comparantur
faciunt adverbium in er ut fortiter
sed petunt que faciunt an e et non
in er ut mitis mite tristis triste
facilis facit facile
Tercia declinatio est vetito non
desinentia in genitivo in is correptum
et dativo in i et illa nomina generis
que nominum sunt 3e declinationis
Terciat de [illegible] de re lias similes
a e o l n r s x c t et sunt
vocales septuaginta et octo et paulo
plus in a et illa utuntur
Nominativo hoc poema huius poematis dativo huic poemati
Et omnia nomina 3e declinationis desinen-
cia in a sunt neutri generis et grecia
in e correpta utuntur hoc modo
Nominativo hoc monile huius monilis dativo huic moni-
li Et omnia nomina latina in e de-
sinencia sunt generis neutri et faciunt
ablativum singularem tantum in i preter grausape
presepe presepe et rete et gausape
ista nomina locorum ut preneste et
preneste in e producta sunt generis feminini
et sunt greca 1e declinantur
Nominativo hec libis huius libis dativo huic
libi et dicitur liberum vocativo o libis
ab etiam hoc in infinitivo ad similitudinem
declinationis instrumentum mutatum in i et
sunt neutri generis et indeclinabilia
ut hoc gummi sinapi dicamus in
hoc sinapis dativo huic gummi sinapi

et similibus dicimus quod sunt obliqui
casus sequitur in omnibus casibus adiun-
gimus in o illa declinantur
Nominativo hic cato huius catonis dativo huic cato-
ni Nominativo hic cartho huius onis dativo huic oni
Nominativo huic et hoc homo huius hominis dativo huic ho-
mini Idem genitivo illa variantur
Nominativo hic nemo huius neminis dativo huic nemi-
ni Nominativo hic dido huius donis dativo huic doni
omnia nomina latina 3e declinationis
invenitur unius sonus in o sunt generis
masculini ut sermo gurgulio preter
dubietatem sive proportionem huiusmodi
in o in uno casu sunt que sunt
generis feminini ut caro et cano et preter
desinentia in do vel in go mutant
at o in i in genitivo que sunt generis fe-
minini ut dulcedo cartilago sed hic
sunt hec ordo margo ordo cupi-
do per filio servus et praeter nomen
et prius ista nomina mulierum vel a-
lia que sunt generis feminini ut dido
metuendo et sephpho iuno io
iuno et verum appellativum que
sunt generis feminini et preter illa quorum
significatione permanet utriusque sexus quod sunt
generis omnis ut homo et latro et
bubo quod est generis maris et feminini
generis omnis et in de le in c sunt
generis neutri et illa variantur
Nominativo hoc lac huius lactis dativo huic lacti
et cetera pluraliter in de latina sunt
neutri generis ut aliud et quid de
quibus in pronomine dicimus in
nominum tamen barbara mutatur generis
ut bagaud bagaudis et david da-
vidis In t sunt neutri generis de
Nominativo hoc caput huius capitis ceciditur
capiti dativo huic capiti In l latina
omnia sunt generis neutri ut animal
preter sal quod est generis masculini et producunt
per obliquos penultimam et faciunt ab-
lativum in i ut animali preter sale
quod facit sale 3e declinantur
Nominativo hic sal huius salis dativo huic sali
Nominativo hoc animal huius animalis dativo huic animali
In nominum barbara mutatur generis
ut betumbal et hannibal in
l correpta sunt generis neutri ut fel
et sic utuntur Nominativo hoc mel
huius mellis dativo huic melli In l
producta sunt generis neutri et sunt
barbara ut michael gabriel
que illa utuntur
Nominativo hic michael huius michaelis dativo huic michae-
li In al unum masculinum in un ut
pugil et duo sunt ut tribunal
quod et abigail et unum generis

ut vigil et unum neutrum ut mugil quod in declinatione est
quasi compositum ... et ... quasi non est in usu illud enim
antiquum ullum dicebant quod non utitur
Nota hic vigil genitivo huius vigilis dativo huic vigili. Nota hic et hec vi-
gil genitivo huius vigilis dativo huic vigili. In ablativo vigile est
Nota hic sol genitivo huius solis dativo huic soli est
In ablativo littera unum est masculinum ut consul. Duo sunt
ut exul et presul et barbara masculina ... et ...
... et ... que sic declinantur
Nota hic consul genitivo huius consulis dativo huic consuli
Nota hic et hec vigil genitivo huius vigilis
Nota hic et hec presul genitivo huius presulis dativo huic presuli
In tam littera unum ut nomen in declinatione que tam
... et ... unum ut ... In in la-
tinum unum ut nomen in declinabile ut ...
... quod ... quod ... scribitur
... nomen unum quod est pro
ordine toto ponitur ... ut ibi ...
... In an masculinum ... ut pean
... et titan ... quod non variatur
Nota hic titan genitivo huius titanis dativo huic ti-
tani. In on ... sic variatur
Nota hic ... genitivo huius ... dativo huic ... Nota
hoc nomen genitivo huius nominis dativo huic nomini
unde datur regula. Omnia nomina la-
tina 3e declinationis terminantia in ... singularium
in on ... sunt neutri generis ut nomen
et ... et ... et ... ... -
... que sunt masculini generis et ... et
... que sunt masculini generis ut ...
... ... quoque
... ...
... ... In on ... latina sunt
generis masculini ut ... et ... ...
... apud nos que apud illos
ut hic ... et ... quod sic declinatur
Nota hic ... genitivo huius ... dativo huic ...
Nota hoc ... genitivo huius ... dativo huic ...
In in ... masculini generis ut ... quod non variatur
Nota hic delphin genitivo huius delphinis vel del-
phinos dativo huic delphini vel delphino
Nota hic ... vel ... genitivo huius ...
... vel ... Sciendum quod omnia
nomina ... in ... in ... ...
... ... in ... ...
... ... delphin et delphis ... et ...
... Et est notandum quod auctores ...
... ... sunt
... ... In on ...
... ... quod ... declinatur ...
Nota hic ... genitivo huius ... dativo huic ...
Nota hic ... genitivo huius ... dativo huic ...
In ar latina non variantur
Nota hic lar genitivo huius laris dativo huic lari
Nota hic et hec et hoc par genitivo huius paris dativo huic pari
Nota hic ... genitivo huius ... dativo huic ...
Omnia nomina latina 3e declinationis ter-
minantia in ... in ar sunt neutri generis
ut ... et ... ...
... ut ... et duo ... ut lar ...
que sunt masculini generis et ... par ... ...

... quod est generis omnis ut hic et hec et hoc par
... et ... Et omnia ... ...
in ar neutra ... ... obliquos
et ... ablativum ... ... ut ...
et ... ... ut ...
ar. ... non ... ... ut
... et ... In er hoc modo variantur
Nota hic ... genitivo huius ... dativo huic ...
Et hic vesper huius vesperis ... variatur et
declinatur ... est differentia assignanda
Nota hic vesper genitivo huius vesperis. ut hic ves-
per huius vesperi ... sol ... ...
... ut ... unde Boecius vesper serenus
... ... et ponitur ibi vesper loco
... sed in ... nominis. ... vesper ... ...
... que lucescit hic vesper ... vesper ...
... illius hore et ... hic vesperi ... huius ... et ...
... ...
... ... hic ... vesperis pro
... ...
dici et ... noctis ... hore ...
... ... vesper huius vesperi ...
hora ... ... ad vesperum ...
hec vesper ... ... ut ... vesperi ...
... ... hoc vesper in declinabile
ut hoc vesper ... antiquos ... ...
... ... dici. Unde ... ...
... vesper ... in declinabile de istis
... ...
... ... et ... ...
Nota hic ... genitivo huius ... dativo huic ...
Nota hoc iter vel itiner genitivo huius ... dativo huic ...
Nota hic ... genitivo huius ... et hoc ... et
Omnia nomina latina 3e declinationis terminantia in
... in er sunt generis masculini ut pater
... ... quorum ... sunt generis omnis ut ...
et ... ut ... et ... ...
er que sunt generis neutri ut uber et cadaver
et ... sunt ... ut ... ...
... ... est ...
... ... quod est masculini generis ... ...
... ut september october et ... ...
... ... ut iter et papaver que
sunt generis neutri ... ...
... et ... nomen arbor ... femininum et
... iter et sunt neutri generis et ... neutri
duo feminini ... ... ut ... ...
... et ... ... et ver ... et ...
generis neutri. In ir hoc modo variatur et
Nota hic et hec ... genitivo huius ... dativo huic ...
Nota hoc ... genitivo huius ... ...
Unde ... regula. In ir omnia nomina
sunt generis masculini ut vir ... ir et ... que
sunt ... ... et ... ...
... quod est generis. In or sic declinantur et
Nota hic doctor genitivo huius doctoris dativo huic ...
Nota hec uxor genitivo huius uxoris dativo huic ...
Nota hic et hec doctor genitivo huius ... dativo huic ...
Nota hic et hec memor genitivo huius ... dativo huic ...
Omnia nomina latina 3e declinationis ...

nem sin[gula]re in or sunt g[ener]is masc[ulini] ut doctor p[re]ter ista
femi[nina] soror & uxor et arbor & h[ec] neutra marmor ador
et equor et p[re]t[er] comparativa in or desinentia q[ue] sunt
com[mun]is g[ener]is ut hic et hec doctior unde componitur se-
nior q[uod] tamen masc[ulini] g[ener]is est et p[re]t[er] memor cu[m]
suis compositis q[uod] est g[ener]is o[mn]is ut hic et hec
memor et hic et hec in memor | Auctor quando significat
augmentatorem .i. qui auctoritatem sig[nificat] e[st] g[ener]is o[mn]is qu[ando]
no[n] sed .i. qui augmentator sig[nificat] e[st] g[ener]is masc[ulini]
p[re]t[er] composita ab olore et ab corpore et ab decore q[ue] sunt
g[ener]is o[mn]is ut hic et hec bicolor et hic et hec in
decor et hic et hec tricorpor. Sin ur h[abe]n[t] no[minativum] ...
Nota hic turtur g[enitiv]o huius turturis d[ativ]o h[uic] tu[rturi]
Nota hic et hec fur g[enitiv]o huius furis d[ativ]o h[uic] fu[ri]
Nota hoc murmur g[enitiv]o huius murmuris d[ativ]o huic m[urmuri]
~~Omnia nomina 3e declinationis~~ terminantia in sin[gula]re
in ur sunt g[ener]is neutri ut murmur et guttur et
p[re]ter nomina decora et gentilia et appellativa a[n]i[m]a[lium]
p[re] ul[tim]a vel f. tamen ur vocata que sunt g[ener]is masc[ulini]
ut turtur q[uod] tamen quando p[ro]mitte[n]te po[nitur] e[st] g[ener]is femi[nini]
et ut turtur et ut sulfur et p[re]ter vultur que sunt
sunt in pom hominibus ut hic et hec augur et
hic et hec fur. et unu[m] gentile ut ligur quod est
com[mun]is g[ener]is q[uod] facit hic et hec ligur h[uius] liguris
In as terminata sic declinantur. [seqiutur]
Nota hic as g[enitiv]o huius assis ~~d[ativ]o~~ huic assi [et]
nondum q[uod] hic as huius assis metitur ... p[ro]modo
... | unde dicitur nomine duo p[er]sse... asse
... | Et hic bois huius bois ... plaust-
ri | hic asser huius asseris ... hic ...
huius ... ... | Et ... hic
... huius ... | Et hic asso huius a-
ssonis ... qui ... | Et hic ... h[uius]
... q[uod] quidam mundi p[ar]te et hic ... h[uius] ... [a]
... unde ... in ... et in ... [Seqiut]
Nota hec p[ro]bitas g[enitiv]o huius p[ro]bitatis d[ativ]o huic p[ro]bitati
Nota hic et hec ... g[enitiv]o huius ... d[ativ]o huic ...
Nota hoc vas g[enitiv]o huius vasis d[ativ]o huic v[asi]
... solu[m] in sin[gula]ri unde 3e declinationis ... p[lurali]
~~Omnia nomina~~ 3e declinationis terminantia in sin[gula]re
in as sunt g[ener]is f[eminini] ut p[ro]bitas p[re]t[er] gentilia sen
p[ro]p[ri]a que sunt com[mun]is g[ener]is ut hic et hec ...
et hic et hec ... et p[re]t[er] p[ro]pria nomina viro[rum] q[ue]
sunt masc[ulini] g[ener]is ut mecenas et lucas et p[re]-
ter monosillaba que sunt g[ener]is masc[ulini] ut vas
vadis as assis mas maris vas vasis g[ener]is n[eutri]
et p[er]sas et ... g[ener]is n[eutri] et in ... In es ...
Nota hic gurges g[enitiv]o h[uius] gur[gitis] d[ativ]o h[uic] ...
Nota hec sedes g[enitiv]o huius sedis d[ativ]o huic sedi
Nota hic et hec teres g[enitiv]o huius teretis d[ativ]o h[uic] tereti
Nota hic et hec locuples g[enitiv]o h[uius] ... d[ativ]o h[uic] ...
~~Omnia nomina~~ terminantia in sin[gula]re in es ...
sunt g[ener]is masc[ulini] ut gurges et merges et p[re]ter ...
... que sunt com[mun]is g[ener]is ut hic et hec
... et hic et hec ... | Et p[re]t[er] desinentia in
... ... que sunt g[ener]is fe[minini]
ut seges et ... et ... et ... nom[ina] ...
... g[ener]is femi[nini] et ... ... g[ener]is f[eminini] ...
~~Omnia~~ no[min]a in es p[ro]ducta sunt g[ener]is femi[nini] ut ...
... et strigges p[re]ter dies q[uod] in sin[gula]ri ...
... g[ener]is ... masc[ulini] g[ener]is | Et p[re]ter ...
q[uod] e[st] masc[ulini] g[ener]is | Et p[re]ter p[ro]pria nomina ...

que s[unt] masc[ulini] g[ener]is ut achilles et ulixes et p[re]ter ea
... quorum ... s[unt] g[ener]is o[mn]is ... g[ener]is ... ut
hic et hec et hoc locuples h[uius] ... ut hic et h[ec]
... huius ... | Et unu[m] appellativum q[uod] ...
... sig[nificat] ... sic declinatur.
Nota hic ignis g[enitiv]o huius ignis d[ativ]o h[uic] igni
Nota hec classis g[enitiv]o huius classis d[ativ]o h[uic] classi
~~Sic~~ declinatur hoc nomen ...
Nota hic tigris g[enitiv]o huius tigris vel tigridis
vel tigridos d[ativ]o huic tigri vel ... vel tigridi
Nota hic vel hec finis g[enitiv]o h[uius] finis d[ativ]o h[uic] fini
Nota hic et hec civis g[enitiv]o h[uius] civis d[ativ]o h[uic] civi
~~Omnia~~ nomina 3e declinationis terminantia in
sin[gula]re in is ... ... no[n] ...
... nomina ... ut hic et hec hostis et hic et
h[ec] civis | p[re]t[er] ... q[uod] facit ... et ...
... ... que ... ...
... nomina ... ut hic et hec ... et h[ec]
... | Et hic et hec ... et hoc ...
Nota hic et h[ec] ... et h[ec] ... g[enitiv]o huius ...
~~Omnia~~ nomina ... 3e declinationis terminantia no-
minativo sin[gula]re in is sunt g[ener]is femi[nini] ut ...
et ... | Et p[re]t[er] ... que sunt g[ener]is o[mn]is
ut hic et h[ec] ... et hic et hec hostis et p[re]t[er]
... in ... vel duas ... i[n] ...
... vel ... que terminantur ...
in ... que sunt g[ener]is masc[ulini]
ut ... duas ... in ... ...
ut ignis ... ut ... que terminantur ...
... in ... ut collis et ...
... | ... ... g[ener]is femi[nini] q[uod] in ...
... p[re]t[er] esse g[ener]is o[mn]is unde ...
... que sunt g[ener]is femi[nini] ... ...
... ... et ... g[ener]is o[mn]is et
... et ... g[ener]is et p[re]t[er] ...
in g[enitiv]o que sunt g[ener]is masc[ulini] ut lapis ...
... ... iste ... ...
... ... et ... ... et ... ...
no[n] eadem ... apud nos que apud
illos ut ... Si quis opponat
de ... et ... quorum ut ...
... ... quod no[n] sunt latina
In os terminata sic declinantur.
Nota hic flos g[enitiv]o huius floris d[ativ]o h[uic] flori
Nota hec dos g[enitiv]o huius dotis d[ativ]o h[uic] doti
Nota hoc os g[enitiv]o huius oris d[ativ]o h[uic] ori
Nota hic et h[ec] bos g[enitiv]o h[uius] bovis d[ativ]o h[uic] ... ...
~~Omnia~~ nomina latina 3e declinationis terminantia
nom[inativo] sin[gula]re in os sunt g[ener]is masc[ulini] ut ...
et flos p[re]t[er] ... dos ... que ...
... ... et ... ...
et glos gloris et duo nomina os oris et os
ossis et quam ... ...
... et ... ...
... ut ... et ... In us ...
Nota hic lepus g[enitiv]o huius leporis d[ativ]o h[uic] ...
Nota hec ... g[enitiv]o huius ... d[ativ]o huic ...
Nota hoc opus g[enitiv]o huius operis d[ativ]o h[uic] operi
Nota hoc plus g[enitiv]o huius pluris d[ativ]o h[uic] pluri
~~...~~ ... plus ... plus ... ...
... vel pluri ... ... et hec plus

et hi plures et horum et harum et horum plurium dativo
his pluribus accusativo hos et has plures et hec
plura vocativo o plures et o plura ablativo ab his. Et
Nominativo hic et hec plus genitivo huius pluris dativo huic plu-
Nominativo hic et hec et hoc vetus genitivo huius veteris dativo huic veteri
Omnia nomina 3e declinationis terminantia nominativum singularem
in us correptam sunt generis neutri ut munus et opus
preter venus veneris generis feminini et lepus poris
generis masculini. Et ligus vel ligur liguris generis com-
munis et venus et intus generis omnis et pecus oris generis
neutri quando in que sic declinatur. pecus dis est
feminini generis est in dativo vel pecus oris et pecoris
pecudis et pecoris omnibus pluralibus et pecorum pecudis
Omnia nomina terminata in ns communibus
Omnia nomina terminata in us ut ictus et status pre-
dicta sunt generis feminini ut virtus et salus preter
monosillaba que sunt generis neutri ut plus
et rus et eciam composita istorum ut minus
generis masculini et tus et pus generis neutri. Et
Nominativo hec pax genitivo huius pacis etc.
Et hic notare debemus differenciam inter
nomina baptismi et sanctitatis (?) nam baptismi dicunt
conjugibus (?) et filio et patris et sanctitatis nomina
...

Nominativo hec nux genitivo huius nucis dativo huic nuci
Nominativo hic rex genitivo huius regis dativo huic regi
Nominativo hic et hec dux genitivo huius ducis dativo huic duci
Nominativo hic et hec et hoc felix genitivo huius felicis dativo huic felici
Omnia nomina 3e declinationis terminantia nominativum
singularem in x sunt generis feminini ut pax radix
et appendix nomina mulierum preter adiectiva
quorum quedam sunt generis omnis ut
hic et hec et hoc lex huius legis et hic et hec
et hoc audax huius audacis. Communia autem
generis omnis preter appellativa adverbia (?)
...
Nominativo hic mons genitivo huius montis dativo huic monti
Nominativo hec yemps genitivo huius yemis dativo huic yemi
Nominativo hic et hec princeps genitivo huius principis dativo huic principi

Nominativo hic et hec et hoc inops genitivo huius inopis dativo huic ino-
pi ... hunc et hanc inopem et hoc inops vocativo o inops ablativo
ab hoc et ab hac et ab hoc inope. Et pluraliter nominativo hii
et hee inopes et hec inopia genitivo horum et harum et horum inopum
dativo his inopibus accusativo hos et has inopes et hec inopia vocativo
o inopes et inopia ablativo ab his inopibus.
Omnia nomina 3e declinationis terminantia nominativum
singularem in duabus consonantibus sunt generis feminini ut hy-
emps et cohors preter adiectiva quorum quedam sunt
generis omnis et generis ut hic et hec et hec
inops, generis ut hic et hec princeps et municeps
et preter monosillaba que sunt generis masculini ut
mons pons fons dens ...
...
Nominativo hec laus genitivo huius laudis dativo huic laudi
...
Nominativo hic pes genitivo huius pedis dativo huic pedi
Nominativo hoc os genitivo huius oris dativo huic ori ...
...
Sequitur
Nomina singularia tercie declinationis ...
...
Omnia nomina 3e declinationis terminantia genitivum
singularem ...
...
Omnia nomina 3e declinationis terminantia nominativum
singularem in ns vel in r et s vel l et s. formant genitivum
singularem ... ut mons absciso s et addita
... sit montis ...
...
Omnia nomina 3e declinationis ...
...

et iunius sibi quarta faciunt in em et in a ut he-
ctore vel hectora vis e penultima sine uero ut
per o pro per quarta que grecam sequitur unum ut
o tiberis uel tiber dis uel [illegible] greca pal-
las uel pallada et o ulixes et o ulixe ablatiuus
formatur a genitiuo is genitiui in e sumus in e et in i
in e aut ut patris is in e fit patre in i tantum
ut thetis is in i fit theti in i et in e ut ui-
mis is in e et in i fit uime uel uimi unde
tales dantur regule

Omnia nomina tercie declinacionis finiencia in
sing. in e et tum in im faciunt ablatiuum sin-
gularem tantum in i et uis desinit in is et si sue
sunt greca uis desinit in i et is ut tibris et bi

Omnia nomina sue declinacionis finiencia in
omnino sine in e faciunt ablatiuum sin. com-
muni in i ut mare mari preter gausape repete
presepe preter [illegible] nomina locorum ut preneste pre-
neste que omnia in declinabilia sunt

Omnia nomina in al neutra uel in ar et omnia
tunc faciunt ablatiuum sin. in i ut animal animali
calcar calcari / communia faciunt in e ut nec-
tar nectare similia nomina mensium in is
uel in er desinencium ablatiuum in i faciunt ut
aprilis aprili october octobri

Omnia nomina tercie declinacionis que faciunt ac-
cusatiuum in em et in im faciunt ablatiuum sin.
simul in e et in i ut puppe uel puppim puppe uel pu-
ppi e et i ut [illegible]

Omnia nomina tercie declinacionis que sunt
omnis generis in uno actu sin. faciunt ablatiuum
sin. in e et in i ut felix felicis te uel fe-
lici in e et in i ut felix felice preter
quos hospes sospes degener et pauper et uber

Omnia nomina tercie declinacionis finiencia in sin.
in gnis ut agnis in nis ut amnis a grus
in guis ut anguis in uis ut uectis et quecumque dictis compo-
sita ut ignis in is ut uectis et quecumque
neutra sunt is ut pestis et non descendunt
in genitiuo et non faciunt neutra que faciunt
ablatiuum sin. in i et in e ut ignis igni uel
igne preter hec uestis neptis piscis et postis
que faciunt tantum in e et quedam fustis
et hostis / Et omnia comparatiua faciunt ablatiuum
sin. in e et in i ut maior ue uel i preter
senior que facit tantum in e Et ualet in isto de-
riuata faciunt in e et in i ut nutrix et ultrix
nutrice uel i et in os que desinit complexa
in sine faciunt in e et in i ut memoris et memo
memore memori uel i / Alia uero omnia fa-
ciunt ablatiuum sin. tantum in e ut pie preter incor-
ruptum tres et ebes que faciunt in e et in i et sim
ut et imber que faciunt in i in i

Neutra pluralis in ia sit et a sine et in a que for-
mantur a genitiuo sin. ut patris is in es fit pa-
tres In neutro uero formantur ab ablatiuo sin.
hoc uero que desinit in i in ia uel i e tum uel
in a eorum addita et a fit uelut corpus uel uetere
uel i uel ueteri a uero ueteri ab aduerbii
facit suaue et ue suauia et ab amplustre
que facit amplustria et compositum que faciunt
in a et uo in ia ut nathoria alia uero nomina
que in e faciunt ablatiuum sin. mutant
e in a ut tempe et a sit tempora [illegible]

Nominatiuus pluralis tercie declinacionis formatur ab ablatiuo sing. hoc
modo si ablatiuus desinit in e et in i sicut in i
tantum uero et i et addita um fit felici addita um
fit felicium mutat tum in i confracta pronominis
ut sapientum parapientum et aptum ancip-
ut ui in facit ueterum et non ueterum uigile
uigilum et non uigilium Ancipitum uel in memoris
et non memorum supplice et supplici supplicium
et non supplicum ab artifice uel artifici artificum
et non artificium Et preter comparatiua que faciunt
in um et non in i in um ut maiore uel maiori maio-
rum et non maiorium que desinit in duas co-
sonantes faciunt genitiuum pluralem in ium ut fons fo-
rtis fontium pars partis parum et que quis que in-
desinencia in ns uel in ps que genitiuum pluralem
in um et non in ium ut hyemps hyemum principis
in um et non in ium ut composita ancipite que faciunt in ium
principum nisi composita ancipite que faciunt in ium
ut triceps bicipitum triceps tricipitum que desi-
nunt unum sine in es uel in as et non crescunt
in genitiuo faciunt genitiuum pluralem in ium ut uatis ua-
tium sedes sedium preter uatis panis iuuenis et
canis sedes sedum preter atis panum iuuenum declinata tum in pluralis
faciunt canum panum iuuenum Declinata tum in i plu-
ralis faciunt genitiuum in ium ut penates penatium ui-
mo faciunt genitiuum in ium ut penates penatium [illegible]
res uirium et hyr et hoc tres et hec [illegible] genitiuo hora-
rum uirium et hyrum / Item que latinum desinencia
et grece et hoc bis Item que latinum desinencia
in e tantum mutantur e in i cor
facit ablatiuum in e tantum mutatur e in i et
faciunt genitiuum pluralem in ium ut pluralis e in i et
addita um fit pluralium ancilium hec ita psy-
cis ex pluralium ancilium Quoque is
neapolim pluralium ut ancilium ancilium Quod is
quos longa desinencium genitiuum pluralem faciunt in
ium ut quiris quiritum dis litis litium faciunt
ium ut quiris quiritum dis dite dirum Alia uero omnia
faciunt ablatiuum tantum in e genitiuum pluralem tantum in um
que faciunt ablatiuum tantum in e genitiuum pluralem tantum in um
um faciunt ut patre patrum preter nox noctis
noctium os ossis ossium cor cordis cordium et cetera
retrane retrarium lar lare larum uix mine mi-
nimum / Datiuus et ablatiuus pluralis formantur a genitiuo ut pa-
trum in presenti bus fit patribus Exceptis seruis bobus
Accusatiuus pluralis tercie declinacionis est similis nominatiuo nisi desinit
in is et in es unde tales dantur regule

Omnia nomina tercie declinacionis que faciunt in um
et genitiuum sin. similiter faciunt accusatiuum pluralem
in is et in es ut omnis accusatiuus omnis uel omnes
celeris accusatiuus celeres uel celeris

Omnia nomina tercie declinacionis desinencia
in ns uel in rs faciunt accusatiuum pluralem in
es et in is ut fons accusatiuus fontes uel fon-
tis pars accusatiuus partes uel partis Quod in er que desinit
[illegible] et i fit crescit accusatiuum pluralem faciunt in es et
is ut imber bri accusatiuus imbres uel imbris
et salubris accusatiuus salubres uel salubris Et pluralia
tantum que similiter faciunt accusatiuum pluralem in is et i-
es ut hii manes accusatiuus manes uel manis
tres accusatiuus tres uel tris Greca que faciunt
accusatiuum sin. in em et in a faciunt accusatiuum pluralem in es
et in as ut lampadem uel lampada accusatiuus la-
mpades uel das tapedes uel das Alia
uero omnia faciunt in es tantum ut pedes unde
preter hoc Accidit aspis ricalis [illegible] que
que faciunt tantum in is teste prisciano

Quarta declinatio est variatio nominis desi-
nentis in gto in us vel in u p d. hec est illa
nominum quibus hec conveniunt sunt quarte declinationis
Quarte declinationis sunt duas litteras terminales
s et v. et duas terminationes us et u. Nota
hic cornu gto huius cornu dto huic cornu
sic declinatur genu gelu et tonitru et omnia
nomina in u desinentia neutra sunt generis neutri
ut cornu. Item hec cornu in plurali in singulari
et in pl. hec cornua pro cornu designans. hec
cornus huius cornus vel cornu pro arbore hec
cornum huius cornu pro fructu hic cornus huius co-
rnu ... pars belli. Cornu generat cornus pendi-
ens sunt cornuta cornus est cornuum cornus in
... ad bella pendo. Et a cornus ...
dicitur cornea et u. unde ordinis cornea
... et a cornu dicitur cornutus et in
... et hec unicornis huius ornis ...
huius unicornis ... unicornu ...
unum cornu ... in ps et ...
unicornum ... unicornium ...
Nota hic visus huius visus ...
dto huic visui. Item hec manus gto huius
manus dto huic manui. Item ...
... in ... ad ...
dto et ablto pluralibus ...
... manus ... et pro
... manus ... distinctione
... ut ...
... manum ...
... ut ... in manu. Et
... unde ... manum ...
... manus
... dicitur manus ...
... manum et ... de-
... manus ...
... manum ...
... dicitur ... et hic et hec
dicitur hic ...
... qui vel que ...
... dicitur ... manu-
... et ... dicitur ...
... et ...
... dicitur hoc ...
... et ... dicitur ...
... et manucapi quod ... manum
... et ...
... dicitur
... manum ... et ... dicitur
... et ...
... qui ...
dicitur hic ...
... in ... de ...
... simplex ...
... dicitur hoc ... manus
... et hic ...
... manum ... ut hic ...
... dicitur ...
... in ...
... manum ...
... quid est hoc ...
Omnia nomina quarte declinationis sunt generis
... in us ...
... ut ... nomina ...
... cornus ...
que sunt generis feminini ... declinationis

et pro domus colus ... ...
... que sunt generis feminini et ...
et ... que ... sunt ... declinationis sunt ...
generis ut ... sunt generis neutri sunt
de formatione casuum quarte declinationis ...
Gts singularis quarte declinationis ... similis suo nto ...
formatur a gto ut ... s ... et ad-
dita i fit ... formatur ...
... fit ... singularis ...
... s fit ... et ...
... sunt similes gto singularis ... pls form-
atur a ... singularis ... s et addita um fit
... et ... pls formatur ... singularis
ut manus ... fit manibus
... ut ... partubus
... ...
... ut ... ...
... portubus ...
... et ...
et ... ut cornu ... genu ...
... sunt ... ...
ut cornua genua cornibus genubus.
Quinta declinatio est inflexio nominis desinentis
in ... in ... duas syllabas ... est illa
nomina quibus hec conveniunt sunt quinte declinationis
Quinta declinatio habet unicam litteram terminalem
s et terminationem unicam ... et ... variatur
Nota hic vel hec dies gto huius diei dto huic diei
Nota hec res gto huius rei dto huic rei ...
... de formatione casuum quinte declinationis ... Gtus
... singularis formatur ... ut dies ...
diei ... et ...
... fit die-
... dies ...
... ...
... ...
... et ... fit diebus
Omnia nomina quinte declinationis carent
... et ... pluralibus ... dies res ...
... ...
... dies ... singularis ... ...
... medies ...
Omnia nomina quinte declinationis ...
... in ... ut ...
ut dies diei ... ut fides
fidei. Et ... hec ...
... hec res et hec ...
... et hec quattuor. Nota quod omnia
nomina ... sunt generis
omnis ... in declinabilia ...
... nomina ... quattuor ...
... in declinabilia sunt ...
... in declinabilia ... generis neutri ...

Explicit tractatus ex parte hugwitionis

**Explicit hugwicius de oc-
to partibus orationis per
manus Jo. K. A. D. M° 1402°**

Incipit sinculus rethorice scientie / Exordium prima pars artis rethorice

Rethorica sciarum perclarissima / summi potestatis magnificencia / imperialis potencia / fons deliciarum dulcissimus / amictus candidissimus / rivulus melliti saporissimus / pratum iocunditatis / floridissimum arvum prosperitatis / uberrimum trinitatis etiam triclinium / nec non totius yerarchie contubernium summum / Ipsa enim est sciencia que verbo pietatis voce pulsat / sono felicitatis commonet omnem adolescentem saluberrima fregit diuinitus et inmittit / Domus enim perni bonitatis orna(?)lectis divicie tibi affluant mundane concupiscentie delicie tibi perveret sempiterne sapiencie / Ipsa in eius presto a ... regum dulcissima armonia principum symphonia de me concinit Omnium Cleo nitidissimo mansuetam melogiam ... de me concinit Ariopagus et clangit candidior es nive / nitidior es lacte / rubicundior es ebore antiquo pulchrior es saphiro / Rethorica est tante presumptuositatis in re efficacitatis simul necesse prosperitatis / ut prelibatur ipsa summopere est acquirenda / petenda ... investiganda / Presens tamen tractatulus est tam ad species artis eiusdem / quam scientie introductorius / sinculus poete ... patris amadvertenda sunt que sequuntur /

Nota rethorica dupliciter consideratur uno modo in quantum est sciencia et sic habet quinque species videlicet inventionem dispositionem eloquenciam memoriam pronunciationem / Invenit disponit loquitur memorat et profert /

Alio modo consideratur in quantum est ars et sic habet sex species scilicet Exordium narracionem peticionem confirmacionem refutacionem et conclusionem / Exorditur narrat petit sive refutat Confirmat claudit habet has oracio partes De invencione materie

Prima pars artis rethorice scientie est ipsa inventio que est rerum verarum vel verisimilium excogitatio / Circa quam est notandum quod vigor ... potestice mentis modulamine ... Ut vult aristoteles / Hic astu sollerti frequentatione quam diutina ... radicetur Et thema condignum sapienti premeditatione hunc educat Quare ipsa poesis ut manus non sit preceps ad calamum nec lingua vehemens ad verbum nec opus committat fortune manibus poete legem amistrant De dispositione

Secunda pars artis rethorice scientie est ipsa dispositio que est rerum inventarum in suas partes ordinata distributio / Circa quam est notandum quod duplex est ordo quidam naturalis notificans materiam gestam simpliciter ut est gesta / qui rudis et incoptus censetur Quidam artificialis habens octo ramos / Primus ramus est cum materia simpliciter a fine inchoatur per medium tendens ad principium Et contrariatur omnino ordine naturali / Secundus ramus est cum materia simpliciter a medio inchoatur per principium tendens tendens ad finem vel per finem tendens ad principium / Tercius ramus est cum proverbium a principio materie inchoatur / Quartus cum a medio / Quintus cum a fine exorditur pro thematis introductione Sextus cum mediante exemplo a principio materie capto / Septimus cum a medio / Octavus cum a fine limes thematis signatur ut patet in arbore

4us quando cum proverbio a medio capto	7us cum proverbio a fine
3us quando cum proverbio a principio capto	6. quando cum proverbio exemplo a principio
2us cum simpliciter a medio	8 quando cum exemplo a medio
1us cum materia simpliciter a fine inchoatur	8 quando cum exemplo a fine

Exempla poesis de mynoe rege cretensi et filio eius androgeo rege quod viso atheniensi et filia eius cilla plenius promulgat et coaptat / Nota quod sit proverbium et exemplum videbitur infra de coloribus Nota non solum mediantibus illis coloribus introducitur materia sed mediantibus pluribus aliis sequentibus ut zeumate ypozeusi et ceteris ut quilibet ingeniosus potest experiri De amplificacione materie

Progressio est annexa ingressioni materie quare de progressione est agendum Cuius pro famositate octo sunt species modi prolongandi materiam et totidem abreviandi / Primus modus prolongandi materiam dicitur interpretacio et est eiusdem rei et eiusdem sententie per alia et alia verba idem importancia reiteratio ut in hoc Tua cantus dulcedine cordis inebriavit cor meum et amoris tui stilus perforavit pectus meum / Vel aliter secundum aliquos qui interpretans ponitur pro interpretatio ut si

ponem laus data omnibus prædamus
Secundus modus dicitur **Circumlocutio**
vel perifrasis vel ambitio. et est oratio
simplicem rem verborum venustate
circumscribens. In exemplo Sortes est
sapiens. loco istius dictionis sapiens
ponatur. Sortes premeditata perita dispo
situra prudenter agens providentia. Vel
loco Dauid ponatur iste qui manu
forti golia interfecit. Vel loco moises
ponatur. Gratiam omnium carnis est magis
ter. Tertius modus dicitur **Comparatio**
et est rei proprie per extrinsece rei simili
tudinem aperta vel occulta declaratio.
et est duplex. quedam est aperta quedam
occulta. Aperta est cum signa comparationis
exprimuntur inter res sibi inuicem
comparatas. Dicendo sicut lilium inter
spinas. sic amica mea inter filias. sic
malus inter ligna siluarum. Nota
signa comparationis sunt ista. sicut. sicuti.
velut. veluti. tamquam. ut. uti. sic. quem
admodum. talis. qualis. tantus quantus. ita
et similia. Occulta comparatio non
exprimit signa comparationis. quia solum
ponit verbum per eam quasi circumscriptione
posita. Ut cum surculus iste de radice
seminis mei precatus. de nimio filio
ipso. quia sicut surculus progreditur
de stirpe. sic filius a patre. Quartus
modus dicitur **Apostropha** et est mo
rosa sermonis conuersio ad absentem
tamquam ad presentem sub forma conuer
soria persuasoria exclamatoria. Nota
quatuor sunt affectus anime. gaudium
spes. timor. dolor. Ad mitigandum
hos affectus in aliquo maiorum amicorum
possumus apostrofare sub forma quasi
Quintus modus dicitur **Prosopopeya**
et est ficta noue persone cum attributione
modi loquendi vel audiendi. ad compas
sionem vel delectationem prouocans audi
tores. Exemplum ut terra fingitur loqui et
conqueri Ioui de filio suo phetonte. Vi
dit phetontem tellus tempestate vapo
res. Item Roma fingitur loqui et
conqueri veniens ad cesarem noctis
tempore sparsis capillis. Item sta cruo fingitur
loqui et conqueri de sua vetustate.
Sextus modus dicitur **Digressio** et est
recessio a principali materia conueniens
ad eandem reuersio. In exemplo si esset princi
palis materia quondam comparsit in amore
pulcre mulieris. dicendo. quidam zelo
tipus eo tempore dum tellus non resple
det floribus. dum odore florum dul
cescit aura. dum auicule dulcit cantat
et resonat. arbores frondescunt. dum
semina virescunt. amicicia bene largi
sunt comparsit in caritatis vinculo cum muliere
delicata. Septimus modus dicitur **descriptio**
et est alicuius rei per multas proprietates tam esse
tiales quam accidentales locunda et ingeniosa
notificatio. In exemplo precatus sum ubi
virgine. cuius crines aurei coloris. frons
splendens ut lilia. supercilia nigra. nasus
directus. oculi clari splendentes ut stel
le. facies splendida ut aurora. os paru
labia tumida et rubicunda. dentes coloris
niuei. mentum pollitum ut marmor.
collum lactei coloris. digiti molles et te
res. papille sicut duo pomula. lotus
cinguli gracilis ut manu plecti queat et cetera
Octauus modus dicitur **duplicatio** opposito
sive contrarii. et est cum una oratio per negationem
tionem remouetur ut oratio sibi contraria co
nuenientius inducatur. In exemplo Non placeat
at. sed displiceat tibi gloria mundi. Decipit
~~ad vitam~~. et vitam non parit. ymo necem.
Vel sic. Iste non est senex. sed est etatis
iuuenilis. Nota sic supposita unius rei
diuersas proprietates et inducit eorum gratia
famosior erit modus loquendi. Ut sic
iste habet faciem non rugosam non aridam
pellem non cor tortuosum senio non manus
tremulantes. sed est etatis iuuenilis In

cipit de reseruatione materie

Modi abreuiandi materiam sequuntur
quorum unus est qualis per remotionem
modorum materiam prolongantium. ceteris speci
ales. Primus modus dicitur **Enfrasis** id est
expressa locutio et est cum abstractum expri
mitur loco concreti et substantiui sibi ad
iuncti. Ut Inuidia interfecit eum. pro inuido
homine. vel dolus fecit pro doloso homine.
Secundus modus dicitur **Articulus** et est
et est subtractio coniunctionum de medio dictionum.
putata verbulorum prolatio. In exemplo Laudemus
leiunia psalmi sunt vtilia. Vel sic Qui
pius prudens humilis deuotus est. Tertius
modus dicitur **dissolutio** et est plurium clausularum
sine coniunctionibus interpositis prolatio. In exemplo
Virgo concepit. virgo peperit. virgo in eadem
permansit. Nota iste modus differt a
priori quia hic dicitur conuentio ab orationibus
ibi a dictionibus. Quartus modus dicitur
Absolutio et est duorum ablatiuorum absolute
positorum. quorum unus est nominalis vel
pronominalis et alter participialis loco alicuius
orationis posita. Ut magistro legente pueri
proficiunt. Quintus modus dicitur **Suspensio**
et est ubi posita uerita resumptio. Ut
res mala peior alijs omnibus pessima
est nota. hic modus generaliter color qui dicitur
repetitio. Sextus modus dicitur **Intellectio**
vel sententia. et est non dictorum in dicto verbo
sufficiens scandito. Ut hec mulier lac
tat puerum suum. intelligitur quod est nupta
viro et concepit et peperit. Septimus modus

dicitur **Clausum** et est multarum clausularum parti-
cularum in una clausula omnium artificiosa
comprehensio, ut oppositorum eadem est disciplina,
intelligitur privative, relative vel contrarie op-
positorum eadem est disciplina. Nota per in-
tellectum dictas non dicte, sed per clausum oratio-
nis dicte intelliguntur quae differunt. Octavus
modus dicitur **Compendium** sive brevitas et
est diversorum verborum omissio et solummodo istorum
in quibus stat vis sive compressio, ut De-
vine conceptum quem mater adulta fingit,
sponsus eum vendens lagena factum sole re-
fingit. Item aliud exemplum: virgo et puer,
puer infans, sponsa mater, cultello
nympha, sine dolore virum. Et sciendum
quod non nulli sunt modi prolongandi et abre-
viandi materiam qui patebunt per commutationem
partium orationis et colores rethoricos et trans-
sumptionem sequentem. Ideo pro instanti relinquentur.

De eloquencia capitulo de speciebus generalibus transsumptionis

Tercia pars rethorice scilicet est ipsa eloquencia
seu elocutio, que est verborum ydoneorum et
sententiarum venustarum ad materiam inventam
et dispositam accomodatio. Nota in modo
loquendi sunt principaliter duo scilicet verba et sententia;
sic igitur duplices sunt colores scilicet verborum et
sententiarum. Et agendum est primo de coloribus
verborum et primordialiter de speciebus transsumptionis.
Pro quo notandum: transsumptio est vocabulorum a propria
significatione ad aliam translatio, et est duplex,
scilicet generalis et specialis. Generalis habet tres species.
Prima est ista quando proprietas rei animate attribuitur
inanimate racione similitudinis alicuius utrobique
reperte, ut flores pingunt terram, terra po-
tavit rorem celi, silencia clamat in con-
spectu dei, caligo excecat diem, grando fla-
gellat terram, fenum sepelitur in igne. Et
nota si transsumptio verbi nimis sit obscura,
appone rei inanimate adiectivum ipsum specificans,
ut sic delicati flores pingunt terram, ebria
tellus potavit rorem celi, devota silencia
clamat in conspectu dei. Nota sicut omne et
idem verbum potest aliquando in una oratione poni
transsumptive et improprie, et in sequenti oratione proprie
et determinate. In exemplo flores pingunt terram
et pictor kathedram. Item armat eos victor
de fides et pectore ferrum. Secunda species
est quando ex substantivo rei inanimate fit ad-
iectivum et illud attribuitur rei animate racione si-
militudinis alicuius utrobique reperte. Ut nix est
alba, dentes sunt albi; labium est rubeum,
et rosa rubea; et pix nigra et facies nigra;
et cera glauca et facies glauca. Dic ergo sic:
nivei dentes, roseum labium, picea facies,
cerulea facies, sydereos oculos. Nota
aliquando duo substantiva transsumuntur gratia verbi
cui adiunguntur. In exemplo pastores pascunt
oves, i. prelati pascunt (?) subditos. Nota

sio quando una totalis oratio potest aliter transsumi. In exemplo
litus arat, vel sic laterem lavat, vel sic
aerem verberat, per hoc quod est ociose laborat.
Tercia species est quando adiectivum transsumitur gratia
substantivi racione similitudinis alicuius. In exemplo
sermo aridus pro sermone inutili, vel cru-
dus pro sermone indeliberato, vel sermo
coctus pro sermone deliberato. Nota adiectivum
ergo potest transsumi gratia nominis substantivi cui
adiungitur et non gratia sui substantivi proprii. Ut in
carnis vero consiliis: carnis est ad-
iectivum et consiliis substantivum cui adiungitur,
gratia cuius adiectivum transsumitur. **De coloribus transsump-
tionis specialibus et differencialibus**

Specialis transsumptio decem habet colores. Primus
dicitur **Nominatio** et est quando rem ali-
quam propter novitatem non suo nomine sed alio
ydoneo nominamus. Et fit duobus modis: racione sig-
nificationis vel imitationis. Exemplum primi: Post-
quam emuli territorium intraverunt, fragor
civitatis auditus est, i. strepitus magnus
auditus. Exemplum secundi: Illi tussiretarunt (?) mac-
qui fuerunt unguia (?) ventorum, et qui sunt ira
procelle. Secundus color dicitur **Pronominatio**,
et est quando proprium transsumitur per aliquod alio nomine
causa laudis vel vituperii. In exemplo iste est
Paris, id est elegantissimus; vel iste est Sa-
lomon, i. sapiens; vel iste est Tersites, id
est nequitiosus. Tercius dicitur **Translacio**,
et est quando nomen proprium vel nomen magisterii
alicuius transsumitur pro alio gratia similitudinis
alicuius. Ut si essem dicturus iste est bonus
mercator, dicerem iste est Virgilius; vel si
essem dicturus iste est bonus nauta vel
rector vel modulator vel venator (?), dicerem
iste est Typhis vel Antymedon vel Orpheus
vel Theseus. Quartus dicitur [Permutatio],
et est mutatio vocabuli per contrarium causa
derisionis in ipsa re facte. In exemplo de deformi
demonstrato dicerem iste est Paris; vel in-
sipiente demonstrato dicerem iste est Salomon.
Quintus dicitur **Denominatio**, et fit quinque
modis. Primo modo fit quando abstractum simpliciter
ponitur pro concreto, ut languor vel egritudo
affectat medicum pro languente vel egro. Secun-
do modo fit quando causa ponitur pro effectu, ut ira ru-
bet pro irato, vel dolor pallet pro doloroso.
Tercio modo fit quando actio agentis principalis
attribuitur instrumentali. In exemplo pecten ornat
crines, forpex abscindit comam, pro homine
illud agente. Quarto modo fit quando materia
ponitur pro materiato. In exemplo digitus ornatus
auro, i. anulo aureo. Quinto modo fit quando con-
tinens ponitur pro contento, ut potavit An-
glia pro Anglicis, fora clamosa pro hominibus
clamosis. Sextus color transsumptionis dicitur
Superlatio vel yperbole, et est quando aliquid
transsumptum transsumitur plus quam est vere

In exo° petrus sole splendidior. vel virgo angelicam vincit faciem. Septimus color dicitur Interlacio vel synodoche et est qn ps ponitur pro toto vel e contrario. Studui per tres estates i. annos. vel totum pro parte. vel annus est ardens pesta te arida. Octavus color dicitur Abusio vel carthacresis et est qn unum vocabulum pro reliquo ponitur quod ei in significatione est vicinum ut breve pro parvo. longum pro magno. vel vite sunt breves vires et longum consilium i. paruas vires et magnitas consilium. Nonus color dicitur Perversio et est alicuius partis orationis pro nendi causa ornatus postposito. In exo° Rege sibillo ea decantata. tuscia per. Are nos. Decimus color dicitur Tractio et est additum a suo substantivo moderata remoto vel domina canit pestiferam fortuna fame

De coloribus facilioribus verborum

Triginta quinque sunt colores verborum faciles. Primus dicitur Repetitio et est alicuius dictionis resumptio in principiis diversarum clausularum. In exo° xpistus natus est de virgine. xpistus mortem subiit. xpistus a morte nos redemit. vel sic imperator venit mediolanenses. imperator venit per tot menses. imperator evaginavit plures enses. Secundus dicitur Conversio et est repetitio dictionis in fine diversarum clausularum. vel nos amavit deus. et redemit nos deus. aeternam requiem suscepit nos deus. Tercius dicitur Complexio et est repetitio dictionum in principio et in fine diversarum orationum continue prolatarum. vel quis primus est xpistus. quis est de virgine carne. xpistus. quis mundus cunie xpistus. Quartus dicitur Traductio et est qn eadem dictio sub variis significationibus in diversis vel in eadem ponitur oratione. ut liquet per totum. Antigamatu. vel hos mori flores. si carpserimatu. ut rosa flores. Quintus dicitur Contentio et est qn dictiones contrariam significationem habentes stant simul vel quasi in eadem oratione. vel Adam effectus est de divite pauper de se lice miser. Sextus color dicitur Exclamatio et est abrupta pcnu orationis per initiatio ca amoris exhortationis levitatis odii indignationis vel O admirabile commercium. vel sic Eya milites xpisti. vel sic Vach qui destruis templum dei. Septimus dicitur Interrogatio et est qn diversis enumeratis causis et rationibus easdem interrogative intentu confirmamus. vel o divo mediolanum errasti. duobus capitibus principalibus in fingendo orbis. de cereo summi pontificis nostri Urbani. tibi subsidias. et illustrissimi imperatoris nostri caroli cuticula proprie calceos gloriabaris. ergo mi iuste sategisti. nonne benedictus mito qui dicet primo. Ratiocinatio est qn aliquis interrogamus et statim causam interrogati

nosmet ipsi fingimus. vel quae dives avarus eget. quae competit usus. quae tum copende acquisita. ne cumulus minuatur. Contrarium est qn dictiones contrariam significationem habentes ponuntur in diversis clausulis. vel qui sibi malus est. cui bonus est. vel sic An metuis equum quem sanum despiciebas. Membrum est huius et eiusdem vocis modo deata balato. In exo° Cepit ab hoste lapsus et arte sua lapsi sumus et nos fragiles sine lapsu vivere non potamus. vel sic Membrum est diversarum clausularum particularum per una clausula communi positio. ut si essem dicturus Iste est virtuosus. dicam Iste est iustus castus et prudens. clargus et magnanimus. Nota ut sic colorata septimo modo abreviandi. qui dicitur clausu et valet ad ampliandum. Articulus est subtractis coniunctionibus de medio dictionum punctata vocabulorum prolatio et est scandens modus restringendi ut patuit. Nota dicit magister Dubinus quod praedictus color debet includi simpliciter articulo contrario. Continuatio est qn orationes videntur absolute per se. et tamen inter ipsas aliqualis consequentia continuatur. Et nota quod talis color fit tripliciter. Uno modo in sententia sive qn una continuatur alteri. vel quis plus diligit deum quam mundum. illi non nocet spiritus immundus. Secundo modo in contrario. vel qui spem non ponit in hoste quae timere debet hostem. Tercio modo fit in conclusione. vel Si solummodo est nocivus suus. tunc equa lex non permittit ut sinus deplete sua. Compar est qn plures orationes conveniunt in sillabarum paritate et non aliqui apponitur et in temporum quantitate. In exo° Servemus honesta. et mala vitemus. virtus optima res. pessima res vicium. Consimiliter cadens est qn aliquae partes orationis sunt eiusdem casus. vel eiusdem accidentis et faciunt consonantie. In exo° qui diligit iusticia. odit malicia. vel sic. ut salvus plene sis. operare bene. Similiter desinens est qn alique partes orationis sunt aliqualis consonantie. casuum vel accidentium non attendendo. In exo° pessima res vicium. sed virtus optima rerum. vel sic In prava vita non est ita. Agnominatio est de vocabulo ad vocabulum levi facta commutatione accessio. In exo° omnis amans amens est. omnis cura cor vexat. Subiectio est questione proposita causarum que possunt assignari responsalis destructio ut sic proprium miseretur. In exo° Cur non in scolis studuisti. nunquid

nup' nō legit aut instrumentorum in opia
te subegit · ve d'a ftio nimium sumopere co
tinuasse · et in copia te libros habuisse Gra
dacio est qn ad ondendum consequenter
de uoce in vocem descendimus In exemplo
Hostis primus dampnauit Evam · Eva
stadium virum · vir tamus posteritate · poste
ritas quarta demum · deus ultimus hoste
Diffinicio est qn proprietates alicuius rei
breuiter assignamus Vt p'dignus est ef
fusor opum seruator cari patris · qui
vite expensat singula largus Nō
mediante isto colore materia licite p't in
gredi Distincio est oracio quid dicendum
sit · et quid dicendum sint ostendens
In exemplo Dicto de quo · agendum est co
sequenter de spe · et valet ad restringendum
Correctio est qn id quod dictum est corrig'
et p eo quod magis ydoneum est reponit
In exemplo Dei mutacio nos redemit · ymo
genus humanum eternaliter saluauit Occu
pacio est qn p'ter sinula aure aliquid
p'r p'tendimus · maxime ty illud dicimus
In exemplo Obticeo tuam maliciam, q' forni
cator · mechus · pinnus existis nequi
cosus p omnia Disiunctio — vel ypo
zeusis est qn verbum s'p'tum diversis verbis
redditur ita ut quelibet verbum suam p'ficit
clausulam In exemplo xpus carnem assump
sit · hostem superauit · et nos a b'na mor
te redemit Coniunctio vel mesozeu
est qn due clausule vno uerbo in medio po
sito coplantur In exemplo Virtuosum prudencia
facit · sed vitiosum stulticia Adiunctio
vel prhozeuma est qn verbum iungens clau
sulas non ponitur in medio · sed aut in fine
aut in principio collocatur Hominum primum bonum fe
licitas eterna · et alti gloria huius mundi competit
Hominum secundi Ei competit primum felicitas et eterna
Nota zeuma est verbum ubi ad diuersas
clausulas reductio ut patet Nota
quod mediantibus speciebus zeumatis licite
possimus in ingredi materiam Condu
plicacio est alicuius dictionis vel plurium re
peticio · causa indignationis amiracionis
commiseracionis vel compassionis sicut In
exemplo Deus deus meus vel sic Amica
bem · bem · bem coronaberis · vel sic ve
nite venite sumamus Interpretacio est
primus modus ampliandi materiam ut patet
Commutacio est qn due sentencie con
trarie ita commutantur in verbis · q' ex prior
posterior p'sequatur In exemplo Non sunt
sitas ab homine · sed homo a sitate vel
aliter · Id quod amas est spernendum · quod sper
nis amandum Permissio est cum nos
met ipsos ex toto subimus voluntati alte
alterius In exemplo Res corpus animam et
omnia mea acquisita tua subdo voluntati

Dubitacio est oracio querens de duobus
vel pluribus sub ambiguitate quid pocius
sit eligendum In exemplo Ihesu bone · quid
te dicam · siue pium siue mei pietate
siue sentem pietatis nescio Expedicio
est qn pluribus causis in oracionibus positis
sublatis potissima causa subinfertur
In exemplo Iohannes studet aut p'ter p'fectum sui
intellectus · aut p'ter lucrum humanum · non p'ter
p'ter p'fectum ergo p'ter lucrum Dissolucio
est tamus modus restringendi materias ut
patet supra Precisio — est cum aliquid
dicitur et quod vltimus dicendum esset · relinquitur
In exemplo Nolo tecum duellare · nec artacia
exprimere · licet scio qualis sis Conclusio
est oracio breuis que e diuersis nata
conditur In exemplo Optetat aut exprimer
nos pati et sic intrare gloriam suam

Decoloribus sentenciarum

Decem et nouem sunt colores sentenciarum
quorum primus dicitur Distribucio et est
officiorum aut negociorum ad plures res
seu personas ita distinctio In exemplo Clerici
intersit orare principum defensare pauperum
laborare vel sic Pape est dictare sub
ditorum dictatum iuris obseruare Secundus
dicitur Licencia et est cum aliquis su
periorum facete reprehenditur super aliquo di
cto In exemplo Magister salua pace vigor
vester immensus facit ut vestri discipuli
efficiuntur discoli Vel sic saluo pudore
humilitas vestra facit · q' in consorcium stabi
norum non estis electus Tercius dicitur
Diminucio et est quedam mode
sta sentencie attenuacio sine humilitate
causa maioris beniuolencie captande
In exemplo Urbanus seruus seruorum
dei Vel sic O papa posse tuum ne est
breue · et honor tuus non est exilis Ex
scripcio est continens sentenciam consequen
ciam lucidam et perspicuam cum quadam
grauitate expositionem In exemplo papa
instrue subiectos tuos · si non feceris ipi
tamquam oues in deserto errabunt sis ergo
similans velud agnus · Nota color iste
valet ad ampliandum Diuisio est qn
racione dissoluitur et p'tita subiecta
dum sit mea et vitas / in manum sinat in iu
q' mali nullam manum sibi comparauerunt
Frequentacio est quando sentencie diuersarum
oracionum distribute in vnum colliguntur
In exemplo Iste est medax in sermone · decep
tor in ope · falsarius in re · neclitosus et cetera
et valet ad restringendum Expolitio est
qn in eodem loco seu materia manens aliud
et aliud p'ter verbum dicitur et dicte videa
mur ut sinam p'fectionis exornemus

Nota iste color sit conveniencia aliqualem
cum inceptacione primum modi ampliandi
Breviandum sit incidunt diversi colores.

Expolicio
- p(er) commutacionem
- p(er) sermocinacionem
- p(er) exsuscitacionem
- p(er) contrarium
- p(er) similitudinem
- p(er) conclusionem

Expolicio p(er) commutacionem est cum mora faci
mus commutando partes oracionis In exemplo p(rim)o
sentencia pape sit sepelire nephas. Et deter
sio pari a papa prudente non est aliena.
Expolicio p(er) sermocinacionem est cum mora
facimus attribuendo convenientes persone sermones
In exemplo O qua mira
sum sua dignitate O qua ineffabilis unius
dei potencia O qua omnium florum gloria tam
eius mira Expolicio p(er) ex
primus tacitus sui
suscitacionem est cum mora facimus suscitando
animum auditoris In exemplo Vermis namque tibi
acus peccatoris corpus et qui non lau
dacius tam Expolicio p(er) contrarium est
dat opus dei.
cum mora facimus ponendo oracionem contrariam In
exemplo O papa te pugnat unum et eadem spe
ciale s. publica pernicies que emica subruit
omnis Expolicio p(er) similitudinem est cum
mora facimus p(er) similitudinem In exemplo
Et recedam navis vacillat in undis et
a aquarum fluctibus. Sic clerus p(er) symoniam
Expolicio p(er) conclusionem est cum mora facimus
in extremo Ergo exuere des sordes et
extirpare vicia et valet color iste ad am
plicandum Commoracio est cum in uno puncto
in quo tota vis negocii sicut consistit
diucius immoramur. Cum pater inpedita
toribus sepe thema sum restantibus Vi
mundo corde Et sit conveniencia cum expo
licione Contencio est cum contraria sive ad
inimicum referentur In exemplo pessima sola
luxuria admittitur ducit bonos plures cle
ricos Similitudo est oracio traducens simi
le ex re dispari et dissimili In exemplo sicut
lupus insidiatur ovi ~~sicut~~ dyabolus p(o)p(u)lo
dei Et nota iste color sit convenienciam cum
comparacione tercio modo ampliandi Exempli
est alicuius dei vel sancti cum nomine certi auctoris
assignacio. Ut ipse repleto. Cum opus tibi male
sit dicit apostolus melius est mori quam facere contra

(Right column)

bonum virtutis Ymago est collacio di
versarum rerum ad similitudinem diversarum in specie sub
similitudine quadam conveniencium In exemplo pugil
in corpus mira virtute leonis. nos exemit
ab aliis p(er)nicioso draconis. Vel sic corpus
tamquam ovis ad occisionem ductum est Efficto
est eiusdem rei patidencia copulata ad
satis intelligendum expressio In exemplo pugil in
divine quidam ex humane ne exporrens omni labe
sub hominum. Notacio vel cognita
est descripcio alicuius rei certis tendentibus
signis que ipsi insint quasi In exemplo de
ceptor est qui blando sermone mel p(er)
nans sublingua amaritudine aut fell
in corde retinens in sui con sucessu luc(rum)
aliis aut in predam et in predacionem Sermo
cinacio est cum diversis et pluribus p(er)sonis
accomodatur sermo prout cuicumque p(er)sone
convenienter videtur expedire In exemplo Ypocras
O quam mira dei virtus Vel sic ego sum lux
mundi Confirmacio est cum res inanimata
fingitur loqui vel audire vel nova p(er)sona
introducitur ad loquendum vel ad audiendum
In exemplo ut si celum vel terra vel mare loquatur.
Et nota quod color iste sit conveniencia cum p(ro)
sopopeya quinto modo ampliandi Brevitas
est oracio cum verbis necessariis expedita.
Et nota hic color sit conveniencia cum com
pendio octavo modo restringendi Demonstracio
est cum res vel negocium verbis ita evidenter
exprimitur. ac si tota ante oculos geri vide
retur Et nota color iste est quintuplex

Demonstracio
- ante rem
- in re
- post rem
- circumstanciam
- consequentem
- ex ipsa re

Demonstracio ante rem est ut si eam demonstra
turus incarnacionem Christi. demonstrare per
casum luciferi. qui non in filium est pre
sumpsit se equalem deo reddere volens quod
non convenit Demonstracio in rem est ut
si demonstracionem p(ro)mittere incarnacionem.
quo filius dei conceptus est de spiritu sancto
natus ex muliere virgine Demonstracio post rem
est ut si demonstrarem quod tunc filius absque
omni labe exivit et viam veritatis edocuit
Demonstracio circumstanciam est ut si demon
strarem quod filium oportebat descendere pati
et non prius vel paciatur Demonstracio
consequentem ex ipsa re est ut si ostenderem
quod tunc filius est passus pro nobis resurgens
tercia die ad redimendum genus humanum

Significatio est ultimus color sententiarum. Et est quintuplex

Significatio
- per exsuperationem
- per ambiguum
- per consequentiam
- per abscisionem
- per similitudinem

Significatio per exsuperationem est quando res plus
quam res attingat dicatur vel magis quam magis amplia-
tur. Ut Hic prodigus dilapidator opum non habet vestem
qua velet pudibunda ut testa quam postulet
ignem. Ut Ipse vidi tantam pecuniam
que animum excedit quemcumque. Nota hic
color differt ab yperbole quia ibi considera-
tur laus vel vituperium et hic non. Significatio
per ambiguum est quando vocabulum in aliqua
oratione positum potest resolvi in plures sensus
ita tamen ut accipiatur in illa significatione qua
orator velit. In exemplo Iste vir egregius
respicit nos oblique. ubi ista duo vocabula
scilicet egregius et oblique possunt capi in parte siue pro-
te placuit. Vel est impropre et derisorie videlicet
per colorem qui dicitur permutatio ubi supra.
Significatio per consequentiam est quando con
sequentie rerum proferuntur per quibus pre
cedentibus ex quibus res derelinquitur in suspicione.
Ut si vellem dicere puer timuit. diceretur
facies pueri pallebat quia pallor sequitur
timorem. et contrarium quasi sic species de
nominationis. Significatio per abscisionem
est quando aliquid dicimus et illud prescindimus
ita ut illud quod dictum est suspicionem relin
quat. In exemplo Adolescens bilis sexus
pulcer coloris. statura equalis. fuit repertus
in thalamo alterius. etc. non dico quod ille
fuit vel iste. sed dico quod istius etatis etc.
Significatio per similitudinem est quando ali
qua res similitudinarie posita
nichil amplius additur sed ex ea sufficienter
intelligitur quod sentit ipsa de re. Ut si pro
ponitur una fabula causa alicuius rei par
te vel peragende. In exemplo Frater meus de
fraudato fraudulentus conatur me seducere.
Cui ego. Corvus residens arbori in
cacumine caseum latte non vacuum ore te
nens. cui vulpes. laudo penarum tuarum
pulchritudinem. plus laudo cantus tui dul
cedinem. tanta ut corculi mei divi
cies liquefiat. corvus levitati fundam
men non deserit de cantare kra kra. et sub
ito caseus de ore prosilit. et deceptus
evolavit. Ista fabula sic posita
nichil adici debet quia sufficienter intelligi
illum esse defraudatum. Isti colores
passupti valent omni orationi poetice
sive sit narrativa. petitoria. preceptoria. co
sultoria. correctoria. adulatoria. deprecatoria.
consolatoria. sive minatoria. reprehensoria.
deceptoria. sive quecumque alia immo materie
yedoneitate. et prout poete subtilitate
ut quivis ingeniosus hec poterit comperire
et sic hec dicta pro informatione iuvenum de co
loribus sufficiant in parti. De conversione per (?)

De commutatione per quem maxime innatur
adornatum et ad latinitatis copiam est
agendum. Ubi est quod sciendum. nomen
descendit a verbo tamquam ramus a ra
dice. Cum igitur habemus verbum rude
et incomptum. debemus sub variatione casu
ali ad nomen verbale ab eo derivatum vel
conforme sibi in significato apponendo particulis
aliis. sensu non immutatis. In exemplo
Sit igitur illud rude thema. Doleo
exhalat vitam re commutatio doleo in dolor.

In nominativo — Ex hoc michi manat dolor
In genitivo — Exhalat re vel procedit radix doloris
Dativo — Hec res materiam dat meo dolori
Accusativo — Ista res ingerit michi dolorem
Vocativo — O anxie dolor tu me ferris
Ablativo — Meus mea languet dolore

Item verbis consimilibus in significato quod sunt su
spiro. queror. gemo. lacrimor. conformiter
nomina verbalia. suspiria. questus. gemitus
lacrime. et sic in modo dictum precedentem In exemplo

In nominativo —
Suspiria veniunt a pectore
Questus procedit ab ore
Gemitus resonant gemitue (?)
Lacrime manant in faciem.

Sic conformiter descendere potes ad genitivum
dativum accusativum vocativum ablativum. Et non solum species
circumscriptionis aliquas applicare potes.
sollempnior est huiusmodi commutationis ef
fectus In exemplo.

In nominativo —
Suspiria erumpunt a pectore
Questus ad aera clamat ab ore
Gemitus rumpit animum.
Lacrima serpit a visu

Sic conformiter descende ad omnes casus.
Eadem regula valet ad mutationem participii
in nomen verbale. vel ex adiectivo vel in adverbium
In exemplo si esset rude thema dolens su
spirat re. commuta participium dolens
in dolor. vel in dolorosus. vel in dolorose
et appone partes alias orationis sensum
non mutates descendendo ad omnes casus ut supra

De commutacione adiectiui

Doctrinalis regula iam de commutacione ubi
parata nomen adiectiuum in suum substantiuum uel in eius
abstractum commutat eque proxima In exemplo
Rude thema. candidus est collus. muta
candidus in candor. uel albus in albedo et dic sic

nto — Candor illuminat ora
In gto — Candoris radio collus choruscat
dto — Candori nubit facies
acto — Collus gerit candorem adistar solis
ablto — Et candore gena relucet

Item sumas adiectiuum aliud quod consille
in subiecto et commuta in substantiuum uel in eius ab
stractum. sicut est niueus et albus quod
equipollent huic quod est candidus. et commu
ta ea in nix uel in albedo et laudatur
figura yperbole. sit nouata et dic sic

nto — Nichil distat nix et colli candore
In gto — Gena est emula niuis
dto — Collus assimilatur niui
acto — Collus imitatur niuem
ablto — Cum niue certat colli

Sic conformiter in aliis De commutacione substantiui

Substantiuum famosissimum habuit locum non
indiget mutacione Ergo si non ha
buit tunc rethor quedam casum mutet
in casu oppositis ceteris partibus sensum
non variantibus In exemplo Sit hoc rude thema.
Cum consilio fecit rem scelaratam. Vaca
hic quod est consilium per casus diuersos hoc modo

ntm — Consilium fuit causa scelerati facti
In gtm — Suggestio huius consilii fuit causa sceleris facti
dtm — Conspiratum consilio scelerati facti
actm — Mannus scelerati consilium perduxit ad actum

Nota eadem regula valet ad commutacionem
pronominum In exemplo Sit rude thema
Ille fecit hoc. hoc commuta pronomine ille in
illius uel illi uel illum. et appone partes
alias orationis sensum non variantes. quod
ingenioso derelinquitur

In nominibus et verbis quibusdam mutua
aliquando potest fieri variatio accidentibus eorundem
commutatis In exemplo passio capitis grauat
Johannem muta passio in patitur. grauat
in grauedinem et dic sic Johannes patitur
grauedine capitis. uel ponas verbum simile
in subiecto uel nomen et dicetur sic ibi sic modo
Johannes dolet ex grauedine capitis. uel egro
tat ex debilitate capitis Sciendum quod potest
fieri in quibusdam nominibus adiectiuis et
substantiuis mutua variatio sensu non

variato In exemplo dulcis sapor. muta dulcis in
dulcedo et sapor in saporosa et dic sic. Dul
cedo saporosa. mitis fructus. muta mitis in
mititas et fructus in fructuosa. et dic sic fruc
tuosa mititas Et nota si illud quod prius
fuit adiectiuum quod mutue oppositus commu
tacioni ornatus ibis. Ergo dic sic dulcis
et saporosa dulcedo. mitis et fructuosa miti
tas. De commutacione aduerbii

Cum artis opere partes indeclinabiles faciliter
commutantur primo aduerbia. pro quo nota
De modo aduerbiorum quedam sunt primitiue
speciei a quibus quedam formantur nomina et
verba. si non distrepat in subiecto loco illorum
aduerbiorum cum aliis partibus poni possunt uel
saltem consimilia eis in subiecto In exemplo
Ab aduerbio cras dirivatur crastinus na num.
Dic ergo sic. crastina die dabo. pro hoc
quod est cras dabo. et ab hodie dirivatur ho
diernus na num. et ab heri hesternus na num.
quorum omnia loco primitiuorum poni possunt Et quia
immediate futura dies et crastina dies.
et immediate preterita dies et hesterna dies equi
pollent. igitur unum eorum potest poni pro reliquo
Et quedam sunt aduerbia diriuatiue speciei. loco
illorum possunt aliquando poni primitiua illorum
In exemplo fortiter dirivatur a nomine fortis. bene a nomine
bonus. et si fuit ordo talis in contextu sic par
studet fortiter. dic si forte studium aggressus
est fortes. consiliis dicendum est de reliquis
Et nota quod aduerbia principaliter commutari
possunt mediante significacione aduerbiali sicut
hic est nota loci. tunc nota temporis. semel
nota numeri. dic ergo sic In Boruli facta
primo veniet prima ordine hic tunc semel
veniet De commutacione coniunctionis et prepositionis

De commutacione coniunctionis et prepositionis
sciendum est quod ipse possunt aliquando variari in
nomina significacionis consimilis In exemplo
Ideo feci. Dic ergo sic. causa huius feci uel
racione Similiter dico de prepositione sicut coram
testibus. dic ergo sic. fui approximatus testibus
uel in conspectu testium Et modo quod iste due
partes est commutatur transposita oratione tali
uel quasi totali. In exemplo si venit ille rece
det iste. dic ergo sic accessus illius opera
bitur recessum istius. uel sic fortior ipso
fecit. dic sic. alter istorum fecit. uel sic
fortes et ipso fecerunt dic sic alterius fecit
Consimiliter in ista ordine. iste venit ita
tarde et perditur partem. dic ergo sic. festinus
sic iste celeri pede venit tarde. et tamen
eius est ea parte. ibi cum venit. ponitur
parata. et causa prepositione pro. et de aliis.

Nota inventos raro ponitur in oracionibus debite quia sunt signum obrupta in omni commutacio earumdem

De determinacione substantivi

Sequitur de parte determinacione. Et primo nominis substantivi. Circa quod sciendum. Substantivum dupliciter determinatur. uno modo per aliud substantivum. alio modo per adiectivum. Si primo tunc sic ille est tulius ore, paris facie, pirrus vigore. ibi ista verba ore facie vigore determinant substantiva scilicet tulius paris pirrus. Si secundo modo sic est dupliciter. vel per unum adiectivum vel per duo. Si per unum tunc sic venit in obprobrium mense lutosum mensale. furfureus panis. asperitatibus amarus potus ibi ista adiectiva lutosum furfureus asperis amarus determinant substantiva. scilicet mensale panis tibus potus. Si per duo tunc lutosum tritum mensale. furfureus niger panis. asper et insulsus tibus. amarus et turbidus potus. ibi ista adiectiva geminata lutosum tritum et furfureus niger et asper insulsus. et amarus turbidus. determinant substantiva. scilicet mensale panis tibus potus sic conformiter fit in aliis

De determinacione adiectivi

Adiectivum determinatur dupliciter. uno modo per unum substantivum. alio modo per duo. Si primo modo tunc sic. Rusticus plenus opum. vacuus virtutum. dapnabilis vicio. utilis nulli. ibi ista substantiva scilicet opum virtutum vicio nulli determinant ista adiectiva scilicet plenus vacuus dapnabilis utilis. Si secundo modo tunc sic. Decorum mensale placet novitate et candore. conditus cibus placet precio et odori. Ibi ista substantiva geminata scilicet novitate candore precio odori. determinant adiectiva scilicet decorum conditus sic placet in reliquis

De determinacione verbi

Verbum determinatur tripliciter scilicet per nomen tantum. vel per adverbium tantum vel per nomen et adverbium simul. Si primo modo tunc sic pectus stabilitur cor quatitur estuat ira. furit in gestu. Si secundo modo tunc sic manducavit cupide bibit. Si tercio modo tunc sic manducavit cibum. cupide bibit potum. applica que ut supra patuit. Secundum epitheta pulchre determinat nomina et verba. Est enim epitheton accidens uniuscuiusque substantivi vel verbo specialiter attributum. sic dicendo apricus dies. bona pax pia mater. impius latro. fallax inimicus. cignus albus. corvus niger. verus amicus diligit falsus est inimicus odit. Nota non sic duo epitheta ponuntur in una oracione pulchrior erit modus dicendi. In exemplo iniucundus dies et vocis bona pax et vitalis pia mater carens de alypso

Confirmacio quinta per artis rethorice

Confirmacio verum commutatarum vel determinatarum maxime valet ad ornatum et fit cum ipsa res per proprietates tam essenciales quam accidentales per amplius exponitur. In exemplo sit unde thema rex vicit mediolanenses. commuta rex in regem et appone proprietates hoc modo. Industria Karoli regis Bohemie gloriosissimi imperatoris statu semper romanorum instra hostiliter devicit mediolanenses sub incarnationis anno domini millesimo ccc° sexagesimo octavo imperii sui quindecimo. Nota proprietates confirmacionis sunt hec. species etas gloria locus tempus eventus et similia

Confirmacio quinta per artis rethorice

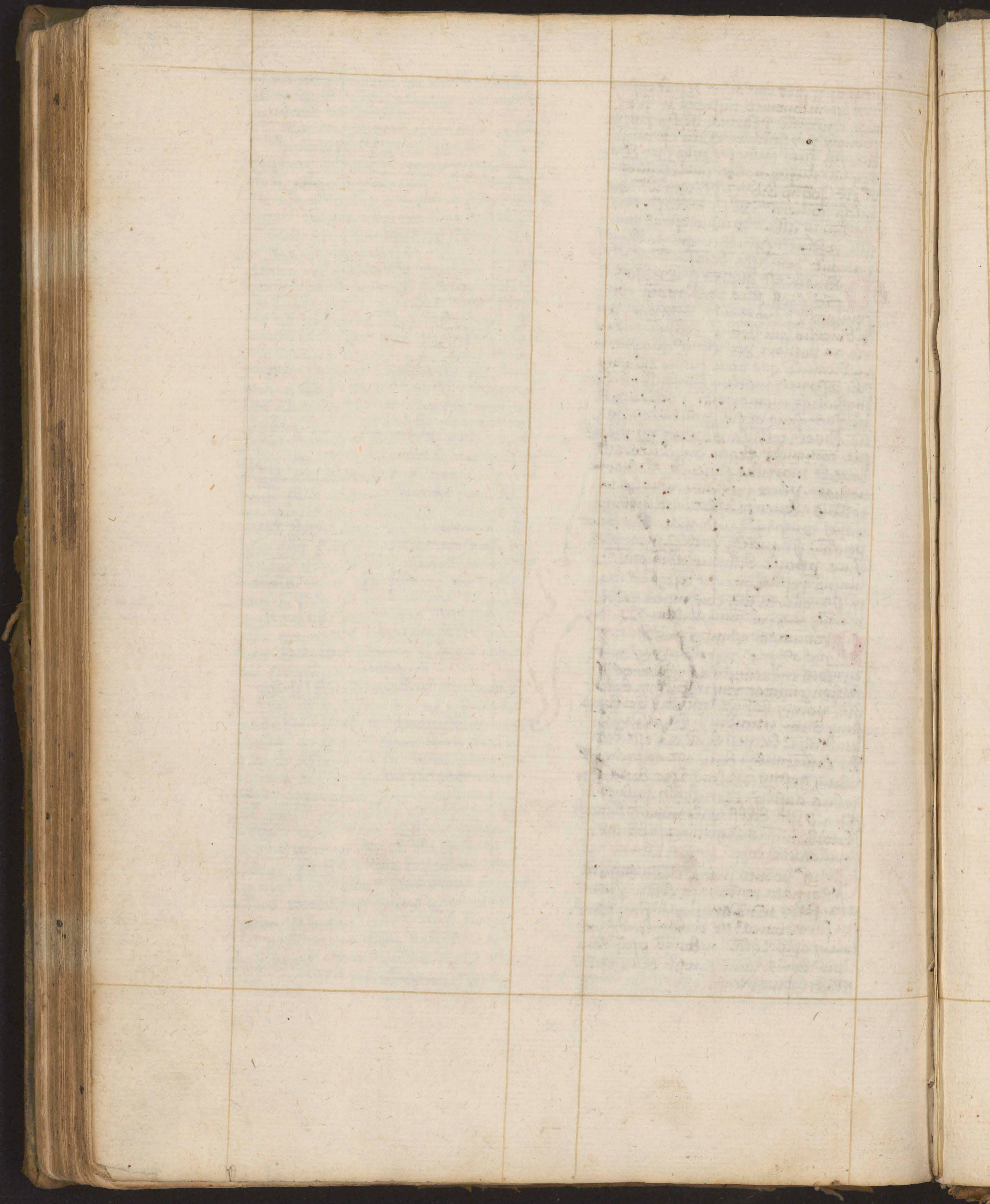
Amicopa sistit ornatui confirmacio auctorum maciam perturbans. Et non duplicia sunt vicia. quedam tolerabilia quedam intolerabilia. Tolerabilia sunt duodecim. Primum est yotacismus et est quando vocalis sequitur vocalem ut me esse. Secundum est lapdacismus quando m sequitur m ut maximum malum. ~~Amicopa sistit ornatui confirmacio vicorum macias~~ Tercium est quando l sequitur l ut sol lucebat. Quartum est sim quando r sequitur r ut error rerum. Quintum est quando plures dicciones incipiuntur ab eadem consonante scilicet ab s vel quacumque alia ut sosyas servebat solas sias sabbato. Sextum est yatus volun dicendo ecce de celo venire. Septimum est nimia resupcio principii. Exemplum onus ro ramus de vac fuit non est ro plebis fiderum. Octavum est repeticio nimia in penultima sillaba exemplum nicorum nigrorum rerum pecorum. Nonum est nimia resupcio dictionis. Exemplum Insantes status lacrimates vociferantes. Decimum est collisio et fit quando plures dicciones secum laterales sunt et consonantur exemplum belli fratres portas fortes que resurgit. Undecimum est nimis suspensa constructio. exemplum subinferens. Duodecimum est indebita divisio dictionis agil et ipse verere tracta incontinua. Nota illa vicia tolerabilia nature ingruente sustineri possunt. et maxime cum modicum suspecta et non crebre. Intolerabilia sunt tria. Primum est grammatica incongruitas scilicet quando transgrediuntur fundamenta grammaticalia.

ut patz per species barbarismi et solocismi
Tercium est inconveniens transumpcio ut si po
nem cementum pro farina. vel fur sugge
stionem pro inspiracione. Quartum est amphi
bologia sive dubiosa locucio. ut sedo
regina interficere nolite timere bonum est
vel sic Iohannes bibit et petrus comedit qui
michi comoratur. Vel sic video sortem
et plotonem album. Dubium est ad que
illa referantur si nolite qui et album
pateant et cum ista de constitucione Dincor.

Memoria est quarta species rethorice
sic. et est firma verum materia con
servacio. per quas sciendum memorari diu
de diversis qui volunt. cellula memo
rie in posteriori parte capitis quiescetem
mediante quo potest situm et collegam
sibi conservet. materiam dimembret. Di
stinguat quod memorandi particulas in di
versas. prima quod sibi particularum que
ne faciet cellulam onerosam neque
sue commendet. Sequa diu deliberans
tractet morulas faciendo. volvat re
volvat plicet replicet usualis in
cellulas. donec se offerat ad modum
situs congrui et informati Sic faciet
particulam secundo qua sit sita et incorporata
prime particule diligenter adiungatur et
mutuo replicentur. sic consequenter tercia
cum prima. quarta tercia donec materie gaudeat
plenius memorie commendentur D' pro

Pronunciacio est quinta species nunciacione
rethorice sive. et est moderata vocis vultus
et gestus cum venustate modacio. Conspi
rethor pronunciat rem iracundam. debet
habere vocem hominis iracundi / verba ge
stum vultum iracundum. Si autem re io
cundam et letam. debent omnia esse leta
Si lamentabile. debent esse tristia. vox
vultus gestus et vultus et sic de aliis
rebus austeris et crudelibus quibuscumque
Et nota ista doctrina valet maxime predicatoribus
lectoribus magistris legentibus et subditos in
formantibus Conclusio huius per auctorem

Sit igitur poetica materia inventa disposita
et ornata memorata debite pronunci
ata. felici ut modo artificiali fine claudi
seu finiri temptatur ut rethor laudis vic
toriam operis et gloriam in domino consequatur / qui
cum quo dominus vivit et regnat deus per secula
seculorum Amen Amen

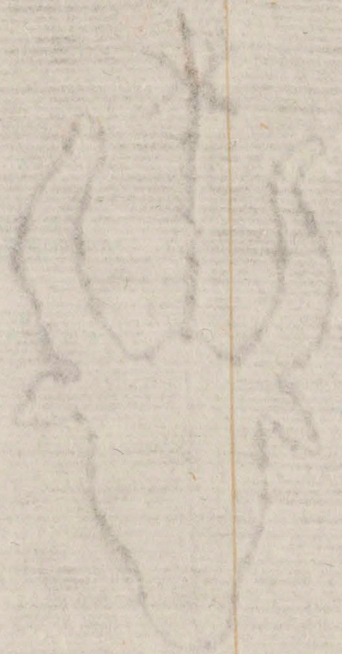

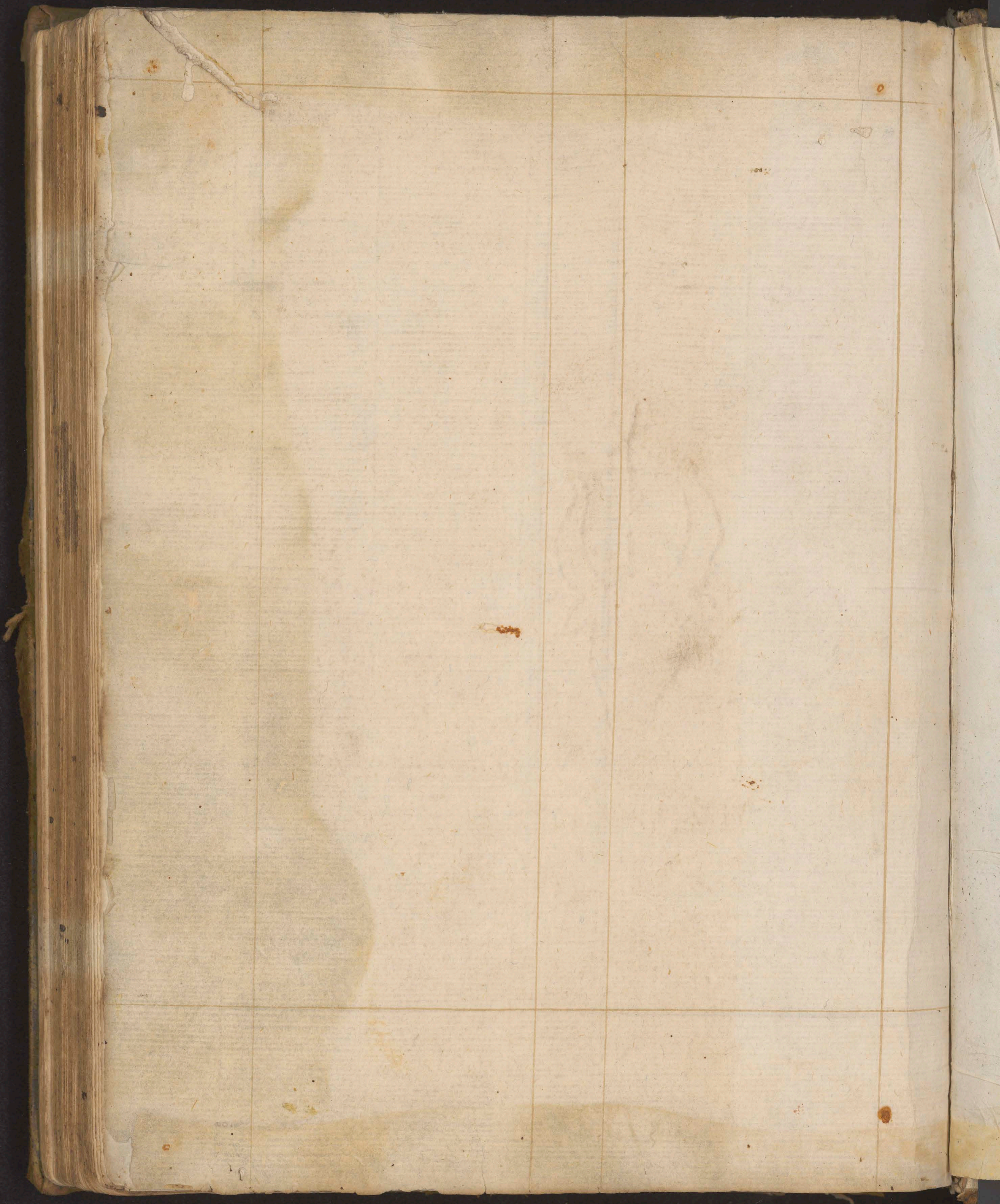

II

